

DOĞU TÜRKİSTAN'IN

SESİ

صوت تركستان الشرقية – Voice of Eastern Turkistan

Üç ayda bir çıkar — TÜRKÇE, ARAPÇA, İNGİLİZCE — İlmî, Millî, Edebî Mecmua
مجلة قومية علمية وأدبية تصدر ربا للغات التركية والعربية والانجليزية في كل ثلاثة أشهر
A general Review, appearing every 3 months, in Turkish, Arabic and English

Sayı I, Cilt I. Ocak 1984

المعد: ١ ، والمجلد: ١ — يناير ١٩٨٤
Vol.:1, No.: 1 January, 1984

Doğu Türkistan Neşriyat Merkezi

مركز النشر لتركستان الشرقية

Published by Eastern Turkistan Publishing Center

سجك تيل

LALELEN

% 100 polyester ipliklerinden mâmûl üstün kalite ve zengin çeşit tüllerini fabrika satış merkezinden, toptancılara ve perakendecilere arz etmeye başlamıştır.

Bundan böyle Sancak Tül tülleri daha da ucuzdur.

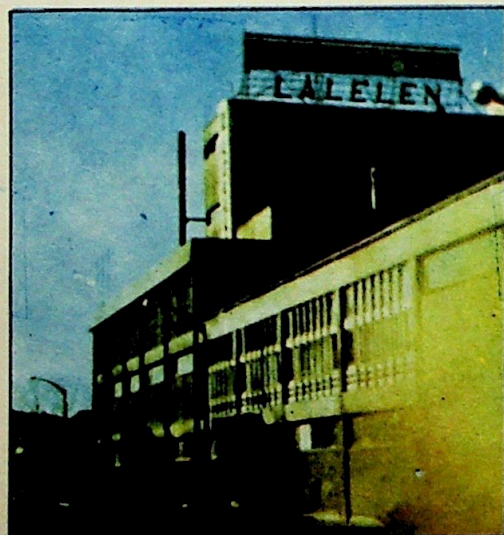
Sancak tül Fabrikaları
Londra Asfaltı - Sefaköy - İSTANBUL
Tel.: 579 07 24 - 525 26 27
Teleks: 22436 Koko Tr. - 22334 Lale Tr.

Sancak tül has now begun to sell a rich assortment of netting and lace-work textile products, 100 % polyester fiber, direct from the factory to wholesalers and retailers.
Henceforth Sancak Tül netting is available at cheaper prices.

Sancak tül Factories
Londra Asfaltı, Sefaköy,
İSTANBUL - Turkey
Phones: 579 07 24 to 579 07 27
Telex: 22435 Koko Tr. 22334 Lale Tr.

Sancak tül

قد بدأت بانتاج الستائر الشفافة المصنوعة من خيوط البوليستر ١٠٠٪. مواصفاتها جيدة انواعها متعددة. بدأ عرضها للبيع بالجملة والمفرق في معرض مصانع سانجق تولى بأسعار مغرية لاتضاهي. مصانع سانجق تولى رمز الجودة.

DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ

Üç Aylık Mecmua

Yıl: I, Cilt: I, Sayı: I
Ocak 1984

Sahibi
İsa Alptekin

Yazı İşlerini fiilen idare eden
Mes'ûl Müdür
Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu

Mütercimler
Arapça: **Osman Zeki Soyyiğit**
İngilizce: **İsmet Tümtürk**

İdare Yeri:
Doğu Türkistan
Neşriyat Merkezi

Millet Cd. 26 / 3-Küçük Saray Apt.
Aksaray-İstanbul-Tel.: 524 41 21

Fiyatı: 750 TL.

Dış Memleketlere: 8 \$

Abone
Yıllık: 3000 TL.
Dış memleketlere 30 \$

Gönderilen yazılar lade edilmez.
Yazılar idare yerl adresine
gönderilmelidir.

Dizgi ve Baskı:
Türkiye Gazetesi Tesisleri

BU SAYIDA

Takdim
İsa ALPTEKİN

-Doğu Türkistan'ı Tanıyalım
Doğu Türkistan'ın Sesi

Türkistan'a Niçin Yardım Edilmeli
İsmet Tümtürk

İslâmiyet ve Komünizm
Ahmet Güner

Kaşgarda Vakit (Şiir)
Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu

Doğu Türkistan Yer Adlarına Dair
Prof. Dr. Mehmet Eröz

Doğu Türkistan'ın İslâm'a İhdidasından
Safhalar

Dr. Emel Esin

1980'lerde Doğu Türkistan
Erkin Alptekin

İslâm Konferansına Notlar
Ahmet Kabaklı

Hür Doğu Türkistan
Ergun Göze

Milletimin Mâtemi (Şiir)
Osman Zeki Soyyiğit

Bir Muhtıra
İsa Alptekin

Bir Beyanât
**Prof. Dr. Muhammed Bin Nâsır
El-Abûdî**

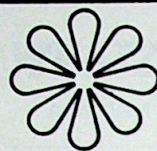
Marksızmin Pençesindeki 60 Milyon
Müslüman

Ali Gümüş

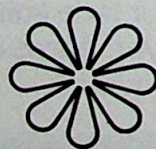
Haberler

Bu mecmuadaki yazılar, kaynak gösterilmek
suretiyle iktibas edilebilir

في هذا العدد

تقديم ..... للسيد عيسى آل ب تكين
 مساعدة تركستان لمانا واجبة .. للسيد عصمت تومترك
 الذم والنيوعية ..... للسيد أحمد كونر
 الوقت في كنفار .....
 ..... للنا عمر نيازي يلديرم كنج عثمان أوغلو
 عن أسماء أماكن في تركستان الشرقية .....
 ..... للأستاذ الدكتور محمد أروز
 منحات من اهتمام تركستان الشرقية للإسلام .....
 ..... للدكتورة أمل آسين
 تركستان الشرقية في الثمانينات .....
 ..... للسيد أركين آل ب تكين
 منظمات إلى المؤتمر العالمي .. للسيد أحمد قباغلي
 تركستان الشرقية الحرة ..... للسيد أركون كوزه
 حراب القدر ..... للنا عمر عثمان زكي صوي بيكيت
 مذكرة ..... للسيد عيسى آل ب تكين
 دور رابطة العالم الإسلامي في تفقد أحوال المسلمين
 في تركستان الشرقية ..... للدكتور المبودي
 حنون مليون مسلم بين فكي الكناشة الماركسية .....
 ..... للسيد علي كومش

بسمح نالافتباس بشرط ذكر المصدر

صوت التركستان الشرقية

تصدر في كل ثلاثة أشهر

السنة : ١ والمجلد : ١ والمدد : ١
 يناير (كانون الثاني) ١٩٨٤

★

صاحبها

عيسى آل ب تكين

★

المدير المسؤول عن التحرير

نيازي يلديرم

كنج عثمان أوغلو

★

المترجمون

عن العربية : عثمان زكي صوي بيكيت

والانجليزية : عصمت رصين تومترك

★

الإدارة

Millet Cad. 26/3,
 Küçük Saray Apt., Aksaray,
 İstanbul, Turkey
 Telephone: 524 41 21

★

ثمن النسخة الواحدة

داخل البلاد : ٧٥٠ ليرة تركية

وخارجها : ٨ دولارات

الاعتراك السنوي : ٣٠٠٠ ليرة تركية

★

المقالات ترسل إلى عنوان

الإدارة ولا تعاد إلى أصحابها

التنفيذ والطبع

Türkiye Gazetesi مطابع

VOICE OF EASTERN TURKISTAN

Tri-Monthly Review

Year: 1, Vol.: 1, No.: 1
January 1984

★

Owner
İsa Alptekin

★

Editor
**Niyazi Yıldırım
Gençosmanoğlu**

★

Translations
Arabic: **Osman Zeki Soyyiğit**
English: **İsmet Tümtürk**

★

Publisher's address
**Eastern Turkistan
Publishing Center**

Millet Cad. 26/3,
Küçük Saray Apt., Aksaray,
İstanbul, Turkey
Telephone: 524 41 21

★

Single issues:
For Turkey: 750 TL.
For foreign lands (surface mail)
8 \$ U.S. Dollars

★

Subscription Rates
Yearly for Turkey: 3000 TL.
Yearly for foreign lands
(surface mail): 30 U.S. Dollars.

★

Manuscripts sent to the
Review and not printed are
not returnable.

Printed **Türkiye Gazetesi** Press,
İstanbul, Turkey.

CONTENTS

Foreword
İsa Alptekin

Let Us Know Eastern Turkistan
Voice of Eastern Turkistan

Why Help Turkistan ?
İsmet Tümtürk

Prayer-Time in Kaşgar
Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu

Islam and Communism
Ahmet Güner

On Placa-Names in Eastern Turkistan
Prof. Dr. Mehmet Eröz

Episodes of Eastern Turkistan's
Conversion to Islam
Dr. Emel Esin

Eastern Turkistan in 1980's.
Erkin Alptekin

Notes for the Islamic Conference
Ahmet Kabaklı

The Founding of a
Government of Free Eastern Turkistan
Ergun Göze

A Memorandum
İsa Alptekin

A Letter from the Assistant General
Secretary of the World Muslim League

Sixty Million Muslims Squeezed
Within The Vice of Marxism
Ali Gümüş

News

News and articles in this Review may be
quoted in full or in part, by mentioning
the Review.

TAKDİM

İsa ALPTEKİN

Elinizdeki mecmua ile huzurunuzdayız. Uzun zamandan beri Doğu Türkistanlı hemşehrilerimin ısrarlı tavsiyeleri, teklifleri, teşvikleri ve hatta tazyikleri neticesinde çıkarmaya muvaffak olduğumuz mecmuanın ilk sayısı ile huzurunuzdayız.

Bu noktaya gelişimizin sevinci, beni ne derece mes'ûd ve bahtiyâr etmiş ise, Türkiye'deki, İslâm âlemindeki ve hür dünyadaki dostlarımızı da o derece mes'ûd ve bahtiyâr ettiğinden eminim. Fakat bu sevincin en büyük payının Doğu Türkistanlı hemşehrilerime ait olduğunu burada belirtmek isterim. Çünkü; onlar beni teşvik ve tazyik etmeselerdi, bana destek olacaklarını vaatmeselerdi, benim böyle ileri bir yaştan sonra mecmua çıkarmaya teşebbüste bulunmam beklenemezdi.

Mecmua çıkarmak sanıldığı kadar kolay ve basit bir iş değildir. Gerçi ben dünyayı tanımaya başladığımdan itibaren neşriyata çok büyük kıymet ve ehemmiyet verdim. Ümidimin büyük bir kısmını neşriyat yolu ile propagandaya bağladım. Hatta, neşriyat yolu ile propagandanın, Çin esaretinden kurtuluş mücadelemizde çok faydalı olacağına dair inancımı bugüne kadar hiç kaybetmedim. Ancak bu propaganda, Ruslar'ın, Çinliler'in ve diğer komünist ülkelerin yaptıkları gibi; hileye, yalana, sahtekârlığa dayanan; aldatıcı, göz boyayıcı, iğfal edici bir propaganda olmayacaktır. Bizim propagandamız; tarihi ve ilmî hakikatlara istinat eden neşriyatla devamızı Türk-İslâm dünyasına ve hür insanlık âlemine duyurmak, benimsetmek ve kabul ettirmekten ibarettir. Gençlik çağlarımdan beri buna inandım. Elime her fırsat geçtiğinde gazete, kitap ve mecmua neşretmeye gayret ettim.

Rus mahkûmu Batı Türkistan'da kaldığım altı sene zarfında Rusların dünyayı ve bilhassa İslâm dünyasını aldatmak için ne korkunç yalanlarla dolu neşriyat ve propaganda yaptıklarını müşahede etmiştim. Bizim neşriyatımız, bir yönü ile de İslâm dünyasını bu konuda ikaz etmek ve komünizmin aldatıcılığını, tecrübelerimize dayanarak anlatmak olacaktır.

"Doğu Türkistan'ın Sesi" adını verdiğimiz mecmuamız, görüldüğü gibi Türkçe-Arapça-İngilizce olarak neşredilmiştir. Zaman zaman Türkçenin çeşitli lehçeleri ile de makaleler neşretmeyi düşünüyoruz. Gayemiz; Millî şuurdan yoksun ve geri bırakılmış olan Doğu Türkistanlı halkımızı uyandırmak, onlara öz benliklerini tanıtip, onları şanlı tarihlerinden ve mâzilerinden haberdar etmek... Türkistan'da çeşitli isimler taşıyan Türk boylarına; millî varlığımızla ve dinimizle,

tek millet oluşumuzun şuurunu vermek... Komünizm tehlikesine karşı ikazda bulunmak...

Şu hususu burada ehemmiyetle belirtmek isterim ki, böyle bir mecmuanın her sayısını Doğu Türkistan'la alakalı ciddi ve kaliteli yazılarla doldurmak mümkün değildir. Aynı zamanda Arap ve İngiliz dillerini, Türkçeden o dillere tercüme yapabilecek seviyede bilen mütercim bulmakta büyük zorluklar çekmekteyiz. Doğu Türkistan'ı bütün yönleri ile bilip tanıyan ilim adamlarımız ve hele Doğu Türkistan'a kadar gidip oralarda ilmî araştırmalar yapmış insanlarımız yok denecek kadar azdır. Bu itibarla, bu mecmuanın sayfalarında mutlaka Doğu Türkistanla ilgili yazıların bulunması şartı yoktur. Türkiye'nin ve Türk dünyasının bütün meselelerine dair yazılar için ilim, fikir ve sanat adamlarımıza sayfalarımız açıktır.

Yukarıda da bir nebze temas ettiğim gibi, mecmua çıkarmak benim için çok zor ve ağır bir işti. Doğu Türkistanlı hemşehrilerimin ağır tazyiklerine rağmen bu çetin işi yüklenmemek için çok direndim ve itiraz ettim. Çünkü; ciddi bir mecmua çıkarmak için önce maddî imkân lâzımdı. Sonra ilmî araştırmalar yaparak devamlı yazılar yazacak bir kadro ile haber döküman temin edecek bir ekip gerekiyordu. Üç dilde yayınlanan bir mecmuaya her üç dili çok iyi bilen mütercimler lâzımdı. Bütün bunların temin edilmesi de yine maddiyata dayanmaktaydı.

Elimizdeki çok mahdut imkânlarla bir sayı neşredebileceğimizi farzetsek bile sonra ne olacaktı?.. Devam ettiremediğimiz takdirde dostlarımız üzülecek, düşmanlarımız sevinecek, büyük dâvamız öksüzlüğe ve ümitsizliğe terkedilmiş olacaktı. Bütün bunları düşünüp ileri sürmeme rağmen, hemşehrilerim, "Doğu Türkistan'ın kurtuluş mücadelesini, ileri sürdüğünüz bu gibi sebeplerle durdurmazsınız. Hiç olmazsa şimdilik üç ayda bir olsun bir mecmua çıkarın. Bunu yapmaya mecbursunuz. Üzerinize farz olan bir işten, bir takım sebepler ileri sürerek vazgeçemezsiniz." dediler.

Ben, bu tazyikler karşısında dâvamızın sesini yükseltmek mes'ûliyetini yüklenmek mecburiyetinde kaldım. Bu yola, önce Cenâb-ı Hakk'ın lütûna, sonra Türkistanlı hemşehrilerime ve Türkiyeli Türkistan dostlarına ve bütün dünyadaki soydaşlarımla dindaşlarıma güvenerek çıkıyorum. Bu millî ve mukaddes vazifeyi götürebileceğimiz noktaya kadar götürüp, nöbeti peşimizden gelenlere devretmek üzere ilk adımı atıyorum. Bu ilk adımın Doğu Türkistanlılar ve bütün dünya Türklüğü için hayırlı, uğurlu ve başarılı olmasını niyaz ederim.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تقديم

عيسى آل بكتكين

نحن مهكم بهذه المجلة التي بين أيديكم ... ومنذ آمد بعيد كان أبناء وطني تركستان الشرقية يلحون علي باصدار مجلة عن وطننا اللبيب ، وبناء على توصياتهم واقتراحاتهم وتوجيهاتهم لي وحتى ضغطهم علي نعمتي عن ساعد الجد لتحقيق آمانيهم الغالية . وها نحن معكم بالعدد الأول من مجلتنا ، واني لعلني يقين من أن هذه المرحلة التي بلغناها هي مبعث ارتياح وسرور لنا جميعا ولخواصنا في تركيا والعالم الاسلامي وأصدقائنا في العالم الحر . ولكن لا بد لي من الاشارة الي ان القسط الأوفى من هذه السعادة التي نغمر نفوسنا اليوم هو من حق أبناء بلدي تركستان الشرقية ... ولولا الحاحهم علي ودعمهم وتشجيعهم لي لما أمكن لي الاقدام علي اصدار مجلة كهذه ولا سيما بعد هذا السن المتقدم ...

ان اصدار مجلة ليس امرا سهلا وبسيطا كما يظنه البعض ، واني منذ ان بدأت أعرف العالم من جولي أوليت قيمة وأهمية عظيمة للنشر وعلقت جل آمالي علي الدعائية عن طريقه . حتي اني لا ازال احتفظ بايماني بان الدعائية هي السلاح الأقوى والأفضل لخراب النصر في كفاحننا ونضالنا من اجل التحرر والتخلص من الاحتلال الصيني . الا ان الدعائية التي نؤمن بها نحن لا تقوم بدا على الخداع والكذب والتضليل والتدجيل كما هو دأب الشيوعيين الروس والصينيين وغيرهم من البلاد الشيوعية الأخرى ، ولكنها تعتمد علي الحقائق التاريخية والعلمية في تعريف قضيتنا العادلة للعالم التركي والاسلامي والانساني الحر وحملهم علي الاعتراف بها وتبني الدفاع عنها . آمنت بذلك منذ أيام نيا بي ، وبذلت كل جهدي في نشر كتابا ومجلة كلما سحت لي الفرصة وتهيأت لي الظروف .

وخلال ست سنوات من اقامتي في تركستان الغربية التي يحتلها الروس تبعت ما للروس الشيوعيين من نشاطات دعائية ونشرية مليئة بالكاذب والباطيل وها دفعة الي تضليل الناس وعلى الخصم العالمي الاسلامي ، ومن اجل ذلك فان مهمة النشر التي نقوم بها ستحمل في طياتها تحذيرا هاما للعالم الاسلامي ازاء الخطر الشيوعي وما تتسبب به الدعائية الشيوعية من خداع وكذب من خلال تجاربنا الشخصية . ان مجلتنا التي اطلقنا عليها اسم " صوت تركستان الشرقية " صدرت - كما تناهدو نها - باللغات التركية والعربية والانجليزية ونحن عازمون على نشر مقالات بمختلف اللهجات التركية من حين الي حين ونهدف الي توعية شعب تركستان الشرقية الذي فرغ عليه التخلف واطلم علي تاريخه المجيد وانماء الشعوب القومي لديه وتزويد القبايل التركية المختلفة في تركستان بوعي في انها امة واحدة بكيانها القومي ، ودينها ، ولغتها ...

ويجدر بنا ونحن في صدد تقديم المجلة ان نشير الي ناحية هامة وهي ان كل عدد من هذه المجلة سوف لا يقتصر على مقالات ذات علاقة مباشرة بتركستان الشرقية بل سيضم مقالات أخرى عن المسائل الهامة والقضايا المصيرية للامة التركية والعالم الاسلامي بأسره وذلك لندرة العارفين بتركستان الشرقية والمطلعين على أوضاعها الراهنه من الكتاب والباحثين ، هذا وان صاحب هذه المجلة مفتوحة لأرباب القلم في المجالات كلها من علمية وفكرية وفنية .

وكما ذكرت آنفا فان اصدار مجلة أمر صعب وخطب عسير ، ورغم الضغوط الشديدة الواقعة علي من قبل أبناء وطني تركستان الشرقية ولت كثيرا ان لا تحمل مثل هذا العمل الناف وهذه المسؤولية الكبيرة ، لان القيام باصدار مجلة قديمة يتطلب قبل كل شيء امكانات مادية كبيرة لتخكيل الكوادر الادارية والتحريرية من ذوي الخبرات العلمية والفنية وتأمين المترجمين في اللغات الثلاث التي تصدر بها المجلة من تركية وعربية وانجليزية .

وامكانات المادية المحدودة لدينا قد تسعفنا في اصدار العدد الأول من المجلة ، ولكن انالم يتوفر الدعم المادي لها بصورة مستمرة فماذا تكون النتيجة ستكون حتما مؤلمة للصديق ومفرحة للعدو المتربص بنا وستؤدي بقضيتنا المصيرية الي اليتم والياس وكل هذه الاحتمالات ذكرتها لأبناء بلدي تركستان الشرقية ولفت أنظارهم اليها ولكنهم لم يعباوا بها واصروا علي اصدار مجلة عن تركستان الشرقية ولومرة في كل ثلاثة اشهر . الزموني ذلك الزاما فنزلت عند رغبتهم وتحملت هذه المسؤولية الكبيرة في تعريف قضيتنا العادلة للعالم اجمع متوكلا علي الله العلي القدير ومعتمدا علي أبناء وطني تركستان الشرقية وعلى اخواننا الأتراك والمسلمين اينما كانوا واصدقائنا من جميع الشعوب المحبة للسلام والمؤيدة لحق كل شعب في الحرية والاستقلال وتقرير مصيره .

وقد آلبنا علي أنفسنا ان لا ندخر جهدا في سبيل القيام بهذا الواجب الوطني المقدس مهدين الطريق للخيار السامع بعدنا ونتضرع الي الله تعالى خالق الكون والحياة ان يكلل اعمالنا ومساعدتنا الحميدة بالنجاح والتوفيق ويبارك لنا هذه الخطوة الميمونة ويجعلها فاتحة خير وسعادة وسياحة لشعبي المضطهدوا متي المغلوبه علي امزها . وهونعم المولى ونعم النصير ...

FOREWORD

İsa ALPTEKİN

For a long time, we have been facing the insistent wishes, advice, demands, and even pressure, of our brothers from Eastern Turkistan that we start to publish a periodical. As a result of this, here we are with the first number of our review.

This has given me great happiness. I feel certain that East Turkistanians in Turkey, in the Muslim World, and everywhere in the Free World, feel just as great happiness. I must say, at the very start, that the greater part of the credit for the appearance of this review belongs to my friends who promised full support and exerted constant pressure upon me to start this review. Otherwise, I would not have even attempted this at my age.

It is no easy task to publish a review. From the very first days when I began to take an interest in world affairs, I have been convinced of the very great importance of the Press. I pinned most of my hopes on propaganda through the press. I always believed that this would be of the greatest assistance to us in our struggle for freedom. And whenever it was possible, I tried to defend and explain our cause through books, periodicals, and newspapers. But our propaganda was never based on lies and distortions, as in the case of the Russians and the Chinese. Our propaganda would be based on truth. On telling the truth about our culture and history to our friends in the Islamic World and the Free World.

During the six years that I spent in Western Turkistan, under Russian occupation, I saw at first hand to what lengths the communists went in suppressing and distorting the truth for propaganda purposes, and the frightful, incredible, boldness of their lies. In this review, part of our duty shall be revealing the tactics and deceitfulness of the communists, based on our experiences with them.

As you see, our review, called "The Voice of Eastern Turkistan" is being published in 3 languages: Turkish, Arabic, and English. We are also planning to publish articles in various dialects of Turkish. Our purpose is to awaken our brothers in Eastern Turkistan to the glories of their history, and of their culture. To unite the various Turkish groups in Turkistan in the consciousness of being parts of the same nation, with the same language and the same religion. And to warn against the evil and danger of communism.

It will be very difficult, even impossible, to ensure that all the contents of every number shall

have a uniformly high level of scholarship. Our scholars who know Eastern Turkistan thoroughly, in all her aspects, are very few indeed. Persons who can travel to Eastern Türkisten and study conditions there, on the spot, and conduct researches there are also very few. It is also difficult to find translators capable of translating faultlessly from Turkish to Arabic and English. We do not feel that we should confine ourselves to Eastern Turkistan in this review. We shall feel free to deal with all topics of interest to the Turkish World and to the Islamic World. Our pages are open to contributions dealing with all the problems of the Islamic World, and the whole field of Islamic art, thought and culture.

As I mentioned above, it is a heavy burden for me to start publishing a review. I resisted for a considerable time the pressure of my Eastern Turkistanian friends that I embark on this course. This undertaking required both financial resources and a cadre of regular writers and researchers of a high level of scholarship, and in addition, reporters to collect news and documents. A review in 3 languages would also need a group of translators, knowing those languages well. All that came back again to the question of financial resources.

If, with the extremely limited means at our disposal, we published one number only, and then had to stop, would that not be worse? That would mean disappointment for our friends. And joy for our enemies. And our great cause would be plunged into worse despair. I voiced all these drawbacks, difficulties, and anxieties. But my friends were implacable in their determination. They said: "You cannot halt the struggle for freedom of Eastern Turkistan for such reasons. Begin publishing a review! Once every three months, to start with. It is your inescapable duty to do this!"

Faced with such pressures, I had to undertake the responsibility of starting this review. I am putting my trust first in God, and after that in the support of my friends of Turkistan, of Turkey, and of the Islamic World. This is the first step. I shall try to perform this sacred duty, as far as I can. After that, I hope there will be others who shall assume the responsibility and carry on the job. I pray that this review shall be of service to the people of Eastern Turkistan, and to all other Turks and Muslims.

DOĞU TÜRKİSTAN'I TANIYALIM:**I
(UMUMİ BAKIŞ)**

Doğu Türkistan'ı araştırma ve tanıtmaya Neşriyat Merkezi yüce bir gayenin gerçekleştirilmesi için tesis edilmiştir. Bu gayeyi şöyle özetleyebiliriz: Dünyanın en eski medeniyet beşiği olan ve Türkler'in tarih sahnesine çıktıkları yer olarak bilinen Doğu Türkistan'ın coğrafi, siyasi, iktisadi, kültürel ve sosyal bütün cepheleri ile araştırılmasını sağlamak ve iki asırdan beri unutturulmak istenen bu müslüman Türk yurdunu Türkiye'de İslâm âleminde ve dünyada gereği gibi tanıtmaktır.

DOĞU TÜRKİSTAN'IN TARİHİ VE YERİ:

Doğu Türkistan Asya kıt'asının tam ortasında bulunmaktadır. Bir milyon sekizyüz yirmi sekizbin dört yüz onsekiz kilometre kareden ibaret olan Doğu Türkistan'ın nüfusu; yaklaşık olarak 18-20 milyondur.

Doğu Türkistan, tarihte ilk Türk devleti olarak bilinen Hun İmparatorluğundan itibaren birçok büyük Türk devletinin merkezliğini yapmaktadır. Gök Türk Devleti, Uygur Devleti, Karahanlılar Devleti bunların en ünlülerindedir.

Doğu Türkistan siyasi, ekonomik ve askeri yönden, Asya'nın en stratejik bölgelerindedir. "Asya'nın Mihveri", "kalbi" gibi sıfatlarla dünya çapındaki önemi ifade edilen Doğu Türkistan, asırlarca hür ve bağımsız yaşamıştır. Ancak Rus ve Çin emperyalistlerinin tarih boyunca devamlı dikkatleri üzerinde toplanmış, onların gizli, açık ve sinsî düşmanlıklarına mâruz kalmıştır.

Yer altı ve yerüstü zenginlikleri ve Asya ile Avrupa arasında sahip olduğu tarihi "ipek yolu" yüzünden, Rusya ile Çin arasında paylaşılmaz bir ülke haline gelen Doğu Türkistan, 1760 yılında Mançu-Çin İmparatorluğu tarafından işgal ve istilâ edilmiştir.

1863 yılında, bir ara yeniden hürriyetine kavuşan Doğu Türkistan, Yakup Han Bâdevlet idaresinde 1876 yılına kadar 13 sene müstakil yaşamıştır. Aynı zamanda Osmanlı pâdişâhı Sultan Abdülaziz Han'a biat eden Yakup Han Bâdevlet, Asya'da kudretli bir Müslüman-Türk Devletini istemeyen Rusya'nın ve Çin'in menfi ve menfur gayretleri ile yıkılmıştır.

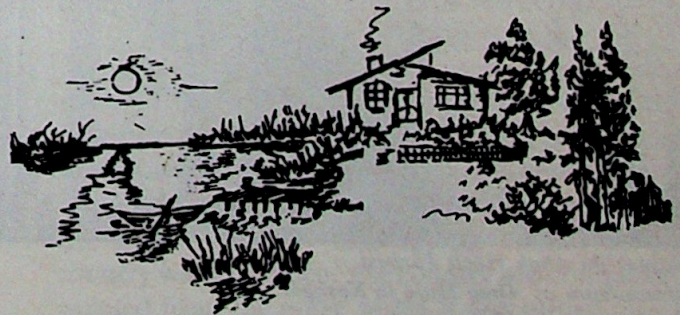
1867 yılında Yakup Bâdevlet Han'ın zehirlenmesi ile Türk Devletinin parçalanmasından istifade eden Mançu-Çin İmparatorluğu, Doğu Türkistan'ı yeniden istilâ etmiştir. İkinci istilâdan sonra Çin-Mançu emperyalizmi Doğu Türkistan'da tam bir baskı ve terör idaresi kurmuştur. Bu istilâdan sonra Doğu Türkistan'ı çinileştirme ve asimilasyon hare-

ketlerine hız verilmiştir. bu maksatla Doğu Türkistan'ın adı değiştirilip "yeni sömürge" mânâsına gelen "Sinkiang" Şincan adı takılmış, ayrıca birçok şehir ve kasabanın da isimleri değiştirilerek Çince isimler verilmiştir. Doğu Türkistan'a Çin'in başka eyâletlerinden yüzbinlerce Çinli göçmen getirilip Türk unsuru asimile edilmek istenmiştir. Türkler Çinlilerle evlenmeye zorlanmış, İslâm dini ve Türk gelenekleri yasaklanmıştır. Câmiler ve medreseler ya kapatılmış veya devamlı kontrol altında tutulmuştur.

1931'de Doğu Türkistan'da Çin mezâlimine karşı bir millî ayaklanma olmuş, 1933'te ise, Doğu Türkistan ekseriyet itibariyle Çin esaretinden kurtulup, merkezi Kaşgar olmak üzere Müstakil Türk-İslâm Devleti kurulmuştur. Fakat Çinliler, Rusların askerî yardımları ile bu millî ayaklanmayı bastırmış ve millî devletimizi yıkıp dağıtma imkânını elde etmişlerdir.

1944'de İli vilâyetinden başlamak üzere, yine Çin istilâsı ve Çin mezâlimine karşı bir millî ayaklanma daha meydana gelmiştir. Kısa bir müddet zarfında "Tarbagatay" ve "Altay" adındaki çok zengin, stratejik ehemmiyeti haiz vilâyetlerimiz kurtarılmış; merkezi İli vilâyeti olmak üzere yine müstakil Doğu Türkistan devleti kurulmuştur.

Bu millî devlet, bütün Doğu Türkistan'ı kurtarmak üzere harekete geçmiş ve her cephede Çinlileri mağlubiyete uğratmış, bundan da Çinliler büyük bir korku ve endişeye kapılmışlardır. Eskiden olduğu gibi, Çinliler yine Ruslardan yardım istemişlerdir. Rusya, devletimize baskı yapmak ve tehditte bulunmak suretiyle bu millî devletimizi, Milliyetçi Çin ile anlaşmaya mecbur etmiştir. Hülâsa Ruslar, Milliyetçi Çin'den kopardığı bazı tavizler ve imtiyazlar karşılığında bu genç Müslüman-Türk devletini de Çinlilere satmışlardır.

1949 YILINDAN SONRAKİ DURUM:

Bu durum Çin'in komünistleşmesinden sonra da devam etmiştir. 1949 yılında komünist Çin kuvvetlerince işgal edilmesinden sonra Doğu Türkistan, Türk-İslâm kültüründen tamamen uzaklaştırılmış ve komünist bir ülke haline getirilmek istenmiştir. Doğu Türkistan'a tam hâkim olabilmek için onun tarihteki yeri ve haklı şöhreti karalanıp unutturulmak istenmiş ve dünya efkârı umumiyesine, Doğu Türkistan "yasak bölge" olarak ilân edilmiştir. Yakın zamana kadar hiç kimse burası hakkında ne doğru mâlûmat alabilmiş, ne de buraya seyahat etme imkânı bulabilmiştir. Burada şu hususu belirtelim ki; 1876 yılında ikinci istilâdan bugüne kadar Doğu Türkistan'da hürriyet ve istiklâl mücadelesi durmamıştır. Hemen her yıl birkaç direniş hareketi vukubulmuş, bunların sonunda bazen kısa ömürlü müstakil Cumhuriyetler ilân edilmiş, bazen de korkunç katliâmlar yapılmıştır.

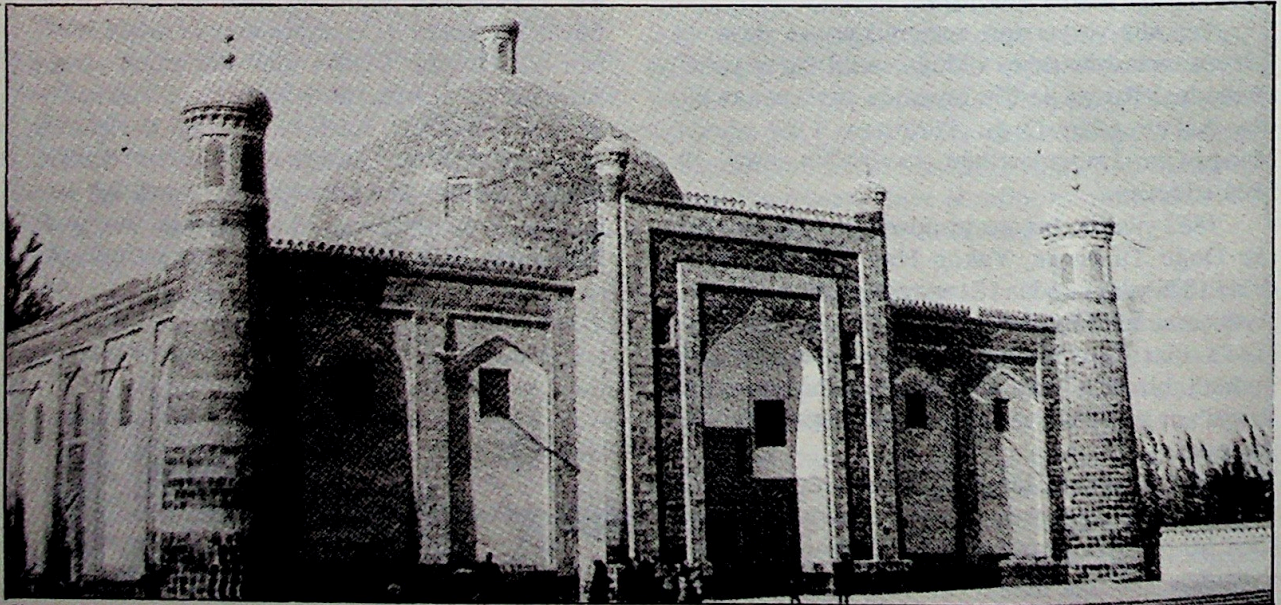
Doğu Türkistan tarihine, Hoca Niyaz Hacı başkanlığındaki 1933 yılında kurulan hükûmet; Ali Han töre başkanlığındaki 1944 Millî Doğu Türkistan Cumhuriyeti bağımsız fakat kısa ömürlü Türk-İslâm devletleri olarak geçmişlerdir. Kızıl Çin dönemindeki millî direniş hareketleri ise daha ağır şartlar altında yürütülmektedir. Ancak bu hürriyet hareketleri ve mücadeleleri kamu oyuna duyurulmamakta ve Birleşmiş Milletlere aksettirilmemektedir.

Doğu Türkistan'daki hürriyet ve istiklâl hareketleri ve mücadelesi zulüm ve esaretten kurtuluncaya kadar ve insanca yaşayışın kazanılışına kadar devam edecektir. Bugün hür ülkelerden hiç bir yar-

dım görmese dahi Doğu Türkistan Türkleri komünizmi ve Çinlileri kanlarıyla boğacaklar ve hürriyet mücadelesini zaferle bitireceklerdir. Çünkü tarihte, bilhassa Türk tarihinde zulmün ebediyyen yaşadığı hiç görülmemiştir.

Türkiye'deki Doğu Türkistanlı'lar ve Türkiye'deki Türkistan dostları olarak, Doğu Türkistan'ın araştırılması ve tanıtılması için bir Doğu Türkistan Neşriyat Yurdu çatısı altında toplanmayı ulvî bir vazife olarak bildik. İşte bu Doğu Türkistan Araştırma ve Neşriyat Yurdu ve bunun faaliyet programı, böyle bir düşüncenin mahsulü olarak ortaya çıkmıştır. Unutulmuş Doğu Türkistan'ın millî, dinî, tarihî, siyasî, iktisadî, içtimâî, kültürel, coğrafi bakımlardan derinliğine ve genişliğine araştırılması, muhtelif, eserler, kitaplar, makaleler, bültenler yayınlamak, konferanslar, anma günleri tertipleyerek ve diğer yayın organlarından istifade ederek tanıtmak ve yükseltmek gayesi ile bu Neşriyat Yurdu'nu kurmuş bulunuyoruz. Ve şuna inanıyoruz ki; Doğu Türkistan'ın bütün yönleriyle esaslı bir araştırılmaya tabi tutulması, onun unutulmuşluktan kurtarılması, Türk-İslâm ve ilim dünyası bakımından çok yerinde, faydalı bir çalışma olacaktır. Milletimizin, Türk-İslâm dünyasının ve hür insanlık âleminin yardımlarına mazhar olacağına inandığımız DOĞU TÜRKİSTAN NEŞRİYAT MERKEZİ onların hamiyet perver duygularına ithaf olunurken, bu ulvî gayemizde Türk-İslâm ve hür insanlık âleminin bizleri yalnız bırakmayacaklarına bütün kalbi samimiyetimizle inanıyoruz.

(DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ)

Kaşgar'da Abak Hoca Türbesi
Mausoleum of Abaq Hoja in Kashgar
«صريح أباق خوجا» في قشقر.

LET US KNOW EASTERN TURKISTAN:

I GENERAL

The Eastern Turkistan Research and Information Center has been founded for a very useful purpose. Eastern Turkistan is the most ancient cradle of world civilization and is the original homeland of the Turkish nation. The center is founded with the purpose of conducting a thorough research of the geography, political history, economics, culture and all other aspects of Eastern Turkistan, and to publish information about this ancient Turkish Islamic country, which is largely unknown, and has been purposely kept so by her enemies. We intend to publish our information in Turkey, in the Islamic World, and throughout the world.

LOCATION AND HISTORY OF EASTERN TURKISTAN:

Eastern Turkistan is at the center of Asia. Her area is 1,828, 416 square kilometers. (about 700,000 square miles). Her population is estimated to be about 18-20 millions.

Eastern Turkistan is known in history first as the center of the Turkish Hun Empire. After that she is seen either as an independent Turkish country or the center of various Turkish Empires overflowing to other regions. The best known among these are the Göktürk, Uygur, and Qarahanli Empires.

Eastern Turkistan constitutes one of the most strategically important regions of Asia. She has been called the "Pivot", or the "Heart" of Asia. She was independent for many centuries. But in recent times, Russian and Chinese imperialists concentrated their appetites on her, and she became the victim of their continued enmity, sometimes insidious and sometimes open. The additional attractions of her great agricultural and mineral wealth combined to turn her into a perpetual bone of contention between Russia and China.

In 1760, Eastern Turkistan was invaded by the Manchu-Chinese Empire.

In 1863, she regained her liberty, through a revolt, and was independent for 13 years, under Yaqub Han Badevlet as king. He accepted the authority of Sultan Abdülaziz of the Ottoman Empire, as Caliph of the Muslims. In 1876, Yaqub Han Badevlet was poisoned and died.

Russia found it contrary to her interests that a strong Turkish-Muslim state should live in Central Asia. So, she added her intrigues and efforts to those of the Chinese to destroy this state. Taking advantage of the confusion caused by the death of Yaqub Han Badevlet, the Chinese-Manchu Empire inva-

ded Eastern Turkistan in 1876. Following this second invasion, they established a regime of total oppression and terror in Eastern Turkistan.

Measures aiming at assimilating the population and turning the land into a Chinese country were greatly intensified. The name "Eastern Turkistan" was forbidden and the country was given the name "Sinki'ang", meaning "The New Territory", or "New Possession". Hundreds of thousands of Chinese were brought here and forcibly settled on the land. Turks were forced to marry Chinese. Many names of cities and towns were changed, and given Chinese names. Ancient national traditions and Islamic religious observances were forbidden. Mosques and schools of Islamic education were closed or put under severe discipline.

In 1931 Eastern Turkistan made a successful rebellion against Chinese oppression. The rebellion spread throughout the country and in 1933, an independent Islamic-Turkish state, with capital at Kashgar, was founded. But this was short-lived. The Chinese, with military help from Russia, invaded this state, broke the resistance of the people, and so put an end to the period of independence.

In 1944, there was again a successful rebellion. Starting from the province of İli, the rich provinces of Tarbagatay and Altay were liberated, and an independent state of Eastern Turkistan was proclaimed, with the capital at İli.

Next, this national state proceeded to liberate the rest of Eastern Turkistan. Everywhere, the Chinese were suffering defeats. They fell into great fear and anxiety. As before, they appealed to the Russians for help. This time Russia, threatening the new Eastern Turkistan Government with a full-scale armed invasion, forced it to accept a settlement with Nationalist China, on the basis of a certain amount of autonomy. Russia received extensive concessions from the Chinese as the price of this service.

THE SITUATION AFTER 1949:

The situation remained the same after the communist Chinese invasion of 1949. The policy of the new rulers aimed at utterly destroying all traces of Islamic and Turkish culture, and at turning the land into a completely communist region. All mention of the glorious history and ancient culture of the country was forbidden. The country was completely isolated from the outer world. It was turned into a

forbidden region. Until very recently, no one from the outer world was allowed to enter Eastern Turkistan, nor could the inhabitants of this country travel to foreign countries.

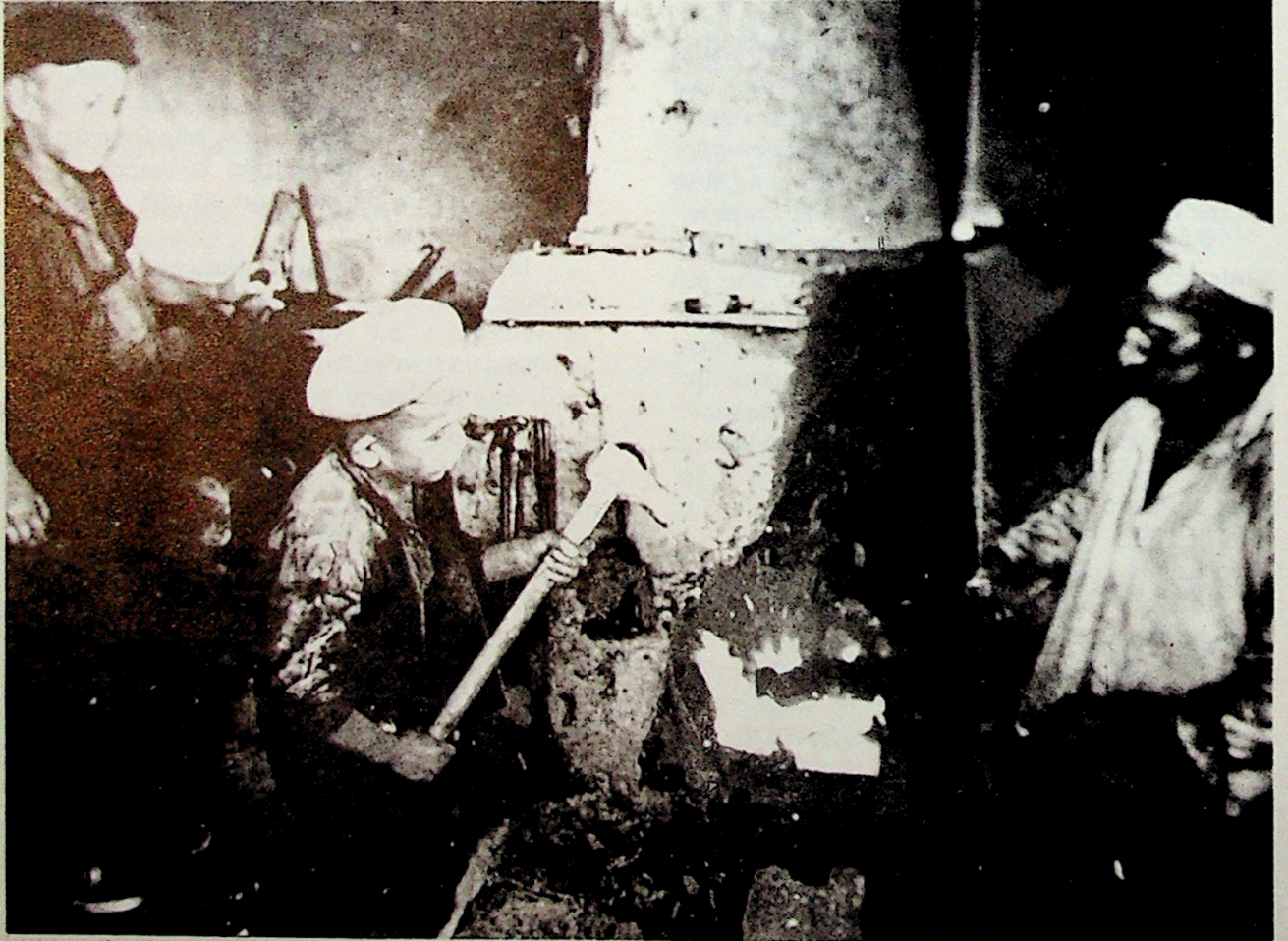
It must be underlined, that from 1876, the year of the second Manchu-Chinese invasion, till now, the fight of Eastern Turkistan for freedom never ceased. Almost every year there were uprisings. These ended sometimes in the setting up of very short-lived free governments, and most often in horrible massacres.

In recent years, only two uprisings were fully successful, leading to the setting up of independent states, though even these were relatively short-lived: The government set up in 1933, under the presidency of Khoja Niyaz Hajji, and the one set up in 1944 under the presidency of Ali Han Töre. The resistance against Red China has had to be pursued under far severer conditions, but all these rebellions and the resistance of the people are completely concealed from the outer world.

The struggle in Eastern Turkistan shall continue, till the country is completely free, and human

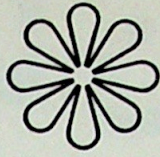
rights are assured to the people. This shall be so, even if no help whatever comes from the outer world. There is no case in history, certainly not in Turkish history, of evil and injustice being for ever triumphant.

We, as Eastern Turkistanians living in Turkey, considered it a sacred duty for us to unite within the framework of the Eastern Turkistan Publishing Center. This research and information organization aims at bringing to light and making known to the world, in full detail, the religious, historical, cultural, political, social, economic structure and facts of Eastern Turkistan. Books, booklets, periodicals shall be published. News items and information given out to the press, conferences and interviews arranged for this purpose. We are convinced that rescuing Eastern Turkistan from being completely buried under a blanket of lack of knowledge and lack of interest, shall be also a useful thing for the Islamic World and for the Free World. We are looking forward to the understanding, sympathy and help of the Islamic World and of the Free World. —VOICE OF EASTERN TURKİSTAN—

*Bir demirci dükkânı... Ergenekon demircisinin torunları örsü ve çekici hâlâ bırakmadılar.
An ironmonger's shop. Descendants of the legendary ironworkers of Ergenekon, still skilful at the old trade.*

دكان الحداد. ان احفاد حداد ارگنقون لم يتركوا السندان والمطرقة حتى اليوم.

TÜRKİSTAN'A NİÇİN YARDIM EDİLMELİ?

İsmet TÜMTÜRK

Türkistan'daki Türkler (Sovyet Türkistanında-
kiler olsun, Doğu Türkistandakiler olsun) bu-
gün dünyada hâlâ istiklâline kavuşmamış ve
yabancı bir milletin boyunduruğu altında yaşayan,
en son büyük ve yüksek kültürlü millettir. Bu vasıfları
taşıyan başka bütün milletler hürriyetlerine
kavuşmuştur.

Türkistan Türklerinde Türk olmak ve müslü-
man olmak hassaları birleşmiştir. Müslüman ola-
rak, onlar İslâm Dünyasının bir parçasıdır. İslâm
Dünyasından onlara sevgi ve manevî destek gel-
mektedir. Makul olarak düşünürsek, şimdilik bun-
dan fazlasını bekleyemeyiz. Ama bu kadarı da
kaçınılmaz, kesin bir ahlâk borcudur.

Bazı yabancı müslümanlar bu sevgi ve bağlılığı
ve bu manevî desteği tam olarak ve sakınmadan
göstermektedirler. Bazıları da bu hususta biraz
isteksiz ve ürkek davranıyorlar. Bu ikinci grubun
hareketi iyice düşünülmüş bir mantıkî karara
dayanmıyor. Daha çok, Rusyanın veya Çinin düş-
manlığını üzerimize çekmeyelim, gibi müphem bir
endişe duygusundan ve bir de, bütün insanlarda
daima olduğu gibi, rahatının bozulmaması isteğinden
kaynaklanıyor. Çok kere bu duygu ve endişeler
çevremizdekilere ve hatta kendi kendimize, "akıllı
ve tedbirli siyaset gütmek" şeklinde gösterilerek per-
delenir. Ama işin gerçeği şudur ki, aklın icabı
bunun tam tersidir.

İslâm devletleri siyasî ve teknik bakımdan
ekseriya zayıftırlar. (Bunun daima böyle olmasını

gerektirecek hiç bir sebep yoktur, ama o ayrı
mevzu). Şimdilik bu zayıflığı bir gerçek olarak
kabul etmek zorundayız. Maddî sahadaki bu güç-
süzlük, manevî sahadaki güçlü olmayı büsbütün mec-
burî kılmaktadır. Bir kimsenin veya topluluğun
manevî kudreti samimiyeti ölçüsünde artar ve,
İslâm Dünyası için, müslümanlar arasındaki bağla-
rın kuvveti ölçüsünde artar.

Milletler de, tek kişiler gibi, yürekli olmak,
samimî olmak, ve sözleri ve hareketleri tutarlı
olmak mecburiyetindedirler. Ulvî bir gayesi olan bir
millet, böyle bir gayeden mahrum olan bir millete
göre manevî bakımdan daima daha güçlüdür.

Komünist boyunduruğu altında yaşayan müs-
lümanlara yardım ve destek vermek, İslâm Dünya-
sında işte böyle bir manevî kudret meydana getirir.
Aynı zamanda müslüman milletler arasındaki bağ-
ları da çok kuvvetlendirir.

"Her millet kendi başının çaresine baksın" kai-
desinin yürürlükte olduğu bir İslâm Dünyası hem
manevî bakımdan, hem de siyasî bakımdan çok
zayıftır. Buna karşılık her müslümanın dünyanın
her tarafındaki müslümanların kaderiyle ilgilendiği
ve müslüman milletlerin sıkı dayanışma halinde
bulduğu bir İslâm Dünyası manevî bakımdan da,
siyasî bakımdan da çok daha kudretlidir. Böyle bir
İslâm Dünyasına yabancı devletler saygı duyar.

Hürriyetinden mahrum olan müslümanlara
İslâm Dünyasının desteği zayıfladığı zaman, bunun
kaçınılmaz bir neticesi de İslâm Dünyasının feci
şekilde zayıflaması olur.

Bir müslümanın, mesela, Filistin müslümanla-
rını bir yandan bütün gücüyle savunurken, sıra Tür-
kistan Türklerinin çektiklerine gelince inatçı bir
şusma ile susması halinde, onun Filistinliler için
söyledikleri de tesirini ve kuvvetini kaybeder.
Türkistan'da düşman esareti altındaki Türkler;
Afganistanda savaşanlar; Mindanao Adasında veya
Habeşistanda Eritrede katliama uğrayan Müslü-
manlar... bunlar hepsi bir bütünün parçalarıdır:
Eğer kendine "müslümanım" diyen birisi bunların
biri veya birkaçı için var kuvvetiyle sesini yükseltir,
ama sıra öbürlerine gelince, (ister ideolojik saplantı-
sından ötürü olsun, ister bir siyaset hesabıyla olsun),
devamlı ve manidar şekilde susarsa, böyle bir kişi-
nin sözleri manevî değerini kaybeder ve böyle bir
kişinin kendisi de manevî bakımdan cüceleşir.

Eski çağlarda, İslâm Dünyası kudretliydi. Tek-
rar kudretli olmaması için hiçbir sebep yoktur.
Ama bunun olabilmesi için iki şey şarttır: Önce,
tam bir iman ve ihlâsa tekrar kavuşmak. İkincisi,
İslâm Dünyasını birbirine bağlayan bağların
kuvvetlenmesi.

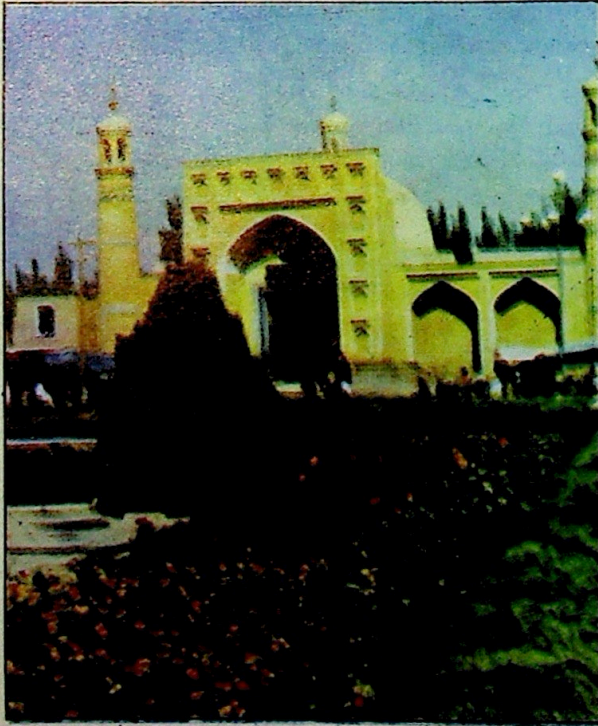
Bu her iki unsur da müslüman milletler, yabancı boyunduruğundaki müslümanlara tam destek sağladığı zaman güçlenir. Ve bu görevden kaçınıldığı zaman da zayıflar.

İster hür olsunlar, ister yarı-hür, ister yabancı işgali altında, yeryüzündeki bütün müslümanlar şu ezeli hakikatleri kavramak zorundadırlar: İslâmın kudretine kavuşmak için yol, mutlaka önce İslâm'ın imanına ve ihlasına kavuşmaktan geçer.

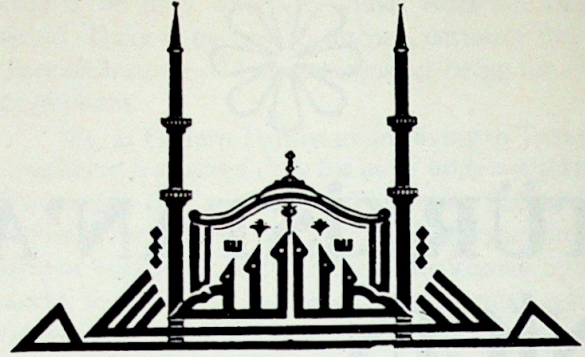
Böylece, yabancı işgali altındaki müslümanlara tam destek sağlamanın, veya bunu yapmaktan kaçınmanın, faydası veya zararı tek taraflı değildir. Böyle bir manevî destek, alan kişiyi olduğu kadar, veren kişiyi de güçlendirir. Hatta vereni daha da fazla güçlendirir.

Eski çağlarda, Türkistan Türkleri ilimlerini ve imanlarını en cömert şekilde dağıtarak bütün İslâm Dünyasına büyük faydalar sağladılar. Batı Asya'daki Türkler de, onları İslâmın Kılıcı yapan kaderin manasını idrak ederek, yüzyıllar boyunca kanlarını akıttılar ve İslâm Dünyasını istilaya uğramaktan korudular.

Şimdi de Türkistan Türkleri, en büyük acılara maruz kaldıkları bugünlerde de, İslâm Dünyasına yine hizmette bulunuyorlar: En zor şartlar altında da İslâmâ bağlı kalmanın sağlam bir örneğini vermek suretiyle, ve İslâm Dünyasında ulvî bir gayeye bağlılık ve tarihî kader şuurunu canlandırmaya katkıda bulunmak suretiyle.

Kaşgar'da İdgâh Camii
Idghah Mosque in Kashgar
مسجد عيد كاه، في قشقر، أكبر جامع فيها

KAŞGAR'DA VAKİT

Derler ki güzellikte
Eşsizdir Van şehrimiz,
Buhâra "İlm-i Hadîs",
Kaşgar "Dîvan" şehrimiz.

Yer sofralarında sessiz bekleyiş...
Kaşgar'dayız.. bir Ramazan vaktidir.
Fergana düzüne çoktan indi gün...
İdgâh camiinde Ezan vaktidir..

Ezan'ın adı var, sedâsı tutsak..
Allahuekber'in nidâsı tutsak..
İbâdetler mevcut; edâsı tutsak...
Kanımın içime sızan vaktidir.

Sessizlik eritmiş demiri, tuncu..
Bilemiş yürekte mukaddes hıncı..
Yüzlerde görmedim iftar sevinci...
Bu an, ifritimin azan vaktidir.

Ne zamandır güneşlerim küsufca..
Er doğmuyor Satuk Buğra vasıfca..
Has hâcipler yetişmiyor Yusuf'ca...
İrfan tarlamızın hozan vaktidir.

Kutlu ocaklarda yanmıyor odum..
Bacalardan yüce tütüyor dūdum..
Dil tahtımın şehin şahı Mahmūd'uml..
Türkistan'da Türk'ün hazân vaktidir.

Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu

مساعدة تركستان لماذا واجبة؟

بقلم عصمت توم ترك

ان مساندة ومساعدة المسلمين الذين يرزحون تحت نير الشيوعية واجب مقدس للعالم الاسلامي من جهة، وذلك يقوى الروابط المعنوية بين الشعوب الاسلامية من جهة اخرى . . . . .

والعالم الاسلامي الذي لا يولي اهتماما زائدا لقضاياه المصرية لا بد ان يصاب بالضعف من الناحيتين الروحية والسياسية معا. ولو انه اهتم كما ينبغي بمصير المسلمين في اية بقعة من بقاع الارض، ولو ان الامم الاسلامية كانت على تساند تام وتعاون مثمر فيما بينها لكانت لنا كلمة مسموعة في العالم، ولاستطعنا ان نفرض احترامنا على الجميع.

اما اذا تهاون العالم الاسلامي في دعم المسلمين في كفاحهم من اجل التحرر والاستقلال. وتقاعس عنه فان ذلك يصيبه بالضعف والشلل. فلا يقدر على انجاز اي عمل مهما كانت لديه من اسباب القوة. فهذه نتيجة حتمية لامفر منها لكل موقف متخاذل.

والذين يؤيدون اخواننا الفلسطينيين المسلمين في كفاحهم العادل من اجل استرداد ارضهم المغتصبة فلن يكون لتأييدهم هذا قوة ولا تأثير اذا هم تقاعسوا عن تأييد المسلمين التركستانيين في قضيتهم العادلة، والتزموا جانب الصمت وعدم المبالاة ازاءهم. . . . . وكذلك قضايا المسلمين في كل من افغانستان، وجزيرة منداناو، واثيوبيا وغيرهم ممن يتعرضون للمجازر العامة حيناً بعد حين. . . . .

والمسلمون اينما كانوا هم اجزاء وحدة كاملة، واعضاء جسد واحد، ان من يدعي انهاءه الى الاسلام، ثم يتحمس في موضع، يتقاعس ويتخاذل في موضوع اخر لسبب عقائدي اوسياسي فلن يكون لمواقفه وزن، ويفقد اعتباره لدى الناس، ويصغر في اعينهم.

والعالم الاسلامي كان قديما في اوج قوته وعظمته. وفي استطاعته اليوم ان يعود الى تالد مجده من جديد فيما اذا تحقق فيه امران اثنان وهما الايمان والاخلاص اولا، وتقوية روابط الاخوة واواصر المحبة بين جميع المسلمين ثانيا.

ان الاتراك التركستانيين، سواء في تركستان الشرقية أو الغربية، هم اليوم الشعب الاخير في العالم، الذي لم يتل استقلاله بعد، والذي لا يزال يرزح تحت نير الاحتلال الاجنبي، رغم كبره، وعظيم شأنه، وما يتمتع به من ثقافة عالية. بينا الشعوب الاخرى التي لها مثل هذه الخصائص تحررت كلها.

والاتراك التركستانيون بما انهم مسلمون فهم جزء من العالم الاسلامي تشدهم اليه اواصر المحبة والمودة ويتلقون منه الدعم المعنوي. وان نحن الزمنا انفسنا بالوقوف عند حدود العقل والمنطق فينبغي أن لا نكتفي بهذا الدعم المعنوي الذي نراه واجبا اخلاقيا محتما على كل المسلمين في العالم تجاه اخوانهم التركستانيين.

ولكن العالم الاسلامي منقسم على نفسه في منح هذا التأييد المعنوي لهم. فمنهم من يمنحه لهم على اتم وجه ودون خوف او حذر. ومنهم من يتردد في التصريح به والاعراب عنه خوفا من ان يعرضوا انفسهم لعداء الروس والصينيين فيتكدر صفو حياتهم وينقص عيشهم. وكثيرا ما يدافعون عن موقفهم المتخاذل هذا بانه نابع عن اتباع سياسة حكيمة، يتسرون وراءها، ولو علموا الرؤا ان الحكمة في عكس ذلك تماما.

والدول الاسلامية تعاني ضعفا من الناحيتين السياسية والفنية رغم امتلاكها جميع وسائل القوة والنهضة، ونحن لانريد ان ندخل في تفاصيل ذلك، ولكن نسلم به كحقيقة واقعة. الا ان هذا الضعف المادي يجب ان يكون حافزا لنا لتقوية الروابط الروحية بيننا حتى نكون يدا واحدة على اعدائنا.

والمجتمعات يجب ان تتصف كالافراد العاديين بالشجاعة، والاخلاص، والصدق، والامانة، وان تكون لها اهداف سامية. فالشعب الذي يتمتع بمثل هذه الخصائص ويكافح من اجل اهداف سامية هو اقوى من الناحية المعنوية من اي شعب اخر ليس له ذلك.

الوقت في قشقار

يقولون في الحسن والجمال
لانظر لمدينتنا وان
ان بخارى مدينة علم الحديث
وقشقارنا مدينة كتاب ديوان

انتصار بصمت على موائد الارض
نحن في قشقار والشهر شهر رمضان
والشمس غابت من سهل فرغانه
والوقت وقت اذان في مسجد عيدكله

ان الاذان اسمه موجود وصوته سجين
الله اكبر موجود ندلوه سجين
والعبادات موجودة ادوها سجين
الوقت وقت ترشح دمي الى قلبي الحزين

ان الصمت قد اذاب الحديد والنحاس الاصفر
وسن الثار المقدس في الفؤاد
لم ار في الوجوه الافطار
الوقت وقت طغيان عفريتى

ان شمس من زمان كالكسوف
لاياتي بطل مثل صاتوق بغرا في الوصف
ولا يكون من بعد خاص حاجبون مثل يوسف
الوقت وقت حقول عرفانا المتروكة

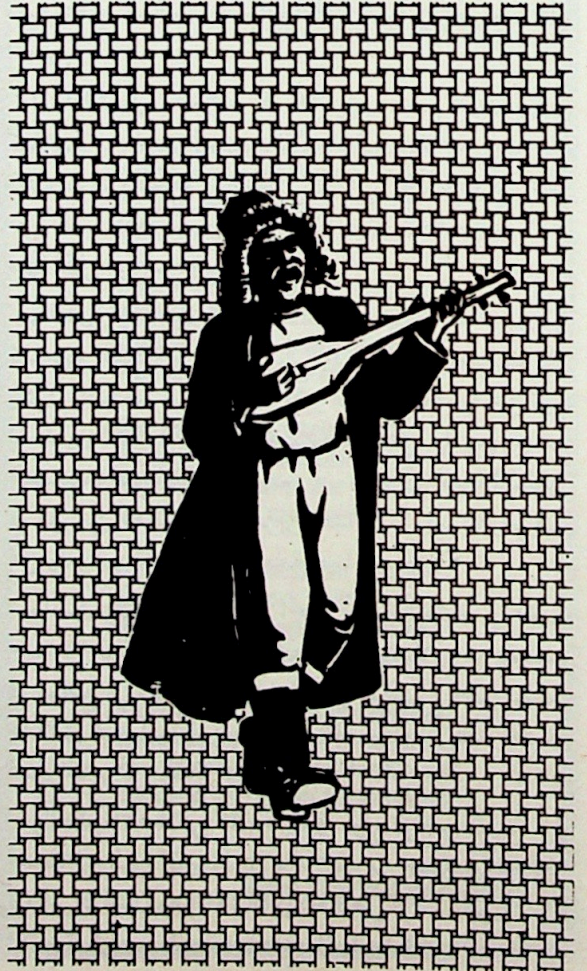
ان نارى لاتشتعل في المواميد السعيدة
ودخاني لايتصاعد عاليا من المدائن
ياعمودي ياملك الملوك لمرس قلبي
الوقت وقت خريف للترك في التركستان

نيازى يلديريم كنج عثمان اوغلو

والعودة الى الاسلام الصحيح هي الطريق الوحيد
للتخلص من كل نوع من انواع الاستعمار والاستغلال،
والتغلب على كل المشاكل والصعوبات التي تواجه علمنا
الاسلامي. وما من شك في ان دعم المسلمين المستضعفين
في الارض، او الاضرار عن دعمهم وتأييدهم امر
لاينحصر نفعه، او ضرره في طرف واحد، فالدعم وان كان
قوة للمدعوم الا انه قوة اكبر للداعم نفسه.

التركستانيون المسلمون خدموا العالم الاسلامي
بعلمهم، وبكل مالدتهم من قوة. فكانوا سيوف الاسلام
على مواقع الحدود، ودافعوا عنه طوال مئات السنين.
وبدلوا في سبيله ارواحهم ودماءهم لرد كيد العدو عنه...
ولايزال التركستانيون المسلمون يكافحون ويناضلون من
اجل الحفاظ على دينهم وعقيدتهم، والابقاء على صلتهم
بالعالم الاسلامي رغم المصائب الشديدة التي نزلت بهم،
ورغم الالام الكبيرة التي ساورتهم من كل جانب. وبعد
هذا فهل يجوز لمسلم ان يقف منهم موقف المتفرج وان يتنكر
لقضيتهم العادلة من اجل التحرر من ربقة الاحتلال
الشيوعي والعودة الى اخوانهم المسلمين.

WHY HELP TÜRKİSTAN?

İsmet TÜMTÜRK

The Turks of Turkistan (Soviet Turkistan and Chinese, or Eastern, Turkistan) are the last remaining large and cultured nation still living in bondage to a foreign people.

The Turks of Turkistan combine the elements of being Turkish and of being Muslims. As Muslims, they are part of the Islamic World. The Islamic World extends sympathy to them and moral support. That is the utmost that can be reasonably expected. And that is also the least that is ethically possible.

Some Muslims extend this sympathy and support fully and generously. And some others are timid and less than fully-willing about this. The motives of this last group spring not from any closely reasoned argument, but from a vague fear of provoking the enmity of Russia or of China, combined with the general disinclination of all human beings to have their comfort disturbed. These feelings are often rationalized as a "policy of wisdom". But the fact is that, in this case, real wisdom points in the diametrically opposite direction.

Muslim countries are usually weak in military and industrial power. (There is no reason why this should always be so, but that is a different story.) At present, in most cases, one has to accept this weakness as a fact. And this material weakness makes it all the more imperative for them to have spiritual strength. Moral and spiritual strength increases in proportion to one's sincerity and in proportion to the solidarity of Islamic peoples.

Nations, as well as individuals, must have courage, sincerity and consistency. A nation that has a cause, a sublime objective, is spiritually stronger than a nation without such a cause.

Support extended to Muslims living under communist bondage, lends such a strength to the Islamic World. It also vastly strengthens the power of the bonds uniting the Islamic World.

An Islamic World in which "every nation is only for itself", is both spiritually and politically weaker than an Islamic World in which every Muslim is individually interested in all other Muslims, and in which all Muslim Nations support each

other. Such an Islamic World would command respect.

When this support is weakened, the inevitable result is a catastrophic weakening of the Islamic World.

One cannot defend, for example, the Muslims of Palestine with full effect and force in the forum of the conscience of mankind, if one is totally and obstinately silent when faced with the sufferings of the people of Turkistan. The Muslims who are in bondage in Turkistan; the Muslims who are fighting in Afghanistan; the Muslims who are being massacred in Mindanao or in Erythraea... all these are parts of the same whole: a Muslim who is sincere has to raise his voice in defence of all of them. If a "Muslim" is not consistent in this, if a "Muslim" shouts loudly in the case of some of these, but is purposely and obstinately silent in the case of some of the others, because of ideological commitment or because he finds it "politically expedient" to act so, then in such a case his words lose their moral force and he loses his moral stature.

In ancient times, the Islamic World was powerful. There is no reason whatever why it should not once again become powerful. But for this, two factors are essential: First, a recovery of spiritual and moral strength, based on deep sincerity (İhlas). Second, a continual strengthening of the bonds uniting the Islamic World.

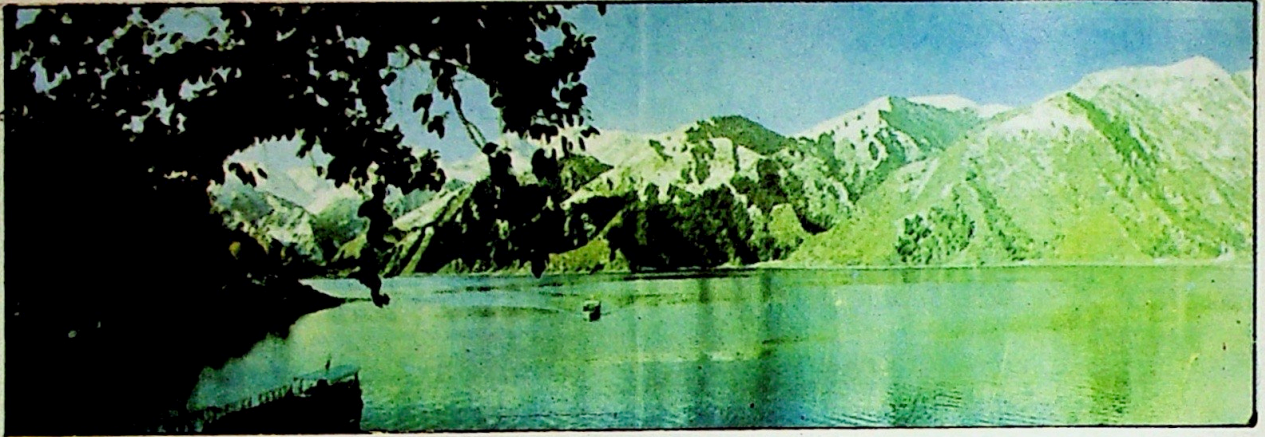
Both these factors are strengthened when Muslims give full support to Muslim nations under foreign bondage, and both these factors are weakened when this moral duty is shirked.

Muslims, everywhere in the world, whether free, or half-free, or in bondage, should realize these eternal truths: You cannot have the dynamism of Islam, and the power of Islam, until you have the faith of Islam and the sincerity of Islam.

Thus, the benefit, or harm, of giving, or denying, full support to the cause of Muslim peoples in bondage is not simply one-sided. Such moral support strengthens the giver as well as the receiver. Perhaps the giver, even more than the receiver.

The Turks of Turkistan, in former ages, contributed their learning, faith and scholarship with boundless generosity, to the benefit of the entire Islamic World. And the Turks of Western Asia, acting in recognition of their destiny as the Sword of Islam, shed their blood for centuries, saving the Islamic World from invasion.

Today, the Turks of Turkistan, in the days of their greatest suffering, still serve the Islamic World, by giving an example of steadfast loyalty to Islam under conditions of the utmost hardship, and contributing to keeping alive in the Islamic World a sense of sublime purpose and historical destiny.

Tanrı Dağları ve Buğda Gölü.
Tanrı Mountains and Lake Bughda.
جیل تانری و بحیره بغدا

Tırnakları bile ihraç edilebilen zenginlikler..
atar, develer...
Horses, camels... sources of wealth.
Even their hooves are exported.
خیول و جمل... الثروات الضخمة. يستغل بكل شيء منها حتى أظفارها.

PRAYER-TIME IN KASHGAR

"There is no match, t'is said,
In beauty for our town of Van
And matchless in Hadith Bukhara is
And Kashgar matchless for Divans."

In silence waiting in a ring on the floor.
'Round food. T'is Ramadhan in Kashgar.
The sun has settled on the plain of Fergana.
The time has come for the Call in the Mosque
of idgah.

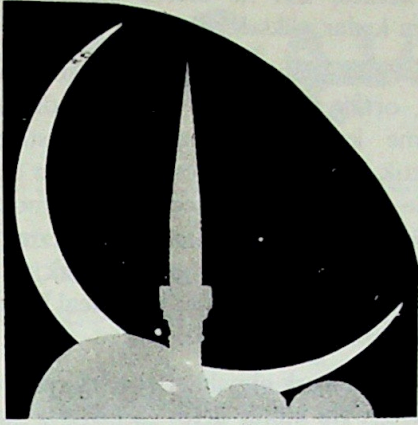
The Call for prayer lives, but its sound is in
bondage,
The voices raised "Allahu ekber" are in
bondage.
Our Faith is living, but performance is in
bondage.
This is the time when prayers turn into my
blood.

Our silence has the power of iron.
Our sacred hatred gets whetted in our hearts.
No joy is ever in our faces in İftar.
Now is the time when all the devils go mad.

Our sun has been eclipsed a long time now,
Such men as Satug Bughra are born no more,
Nor men like Yusuf Has Hajib.
The field of our culture lies empty.

Our sacred fire is not allowed to burn,
Nor may our chimneys' smoke ascend too
high!
O Mahmud of Kashgar, O king of our tongue,
T'is autumn for the Turks of Turkistan!

Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu.

İSLÂMİYET VE KOMÜNİZM

Ahmet GÜNER

Komünizmin prensiplerinden birinin “din düşmanlığı” olduğu her zaman hatırlanmalıdır. Marx’ın, Engels’in, onları tasvip ve takip edenlerin söyledikleri, “komünist toplum dinsiz toplumdur” şeklinde özetlenebilir. Marx, “din halkın afyonudur. Dinin tenkidi her türlü tenkidin ilk şartıdır... Dinin ortadan kaldırılması insanın gerçek saadetine icabıdır...” diyordu. Engels’e göre ise, “din toplumları körleştiren bir vasıta.”

125 yıl önce yazılmış bulunan Manifesto’da DİN kelimesi ile ifade edilen müesseseyi, bugün kemikleşmiş Hıristiyanlık değil, Müslümanlık temsil etmektedir. İslâmiyet son din olarak, ahretin ve dünyanın bütün nizamlarını getirmiş, haber vermiş, hayatın bütün safhalarında insanlığa açmıştır. İslâmiyet, Marx ve çömezlerinin karşısındaki tek ve yaygın müessese olmanın dışında, bilgisizliğin hezeyanları ve hasta zihinlerin öfkeleri olmaktan öteye gitmeyen komünizmin de panzehiridir.

Siyasî sebeplerle veya baskı ve zorlamalarla komünizmi resmî rejim olarak alanların ve dolayısıyla komünist dünyaya sempatik görünmek zorunda bulunanların İslâmiyetle komünizmi yaklaştırmaya çabaları sırasında baş vurdukları reçeteleri vardır: Sosyal adalet gibi, kapitalin belli ellerde yığılmasını önleyen zekât ve vakıflar gibi, zengin-fakir dengesizliğini, cebren değil insani duygularla

ve sosyal cemaat çabaları ile ortadan kaldırmaya yönelik islâmî emirler... gibi. Ve derler ki:

— İşte görüyorsunuz. Komünizmin ve islâmiyetin ortak yanları, ortak idealleri bile vardır. Azgın ve sömürücü kapitalizme, insanları ve milletleri köle gibi kullanmaya kalkanlara yardım eden, yol açan kilise her ikisinin de düşmanıdır.

Bu mantığın sebepleri vardır. Fakat bu, komünizmin din hakkındaki temel prensibini yokmuş, muhataplarını da bunu bilmiyor farzedene ve ancak komünistlerde görülebilecek bir hasta mantıktır. Enternasyonal komünizmin, bu günlerde yaşayan büyük dinamik güç ve bağluları bakımından en kalabalık ve homojen islâm dünyasını yanlarına almak, kendi siyasî tavırlarına gerekçe çıkarmak, hiç olmazsa komünizme doğrudan yönelecek mücadeleyi önlemek için uyguladığı bir taktiktir.

Komünizmle islâmiyetin terminoloji ve müesseseler olarak yan yana getirilmesi, halktan ve münevverlerden bazılarının her ikisi üstünde ve birlikte düşünmeye başlamalarının sebeplerinden ikincisi de bazı yeni devletlerin, istiklal mücadeleleri sonu kurulmuş veya istiklalleri lütfen verilerek ortaya çıkmış devletçiklerin ekonomik, siyasî ve tarihî sebeplerden dolayı ilk anda, **Batı’nın, kapitalist sömürünün ve renk ayırımı iptidailiğini asırlardır önleyemeyen kilisenin şahsında din müessesesine duydukları öfkeyi bir millî politika haline getirmeleridir.**

Kilise ve Avrupa emperyalizmi, asırlık hatalarına bir de bunu eklemişler ve başımıza, komünist dünya ile flörte teşne bir “**Üçüncü Dünya**” hazırlamışlardır. Bu yeni devletlerin ekonomik ve dış politikaları, sosyal nizamları, komünist-kapitalist dünya arasındaki mücadelede aldıkları yer Moskova’yı ve enternasyonal komünizmi ümitlendirecek görünüşler ihtiva etmektedir. Bu ülkelerden bir kısmının vatandaş çoğunluğu da müslümandır. Batı emperyalizminin vasıtaları olan kapital, kilise, ırkçılık ve siyasî sömürü, onları, bağımsızlıklarıyla birlikte, komünizmin hazır reçeteleri üzerinde düşünmeye itmştir. O zaman da komünizmle müslümanlığın müşterek noktalarını bulup çıkarmak için zihin patlatan siyasiler, ekonomistler, gençlik grupları ve diktatörler sahnede görünmüşlerdir.

Enternasyonal komünizmin propaganda faaliyetleri biçiminde olsun, bağımsızlıklarına savaşla veya anlaşmalarla kavuşan devlet ve devletçiklerin **Batı’nın hatalarından doğan siyasî şartlar gereği komünizme ve temsilcilerine geçici bir yakınlık duymaları olsun, son zamanlarda beklenenin tam tersi sonuçlar vermeye başlamıştır. İslâmiyet ve komünizmi konu alan tartışma, araştırma ve asgari müşterekler arama suniliği, müslüman toplulukları komünizme yaklaştırmamış, fakat komünizmi**

insanlık için ideal reçete sanan bazı Batılı münevverlerin hayatî yanlışlarını düzeltmeleri, gerçek kurtuluşu İslâm'da bulmaları ve bütün vecibelerini yerine getirecek biçimde İslâmiyeti seçmeleri ile sonuçlanmıştır.

Bunun son popüler örnekleri Cat Stevens, Roger Garaudy, Jacques Cousteau'dur.

Temelinde kin ve öfke yatan komünizmle, sevginin ve insan onurunun destanı olan İslâmiyet arasındaki farklılık, belki de yakında, kendini komünizme adanmış yüzbinlerce Batılı münevverin gündemine girecek, bu da komünist entelijansiyanın sonu olacaktır.

Komünizmin gübresi olan, ırkçılık, ekonomik sömürü, kapital hâkimiyeti, egoizme dönük ferdiyetçilik, materyalizm... gibi kilisenin asırlardır üstesinden gelemediği ve Batı'nın zihni bunalımını hazırlayan sebepleri, daha Hazreti Peygambere inen ilk âyetlerle birlikte, İslâmiyet, ortadan kaldırmış, asırlarca süren İslâmî tatbikat ve bunun üzerine kurulan devletler, medeniyetler, müesseseler ve kültürler, bu temiz kaynağı bütün insanlığın aklına ve ruhuna akitip durmuştur. "İslâm dünyasında bütün insanlar hiçbir siyasî iktidarın, hiçbir ferdin değil, yalnız Allah'ın kulları olduğu için birbirlerine karşı hürdürler. İslâm hukukunun temeli Allah karşısında kulluktan ileri gelen bu beşeri hürriyet prensibidir. Bu

dünyada herkes, aslı ne olursa olsun, en yüksek makamlara kadar yükselebilir."(x)

Çağımızda İslâm, modern dünyanın bunalımlı insanının, ortak medeniyet ve kültür değerlerinin komünizme karşı savunmasını da üstlenmiştir. Çünkü artık Batı, kendi ailesinden çıkan bu hilkat garibesiyile mücadele edebilecek hiçbir moral kaynağa sahip değildir. Ve İslâm komünizmi, çıktığı öfkeli ve budala zihinlere geri tıkmak ve bütün şartları ve müesseseleri ile birlikte ideal hayatı kurmak için sahnededir.

"Batı bir karışık olaydır. Ortaya koyduğu kültür dayanaksızdır. Bu kültür derin çatlaklarla bölünerek parçalanmıştır." (xx) Komünizm, bu kültürle beslenenlerce, bu parçalanmayı görüp, bu çatlakların sömürüye ve insanları birbirlerini yiyen kurtlar haline dönüştürmesine duyulan öfkeyle, daha da acımasız şekilde ve sadece intikam için doğmuştur.

İslâmiyet, Batı insanını, hem kendi bunalımından kurtaracak, hem de bu bunalımın, komünizm vasıtasıyla insanlığın topyekun felâketine dönüşmesini önleyecektir.

(x) Tarihi Maddeciliği Reddiye - Hilmi Ziya Ülken-İstanbul Yayınevi

(xx) İslâmın Va'dettikleri - Roger Garaudy - Pınar Yayınları

MİLLETİMİN MATEMİ

1967 Arap-İsrail savaşı üzerine Arapça yazdığım ve 1968'de Libya'da yapılan bir şiir müsabakasında birinci gelen şiirin tercümesidir.

Bürümüş tüm gözleri uyku, bir ben uykusuzum
Dalıvermiş gökteki aya, yıldızlara gözüm

Yorgun argın evrene, zaman, hiddetle bakıyor
Sanki öfkeli bulutlardan şimşekler çakıyor

Döküp içime yaşlarımı, sessiz yakınırım
Ele güne derdimi duyurmaktan sakınırım

Bir teselli vermeye didindi seher yıldızı
Heyhat, onulmaz ki, içim kemiren bu sızı

Uğulduyor kulaklarımda çağlayan su sesi
Dert katıyor derdime bir kırık sazın nağmesi

Ne Leyla'dır beni yakan, ne bir hicran ateşi
Ne dost bilip sarıldığım günümüzün kalleşi

İlgisi yok hiçbirinin, bu demdeki derdimle
Ey acılara gömülen Arap kardeşim, dinle!

Biz de, en az senin kadar tasalıyız, üzgünüz
Ama kuşkun olmasın hiç, gelecektir yüzünüz

Aramızda olmasaydı suni hudutlar, setler...
Memleketim Anadoludan nice kaç yiğitler

Kükremiş sel gibi birden kopacaktır yerinden
Homurdanıp duruyor hepsi, şimdi kederinden

Canlarını, seve seve İslâm'a adanışlar
Ne zaferler yağdırmışlar, ne başlar budamışları

Bunlar hak yolunun kılıcı, kalkanı, aslanı
Tarihlin yazdığı eşsiz kahramanlık destanı

Aramıza, sinsî düşman sokmak için ikilik
Yahudi, mason, komünist, protestan, katolik

Bize karşı hep birleşip canımıza yettiler
Güzellim birliğimizi paramparça ettiler

Milletimin matemini bu, fasılasız sürececek
Şanlı İslâm sancağı muzaffer oluncaya dek.

Osman Zeki SOYYIĞIT

الاسلام والشيوعية

بقلم : أحمد كونار

ذلك . كما انه تكتيك تستخدمه الشيوعية العالمية اما لكسب التأييد من العالم الاسلامي الذي اصبح اليوم طاقة ديناميكية عظيمة بفضل موارده الهائلة . وامكاناته البشرية الكبيرة المتجانسة ، واما للحيلولة دون قيام كفاح مباشر ضد الشيوعية فيه او من قبله .

ولمقارنة الاسلام بالشيوعية من حيث التنظيمات والمصطلحات ، وقيام بعض الناس والمثقفين معا بالبحث والدراسة فيها سبب اخر ، وذلك ان بعض الدول الحديثة والدويلات التي حازت على استقلالها نتيجة نضالها الوطني او منح لها استقلالها لطفًا وكرما كانت مشيوعية بحقد دفين في قرارة نفسها على المؤسسة الدينية المثلثة في الكنيسة التي وقفت باعتبارها اقتصادية وسياسية وتاريخية مكتوفة الايدي امام ممارسات الغرب السياسية من استغلال رأسمالي ، وتميز عنصري طوال قرون عديدة ، وبنيت سياستها القومية على هذا الحقد الذي شعرت به نحوها .

ثم ان الكنيسة والامبريالية الغربية اضافتا الى اخطائهما السابقة خطأً جسيماً اخر بطلوعهما علينا بعالم ثالث متعطش الى المغازلة مع المعسكر الشيوعي . والسياسات الاقتصادية الخارجية لهذه الدول الحديثة ، والنظم الاجتماعية لها ، ومواقفها من الكفاح القائم بين مكرين الشيوعي والرأسمالي تحمل مظاهر هي في صالح موسكو والشيوعية العالمية ، كما ان غالبية السكان لبعض هذه الدول مسلمون ، وقد دفعت بهم وسائل الامبريالية الغربية من الرأسمالية ، والكنيسة ، والعنصرية ، والاستغلال السياسي الى التفكير في الوصفات الجاهزة للشيوعية عقب حصولهم على استقلالهم ، وعند ذلك ظهر على مسرح الاحداث السياسيون ، والاقتصاديون ، وجماعات الشباب الذين فجروا ادمغتهم في العثور على نقاط مشتركة بين الاسلام والشيوعية .

ان نوعية النشاطات الدعائية للشيوعية العالمية ، وكذلك ما فرضته ظروف سياسية نابعة عن اخطاء الغرب من تقارب مؤقت بين الدول والدويلات المتحررة في العالم وبين الشيوعية ومثليها ، ان هذا وذاك بدأ خلال المدة الاخيرة يسفر عن نتائج هي عكس ما كان متوقعا من قبل تماما ، وان اصطناعية المناقشة التي كان موضوعها الاسلام والشيوعية والبحث عن ادنى اشتراك بينهما حالت دون تقرب المجتمعات الاسلامية من الشيوعية ، كما انها حملت بعض المثقفين الغربيين الذين كانوا يظنون ان الشيوعية هي

يجب ان لا يغرب عن البال ان احد مبادئ الشيوعية هو «معاداة الدين» وكل ما قاله كارل ماركس ، وانجيلس ، ومن اقتدى بهما وسار على نهجهما يمكن تلخيصه بجملة واحدة هي :

«ان المجتمع الشيوعي مجتمع لاديني» . ويقول كارل ماركس : «الدين أفيون الشعوب ، وان انتقاد الدين شرط اولي لأي نوع من انواع الانتقاد ، كما ان السعادة الحقيقية لبنى الانسان تكمن في القضاء على الدين وطرده من حياتهم .» ويقول انجيلس : «الدين يصيب المجتمعات بالخمول والشلل .» .

والمؤسسة التي عبرت عنها المانيفستو الشيوعية قبل ١٢٥ عاما بكلمة «الدين» والتي اعلنت الشيوعية عليها حربا شعواء لاهوادة فيها هي الاسلام ، وليست المسيحية . لان الاسلام هو اخر الاديان السماوية . وقد جاء بكل نظام يصلح به امر الدنيا والاخرة ، ويضمن لبنى الانسان الحياة الحرة الكريمة . والاسلام هو النظام الشامل الوحيد الذي يجابه كارل ماركس واذنابه في افكارهم السقيمة ، كما انه الترياق الذي يدفع سموم الشيوعية التي هي عبارة عن هراءات الجهل ، واحقاد العقول المريضة . . .

والذين اخذوا الشيوعية نظام حكم في بلادهم لأسباب سياسية او تحت ضغط او اكراه . ثم اضطروا الى الظهور امام المعسكر الشيوعي بمظهر ودي يلجأون الى مواصفات عند محاولاتهم الرامية الى ايجاد تقارب بين الاسلام والشيوعية ، ومن ذلك العدالة الاجتماعية في الاسلام ، والنظم الخاصة بالزكاة والوقف التي تحول دون تراكم الرأسمال في ايد معينة ، والوامر والارشادات التي تستهدف اقامة توازن بين الفقراء والاغنياء ، لابطريق القصر والجبر ، ولكن بطرق انسانية ومعا ولاتجماعية اجتماعية . . . ويقولون :

«ها انتم ترون بأمر أعينكم ان هناك جوانب واهدافا مشتركة بين الشيوعية والاسلام ، وكلاهما يعملان من اجل خير الانسان وسعادته . اما الكنيسة التي تقف بجانب الرأسمالية الطاغية والمستغلة ، وتساند الذين يستعبدون الناس والامم فهي العدو المشترك لهما . . .»

ولهذا المنطق اسباب ، ولكنها لا تبرره . فهو منطق سقيم خاص بالشيوعيين فقط ، حيث يتجاهلون النظرية الشيوعية المعادية للدين . ويفترضون ان الذين يخاطبونهم لا يعلمون

والدفاع عن القيم الحضارية والثقافية المشتركة للانسان المتأزم في العالم الحديث ضد الشيوعية انما تولاه الاسلام . لأن الغرب الذي افلس من حيث القيم الروحية لم يعد قادرا على مكافحة هذا المخلوق العجيب الذي تولد منه ، ونشأ في احضانه . وقد برز الاسلام في المسرح ليحسب الشيوعية في الادمغة الحاقدة المجنونة التي خرجت منها ، اولاً ، وقيم الحياة المثالية في الارض بجميع شروطها ، ومنظراتها .

«الغرب حدث مضطرب ، وما أتى به من ثقافة فهزيل ، وقد اصيبت ثقافته بشقوق خطيرة فتحطمت .» (XX) ومن الذين نهلوا من منهل هذه الثقافة الغربية من رأوا اثار هذه الشقوق من استغلال جشع ، وقلب الناس الى ذئاب يقترس بعضها بعضاً فحقدوا عليها ، وقامت الشيوعية على ايديهم نتيجة حقدهم هذا ، وقصدتهم الأثر منها فقط ، ولكن بشكل أشد صرامة منها .

والاسلام هو وحده القادر على انقاذ الانسان الغربي من ازمته الراهنة ، وعلى الحيلولة دون تحول هذه الازمة على يد الشيوعية الى كارثة علمية تهدد البشرية كلها .

(X) «تاريخي مادة جيلغه رديه» لحلمي ضياء اولكن - استانبول (الرد على المادية التاريخية) .
(XX) «اسلامك وعد ايندكلري» للكاتب روجر كراودي - استانبول (ما وعده الاسلام) .

الوصفة المثالية للانسانية الى تصحيح اخطائهم الخطيرة ، ووجدانهم الخلاص الحقيقي في الاسلام ، واعتصامهم به ، وتمسكهم بمبادئه السامية .

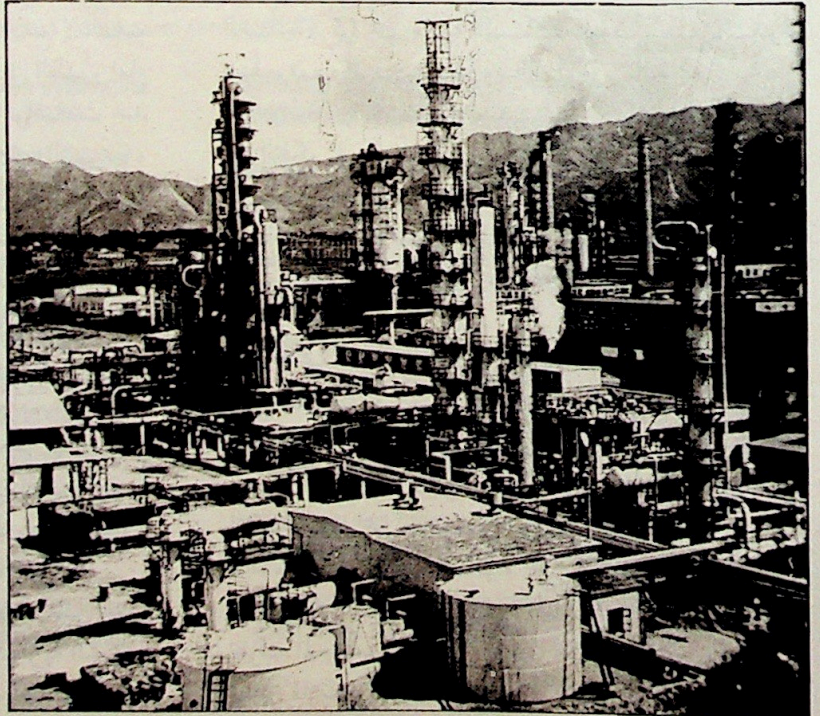
ان كلا من «كات سيتفينس» و«روجر كراودي» و«جاك كوستاو» اقرب وافضل مثال لهم . وما بين الشيوعية التي اسس بنياها على الاحقاد والضغائن وبين الاسلام القائم على اسس راسخة من الحب والكرامة الانسانية من فرق واختلاف قد يدرج في جدول اعمال مئات الالوف من المثقفين الغربيين الذين نذروا انفسهم للذفاعة عن الشيوعية ، ويكون ذلك نهاية الشيوعية العلمية .

وما تستخدمه الشيوعية كسماذ ، واخفقت الكنيسة في ايجاد حل له طوال قرون عديدة ، وولد في الغرب ازمتات روحية حادة من امراض اجتماعية كالعنصرية ، والاستغلال الاقتصادي ، والهيمنة الرأسمالية ، والانانية الطاغية ، والمادية ، وغيرها عاجلها الاسلام في اولى آياته التي نزلت ، وتغلب عليها . فالتطبيقات الاسلامية عبر القرون ، وما قام عليها من دول ، وحضارات ، وتنظيمات ، وثقافات ظلت تغذي عقول ونفوس البشرية كلها من هذا المنهل الطاهر : «والاسلام يجعل الناس جميعاً عبداً لله تعالى وحده ، لابعيدا لأي نظام سياسي حاكم ، او اي فرد مهما كانت صفته الاجتماعية . ولذلك فهم احرار ازاء بعضهم البعض . وهذا المبدأ القائم على الحرية البشرية والتابع عن العبودية لله تعالى وحده هو الاساس الذي تقوم عليه الحقوق الاسلامية ، فمن حق كل انسان من اي عرق او لون الارتقاء في هذه الدنيا الى اعلى المناصب واسماها .» (X) .

Doğu Türkistan'ın yeraltı ve yerüstü zenginliklerini işleyen fabrikalar... Yüzyıllardır sömürülen milli servetler.

Factories in Eastern Turkistan. All natural resources exploited for the profit of foreign invaders.

مصانع فعالة لثروات اراضي تركستان الشرقية الفوقية والتحتية . . . الثروات الوطنية طوال الاعصار .

ISLAM AND COMMUNISM

Ahmet GÜNER

It must never be forgotten that one of the basic principles on which communism is founded is "Enmity against Religion". The teachings of Marx, of Engels, and of their followers could be epitomized as "A communist society is a society without religion". Marx said: "Religion is the opium of the people... Criticism against religion is the first step in all criticism... The elimination of religion is the indispensable prerequisite for the happiness of mankind." And Engels said: "Religion renders human communities blind".

The Communist Manifesto was written 125 years ago. At that time, the object of enmity was expressed by the word "Religion", and it was assumed that the main object of enmity was then Christianity. But today, there is no doubt that the main object of enmity is not ossified Christianity, but Islam. Islam contains within itself all the answers to the evils of mankind, and forms a complete and effective antidote against communism.

People who live under communism are subjected to a constant propaganda, representing Islam and communism as compatible with each other. Such propaganda is also directed toward the outer world, with the main object of making communism appear less abhorrent. This propaganda points out that Islam and communism have many elements in common, such as: the principle of social justice, religious foundations aiming at helping the poor, the obligation to pay "zekat", which tends to level out too great differences between the rich and the poor. The propagandists say:

"See, there are many points of similarity between Islam and communism. And their basic aims, too, are similar. Furthermore, the fanatic Christian Church, which has always been on the side of exploiting human beings, and tying their hands and handing them over to the limitless greed of capitalism, is the bitter enemy of both communism and of Islam."

This propaganda might present a façade of superficial attractiveness. But it is basically false,

because it is based on the assumption that the readers exposed to this propaganda would be totally ignorant about the vicious enmity of communism against religion. This propaganda is employed because communism considers it to be tactically expedient to exploit the Islamic World, or at least to divide and paralyze its will to resist communism. The communist leaders know very well that the Islamic World potentially has the greatest dynamism and is the most homogeneous community in the world.

A factor helping this propaganda is the fact that some nations, former Colonies of the West, newly liberated from colonialist bondage of the Western powers, in some cases as a result of voluntary and generous unilateral action of the Western Power concerned, have accumulated feelings of hatred against former imperialist domination and exploitation (and also racial discrimination), and these previously suppressed feelings are released after independence. More strongly in cases where independence is hastened by armed struggle. And communism knows how to exploit such feelings very cleverly.

European Imperialism, and the Church, have committed grave blunders through the centuries, and have obstinately persisted in such blunders. Lately they added to these the series of blunders which resulted in their former colonies being turned into a "Third World", prepared and inclined to flirt with communism. The economic and social structures of some of these "Third World" countries, and their foreign policies too, have been such as to raise great hopes in Moscow. In some of these countries, the majority of the inhabitants are Muslims. Exploitative capital, the Church, racism, combined to push these countries towards the deceptive, ready-made prescriptions of communism. And this situation resulted in the emergence of politicians, economists, youth groups, and dictators doing their utmost to prove that Islam and communism can be reconciled.

In spite of the propaganda efforts of international communism, and in spite of the unusually favorable conditions created by the errors of the West in connection with the emerging newly independent nations, there are signs of developments now in a direction opposite to the aims of communism. The masses of writings aiming at "proving" that communism and Islam are close to each other, have not succeeded in deceiving and converting the Islamic World. But these discussions have contributed to a few Western intellectuals (some of whom had previously tended to believe in communism being a universal remedy against the evils of society), finally beginning to realize that real salvation is in Islam.

A few well-known examples of this are Cat Stevens, Roger Garaudy, and Jacques Cousteau.

The contradiction between Islam and communism is fundamental and nothing can remove this contradiction. Because communism is rooted in hatred and envy, and Islam is based on love and respect for human dignity. It is to be hoped that in time the many hundreds of thousands of Western intellectuals, now under the influence of Marxist propaganda, will come to realize this.

Communism is like an evil weed which grows most on soils manured by such factors as racism, economic exploitation, domination by capital, egoism and materialism. These factors have brought about an intellectual crisis in the West; and the Church, through so many centuries has failed to deal with these factors and has failed to solve the problems created by them. Islam, from the very first, has solved these problems, and has brought to the minds and souls of men the right solutions.

"In the Islamic World, human beings are not in bondage to any individual or to any political institution. They are bound only to God. For that reason, men are free in their relations with other men. The basis of Islamic Law is this human freedom, rooted directly in man's dependence on God. In the Islamic World, any man, no matter what his

origin might be, has the opportunity to ascend to the greatest heights."⁽¹⁾

In the present age, the West has proven to be incapable of defending the moral and spiritual values of civilization against that monstrosity: Communism. The West has given birth to that monster, to start with; and the West lacks the moral force to fight the monster. Islam has to take over the defence of the spiritual values of civilization against this monster. Islam does possess the moral power to win this fight.

"The West is a confused phenomenon. The culture which the West has produced lacks permanence. This culture has been split apart by deep cracks."⁽²⁾

Communism saw this deep splitting, and seized the opportunities created by the splitting and decay; at the same time aggravating the hate and mercilessness which gave birth to it.

Islam has the potentiality of both saving Western man from the crisis which he created, and saving the world from the catastrophe of destruction by communism.

(1) "A Rebuttal to Historic Materialism", Hilmi Ziya Ülken, İstanbul

(2) "The Promise of Islam". Roger Garaudy.

Doğu Türkistan bozkırlarında at ve koyun sürüleri Kızıl Çin'e akan milyarlarca döviz kaynağı.
Herd of sheep and horses on the plains of Eastern Turkistan. Their products, amounting in value to billions, flow to Red China.

قطائع خيول واغنام في الاراضي المستنوية البعيدة لتركستان الشرقية. . . ينسوع عملات بملايين جارية في الصين الشيوعية.

Doğu Türkistan yer adlarına dair

Prof.Dr. Mehmet ERÖZ

GİRİŞ

İnsan adları ve yer adları ile uğraşan bilgi koluna, "Onomastik" adı verilir. İnsan adları bilgisine "Antroponimi", yer adları bilgisine "Toponimi" denir. Onomastik, bunları ve diğer başka bilgi kollarını da ihtiva eder. Bu konuda, Prof.Dr. Ahmet Caferoğlu'nun makalelerinde geniş bilgi bulunabilir. Prof.Dr. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun bu konuyla ilgili çalışmaları vardır.

Yer adları bilgisi, pekçok ilim için malzeme sağlayabilir. Bilhassa sosyoloji ve etnoloji için değerlidir. İnsan topluluklarının toprağa yerleşmeleri, içtimai teşkilâtları, kültürleri hakkında ip uçları verir, yol gösterir. Birçok ilim adamı bu konuya ilgi göstermiş, eserlerinde buna ait sayfalar, bölümler ayırmıştır. Fehmi Aksu, "Isparta İli Yer Adları", M.Mesut Koman, "Konya İli Yer Adları" isimli eserleri ile, Türk kültürüne ve yer adları bilgisine hizmet etmişlerdir. Rasonyi'nin, H.Namık Orkun'un, Atsız'ın, Köprülü'nün, Z.V. Togan, Abdülkadir İnan, Akdes Nimet Kurat, Osman Turan'ın, Faruk Sümer'in, Kafesoğlu'nun, diğer bazı tahrihçilerin ve Ali Rıza Yalgın'ın adından da söz edilmelidir.

Son otuz-kırk yıldır, bu bilgi dalının ehemmiyeti daha iyi anlaşılmağa başlamıştır. Hele Türk dünyası için bu konu, pek büyük ehemmiyet arz etmektedir. Çünkü, Çin'in ve Sovyetler'in ve Bulgaristan'ın sistemli gayreti ile, yer adları (köy, kasaba, şehir, dere, göl, tepe, dağ isimleri) durmadan değiştiriliyor. Bu suretle, Türklüğü yıkmak, Türklük şuurunu körletmek işinde, bu vasıttan da faydalanılıyor. Türk yer adları, haritadan silinmezden ve hafızalardan gitmezden önce, tesbiti gerekir. Türkiyede bile, bazı idarecilerin bilgisizlikleri ve kayıtsızlıkları yüzünden, eski Türk isimleri kurban edilmiş, Bizans ve Roma devrinin isimleri hortlatılma gayreti içine düşülmüştür.

Atalarımız, yerleştikleri yerlere isim verirken, gayet dikkatli ve şuurulu idiler. Bu işi, rastgele yapmıyorlardı. İsim vermeleri, birkaç esasa göre olurdu: oymak, boy, uruğ adlarını, yer adı olarak almak; totemik adlar almak; geldikleri yerlerdeki yer adlarını aynen, yeni yerleşme yerlerine vererek, eski hâti-raları canlı tutmak; arazi şekline göre isim vermek; iskân veya göç esnasındaki bir vak'aaya (oluşa)

uygun isim vermek gibi. Bu isimlendirme şeklini, bütün Türkistan'da, Kırım'da, Kazan'da, Balkanlar'da, İran'da, Türkiye'de, Irak'ta, Kıbrıs'ta görebiliriz. Bu kısa makalemizde, muhterem İsa Yusuf Alptekin Beyin himmetiyle, elimize geçen bazı Doğu Türkistan yer adları üzerinde durarak, dediklerimizi, açıklamaya çalışacağız.

KAŞGAR'a yahut Artuç'a Bağlı Olanlar:

Argu(1), Meyyi, Lenger(2), Ong Arık(3) (sağ arık), Kök ala, Tetir, İtarçı Azak(4), Boy Amed, Tinçen, Bögen, Tağtiğün (dağ eteği), Azğan-buğram(5), Östeng boyu (dere boyu), Dört-köl, Sun-tağ (yüce-tağ), Bağla(6), Vak vak Keçiniz, Solarık, Kum-Sığır

(1) "Argu"lar, bir Türk uruğu olup, Yedisu'da "Çu" ve "İli" bölgesindeki köy ve şehirlere oturlardı. Talas ile Balasagun arasındaki bölgeye de "Argu" adı verilmiştir. Kaşgarlı Mahmud'un açıklamasına göre bu kelime, "iki dağ arası, uçurum" manasına da geliyor (bk. Kaşgarlı Mahmud, Divanü Lûgati-t Türk, B. Atalay terc., c.I,II,III ve Z.V. Togan, Türk İli (Türkistan) Tarihi, İst. 1947, sf. 48,56,60,63). Türkiye'de, Gümüşhane'nin Şiran ilçesine bağlı bir köyün adının "Argu" olması da dikkat çekicidir. Malatya'nın bir ilçesinin adı da "Arguvan" dir.

(2) "Lenger", büyük tepsi, sini, demir manâlarına geliyor. Aydın ilinde, Yörük ve Türkmenler arasında bu manâda kullanılır.

(3) Eyrek, eğrek, erek: 1- Davarların yazın öğle sıcağında toplanıp istirahat ettikleri üstü kapalı ve etrafı açık yer, ağıl (bütün Türkiye'de), 2- Uğrak (Gemen-Yalvaç-Isparta) (Türkiyede Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi, c.2,İst.1941, sf.566). "Eyrik" adı da, bu manalara yakın olabilir.

(4) "Azak"ın pek çok manası vardır: 1- Domates Samsun-Erbaa-Tokat; Adamut-çarşamba-Samsun); 2- Doğu ile kuzey arasından esen rüzgâr (Dedeler-Konya); 3- Çok az, azıcık (Ortaköy-Çal-Denizli) (Türkiyede Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi, c.1,İst.1939, sf.142). Kaşgarlı Mahmud'un açıklamasına göre, "Azak", "Oğuz beylerinden bir büyüğün adı" dir (Divan, I,66). Bundan başka, Karadeniz'in kuzeyindeki küçük iç denizin adı da "Azak Denizi" dir ki, Hunlar veya sonraki Türkler tarafından verilmiş olmalıdır Doğu Türkistan'daki köyün adı, bu manâlardan birine uyuyordur.

(5) "Azğan-buğram", "Azgın buğram" demektir. Buğra, çift hörgüçlü, damızlık erkek devenin adıdır ki, Türkiye'deki Yörük ve Türkmenler buna, "Bohur, buhur, buğur" derler. Totemik bir menşee sahip olan bir köy adı olduğu anlaşılıyor.

(6) Bağla: 1- Derelerin, çayların seviyesini yükseltmek için yapılan bir çeşit bent (bövet, böğet, bağlağa, bağlağı). Sel bağlanın hezenini götürdü (Nevşehir); 2- Bakla yaprağına benzeyen ve pişirilip yenilen bir çeşit bitki (Müslimsölöz Köyü-Orhangazi-Bursa); 3- Buğdayın içinde bulunan burçak, mercimek şeklinde siyah tanecikler; buğday güzel ama içinde bağla çok (Muğla) (Söz Derleme Dergisi, c.1, sf.153).

KOMUL'a Bağlı Olanlar:

Taşbalık, Boğaz (7), Nirin yahut Narin, Goray, Kızılyar, Astâne, Tuğçu, Lapçuk Koştiken Karatüvi (Karatübi), Hotuntam, Tal, Timurti, Şarla Tağı Barkoz (8), Artürk, adak (9), Türköl, Narinkir, Nom, Bay, Bağdaş, Toşo, Nernasi, Kurluk, Aratam, Tolay, Sarçoka, kuvarça, Olumca Dörbincin, Namtaray, Köşüte, Balğayto, Kökyar

Doğu Türkistan'ın Komul şehrine bağlı "Adak" köyünün veya yer adının aslı, bu açıklamalarımızdaki manâlardan birine uygun olmalıdır.

YARKENT'e Bağlı Olanlar:

Kapılar:

Kavga-davzısı, Meski-davzısı, Hanıka-davzısı, Altun-davzısı, Tirekbağ-davzısı,

Deryalar (Irmaklar):

Yarkent Deryası, Kökümet-östen, Poskam-östen, Avat-östüngü, Beşkenöstünü, İklusu-östünü, Kökrebat-östengi, Kumirik, orpa-Osten Mişa östen, Tiyim-östen

Köy ve Mahalleler:

Kumçikiatam, Çonköncülük, Kızılkölbişi, Toğaraktığı (10), Keşmilikkoçisi, Odikölbişi, Çaşkölbişi, Elemden, Gedigilik, Denda, Yeni-mahalle, Ötekvazi, Çiltenlim, Köksaray, Tıyabağ, Şeytänkölbişi, İşekbazı, Kiçikköncülük, Siğizkölbişi, Aviki, Sedilkiçiçit, Köncülük, Canbağ, Petibağ, Hanbağ, Kembe, Ciğdi-bağ, Donbağ, Gülbağ, Beyizbağ, Yinibağ, Çorek,

Komuşbağ, Tağaçı, Şinnoçi, Biğil, Kaltıvoza, Mişa, Kanal, Zilhan, Tativağ, Şamalvağ, Yekke, Toğan, Kiçiktoğan (küçükdoğan), Çontoğan, Silimbeğ, Telve, Çayek, Kepahane, Tokida, Keyzak, Çasu, Çesen, Kağılık, Kaçun, Koşırıp, Çimdu, Beşgen, Almata, Tatar, Moğol, Bağdıçığde, Almet, Çiğditoğrak (11), Avat, Poskam, Kaçun, Tumişkisaray, Kozi-bol, Düşembaza, Aslanbığı, Kamıra, Odiösten, İşlemçi, Otançuluk, Beştoğrak (12), Döntüğmen, Gez-poki (13), Azğanbağ.

YENİHİSAR İLÇESİNİN YER ADLARI:

Şehir Östeni

Lava, Lenger, Terekçek(Kavakçık), Tokay, Çolpanarık (14), Tetirbağ, Koşma Saylık, Lompa, Altunluk, Artuşbağ, Moğularık,

Kırsay (Arazi hududu)

Çağrı (15), Üjme (dut), Konusak, Balıkçı, Kızıltam (16), Koşarık (ikizdere), Yençi, Caytarek, Karabağ, Çarmehelle, Karakütke,

Moğol:

Kampa, Ergüsarıkla, Şembe (Cumartesi), İniçke arık (ince dere, Etimçağrı, Oçar, Ötes(yaya kaldırımı-geçit), Tebiz Terek, karguy, Kuşkaçbağı, Selef, Yiniselef, Macunarık (ilaç deresi), Yarbağ, Karabaş, Çapığan, Korğandöve (ale tepesi), Karamış, Ostenboyu (dereboyu), Korğaç, Manşın, Çakar, Süpigil-yançı, Soksok(her yere girip çıkan),

(7) Boğaz, arazi şeklinden alınmış bir isim olsa gerektir. Türkiye'de ve Kıbrıs'ta da bu isimle anılan yerler vardır. Türkiye'de bu adı almış olan 19 köyümüzün olduğunu görüyoruz (Bk. köylerimiz, Dahiliye Vekâleti yay. İstanbul, 1933, sf. 112).

(8) "Barköl" adını, "Bar" ve "Koz" hecelerine ayırabilirsek, kelimeye açıklık getirebiliriz. Erzurum ve çevresi oyunlarına, "bar" adı verilir. Ayrıca, Erzurum'un Tortum ilçesine bağlı olan bir köyün adı da aynı adı taşıyor. "Koz" ise ceviz manâsına gelir ki, bu adı taşıyan sayısız köy kasaba ve şehrimiz vardır. Doğu Türkistan'daki "Barkoz" adına en yakın köy adını, Trabzon'da, Vakfikebir ilçesindeki bir köyde buluyoruz. Gerçekten bu köyün adı, "Barkozamanlı" dır (Köylerimiz, sf. 87).

(9) "Adak", Oğuz lehçesinde "kurban" manâsına gelir. Altaylılar buna "Ada" derler ki, "kurban vermek" demektir. Eski Oğuzcadaki "Adaklu" (nişanlı), Kazak-Kırgız lehçelerindeki "ataştur-atastür" (nişanlanmak). Çağataycadaki "ata" (nişanlanmak), Yakutça'daki "atastır" (bir şey mübadelesiyle dost olmak) demektir (Abdülkadir İnan, Makaleler ve İncelemeler, Ankara, 1968, sf. 303). Aydın'ın bazı Yörük köylerinde, "Adaklı", "nişanlı" demektir. Türkiye'de Tanrı'dan bir şey dileyen kimse, bir kurban kesmeyi adar; dileği yerine geldiğinde, vaadini yerine getirir, "adak"ını kurban eder çok zaman, Allah'a, onun sevgili bir kulu (bir veli) vasıtası ile yalvarılır, yakarılır, adak ta, yatır'lar, türbe'ler başında kesilir.

(10), (11), (12) deki "Toğaraktığı", "Çiğditoğrak" ve "Beştoğrak" adlarındaki "Toğrak" kelimesi üzerinde duralım. Balkanlar'da Bizans'a karşı yigirmi savaştan, ünlü bir Peçenek başbuğunun adı "Torak" idi (bk.Akdes Nimet

Kurat, Peçenek Tarihi). Bolu'ya bağlı köylerimizden birinin adı "Toraker" dir (Köylerimiz, sf. 731). Eski kayıtlarda, şer' iye sicillerinde, "Torak" adı taşıyan pek çok şahsa rastlıyoruz (basılmakta olan "Hıristiyanlaşan Türkler" isimli eserimize bakınız). Batı Türkistan'da Kuş-bulak'ın güneyindeki küçük bir gölün adı "S.Tugurak" tır (bk.H.Kiepert'in Avrupa Haritası, Berlin, 1885. Bu haritadan faydalanmamızı, iktisat tarihi uzmanı, Enver Meriçli Bey sağlamıştır).

(13) Türkler, çocuklarını kötü ruhlardan korumalarını temin etmek için, onlara kötü isimler verirlerdi. Buradaki isim de onu gösteriyor bu hususu, Vambéry, Rosonyi Abdülkadir İnan, Ahmet Caferoğlu belirtir.

Yukarıdaki isimler çok açıktır. Hepsini hakkında izahat vermek, bir kitap işidir ve uzun incelemeleri gerektirir. Fakat bu kısa açıklama bile, Orta Asya-Türkiye arasındaki millî kültür bağıni açıkça ortaya koyuyor.

(14) Çolpanarık: Sabahyıldızı-deresi. "Çolpan", "çoban yıldızı, sabah yıldızı, zühre yıldızı" demektir. Hürriyet ve istiklâl şiiirleri ile, Türkistan Türklerinin gönlünü tutuşturan ve bu yüzden Ruslar tarafından öldürülen, büyük Türk şairi "Çolpan" bu ismi yüceltmıştır.

(15) Çağrı: Yırtıcı bir kuştur. Batı Türkleri Buna "Çakır" der. Her iki adı alan birçok şahıs vardır. Bu şahısların soyundan gelenler, bu isimdeki oymakları, aileleri meydana getirmiştir. Bu adı taşıyan oymakların, toprağa yerleşmesi ile, köy adı olmuştur. Ünlü Selçuklu sultanı Alparslan'ın babasının adı da, "Çağrı" idi. Doğu Türkistan'daki bu isim de buradan gelmiş olmalıdır.

(16) Kızıltam: Kırmızı-dam. "Dam", Anadolu'da kerpiç veya basit ağaç veya taştan evlere verilen addır. "Kızıl" da yere, toprağın rengine göre alınır. Bu adda pek çok yer adı vardır (Türkiye'de ve dış Türkler arasında).

Aramehelle, Tetirkışlak, Hocaarık, Momuluk, Sarğan (dar boğaz), Tarvıgaz, Yakınköl, Safköl, Hasanbayarık.

ŞANAZ:

Tetir, Yiniyer, Damşun, Peliz, Laylık (bataklık), Söget, Açma, Kent, Sarığla, Tergen⁽¹⁷⁾, Tuğçı, Çay (yer), Kelpüçün, Kelpün, Topuluk (topraklı), İgizyer (yüksek yer), Koşgümbez (İkizkümbet), Tamyer, Kuduk(çukur), Çamulun, Kızılkarasay, Tetirmescit, Çamuluncılğası, Hamidinsayı, Akrabat, Bayhan-Cangalı, Hazretbigim, Töbenkişanaz (aşağışanaz).

(17) **Tirgen:** Çiftçilerin tarlada kullandıkları demir çata-
nın adı olmalıdır. Anadolu'da buna "Dirgen" denir. Rumeli
Türkleri ise, "Diğren" diyor. Adı geçen yerin adı, bununla

Soğuluk, Seyitli, Binam, Mumuluk Östen, Töbenboyla, Cangalhoyla, Norbaşı, Yiniabat, Şıgnay, Yukarı paraç, Saybağ, Patan, Yeigen, Barın, Aktaçı, Yimek arpa, Çörek, Pilal, Ayağ paraç, Aktur, Köşla-Uzla, Yıkçile, Tazlık, Çarbağ, Şamalterek, Azğan cangalı, Soyluk-dondur, Döngikle, Tağ, Karataş, Samanhanterek, Kötek, Bürgen, Kenkol, Korul, Gıcek (bir çalgı), Aktala, Kaşkasu, Kızıldağ⁽¹⁸⁾, Tamkara, Kökören, Arpalık, Keklikcılğa, Ötentüz, keyiz.

Görülüyor ki, Doğu Türkistan'dan Kıbrıs ve Balkanlar'a kadar, Türk dünyasında aynı kültür yaşamıştır; yaşamaktadır.

ilgili olmalıdır.

(18) Türkiye'de 3-4 tane kızıladağ vardır. İki tanesi Toroslar'dadır (kızıladağ, kızıladağ şeklinde)

*Doğu Türkistan'ın bugünkü merkezi Urumçi şehriden bir görünüş.
A view of Urumchi, the present capital of Eastern Turkistan.*

منظر عام لمدينة اورومچی المركز الحالي لتركستان الشرقية

عن أسماء أماكن في تركستان الشرقية

بقلم الاستاذ الدكتور محمد ايروز

مدرّس وتهدف من وراء ذلك الى تصفية التركية والشعور القومي لها. فمن واجبت تثبيت هذه الاسماء في الصحائف والاذهان قبل ان ترفع من الخرائط وتمحي من الذاكر واغرب ما في الامر ان اسماء تركية قديمة لبعض الاماكن التاريخية في تركيا نفسها ذهبت ضحية لجهل بعض الاداريين منا وعدم اكرامهم واخذت محلها اسماء من عهد البيزنطية والرومان.

وكان ابلونا الاولون اذا اطلقوا اسما على ارض سكنوها لم يكن ذلك منهم مصادفة او مجازفة بل كان عن علم ووعي، وكان عملهم هذا ينبثق من عدة عوامل واعتبارات: اما من اسماء القبائل والعشائر، واما من اسماء حيوانات كانت مقدسة لديهم، او اسماء الاماكن التي نزحوا منها تخليدا لذكراها. او الاسماء التي تتفق مع الاشكال الجغرافية للارض، او كانوا يطلقون على موطنهم الجديد اسما يرمز الى واقعة هامة حدثت لهم اثناء هجرتهم او توطنهم. وهذا النوع من التسمية هو المعمول به في كل من تركستان، وقريم، وكزان، والبلقان، وايران، وتركيا، والعراق، وقبرص. ونحن في هذه العجالة سنقف على اسماء من تركستان الشرقية مما وصل الينا عن طريق السيد المكرم عيسى يوسف البتكين بك، ونحاول ان نشرح لكم بعضها.

اسماء من مدينة كاشغر او ارتوتش:

أرغو (١)، مي، لنغر (٢)، أونغ أريك (٣)، تدير، استارشي، أزاك (٤)، بوي آمد، كوك آلا، تينتش - اين، بوغان، طاغيطغون، أزغان - بوغرام (٥)، أوستغ بويو، دورت - كول، صون - طاغ، باغلا (٦)، واكواك، كتشينيز، صولارك، قوم - صغير.

اسماء من مدينة كومول:

طاشبالك، نيرين (نارين)، كوراي، كيزيليار، أستانة، طوغتسو، لابتشوك، كوشتيكان، قره تووي (قره توبي)،

التمهيد:

العلم الذي يبحث عن اسماء الناس والاماكن يسمى في اصطلاح الغربيين «أنوماستيك». ويتكون هذا العلم من فرعين اساسيين، وهما «أنتروبونومي» علم الاسماء البشرية، و«توبونومي» علم أسماء الاماكن، كما يشمل معلومات فرعية اخرى، وللأستاذ الدكتور احمد جعفر اوغلو مقالات يمكن العثور فيها على معلومات كثيرة حول هذا الموضوع، وكذلك الأستاذ الدكتور ضياء الدين فخري فنلق اوغلو قام بابحاث ودراسات تتعلق به.

وعلم اسماء الاماكن قد يوفر مواد تاليفية لكثير من العلوم الاخرى، ولاسيما السوسولوجيا (علم الاجتماع)، والاثنولوجيا (علم أجناس البشر وبيزاتها)، وذلك لان حادثات التوطن للمجتمعات البشرية وما اقامته هذه المجتمعات من تنظيمات اجتماعية انما هي معالم وعلامات نهدي بها الى معرفة ثقافتها وفنونها. وهناك الكثير من رجال العلم يهتمون بهذا الموضوع، ويتناولونه بالبحث والدراسة في كتبهم ومؤلفاتهم. وعن كتب فيه وقدم خدمة كبيرة لعلم اسماء الاماكن والثقافة التركية فهمي أقصو بكتابه «اسبارطه ايلي ير أدلري» (اسماء اماكن في محافظة اسبارطه)، و م. مسعود كومان بكتابه «قونيا ايلي ير أدلري» (اسماء اماكن في محافظة قونيا)، كما ينبغي ان نذكر هنا اسماء بعض المؤرخين من أمثال راسونسي، وح. نامق أوركون، وأتسيز، وكوبرولو، وزكي وليدي طوغان، وعبدالقادر اينان، وأقدس نعمت كورات، وعثمان طوران، وفاروق سومر، وقفص أوغلو، وكذلك علي رضا بالغين.

وفائدة هذا العلم بدت بوضوح اكثر خلال ثلاثين او اربعين سنة الماضية، واما اهميته ولاسيما للامة التركية فكبيرة جدا لان كلا من الصين، والاتحاد السوفيتي، وبولغاريا تحاول تغيير اسماء الاماكن التركية فيها (القرى، والمدن، والوديان، والتلال، والجبال) بشكل مخطط

كاتشون، كوشيراب، تشيمدو، بشكن، الماتا، تاتار، موغول، باغديتشيغده، آلت، تشيغديطوغراك (١١)، آوات، بوسكام، كاتشون، طوميشكي سراي، كوزل بول، دوشمبازا، آسلان بيغي، كميرا، اودي اوستان، اسلمتشي، اوطانتشولك، بشطوغراك (١٢)، دونتوغمان، غزبوكي (١٣)، آزغانباغ.

اسماء اماكن عن قضاء يني حصار:

مياه المدينة:

لاقا، لنجر، تركتشك (كفاكتيشيك)، طوكاي، تشولباناريك، تاترباغ، كوشمه، صايك، لومبا، التونك، ارتوشباغ، موغول اريك.

حدود الاراضي:

تشاغري (١٥)، اوجه (دوت)، كونوساك، بالكتشي، كيزيلطان (١٦)، كوشاريك (ايكيزدره)، ينشي، جايطارك، قره باغ، تشارمجة، قره كوتكه.

موغول:

كмба، اركوساركلا، شمه (السبت)، اينتشكه اريك، ايتمشاغري، اوتشار، اوتش، تيزترك، كارغوي، كوشكاتشباغي، سلف، يني سلف، معجون اريك، يارباغ، قره باش، تشايغان، كورغاندوفه، قره مش، اوستن بويو، كورغاج، مانشين، تشاكاز، سوبيكيل - يانتشي، سوكسوك، اراحملة، تاتركيشلاك، خواجه اريك، مومولك، سارغان، طارفيغاز، يلقين كول، صاف كول، حسن باي آريكي.

شاناز:

تاتر، يني ير، دامشون، بلير، لايلك، سوغيت، آتشمه، كنت، ساريغلا، ترغن (١٧)، طوغتشي، جاي، كلبوتشون، كلبون، طوبولك، ايغيزير، كوشكومبوز، تام ير، كودوك، تشامولون، كيزيل قره ساي، تاترمسجد، تشامولونجيلغاسي، حميد ينساي، آقرايات، بيهان - جانغالي، حضرت بيكم، توبنكيشاناز، صوغولك، سيدلي، بينام، مومولك اوستن، توبنهويلا، جانكاهوليا، نورباشي، يني آباد، شيغناي، يوكاري باراتش، سايباغ، باتان، يلكن، بارين، اقتاتشي، ييمك اربا، تشورك، بلال، اياغ باراتش، اقتور، كوشلا، اوزلا، يكتشيلر، تازلك، تشارباغ، سامالترك، ازغان جانغالي، سويلك - دوندور، دونغكله، طاغ، قره طاش، شامان خان ترك، كوتك، بوركن، كنفول، قورول، كيجك، اق تالا، قاشقاسو، قيزيلطاغ (١٨)، تام قره، كوكورن، اربالق، ككليك جيلغا، اوتن توز، كيزير.

هوتونتم، طال، تيمورتى، شارلا طاغي، باركول (٧)، آرتورك، آداك (٨)، توركول، نارينكير، نوم، باي، باغداش، طوشو، بوغاز (٩)، نرناسي، كورلك، آراتام، طولاي، سارتشوكا، كوارتسه، أولومجة، دوربينجي، نامطاري، كوشوته، بالغايتو، كوكيار.

اسماء عن مدينة ياركنت.

الابواب:

كاوغا، داوطني، مسكي - داوطني، آلتون - داوطني، تيركباغ - داوطني.

الانهار:

ياركنت درياسي، كوكومت - اوستان، بوسكام - اوستان، آوات - اوستونغو، بشكن - اوستونو، ايكلسو - اوستونو، كوكرباط - اوستغني، كوميريك، اوربا - استان، ميشا - اوستان، تيم - اوستان.

القرى والاحياء:

كومتشيكى آتام، تشونكونتشولك، كيزيلكولبشي، طوغاراكليفني (١٠)، كشميلك كوتشي اوديكولبيني، تشاشيكولبيني، المدن، كديغيلك، دندا، يني - محلة، اوتك وازي، تشيلتانلم، كوكسراي، طيباغ، شيطان كولبيني، ايشك بازي، كيتشيك كونتشولك، سيفيز كولبيني، اويكي، سيدلكميتشيت، كونتشولك، جانباغ، بتيباغ، هانباغ، كمبه، جيغديباغ، دونباغ، كولباغ، بيزباغ، ينيباغ، تشوراك، كوموشباغ، طغاتشي، شين نوتشي، بيغيل، كالتيووزا، ميشا، قنال، ذيلخان، طاتيوغ، شامال واغ، يكه، طوغان، كيتشيك طوغان، تشونطوغان، سليم بغ، تل وه، تشايك، كباخانه، طوكيدا، كيزاك، تشاصو، تشيشن، كاغيلك،

Komünizmin Doğu Türkistan'a getirdiği refah seviyesi
The Level of "Prosperity" which communism has
brought to Eastern Turkistan

المستوى الرفاهي الذي اتت به الشيوعية تركستان الشرقية

جسمين مرتفعين، واطلاقها اسما على الامكنة إنما كان باعتبار اشكالها الجغرافية. وفي تركيا الان تسع عشرة قرية تسمى بهذا الاسم.

(١٠)، (١١)، (١٢) ان كلمة «طوغراك» التي دخلت في تركيب هذه الاسماء ينبغي ان نقف عليها قليلا. هناك زعيم قبيلة تركية اشتهر بقتاله العنيف ضد البيزنطيين في البلقان كان اسمه «طوراك» كما جاء في كتاب «بتشك تاريخي» لاقدس نعمت كورات، وكذلك احدى القرى التابعة لمحافظة «بولو» في تركيا تسمى «طوراكجي» وفي التسجيلات والسجلات الشرعية القديمة تصادف اسم «طوراك» لأشخاص كثيرين وقد تناولنا هذا الموضوع بالشرح والتفصيل في كتابنا «خرستيان لاشان تركلر» (الأتراك المتصرين)، وفي تركستان الغربية بحيرة تقع في جنوب «كوشولاك» تسمى «س. طوغراك».

(١٣) كان الاوائل من الترك يعتقدون ان الاسم السهي يحمي صاحبه من الارواح الشريرة ويكون سببا لبقائه على قيد الحياة كما يصرح بذلك كل من فميري، وراسوني، وعبدالقادر اينان، واحمد جعفر اوغلو في كتبهم. وهذا الاسم «عزبوكي» من جملة هذه الاسماء. وليس قصدنا شرح هذه الاسماء واحدا واحدا، وانما نهدف الى اظهار الرابطة الثقافية القومية بين تركيا وآسيا الوسطى، ويتضح ذلك من بعض الاسماء التي تولينا شرحها وايضاها.

(١٤) الاسم مركب من كلمتين: «تشولبان» و«أريك» او «أريق». الكلمة الاولى معناها نجم الراعي، والثانية جدول ماء، وعلى هذا فاللغوي التركيبي لهذا الاسم هو «جدول نجم الراعي». وقد خلد هذا الاسم الشاعر التركي الكبير «تشولبان» الذي اهب مشاعر التركستانيين باناشيد الحرية والاستقلال وقتله الروس من اجل ذلك.

(١٥) طائر مفترس ويسميه التركستانيون الغربيون «تشارق» وهو اسم علم ايضا لكثير من الاشخاص على كلتا الحالتين، وهناك عشائر وقبائل تسمى بهذا الاسم، واطلق على الارض التي سكنتها هذه القبائل. وكان اسم والد السلطان السلجوقي ألب أرسلان الذي قهر البيزنطيين في معركة ملازغيرت كان اسمه «تشارغري»، والقرية التي في تركستان الشرقية اخذت اسمها من هنا.

(١٦) اسم مركب من كلمتين: «كيزيل» ومعناها الاحمر و«طان» ومعناها الفجر، وعلى هذا فاللغوي التركيبي لهذا الاسم هو «الفجر الاحمر»، واستعمال هذا الاسم في تركيا وبين الأتراك في الخارج كثير جدا.

(١٧) هي المذرة التي يستخدمها الفلاحون في الحقول وفي الاناضول تسمى «ديرغن»، و«اتراك روم ايلي» يسمونها «ديفرن» ومنها اخذت القرية التركستانية اسمها.

(١٨) وفي تركيا حوالي اربعة جبال تسمى بهذا الاسم ومعناه «الجبل الاحمر» واثنان منها في سلسلة جبال طوروس. ويتضح من ذلك كله ان هناك في تركيا وقبرص والبلقان ثقافة واحدة وان هذه الثقافة الواحدة لاتزال قائمة.

(١) «أرغو» قبيلة تركية كانت تسكن المدن والقرى الواقعة بمنطقة «تشو» و«ايله» في «يدي صو». والمنطقة الواقعة بين «طلس» و«بالا ساغون» تعرف بهذا الاسم وتفيد هذه الكلمة معنى المر بين جبلين، والهواية كما صرح به محمود الكشغري في كتابه الشهير «ديوان لغات الترك»، وهي ايضا اسم لقرية تابعة لقضاء شيران في محافظة «كومشخانه» بتركيا. وفي ملاطية إحدى المحافظات التركية قضاء يسمى «أرغوان».

(٢) لنغري» تفيد معنى الصينية، والصينية الكبيرة، والحديد ويستعملها اليوروك والتركان في محافظة «آيدين» بتركيا في هذا المعنى.

(٣) «أونغ أريك» اسم مركب من كلمتين: الكلمة الاولى معناها اليمين (ضد الشمال)، والكلمة الثانية قد تفيد معنى كلمة اخرى قريبة منها في التلفظ وهي «أريك» ولها معنيان: المعنى الاول الزربية وهي حظيرة مسقوفة وجوانبها الاربعة مكشوفة تأوى اليها المواشي وقت الظهيرة من ايام الصيف، وهي بهذا المعنى مستعملة في جميع انحاء تركيا. والمعنى الثاني المورد (موضع الورود). وهذا المعنى مستعملة الان في بعض المناطق بتركيا. وعلى هذا فاللغوي التركيبي لهذا الاسم هو «الزربية اليمينية».

(٤) «أزك» لها عدة معان وكلمها مستعملة في انحاء كثيرة من تركيا. من هذه المعاني بندورة (طماطم)، والريح الشرقية الشمالية، والتبذ (الشيء القليل اليسير). ويذكر المؤلف محمود الكشغري في كتابه «ديوان لغات الترك» ان «أزك» اسم لأمير كبير من امراء اوغوز. وهناك بحر صغير في شمال البحر الاسود يسمى بهذا الاسم، ويعتقد ان هذه التسمية جاءت من الهونيين او الأتراك الذين اتوا بعدهم. وهي اسم قرية في تركستان الشرقية.

(٥) «أزغان - بوغرام» اسم مركب من كلمتين: «أزغان» ومعناها الجامع، و«بوغرام» ومعناها الجمل الذي يكون للاستيلاء وله سنامان. وعلى هذا فمعناه «الجمل الجامع» وقد استعمل اسما لقرية. وتبدو فيه الطوطمية التي كانت عند الاوائل من القبائل والعشائر التركية.

(٦) «باغلا» لها ثلاثة معان وكلها مستعملة في مناطق مختلفة من تركيا: المعنى الاول يطلق على نوع من السدود يقام من اجل رفع مستوى المياه في الانهار والجداول. والثاني يطلق على نبات يشبه ورق الفول ويؤكل مطبوخا. والمعنى الثالث «جلبان» وهو حب أسود يشبه العدس.

(٧) يمكن ان تكون هذه الكلمة مركبة من كلمتي «بار» و«كول» وان كانت كذلك فالكلمة الاولى اسم للالعاب شعبية في منطقة «أرضروم» بتركيا، كما ان فيها قرية تسمى «باركوز» وهناك الكثير من المدن والقرى التركية تبدأ اسماؤها بهذا المقطع الصوتي.

(٨) معناها الاضحية في اللهجة الاوغوزية، وقبيلة الطاي تقول «أدا» وهي عندها بمعنى التضحية، وفي تركيا تستعمل كلمة «أداك» في معنى النذر وهو ما يوجه الانسان على نفسه من عمل لله تعالى. وهي اسم لقرية تابعة لمدينة كومول باعتبار احد المعاني المذكورة لها.

(٩) ان كلمة «بوغاز» تفيد معنى الحلق والمضيق والممر الضيق بين

ON PLACE - NAMES IN EASTERN TURKİSTAN

Prof. Dr. Mehmet ERÖZ

INTRODUCTION

The branch of scholarship dealing with names of places and of people is called onomastics. The sub-division of this dealing with people's names is Antroponymy, and that dealing with place names is Toponymy.

Toponymy provides important clues to the history, social structure, ethnology, etc. of nations in the past. Ahmet Caferoğlu, Ziyaeddin Fahri Findikoğlu, Fehmi Aksu (in his study on place names in Isparta), M. Mesut Koman (in his work on place names in Konya province), and Z.V.Togan, Abdülkadir İnan, Akdes Nimet Kurat., Rasonyi, H. Namık Orkun, Atsız, Köprülü, Osman Turan, Faruk Sümer, Kafesoğlu and other historians, and Ali Rıza Yalgin have done much valuable work in this field.

During the last 30 - 40 years, there has been an increasing realization of the importance of toponymy. This importance is specially great in the case of Turkish-Islamic lands now under the rule of Communist China, of Soviet Russia, and of Bulgaria. Because the communist rulers of these lands, are practising a systematic policy of changing the names of villages, towns, rivers and all streams, lakes, hills, mountains, so as to annihilate all traces and all memories of the original Turkish and Islamic past of these lands. Therefore, it is a duty now for us to study and to make permanent records of these original names, before these names, now erased from maps, eventually are erased from memories, too. There is too little realization of the importance of this, and too much neglect and ignorance, in the portions of the Turkish and Islamic world still free from communist domination. Even in Turkey, some original Turkish and Islamic names have been changed recently to names connected with Byzantine and Roman times, through the thoughtlessness and ignorance of some administrators.

Our ancestors, when they first settled in a new region won by their swords for their nation and for Islam, did not act haphazardly in choosing the names they gave to the places they won for their descendants and for their religion. They acted with forethought and in accordance with their principles in this matter. Most of the names chosen were derived from one of the following sources:

To use names of tribes, clans, etc. as place names in the new homeland. To use the names of

some birds, animals, etc. which had value as totems. To name places in the new lands after place-names in the old homeland, thus keeping alive ancient memories. To name the new places according to some event that happened during the immigration or the conquest. This is seen throughout Turkistan, in the Crimea, in Qazan, in the Balkans, in Iran, in Turkey, in Cyprus.

In this short article, I shall attempt to analyze some Eastern Turkistan place names, in the light of the above principles. For these names, I have to thank İsa Alptekin for his kind help.

SOME TOWN AND CITY NAMES IN EASTERN TURKİSTAN:

The names of cities, towns, villages, streams, hills and mountains, lakes, etc. in Eastern Turkistan would amount to tens of thousands. Of these, we have only a very limited number now, recorded in our hands. An idea about the nature of these names can be formed, however, by studying some names of villages and towns close to a few cities. Let us take up some of these:

PLACES IN THE KASHGAR (ARTUCH) REGION:

Argu⁽¹⁾, Meyyi, Lenger⁽²⁾, Ong Arıq⁽³⁾, (Sagh Arıq), Kök Ala, Tetir, İtarchi, Azaq⁽⁴⁾, Boy Amed,

1- "Argu" is a Turkish tribe. Formerly they lived in the Yedisu region, in towns and villages, between Chu and İli. The region between Balasagun and Talas has also been called Argu. Mahmud of Kashgar says this word also has the meaning of "a steep ravine between two mountains". (See Divan-ı Lugat-üt Türk, by Mahmud of Qashgar trans. by Besim Atalay. vol.1, 2 and 3. Also History of Turkistan by Z.V. Togan, İstanbul 1947, pp.48,56,60,63). A village in Turkey, in the province of Gümüşhane, sub-province Shiran, is called "Argu". A sub-province of Malatya in Turkey is named "Arguvan".

2- "Lenger" means a large, round tray. It also means "iron". It is in current use in the Aydın region of Turkey, in these senses.

3- "Eyrek", or "eğrek", or "erek". Has two meanings: A- A shed or shelter, open to the air on the sides and roofed above, in which live-stock could remain and rest during the hottest hours of the day. (used in all Turkey). B- Place frequently visited, or right along one's route. (Türkiye'de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi vol. 2, p.566, İstanbul 1941). "Eyrik" could be close in meaning to these.

4- "Azaq" has several meanings: 1- Tomatoes. (Samsun region of Turkey) 2- A wind blowing from between the east and the north. (Konya region of Turkey) 3- A very little amount. (Denizli region of Turkey.) 4- One of the chieftains of the Oğuz Turks. (Kashgarlı Mahmud. Divan. vol.1, p.66) 5- The sea at the north of the Black Sea is also called Azaq.

Tinç-En, Bögen, Taghtigün (Mountain-Foot), Azgan-Buğram⁽⁵⁾, Östeng-Boyu (Brook-Bank), Dört-Köl (Four-Lakes), Sun-Tagh (Mighty-Mountain), Baghla⁽⁶⁾, Vaq Vaq, Kechiniz, Solariq, Qum-Sighir.

PLACES IN THE QOMUL REGION:

Tash-Baliq, Boghaz⁽⁷⁾, Nirin or Narin, Goray, Qizilyar, Astâne, Tughju, Lapchuq, Qoshtiken, Qaratüvi (Qaratübi), Hotuntam, Tal, Timürti, Sharla Mountain, Barköl, or Barkoz⁽⁸⁾, Artürk, Adaq⁽⁹⁾, Türköl, Narinkir, Nom, Bay, Baghdash, Tosh, Nernasi, Qurluq, Aratam, Tolay, Sarchoqa, Quvarcha, Olumja, Dörbinjin, Namtaray, Köshüte, Balgaytu, Kökyar.

PLACES IN THE YARKENT REGION:

City-Wall Doors: Qavga-davzisi, Meski-davzisi, Haniqa-davzisi, Ötekvezi davzisi (or Altun-davzisi), Tirekbagh-davzisi.

Streams: Yarkent Deryasi, Kökümet-Östen, Posqam-Östen, Avat-Östüngü, Beshken-Östünü, İklisu-Östünü, Kökreat-Östengi, Qumirik, Orpa-Östen, Misha-Östen, Tiyim-östen. (Tarm-Östengi)

Villages, suburbs and city-sections: Qumchikiam, Jonkönehülük, Qizilkölbishi, Togharaqtigi⁽¹⁰⁾, Keshmilikqochisi, Ödikölbishi, Chashikölbishi, Elemen, Gedigilik, Denda, Yeni-mahalle, Ötekvazi, Chiltentim, Köksaray, Tiyabagh, Sheytankölbishi, Ishekbazi, Kichikkönehülük, Sighizkölbishi, Aviki, Sedilikmichit, Könehülük, Janbagh, Petibagh, Hanbagh, Kembe, Jighdibagh, Donbagh, Gülbagh, Beyizbagh, Yinibagh, Chorek, Qomushbagh, Tagachi,

Shinnochi, Bighil, Qaltivoza, Misha, Qañal, Zilhan, Tativagh, Shamalvagh, Yekke, Toghan, Kichiktogan, Chontogan, Silimbegh, Telve, Chayek, Tephane, Tokida, Keyzaq, Chasu, Cheshen, Qaghilik, Qachun, Qoshirap, Chimdu, Beshgen, Almata, Tatar, Moghol, Baghdichighde, Almet, Chighditoghraq⁽¹¹⁾, Avat, Posqam, Qachun, Tumishkisaray, Qozibol, Düşembaza, Aslanbigh, Qamira, Odiö sten, Ishlemji, Otanchuluq, Beshtoghraq⁽¹²⁾, Döntüghmen, Gezpoki⁽¹³⁾, Azganbagh.

PLACES IN THE YENİHİSAR REGION:

Sheher Östeni:

Lava, Lenger, Terekchek (Qavagchiq), Toqay, Cholpanariq⁽¹⁴⁾, Tetirbagh, Qoshma, Sayliq, Lompa, Altunluq, Artushbagh, Moghulariq.

Qirsay:

Chaghri⁽¹⁵⁾, Qonusaq, Baliqchi, Qıziltam⁽¹⁶⁾, Qoshariq (İkizdere), Yenchi, Chaytarek, Qarabagh, Charmehelle, Qarakütke.

Mogol:

Qampa, Ergüsariqla, Shembe (Saturday), İnichke Arıq (Thin Brook), Etimchaghri, Ochar, Ötesh (Side-Walk or Passage), Tebiz Terek, Qarguy, Qushqachbaghi, Selef, Yiniselef, Majunariq (Medicine Creek), Yarbagh, Qarabash, Chapigan, Qorgandöve (Castle Hill), Qaramish, Östenboyu (Brook-Side), Qogach, Manshin, Chaqar, Süpigil-Yanchi, Soqsoq (He who goes in and out everywhere), Aramehelle, Tetirqishlaq, Hojaariq, Momuluq, Sarghan (Narrow Pass), Tarvigaz, Yaqinköl, Safköl, Hasanbayariqi.

5- "Azghan-Bughram". Used in the sense of "Wild Bughra". A "Bughra" is the male of the two-humped Central Asian camel. So used also in Turkey.

6- "Bağla" has several meanings: A- A small dam used for increasing the level of water in brooks. (used in Central Anatolia). B- A vegetable, close to broad-beans, the leaves of which are cooked and eaten. (Western Anatolia). C- Foreign seeds, such as lentils and weed-seeds, found among wheat. (South and West Anatolia).

7- "Bogaz". Meaning "throat", or "Narrow Pass" among mountains, etc. There are 19 villages in Turkey having this word in combination as their name.

8- "Bar-Köz" should be separated into two syllables, to bring clarity to its meaning. "Bar" is the name of a folk-dance in eastern Anatolia. Also a village in that region is called Bar. "Koz" means walnut. There are many villages, towns having this name, in Anatolia.

9- "Adaq" in Oğuz dialect of Turkish means a sheep or other animal destined to be sacrificed. In the Altay region of Central Asia, this word takes the form "Ada". In ancient dialects and also in modern Qırghiz and Qazaq dialects the word also carries the meaning of "betrothed". The connection is the element of being promised. A sheep that is to be sacrificed to God has been "promised" for that sacrifice.

10-11-12: The element "Toghraq", which occurs in all these, recurs frequently in Turkish-Islamic sources. A famous

leader of the Pechenek Turks, who fought valiantly against Byzantium, was named "Toraq". A village in the Bolu region of Anatolia is named "Toraqchi". In the records of old religious courts in the Ottoman Empire there are many mentions of the personal name "Toraq". A small lake in Western Turkistan, south of Qush-Bulaq, is called "S.Tuguraq".

13- In ancient times, it was a custom among Turks to give bad-sounding names or names with bad meanings to their children, sometimes. To propitiate evil spirits or to prevent their dying early. This name is an example of that custom. This custom is also mentioned by Vambéry, Rasoyi, Abdülkadir İnan, and Ahmet Caferoğlu.

The names given above are very clear in their general meaning and tendency. To give detailed information about each would take a book. Even this short account is enough to bring out clearly the close ties in national and Islamic culture between the Turkey of today and Central Asia.

15- "Cholpan" means "morning star", i.e. the planet Venus. The poet Cholpan of Turkistan, who defended liberty in his immortal verses, and for that reason was killed by the Russians, added a quality of sublime splendour to that word.

16- "Qızıl-tam". The first part means "red". "Dam" or "Tam" means a simple house or hut made of mud-bricks or similar light material. Used widely in Anatolia. Many place names with Tam or Dam exist in both Turkey and Central Asia.

Shanaz:

Tetir, Yeniyer, Damshun, Peliz, Layliq (Swamp), Söget, Achma, Kent, Sarighla, Tergen⁽¹⁷⁾, Tughchi, Jay, (Place), Kelpüçün, Kelpün, Topuluq (Place with Soil), İgizyer (High Point), Qoshgümbez (İkiz Gümbez), Tamyer, Quduq (Depression), Chamulun, Qizilqarasay, Tetirmesjit, Chamulunjilgasi, Hamidinsayı, Aqrabat, Bayhan-Jangali, Hazretbigim, Töbengishanaz (Lower Shanaz), Soghuluq, Seyitli, Binam, Mumuluq Östen, Töbenhoyla, Jangalhoyla, Norbaşı, Yiniabat, Shighnay, Yuqarı Parach, Saybagh, Patan, Yelgen, Barin, Aqtachi, Yimek Arpa, Chörek, Pilal, Ayagh Parach, Aqtur, Qoshla, Uzla, Yikchile, Tazliq, Charbagh, Shamalte-

rek, Azgan Jangali, Soyluq-dondur, Döngekle, Tağh. Qaratash, Samanhanterek, Kötek, Bürgen, Kenqol, Qorul, Gijek (A musical instrument), Aqtala, Qashqasu, Qiziltagh⁽¹⁸⁾, Tamqara, Kökören, Arpalıq, Keklikjilga, Ötentüz, Keyiz.

Thus, we see that in all Turkish lands, from Eastern Turkistan to Cyprus and the Balkans, there exists now, as in the past, one single culture: an Islamic - Turkish culture, very deeply rooted.

17- "Tirgen" is probably the same as "Dirgen" in Anatolia. The variant of this in the Balkans is "Dighren". Means an iron plow-like instrument for turning over the soil.

18- There are some 3-4 "Qizildagh" in Turkey. Two of them are in the Toros Mountains.

At sürülerinden başka bir görünüş.

Another view of horse herds.

قطائع خيول على عمالات جبال التبي.

Doğu Türkistan'ın İslâm'a İhtidasından Safhalar

SATUK BUĞRA HAN

Dr. Emel Esin

Türk toplumları ve şehirleri, Türkistan ile Horasan'ın cenubi ve batı çevrelerinde, Hicri İkinci (Milâdi Sekizinci) asırdan beri İslâm'ı kabul etmekte idiler. (1) Ancak ihtida temâyülü, doğuya doğru yavaş ilerledi. Doğu Türkistan'a ise, ancak Hicri Dördüncü (Milâdi Onuncu) asır başında, İslâm nüfuz etti. Fakat bu mânevî feth, Türkler'in kültür târihinin seyrini değiştirecek ehemmiyette idi. Çünkü, bu sefer müslüman olanlar, o zamanın tabiri ile, "Türk Hakanları" idi. "Afrasyâb (Türkçe Alp Er Tonga) oğulları" da denen sülâle, muhtemelen Kök - Türk (550-745) Hakanlarından iniyordu. (Modern târihçilerin Karahanlı adını verdiği soy (2): 840-1220) Türk Hakanlarının ihtidası, bütün Türk'lere tesir etti ve İslâmiyet yayıldı.

Tarihi safha, H.314/M.926 sıralarında Kâşgar'da geçti. Kâşgar(3) o zaman henüz Türkleri'in eski dinlerinden Burkan (Bud-Kan: Buda Han) dinine mensub olan, bir kültür ve sanat merkezi idi. Kâşgar'daki Burkan tapınaklarının ve "Bud" heykellerinin kalıntıları bugüne kadar durmaktadır.

"Türk Hakan"ları soyundan Satuk Buğra'nın daha çocuk yaşında iken ihtidasını anlatan ve hâlen bilinen en eski vesika Karşılı Cemâl tarafından M.Onüçüncü asırda yazılmıştı. Fakat bu metin, Abu'l Futûh Abd'ul Gaffâr'ın H.486/1093 de yazdığı Kâşgar târihine dayanmaktadır (4). Kâşgar târihi müellifinin babası, Kâşgarlı Mahmud'un (5) "Hüseyn b.Halaf'ul-Kâşgarî" adı altında andığı ve Türkleri Cenâb-ı Hak'ın ordusu olarak tavsif eden hadisin râvisi olsa gerek. Kâşgar tarihi müellifinin babası, zamanın ünlü müfessir'lerinden Hüseyn b.Ali b.Halaf'ul-Humârî'ül Kâşgarî idi.

Rivâyetin Arapça olan metni, Prof.Y. Kavakçı'nın lutufkâr yardımı ile kısaltılarak tarafından Türkçe ve İngilizce terceme ve neşrolü (6).

"Satuk Buğra....b. Bazir Arslan Han b.Bilge (Köl) Kadir Han b.Afrâsyâb b.Peçenk.... neslinden idi.... ve o, Türk Hakanlarından ilk İslâm'ı kabul edendir. Bu (vak'a) Kâşgar ile Fergana sınırlarında geçti. Al-Muti'lillah, Müninlerin emiri (H.335-

64/946-74) bulunurken ve Emir Al-Reşid Abd'ul Melik Nûh b.Sâmânî (H.343-50/954-61) devleti zamanında, Kâşgar İslâm'ı kabul etti.... (Bilge Köl Kadir Han'dan sonra), Türkler'in idâresi Bazir Arslan'ın kardeşi Oğulçak Kadir Han'a geçmiş idi. O İslâm'a dâvet için yazılan mektupları hiç dinlemiyordu. Tâ ki (Sâmânilerden) Nasr b.Mansûr kardeşinden kaçarak, Kâşgar'a vardı. Oğulçak onu konuk edip ağırladı.... ve ona Kâşgar şimalinde Artuç ilinin idâresini verdi ve Nasr ibâdet için yer tayini izni istedi.... Artuç mescidi bulunan sahayı çizdi.... Oğulçak, Satuk'un amcası idi ve (Satuk), oniki yaşını bitirdiği zaman yüksek derecede güzelliği, parlak görünüşü, tabii zekâsı, berrak zihni geniş anlayışı, uzak görüşü ve akli ile, geçmiş hükümdar oğulları arasında, eşsiz idi. Buhara'dan kervan geldiği bir gün idi. Satuk, taşıdıkları eşyayı görmek için... Artuç'a vardı ve Nasr'ül Sâmânî onu misafir etti ve ona ikramda bulundu. Öğle vakti gelince, Müslümanlar, şer'i vazifeyi hakkı ile yerine getirmek üzere namaza kalktılar. Satuk ise bu mutlu vazifeyi bilmiyordu. Halka baktı ve (namaz) bitince, Sâmânî'ye ne yaptıklarını sordu. Sâmânî cevap verdi: "Gece ve gündüz içinde, beş vakit, böyle (ibâdetin) bize farz kılındığı bir hakikattir", dedi. Satuk sordu: "Kim bunu size farz kıldı?" ve derhal Sâmânî ona, Celâli yüksek ve izzeti kemâl mertebesinde Yaradan'ın güzel isimleri ve âli vasıfları ile anlatmağa girişti. Allah'ın selâmı üzerinde bulunan Muhammed'in dili ile, İslâm şer'i'atını ve ümmetin menkabelerini ve iyiliklerini saydı.

Beyt: "Ben istek nedir bilmeden Seni istedim"
"O, kalbimi boş buldu ve orada mekân kıldı"

Bundan sonra (Satuk) şöyle dedi: "İlâh O'dur ve O'ndan başkasına ibâdet hak değildir. Ve bu Nebî'den daha doğru ve kendisine tâ'bi olmağa hak kesbetmiş kimse olamaz...." ve dîni kabul etti.

Satuk buğra Han'ın büyüdükten sonra Kâşgar'da ilk büyük İslâmî Türk devletini ve medeniyetini kurduğu, Karşılı tarafından daha sonraki safhelerde anlatılmaktadır. Karşılı'nın metninin tamamının neşri ve Türkçeye tercemesi, Doğu Türkistan ve umumiyetle Türk araştırmacıları için, birinci derecede ehemmiyette bir hizmet olacaktır.

KAYNAKLAR:

1- E.Esin, İslâmiyetten önceki Türk Kültür Târîhi ve İslâm'a giriş (İstanbul - 1978) adlı kitabın beşinci bölümünde verilmiştir.

2- O.Pritsak, "Kara-Hanlılar", İslâm Ansiklopedisi (İstanbul- 1955)

3- Esin, yukarıda birinci maddede adı geçen eser, indeks, "Kâşgar"

4- Esin, S. 163-165

5- Mahmûd Kâşgarî, Ad-Divân-u lughât 'it - Türk (Ankara-1941-43) cild: 1, s. 351

6- Bkz. Yuk.not : 4

بسم الله الرحمن الرحيم

صفحات من اهداء تركستان الشرقية الى الاسلام

ستوق بغرا خان

بقلم الدكتورة أمل أسين

باختصار النص العربي لهذه الرواية الى التركية والانكليزية بمعاونة الاستاذ الكريم ي. قاواقجي وتم نشرها: «ذكرنا لعناهير من خواقين الترك بما وراء النهر في عهد الاسلام ستوق بغرا خان المجاهد عبدالكريم بن بزيير ارسلان بن بيلكاكول قدرخان من نسل افراسياب (...). وهو اجل من اسلم من خواقين الترك في حدود كاشغر وفرعانه من خلافة المطيع بالله أمير المؤمنين، في دولة الامير الرشيد عبد الملك بن نوح الساماني (...). وكان ولاية الترك انتقلت الى اغولجاق قدرخان اخي بزيير ارسلان فجعل لايصغي الى كلام رسول الاسلام الى ان هرب نصر بن منصور عن اخيه الى كاشغر فآكرمه اغولجاق اكرام القادمين وقال له حلت بدارك ونزلت على اهلك (...). فساله نصر ان يقطنه قطعة مقدار جلدة بقرة ينسب بها (مسجدا) يعبد فيه ربه فقال دونك ذلك اين شئت. فذبح نصر بقره وقد جلدها سيرا وقاد بالسير حول بقعة المسجد المعروف اليوم بجامع ارتوج فتعجب الكافر من خلاقه في السؤال وكان اغولجاق هذا عم ستوق فلما استكمل ستوق اثنتي عشر سنة وله من الجمال الفائق والمنظر الرائع وذكاء الطبع وصفاء الذهن وجودة الفهم وحصافة العقل ما لا يكون لابناء الملوك قبله واذا وردت قافلة من بخارى خرج ستوق الى ارتوج لينظر ما جلبوه ويتجزه ما حملوه فاحسن نصر الساماني انزاله واكرامه فلما حان وقت الظهر قام المسلمون بحققها على قضية الشرع وستوق لا يحس بقضاء السعادة بعد وانما ينظر في القوم من بعد فلما فرغوا من الصلوة سال الساماني عن شأن ما عملوه فاجابه انه فرض علينا في كل يوم ليلة خمس صلوات في خمس اوقات هكذا قال ومن الذي فرض عليكم فابتدر الساماني يصف البارئ جل جلاله وعز كماله باسمائه الحسنى وصفاته العليا ويعد شرائع الاسلام على لسان محمد عليه السلام ويذكر محاسن الملة الله ومناقبها بيت.

اتاني هواها قبل ان اعرف الهوى فصادف قلبي فارغا فتمكنا فقال عند ذلك هذا الاله وما احقه بان يعبد وما

بدأ انتشار الاسلام بين المجتمعات التركية القاطنة في الانحاء الجنوبية والغربية من خراسان منذ القرن الثاني الهجري (القرن الثامن الميلادي)، الا ان موجة الاهتداء الى الاسلام تقدمت نحو الشرق من البلاد تقديما بطيئا ولم يدخل الاسلام في تركستان الشرقية الا في بداية القرن الرابع الهجري (القرن العاشر الميلادي). ولكن هذا الفتح الاسلامي كان على درجة عظيمة من الاهمية حيث انه استطاع ان يغير سير التاريخ الثقافي للأمة التركية، لأن الذين اعتنقوا الاسلام في هذه المرة من الاتراك كانوا الخواقين التركية، وقد أثر ذلك على جميع الترك وانتشر الاسلام بينهم. والحدث التاريخي الهام وقع في مدينة كاشغر عام ٣١٤ هـ (٩٢٦ م). وكانت هذه المدينة حتى ذلك التاريخ مركزا للثقافة والفنون التركية المستمدة من الاديان القديمة للترك. والاثار التاريخية من أطلال معابد «بورقان» وهياكل «بود» لاتزال قائمة فيها حتى يومنا هذا.

واقدم وثيقة تاريخية تعرف اليوم عن اهداء الخاقان التركي ستوق بغرا في سن مبكر هي التي كتبها جمال قرشي في القرن الثالث عشر الميلادي ولكنها اعتمدت على «تاريخ كاشغر» الذي كتبه ابو الفتوح عبد الغفار عام ٤٨٦ هـ (١٠٩٣ م)، ولعل الذي يذكره محمود كاشغري باسم حسين بن خلف كاشغري ويقول عنه انه راوي الحديث الذي يصف الترك بانهم جند الله تعالى هو والد ابي الفتوح مؤلف تاريخ كاشغر لأن والده حسين بن علي بن خلف الخماري كاشغري كان من المفسرين المشهورين في عصره. وقد ترجمت

اصدق هذا النبي وما احقه بان يتبع وما احسن هذا الدين
وما احراه يصار اليه فاقر بالله سبحانه وبمحمد عليه السلام
وقبل الدين وامر علمائه وحواشييه بالايمان والاسلام ساعتئذ
فامتوا جميعا واسلموا .» .

الحواشي:

- ١- المصادر من كتاب «التاريخ الثقافي للترك قبل الاسلام
ودخول الترك في الاسلام» لأمل أسين، الفصل الخامس،
استانبول - ١٩٧٨
- ٢- أ . بريتساق، «قره خانليلر»، الموسوعة الاسلامية،
استانبول - ١٩٥٥
- ٣- الكتاب المذكور في الرقم ١ لأسين، الفهرس،
«كاشغري» .
- ٤- كتاب أسين، الصفحة: ١٦٣ - ١٦٥
- ٥- ديوان لغات الترك لمحمود الكاشغري، انقرة -
١٩٤١ - ١٩٤٣، المجلد الاول الصفحة: ٣٥١
- ٦- أنظر الرقم ٤ من هذه الحواشي .

حراب القدر

للشاعر عثمان زكي صوي يكييت
في نكسة الخامس من حزيران (يونيو)
عام ١٩٦٧

أرنو ويرنوا لي النجم والقمر إذا بنا حدقت تطاير الشرر	نامت عيون الوري وحظي السهر والكون يغفو، وعين الدهر شاخصة
كيلا يحس بها واش، وتنتشر هيها تان يجبرا عظما به نخر	أشكو شجونسي بلا صوت، ولا جهش وحاولا عبثا ان يذها حزني
خرير ماء، ولحن ساقه وتر ولا أناس صدقتهم وبني غدروا	ومن خلال الدجي يرن في أذني لا حب ليلي، ولا هجران فاطمة
ولا لأجلهموا عيني تهمر بل مسنا بحراب حكمه القدر	وكل ذا لم يكن مما يؤ رقتي يا اخوتي، لم يمس الضر وحدكموا
في بلدتي، في أناضول لكم نفر للذود عن بيضة الاسلام قد نذروا	يا اخوتي الصامدين في عراينهم أرواحهم، ودماءهم طواعية
جاؤ واكسيل من العلباء ينحدر أبطال أنشودة ترهو بها السير	لولا الحدود، ولولا العرف بمنهم هم معشر دولة الهيجاء تعرفهم
أن يوقعوا بيننا خلفا ويحترروا ان الذي قصدوه مطلب وعر	كم سولت للعدى الخناس أنفسهم جنور وحدتنا، وما دروا أبدا
حتى أرى راية الاسلام تنتصر	سأرتدي كل ثوب للحداد معا

Episodes of Eastern Turkistan's Conversion to Islam

SATUQ BUGRA KHAN

Dr. Emel ESİN

The Turkish communities and cities, situated on the southern and western borders of Turkistan and Khorâsan, had begun to adhere to Islam since the second century of the Hijra (Eighth century). Yet, the inclination towards conversion advanced slowly, towards the east. Eastern Turkistan's conversion began only early in the Fourth century of the Hijra (tenth century). But, in this case, the conversion was momentous, because it concerned the dynasty called "The Turkish Haqans" by their contemporaries (the Qarahanid of modern historians: 840-1220). The "Sons of Afrasyab", as they were also called, descended presumably from the Kök-Turk dynasty (550-745) and their conversion inclined the whole Turkish world to Islam.

The historical event occurred in ca H.341/926, in Kâshghar. Kâshghar was then one of the major Buddhist centres of Turkistan. The remains of Buddhist temples and plastic works are still extant in Kâshghar. The oldest known document on the conversion of Satuq Bughra Khan, when still a child, dates from the Thirteenth century. However the account of Djamal Qarshî (of Qarshi) was based on a history of Kâshghar, written in H.486/1093, by Abu'l-Futûh Abu 'ul-Ghaffâr, The father of the historian, Huseyn B. Ali b.Khalef ul- Khumari 'ul - Kâshghari may have been the exegetist mentioned by Mahmûd Kâshghari (Huseyn b. Khalaf'ul- Kâshghari), in connection with a hadith on the Turks.

Qarshî's Arabic text has been translated, in abridged form, into Turkish, by this writer, with the kind help of Prof. Y. Kavakçı. It was published, both in Turkish and in English.

"Satuq Bughra... son of Bazir Arslan, son of Bilge (Köl) Qadir Khan of the lineage of Afrâsyâb..... was the first, among the Khaqans of the Turks, to accept Islam. This event happened on the borders of Kâshghar with Farghana. When Al-Muti Lillah was Amîr of the Believers (H. 335-64/946-74), during the reign of the Amîr Ar-Rashid Abu 'ul -Malik Nûh Sâmanî (H. 343-50/954-61),

Kâshghar adhered to Islam..... (In succession to Köl Qadir Khan), Oghulcaq Qadir Khan, brother of Bazir Arslan, governed the Turks. He left unanswered the letters of solicitation to Islam, Until the time when Nasr, son of Mansûr (the Samanid) fled from his brother to Kâshghar. Oghulcaq greeted him, as a guest..... and he granted to him the fief of Artuc (north of Kashghar)..... He (Nasr) thus determined the location of the Artuc mosque.... Oghlchaq was Satuq's uncle and he (Satuq), when he had completed his twelfth year, was unparalleled among the sons of past kings, through his superior beauty, his brilliant appearance, his penetration, his lucid mind, his far-sightedness, his intelligence. on a day when a caravan from Bukhârâ had relayed at Artuc, Satuq went with the purpose of viewing the merchandise. And Nasr, the Sâmanid, greeted him and offered hospitality. At noon-time, the Muslims stood to fulfil forthright the obligation of the Islamic Path (prayer). Satuq was unaware of this blessed obligation. He watched them and at the conclusion asked the Sâmanid the significance of what he had beheld. "In truth" replied the Sâmanid, "such (prayers) have been decreed to us, five times within a night and day". (Satuq) asked. "Who hath decreed this to you" And immediately the Sâmanid undertook to expound to him the sublime glory and perfect majesty of the Creator, with His noble names and attributes. In the words of Muhammad, may God's salvation be upon him, he enumerated the tenets of the path of Islam, the achievements and virtues of the congregation. Distich:

"I knew not what was worship
When I worshipped thee.
He found my heart was empty
And chose it as abode."

Thereupon (Satuq) said: "He is the (only) Deity and none should be worshipped except Him, And none could be more truthful, nor more worthy of being followed than this Prophet". ..... And he accepted the religion."

The subsequent phase, in which Satuq, when grown up, established Islam and the first major focus of Islamic Turkish civilization, are equally narrated by Qarshi.

1) For the sources, See E. Esin, *A History of Pre-Islamic and early Islamic Turkish culture* (Istanbul 1980), chapter five.

2) O.Pritsak, "Kara-Hanlilar", *Islam Ansiklopedisi* (Istanbul, 1955).

3) Esin, op cit, index, "Kâsgar",

4) Ibid, pp, 181-83.

5) Mahmûd Kâshghari, *A'd-Divân-u lughât'it-Turk* (Ankara, 1941- 45), vol. I, p. 351.

6) See note 4

1980'LERDE DOĞU TÜRKİSTAN

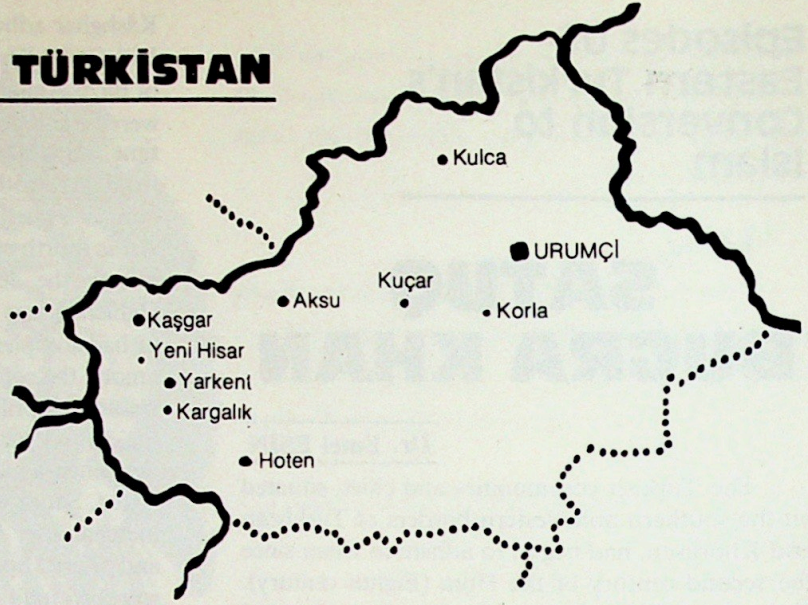
32 YIL SÜRGÜN KALAN BİR MENFANIN ANAYURT GEZİSİ İNTİBALARI

Erkin ALPTEKİN

Bugün kırkbeş yaşında olan yazar, Doğu Türkistan'da doğdu. Öz yurdunun Komünist Çinliler tarafından işgali üzerine, Tibet yoluyla Hindistana kaçtı. Bir süre Keşmir'de kaldıktan sonra halen yerleşmiş olduğu Türkiye'ye geçti. Doğu Türkistan'ın Komünistler tarafından ele geçirilmesinden önce, Genel Sekreter olan Sayın İsa Yusuf ALPTEKİN, Erkin ALPTEKİN'in babası olup halen Rabita el-Alem el-İslâmi Konseyinin üyesidir Doğu Türkistan'ı temsil etmektedir. Baba-oğul, her ikisi de, ülkelerinin Çin ve Rus işgalinden kurtarılmasına gönül vermişlerdir.

Menfaya, terkettiği ülkesi halkını ziyaret izni nadiren verilir. Otuziki yıllık aradan sonra, anayurdumu ziyaret fırsatı elde edebildiğim için şanslıydım. Akrabalarımın, çocukluk arkadaşlarımın, eski tanıdıklarımın hepsi beni ağırlamak amacı ile oradaydılar. Bir yerden diğerine geçerek arkadaşlarım ve akrabalarımı gördüm, vatandaşlarımdan sürdürdükleri hayat şartlarını öğrenmeye çalıştım ve evlerini ziyaret etmem için içden davetler aldım. Doğu Türkistan'da kaldığım sürede başkent Urumçi'vi ve tarihi kenti Kaşgar'ı ziyaret ettim ve büyükleirimim memleketi olan Yeni Hisar'a giderek eski güzel anılarımı tazeledim.

Burada Doğu Türkistan'ın coğrafi yerini tarif etmek ve son yıllar içinde geçirmiş olduğu demografik değişiklikleri kısaca anlatmak yersiz olmaz. Haritaya bir bakış, buranın, Çin'in kuzeybatısında; Kazakistan Kırgızistan, ve Tacikistan Sovyet Cumhuriyetleri ile kuzeybatıdan, Moğol Halk Cumhuriyeti ile kuzeydoğudan, Afganistan, Pakistan ve Hindistan ile güneybatıdan, Tibet ile güneyden ve kuzeybatı Çin'le doğudan komşu olan, geniş bir bölge olduğunu açık seçik belirler. Başarılı olmayan çeşitli girişimlerden sonra, Doğu Türkistan, sonunda 1876 yılında Çin yönetimi altına alındı ve

1884 yılında eyâlet haline getirildi. Çince "Yeni Arazi" anlamına gelen Sinkiang adıyla yeniden isimlendirilmişti. Resmî istatistiklere göre bugün Doğu Türkistan'da yaşayanların sayısı yaklaşık 12 milyondur. Nüfusun etnik ana bölümleri aşağıdaki gibidir:

Uygurlar: 5.800.000
Kazaklar: 870.000
Diğer Türki kökenli guruplar: 90.000
Moğollar: 100.000
Mançular: 70.000
Çinliler: 5.000.000

Bununla birlikte, vatandaşlarım, eyâlette yerleşmiş Çinli sayısının, resmi kayıtlarda belirtilenin çok üstünde olup, 10 milyondan aşağı kalmadığında ısrar etmektedir. 1949 yılından önce, Doğu Türkistan'daki Çinli nüfusun 200.000 kişi olduğu tahmin edilmekteydi. Urumçi'nin nüfusu o günden bu yana 80.000 kişiden 800.000 kişiye çıkarak on katına ulaşmıştır. Kentlerde oturanların yaklaşık %80'i Çinlidir.

Doğu Türkistan'daki Çinli nüfusun çoğalması, Çinlilerle yerli halk arasında gerilimlerin artmasına yol açmıştır. Aksu, Kaşgar, İli ve Kargalık'ı da kapsayan bir kısım kentlerde geçmişte karışıklıklar çıkmıştır. Yeni Hisar'da bulunurken Kargalık kentinde karışıklıkların bulunduğu bildirilmişti. Vatandaşlarımdan vermiş olduğu bilgiye göre, bilinmeyen bir şahsın Kargalık'ta bir camiye tutuşturması, kızan halkın, Komünist Partisi, hükümet ve belediye dairelerinin bulunduğu binaları tahrib etmesine yol açmıştı. Olaylar konusunda görüştüğüm Çin görevlileri, Rus casuslarını, huzursuzluk yaratmak amacı ile, Doğu Türkistan halkını karıştırma girişiminde bulunmakla suçladı. Doğu Türkistan'da Rus propagandası çok kuvvetli olduğundan, bu suçlamada doğruluk payı bulunduğu gözüküyor.

Sınırın ötesinde, Sovyetler Birliğinde yaklaşık 300.000 Uygur yaşamakta ve Sovyetler Birliği bunları Çin aleyhine kullanmaktadır. Biri Alma Ata'da, diğeri Taşkent'te bulunan iki radyo istasyonuna ilâveten, Çin görevlilerine göre Moğol Halk Cumhuriyetinde de gezici bir radyo istasyonları vardır. Bu radyo istasyonları, programlarını Doğu Türkistan'a yönelterek yoğun yayın yapmaktadır. Ayrıca, Rusların Doğu Türkistan'a yalnız casuslar değil silahlar ve propaganda malzemesi kaçırdığını da sık sık duydum.

Çinli nüfusun aniden artması Doğu Türkistan'a işsizlik, açlık ve felâket getirmiştir. Urumçi, Kaşgar ve Yeni Hisar'da, sokaklarda amaçsız dolaşan lise diplomalı işsiz gençlere rastladım. Bunlar, huzursuzluğun temel sebebinin işsizlik olduğunu söylüyorlardı.

Doğu Türkistan tabii kaynaklar bakımından çok zengin bir ülkedir. Petrol ve benzeri diğer birikimler yanısıra, demir, uranyum ve antimanyetik maden yatakları bulunmaktadır. Doğu Türkistan'ın kömür alanları, jeologlara göre, dünyanın kömür ihtiyacını 60 yıl karşılayabilecek durumdadır. Nüfusunun üç katı kadar, canlı hayvan birikimi (koyun, keçi, sığır, deve ve at) bulunmaktadır. 1980 yılında tarım ve hayvancılık üretiminin değeri 1,4 milyon dolardı. Yine 1980 yılında mahalli hükümetin, 90 milyon dolar değerinde mal ihraç edebilmesini sağlayacak, bini aşkın fabrikası bulunmaktaydı. Fakat bu zenginliğin tümü, günbegün fakirleşen yerli halka refah getirmemiştir. Ülkenin güneyine indikçe, fakirlik daha açıkça görülür. Öyle ki, kış ortasında insanların yalınayak dolaştığını da gördüm.

Yeni Çinli liderler, halkın hayat standardını düzeltmesine imkân sağlamak için, kendi işlerini yürütmelerine izin vermiştir. Böylece, birazcık sermayesi olanlar, şimdi kendi işlerini yürütebilmekte, fakat yatırım için sermayenin zor sağlanmasından dolayı çok az kimse bu imkândan yararlanabilmektedir.

Asgari aylık ücretlerin hükümetçe 80 Yuan'a (yaklaşık 45 A.B.D. dolarına) yükseltilmesine rağmen, bu ücret hayat pahalılığı karşısında hâlâ yetersiz kalmaktadır. Son iki yıl içinde gıda maddeleri yetersizliği biraz azaldığından önceleri arpa yemek zorunda kalan halk şimdi biraz daha çok yiyecek çeşidi bulabilmektedir. Fakat et, zeytinyağı, pirinç, un ve giyecek hâlâ karneye tabidir. Nüfus başına yıllık giyecek malzemesi 8.5 metre olarak sabit tutulmakta ve aylık istihkak için 250 gram et, 250 gram zeytinyağı ve 500 gram pirinç verilmektedir.

Doğu Türkistan'daki eğitim imkânları hâlâ yetersizdir. Yalnızca bir üniversite, oniki üniversite seviyesinde yüksek okul, 800 lise, 1400 orta ve ilk

okul bulunmaktadır. Urumçi üniversitesinin on fakültesinde, 1727 si Doğu Türkistanlı, 3154 öğrenci okumaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe, İngilizce ve Rusça okutulmaktadır. Ayrıca, eğitimin yalnız Çince yapıldığı Çin okulları da vardır. Çin eğitim kurumlarında Uygurca zorunlu dil olmadığı halde, Uygur okullarında Çince zorunludur.

Doğu Türkistan'da ulaşım iyi gelişmiştir. Tümü yaklaşık 24 milyon kilometreyi bulan yol şebekesinin 5.200 kilometresi asfaltlanmıştır. Çin'den gelip, Urumçi üzerinden Korla'ya giden bir demiryolu vardır. Yetkililer, şimdi bu demiryolu bağlantısını Kaşgar'a kadar uzatmaya çalışıyorlar. Bu demiryolunun toplam uzunluğu 2350 km. dir. Urumçi'den Korla, Kuçar, Kaşgar, Hoten gibi kentlere, düzenli uçak seferleri de yapılmaktadır.

Doğu Türkistan halkına, Mao döneminde dini, kültürel, ve siyasi bakımdan baskı yapıldığına şahit olmama rağmen, yerli halktan edindiğim izlenim, Mao rejimi altında, Çinlilerin, Doğu Türkistan halkının kendilerine özgü kimliklerini ve değerlerini tümüyle silme politikası güttükleriydi. Bununla birlikte, Mao'nun ölümünden ve "Dörtlü Çete"nin temizlenmesinden beri yeni Çinli liderler, yerli halka karşı tutumlarında daha pragmatik davranmışlardır. Belki de, Afganistan'ın Sovyetlerce işgali, Çinlilerin davranışlarını değiştirmelerini gerektirmiştir. Hükümetin baskı siyasetinde bir gevşeme olmuş ve Doğu Türkistan'lılara, kültürel ve dini alanlarda belli bir derecede hürriyet verilmiştir. Önceleri, zorla kabul ettirilmiş olan, yabancı Latin alfabesi feshedilmiştir. Yerli halk Çincenin fonetiğine dayanarak hazırlanmış olan Latin alfabesinin uygulanmasını, kimliklerinin yok edilmesi, Arap ve Müslüman Dünyası ile olan kardeşlik bağlarının çözülmesi için bir Çin komplosu saydığından, tedirgin edici etkenlerden biri böylece ortadan kalkmıştır. Latin alfabesinin feshini, Doğu Türkistan'lıların yaklaşık bin yıldır kullanmakta olduğu Arap yazısının yeniden kabul edilmesi izlemiştir.

Bu bahtı kara ülkenin ellerine geçmesinden beri Doğu Türkistan tarihinde ilk kez Çinliler halkın Türk asıllı olduğu gerçeğini kabul etmişlerdir. Mao'nun ölümüne kadar DOĞU Türkistan'ın Türk asıllı halkına, Han'ların (Çinlilerin) bir soyu olarak davranılmaktaydı. Bu teorinin doğruluğuna hâlâ inanmakta olan Çin milliyetçileri de bu görüşü hâlâ paylaşmaktadır.

Tarihi ikibin yıldan daha eski olan ve Orta Asya Türk toplumunda önemli rolü bulunan, önceleri kendi öz tarihlerini okuma izninin bile kesinlikle verilmediği Uygur halkına, öz tarihlerini yazma izninin verilmesiyle bu politika değiştirilmiştir. Eski Uygur kitaplarının bugünkü hâsana aktarılma işlemi de başlatılmıştır. Meselâ, tanınmış

Uygur ilim adamı Kaşgarlı Mahmut tarafından onuncu yüzyılda derlenen bir Uygur lügati, bugünkü modern lisana çevrilmiştir. Uygur lisanına zorla mâledilen Çince kelimeler ve deyimler de incelelmektedir.

Uygurlar, Kazaklar, Kırgızlar, Özbekler, Tatarlar ve Taciklerden meydana gelen Doğu Türkistanlı halk Müslümandır. İslâmiyeti, 934 yılında, başkenti Kaşgar olan Karahanlı Devleti'nin hükümdarı Abdülkerim Satuk Buğra Han'ın yönetimi sırasında kabul etmişlerdi. Doğu Türkistanlı, Türk Müslüman dünyasında, kendi rızasıyla İslâmiyeti kabul eden ilk Müslüman hükümdarının kendi milletinden olmasından gurur duyar.

Mao yönetimi altında, Doğu Türkistanlı Müslümanlara Kur'an okumak, İslâm ahkâmını yerine getirmek, camiye gitmek ve İslâmî konularda vaaz vermek yasaklanmıştı. Aslında, camiler çoğunlukla kapatılmış, birçoğunun da manevî kisveleri değiştirilerek barakalar, Komünist Parti merkezleri, büroları ve hatta mezbahalar haline getirilmişti. Son yıllarda, bu hassas konudaki hükümet politikasında bir gevşeme olmuştur. Mevcut camilerin hemen tamamı yeniden açılmış, bir kısmı da, masrafları hükümet tarafından karşılanarak yenilenmiştir. Bununla birlikte, birçok yerde Doğu Türkistanlı Müslümanlar, hükümetin mali yardımını beklemeden, eski duruma döndürme ve yenileme işlemlerini kendileri üstlenmişlerdir. Cemaat da artmaktadır. Ailemin oturduğu Yeni Hisar'da, küçük bir kasaba camiinde yaklaşık 2000 Müslümanla birlikte ibadet ettim.

Kur'an-ı Kerim'in Çince tercümesi geçen yıl yayınlanmıştır. Yine, Kur'an-ı Kerim'in Uygurcaya tercümesi, Urumçi'de oldukça ilerlemiş durumdadır. Yakın zamanda Hadisler Uygurcaya ve Çinceye aktarılmıştır. Kaşgar'da iken, Doğu Türkistan'ın birkaç kentinde ilâhiyat eğitimi yapılması amacıyla medreselerin yeniden açılması için hükümetle mutabakata varıldığını öğrendim. Yine de, bütün bu ümit verici durumlara rağmen ülkenin tamamında dîni eğitim yasağı sürmektedir.

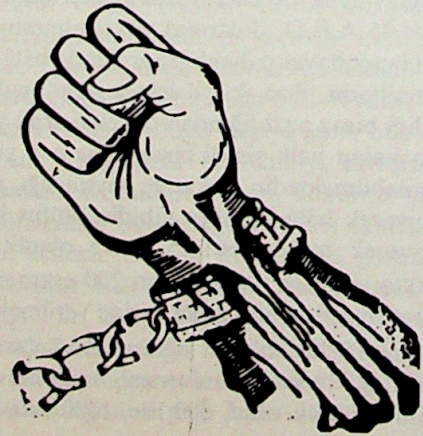
Burada, Doğu Türkistanlı halkın siyasi hürriyeti olmadığı gerçeğini söylemek gereksiz. Doğu Türkistan Hükümeti Reisi İsmail Ahmet'in gerçekte vetkisi bulunmamaktadır. Bütün güç, Doğu Türkistan Komünist Partisi Sekreteri Wang Enmao'nun elindedir, bütün önemli mevkileri de Çinliler tutmuşlardır. Doğu Türkistanlılara göre mahallî görevliler yalnızca Çinlilere "hizmet" etmektedirler. "Gerekirse mevkî verin, fakat yetkiyi teslim etmeyin" şeklindeki, yüzyılların Çin siyasi formülü hâlâ geçerlidir. Bu siyaset, 1979 sonlarından bu yana kesintili olarak sürmekte olan Müslüman-Türklerle Çinliler arası çatışmaların sebebidir. İlk olay Nisan

1980 de iki Çinli'nin bir Uygur'u öldürmesiyle Aksu'da meydana gelmişti. Uygurlar, birkaç yüz Çinliyi dövüp, Çinlilerin evlerini yıkarak ve Çinliler tarafından işletilen bir fabrikayı tahrib ederek karşılık vermişlerdi. Bir iki ay sonra, bir Çinli er, Kaşgar'da, askeri kamyonla, bir Uyguru ezerek öldürdü. çoğunluğu Uygur hakimlerden oluşan mahkeme he yeti, şoförü tevkif edip ölüm cezasına çarptırdı. Buna rağmen çoğunluğu Çinli olan polis gücü, cezanın infazını reddetti. İlâveten Mahallî Ordu Komutanlığı da, cezanın infazı gerçekleşirse isyan çıkartacağı yolunda tehditte bulundu. Daha fazla karışıklığa yol açmamak için, sonunda, cezanın biçimi değiştirildi.

Diğer bir olay da, 1981 yılında Kaşgar'da, iki yüz kadar Uygur'un, Çinlilerle bir hafta döğüşme pahasına kent dışındaki bir ordu üssünü yağma etmeye çalışmasıyla meydana geldi. Saldırı geri püs-kürtüldü ve birçok Uygur elebaşısı tevkif edildi.

Ağustos 1981 de durum o derece bozuldu ki, Ding Şaoping, eyâlet yönetim komitesinin Çinli ve Uygur üyeleri arasındaki siyasi iç çatışma konusunda arabuluculuk etmek için Pekin'den Doğu Türkistan'a geldi. Ding Şaoping'in ziyaretinden sonra Wang Fing, eskiden Doğu Türkistan'da 1949 yılından 1969 yılına kadar çalışmış olan Wang Enmao ile değiştirildi. Fakat, bu değişim, Uygurların muhtariyet talebini durduramamıştır. Uygurlar, Çinlilerin egemenliği altında kalmayı reddettiklerini açıkça ortaya koymuşlardır.

Mao döneminde çok sıkıntı çekmiş olan Doğu Türkistanlılar, yeni Çin yönetimi altında, ancak sınırlı bir özgürlük tatmaktadır. Gelecekteki Çin siyasetinin belirsizliğinden dolayı, bu sınırlı özgürlüğü dahi yitirme korkusu içlerinde sezilmektedir.

(تركستان الشرقية في عام ١٩٨٠ م - انطباعات لاجيء أثر زيارته لها بعد ٣٢ عاما من الابعاد)

بقلم : ايرين البتكين .

بعد عدة محاولات غير ناجحة وقعت تركستان الشرقية تحت الحكم الصيني وذلك عام ١٨٧٦ - واصبحت محافظة صينية عام ١٨٨٤ واعيد تسميتها «سنكيانج» والتي تعني بالصينية (الارض الجديدة) تبعا للإحصاءات الرسمية فان هناك حوالي ١٢ مليون نسمة في تركستان الشرقية وتصنيفهم كالآتي :-

أويغور	: ٥,٨٠٠,٠٠٠ نسمة
قازاق	: ٨٧٠,٠٠٠ نسمة
اصول تركية اخرى	: ٩٠,٠٠٠ نسمة
مغول	: ١٠٠,٠٠٠ نسمة
منشور	: ٧٠,٠٠٠ نسمة
صينيون	: ٥,٠٠٠,٠٠٠ نسمة

ومن جهة ثانية فقد اكد لي المواطنون ان السكان الصينيين تفوق اعدادهم ماورد بتلك الاحصائية وانهم لا يقلون عن (١٠) ملايين شخص وقد كان يقدر عدد السكان الصينيين قبل عام ١٩٤٩ م بحوالي ٢٠٠,٠٠٠ نسمة في تركستان الشرقية، ولقد زاد عدد السكان في العاصمة (اورمشي) عشرة اضعاف خلال هذه الفترة من ٨٠,٠٠٠ الى ٨٠٠,٠٠٠ نسمة وحوالي ٨٠٪ من المقيمين في هذه المدينة هم (صينيون) ولقد ادى تضاعف عدد السكان الصينيين في تركستان الشرقية الى ظهور خلافات بين الصينيين والسكان المحليين وظهرت هناك اضطرابات في عدد من المدن مثل (اكسو - كاشغر - الی، وقارغليق) واثناء وجودي في يانيسار شهدت اعمال عنف في مدينة قارغليق وكما ادلى الي المواطنون من إخبار فقد اشعل شخص مجهول النار في احد المساجد في مدينة قارغليق مما ادى بالتالي الى قيام الشغب واحتجاج كبير حطموا خلاله بعض مباني البلدية وحزب الحكومة. وقد قال لي المسؤلون الصينيون الذين كنت اتحدث اليهم عن تلك الاحداث بان الجواسيس الروس الذين كانوا يحاولون القيام بالتحريض والاثارة في تركستان

* ولد الكاتب النبال من العمر (٤٥) عاما في «ينصار» بتركستان الشرقية وكان قد هرب اثناء الاحتلال الصيني الشيوعي لبلاده الى الهند عبر التبت واستقر في كشمير لبعض الوقت ثم انتقل الى تركيا حيث يقيم الان، والد (ايرين) معالي السيد/ عيسى يوسف البتكين - يشغل منصب سكرتير عام حكومته تركستان الشرقية قبل ان يجتاحها المد الشيوعي اما الان فانه عضو بالمجلس التأسيسي لرابطة العالم الاسلامي ممثلا لشطري تركستان والجدير ذكره فان الكاتب ووالده قد سخرنا نفسيهما للنضال من اجل تحرير وطنهما من الاحتلال الصيني والروسي .

* من النادر ان يسمح لأي لاجيء بالعودة لوطنه لزيارة اهله، لهذا فقد كنت محظوظا اذ حصلت على الفرصة لزيارة وطني بعد ٣٢ عاما في المنفى، وكان في استقبالي و! لرحيبي اقاربي واصدقاء طفولتي وبعض من معارفي، كذلك كنت اقابل اصدقائي واقاربي اثناء تجولي من مكان لآخر. وكنت استفهم منهم عن الحالة السائدة في البلاد، ولقد دعيت وبحرارة لزيارتهم في منازلهم لقد زرت اثناء بقائي في تركستان: العاصمة «اورمشي» والمدينة التاريخية «كاشغر» واستعدت ذكريات الطفولة الطيبة بزيارة بلدة والدي (ينصار) قد يكون من المناسب ان نصف باختصار الموقع الجغرافي لتركستان الشرقية والتغيرات التي طرأت على الاحصاءات في السنوات الاخيرة. وبالنظر الى الخريطة انفا يتضح انها ارض واسعة تقع في الشمال الغربي للصين وتشارك في حدودها مع الجمهوريات الاسلامية السوفيتية وهي: قازقستان وقيرغيزستان - وتاجيكستان في الشمال الغربي والصين جمهورية منغوليا في الشمال الشرقي والباكستان والهند وافغانستان في الجنوب الغربي والتبت في الجنوب.

سنويا. هذا ومن جهة اخرى فان الخدمات والتسهيلات التعليمية لانزال غير كافية في تركستان الشرقية. فهناك جامعة واحدة فقط و ١٢ كلية على مستوى جامعي و ٨٠٠ مدرسة ثانوية و ١٤٠٠٠ مدرسة ابتدائية ومتوسطة، وتبلغ عدد كليات جامعة (اورمشتي) ١٠ كليات بها ٣١٥٤ طالب منهم ١٧٢٧ طالب من اصل تركستاني.

واللغة الروسية والانكليزية تدرس على انهما لغات اجنبية، وهناك مدارس صينية حيث التدريس فيها باللغة الصينية فقط، وفي المدارس الصينية. فان اللغة التركستانية باللهجة الاويغورية غير الزامية بعكس المدارس التي تدرس باللغة التركستانية فان دراسة اللغة الصينية بها الزامية لقد تطور النقل في تركستان الشرقية بصورة مقبولة وقد بلغ الطول الكلي للطرق التي انشئت حوالي ٢٤,٠٠٠,٠٠٠ كيلو متر تم تعبيد و رصف ٥٢٠٠ كيلو متر منها. وهناك خط حديدي من الصين الى كورلانيا ومدينة (اورمشتي) ويحاول المسؤ ولون مد هذا الخط حتى كاشغر ويبلغ طول هذا الخط حوالي ٢٣٥٠ كيلومتر.

وهناك رحلات جوية منتظمة من (اورمشتي) الى عدة مدن مثل اليه، كورلا، كوتشار، أقسو، كاشغر، وخوتن. مع انني لم اشهد الضغوط الدينية والسياسية والثقافية على الشعب في تركستان الشرقية خلال عهد (ماو) غير ان الانطباعات التي حصلت عليها من الشعب هي ان الصينيين قد اتبعوا سياسة انهاء وعو القيم وتمزيق وحدة الشعب في تركستان الشرقية ولكن بعد موت (ماو) وزوال (عصابة الاربعة) فقد اتبع الزعماء الصينيون الجدد سياسة واقعية مع السكان. وربما يكون الغزو السوفيتي لافغانستان قد اوجب ان يكون هناك تغيير في الموقف الصيني. فقد كان هناك بعض اللين في سياسات الحكومة التعسفية واعطيت درجة محددة من الحرية للشعب في الميادين الثقافية والدينية وقد تم الغاء الحروف اللاتينية الغربية التي كان قد تم ادخالها بالقوة في فترة، مبكرة على اللغة التركستانية بدلا من الاحرف العربية. وقد ازيل بهذا احدى المضايقات عن الشعب لانه اعتبر اللاتينية التي ارتكزت على اساس الصوتيات الصينية وسيلة لاذلاله وابعاده عن تراثه الاسلامي ويجاد فجوة في علاقته الودية والاخوية مع العالمين العربي والاسلامي وقد تبع الغاء الاحرف اللاتينية، احياء الاحرف العربية مرة اخرى والتي كان يستعملها الشعب في تركستان الشرقية لمدة ١٠٠٠ عام تقريبا اي منذ دخول الاسلام الى تلك الديار. ولاول مرة في تاريخ تركستان الشرقية منذ ان وقعت هذه البلاد السيئة الطالع تحت السيطرة الصينية، اعترف الصينيون بان شعب هذه البلاد هم من اصل تركي... اذ ان الشعب التركي في تركستان الشرقية حتى موت (ماو) كان يعامل وكأنه قطيع

الشرقية هم المسؤ ولون عن اعمال الشعب تلك. وقد لا يبدو الا القليل من الصحة في هذا الادعاء لان الدعاية الروسية قوية جدا في تركستان الشرقية وهناك حوالي ٣٠٠,٠٠٠ شخص من الاويغور يعيشون على الحدود في الاتحاد السوفياتي ويستغلهم الاتحاد السوفياتي ضد الصين ولديهم محطتان اذاعتان احدهما في (ألماتي) والاخرى في طاغنتد - وكما يقول الرسميون الصينيون فهناك محطة اذاعية متقلة تملكها مغوليا وتبث من خلالها برامج موجهة الى تركستان الشرقية لقد قيل لي مرارا بان الروس لا يهربون الجواسيس فقط بل والاسلحة والمواد الدعائية ايضا الى تركستان الشرقية.

وكنتيجة لازدياد اعداد السكان الصينيين فقد ظهرت البطالة والمجاعة وكوارث اخرى في تركستان الشرقية. وقد قابلت في مدينة «كاشغر» و«يانيسار» بعض الشباب العاطل في الشوارع مع انهم يحملون شهادات علمية عالية وقد اخبروني بان البطالة هي السبب الرئيسي للحالة السيئة التي صاروا اليها. و تركستان الشرقية بلاد غنية جدا. ففيها مصادر الحديد واليورانيوم والمعادن الاخرى وذلك الى جانب البترول ومشتقاته. وكما يروي الجولوجيون فان حقول الفحم في تركستان الشرقية يمكنها تمويل احتياجات العالم اجمعه لمدة ٦٠ عاما. وتزيد اعداد المواشي والجمال وغيرها ثلاث مرات عن عدد السكان وقد بلغت قيمة المنتوجات الزراعية والحيوانية لعام ١٩٨٠ م ١,٤ بليون دولار اضافة الى وجود اكثر من ١٠٠٠ مصنع امكنت منتجاتها للحكومة من تصدير ما قيمته ٩٠ مليون دولار من البضائع في عام ١٩٨٠ م غير ان هذه الثروة لم تجلب الرخاء للسكان المحليين الذين يزدادون فقرا يوما بعد يوم. وتظهر حالة الفقر في الاجزاء الجنوبية من البلاد حيث شاهدت بعض الناس يسرون حفاة الاقدام في فصل الشتاء.

هذا وقد سمح الحكام الصينيون الجدد للشعب بمزاولة بعض الاعمال الخاصة لتحسين مستوى معيشتهم غير ان هؤلاء الذين يستفيدون من مزاولة الاعمال الخاصة قليلون جدا لعدم توفر رأس المال لدى الكثيرين منهم، وقد رفعت الحكومة الاجر الادنى الشهري الى ٨٠ ينا. حوالي ٤٥ دولار وهذا لا يزال غير ملائم بالنظر لتكاليف المعيشة.

ولقد تحسنت الحالة خلال السنتين الماضيتين بالنسبة للمأكل فقد اصبح من الممكن للذين كانوا يحصلون بالكاد على لقمة العيش تمكنوا من الحصول على بعض الزيادة.

اما اللحم والزيت والارز، اضافة الى الاقمشة فلا زال جميعها خاضعة لعمليات التوزيع العممي. بموجب بطاقات التموين. والحصص الشهرية من اللحم للفرد تبلغ ٢٥٠ جرام، ومن الزيت ٢٥٠ جرام ومن الارز ٥٠٠ جرام وبالنسبة للاقمشة فلا تزال الحصص للفرد ثابتة على ٨,٥ امتار

من المشاة امتلكتها قبيلة «هان» الصينية وللأسف فان الصين الوطنية (تايبان) ترى نفس الرؤية وهي لاتزال تؤمن بصحة هذه النظرية ولم يسمح لشعب تركستان الشرقية الذي كان له تاريخ طويل يقدر باكثر من ٢٠٠٠ عام والذي لعب دورا مهما في المجتمع التركي في اواسط اسيا لم يسمح لهم حتى بقراءة تاريخهم ، انما الان فقد تغيرت هذه السياسة حيث قد سمح لهم باعادة كتابة تاريخهم وبدأت فعلا عملية ترجمة معظم الكتب التركستانية الاويغوية القديمة الى اللهجة التركية المستعملة في الوقت الحاضر فمثلا العالم المعروف (محمود كاشغري) الف معجبا في القرن العاشر وهو الان يترجم الى اللهجة الاويغورية المعاصرة، كذلك يتم الآن حصر بعض الكلمات والتعابير الصينية التي ادجت بالقوة ضمن اللهجة الاويغورية لاعادة صياغتها بمصادقاتها التركية والسكان في تركستان الشرقية هم من اصول قبائل تركية تدعى (الايغور - القازاق - الاوزبك - التتار - التاجيك) وكلهم مسلمون اعتنقوا الاسلام ديناً في عام ٩٣٢ م خلال عهد (عبد الكريم صدوق بوغرا خان) حاكم دولة كراخاند والذي اتخذ من كاشغر عاصمة لمملكته تلك.

لهذا فان الشعب في تركستان الشرقية يفاخر بان كان له حاكم مسلم يعتبر الاول في العالم التركي الاسلامي الذي قبل بالاسلام طوعا. وفي عهد (ماو) كان المسلمون في تركستان الشرقية ينعون من تلاوة القرآن الكريم ومن ممارسة شعائرهم الدينية والذهاب للمساجد للوعظ وشرح تعاليم الاسلام. وفي الحقيقة فقد اغلقت المساجد وانتهكت حرمتها في اغلب الحالات وحولت الى ثكنات والى مراكز ادارية للاحزاب الشيوعية وحتى انها حولت الى مسالخ للمواشي لكن في السنوات الاخيرة كان هناك بعض اللين في سياسة الحكومة تجاه هذا الموضوع الحساس فقد اعيد تقريبا فتح معظم المساجد الموجودة كما اعيد ترميم البعض على حساب الحكومة من ريع الاوقاف الاسلامية، ومع ذلك فهناك وفي عدة مناطق داخل تركستان الشرقية مسلمون يعيدون بناء وترميم المساجد بانفسهم في اوقات الفراغ ودون الانتظار لمساعدة الحكومة المالية كذلك فان مجموع المصلين اخذ في الازدياد ايضا ولقد صليت في احد المساجد ببلدة (بانينصار) مع حوالي ٢٠٠٠ مسلم ولقد ظهرت الترجمة الصينية للقرآن الكريم في العام الماضي وبمجري في العاصمة ترجمة القرآن الكريم الى اللغة التركستانية كذلك ظهرت مؤخرا ترجمة صينية وتركستانية للحديث الشريف وقد علمت اثناء وجودي في كاشغر ان الحكومة قد وافقت على اعادة فتح بعض المدارس الاسلامية في بعض المدن في تركستان الشرقية ورغم هذه البشائر الا ان التعليم الديني على نطاق واسع لا يزال ممنوعا في سائر انحاء البلاد.

ليس هناك حاجة للتأكيد على ماهو واضح وهوان

الشعب في تركستان الشرقية ليست له الحرية السياسية فمثلا: ان السيد اسماعيل احمد رئيس الحكومة المحلية ليست بيده سلطة حقيقية انما السلطة الفعلية فهي بيد سكرتير الحزب الشيوعي الاقليمي (وانق انمو) اضافة الى ان جميع المناصب المهمة في المقاطعة يشغلها صينيون وكما جاء على لسان الشعب فان الموظفين المحليين هم ببساطة (مستعبدون) من قبل الصينيين ولا يزال الصينيون يطبقون سياستهم المتبعة منذ الازل وهي: انه على الرغم من تعيينهم بعض السكان المحليين في بعض المناصب فانهم مطلوبوا السلطة والادارة وماهم سوى دمي تتحرك وتأتمر بأوامر الصينيين، وقد ادى هذا الى تكرار حدوث النزاعات الطائفية منذ عام ١٩٧٩ والتي بدأ بول حادثة عام ١٩٨٠ عندما قتل رجل من الاويغور على ايدي رجلين صينيين في مدينة (اقسو) ثم تلى ذلك ان قام الكثير من الناس في الاويغور بالانتقام وضرب المئات من الصينيين وتحطيم منازلهم واحدى المصانع التي يديرونها كذلك بعد اشهر قليلة قتل احد الجنود الصينيين احد المشاة بينما كان يقود شاحنة عسكرية في (كاشغر) وقد هيمن الاويغوريون على المحكمة وادانوا الصيني وحكموا عليه بالموت الا ان البوليس الصيني المسيطر رفض تنفيذ الاعدام كذلك هدد الجيش الصيني المتمركز في المقاطعة بالانقضاء اذا نفذ الحكم واخيرا فقد عدل الحكم لتفادي المزيد من المتاعب.

ووقعت حادثة اخرى في مدينة كاشغر عام ١٩٨٢ م فقد قامت مجموعة تقدر ب ٢٠٠ شخص من الاويغور بعد اسبوع من المناوشات مع الصينيين بمحاولة اجتياح احدى القواعد العسكرية خارج البلاد غير انه تم التصدي لهذا الهجوم والقبض على زعمائهم. لقد ساءت الحالة العامة في البلاد في اغسطس عام ١٩٨١ م حتى ان (دنج زيانغ) الزعيم الصيني سافر من (بكين) الى تركستان الشرقية للتوسط في النزاعات السياسية الشديدة بين الاعضاء الصينيين والايغور داخل اللجنة العليا الحاكمة. وبعد زيارة (دنج زيانغ) تم تنصيب (وانق انمو) الذي كان يعمل في تركستان الشرقية منذ عام ١٩٤٩ م الى ١٩٦٩ م مكان (وانق خنق) ومع ذلك فلم يؤدي ذلك الى وقف مطالب الاويغور بحكم ذاتي لبلادهم تركستان الشرقية وقد اظهروا بوضوح انهم لا يريدون سيطرة الصينيين عليهم قطعيا. . . ومع ذلك فان شعب تركستان الشرقية الذي قاسى الكثير خلال عهد (ماو) يتمتع الان بالقليل فقط من الحرية تحت حكم الزعماء الصينيين الجدد.

وهناك خوف مدرك وملاحظ بينهم من ان يفقدوا حتى هذه الحرية المحددة بسبب الشكوك حول مستقبل السياسات الصينية الشيوعية التي من المحتمل ان تتغير بين عشية وضحاها لأن من لا يؤمن بالله - لا يمكن الوثوق به

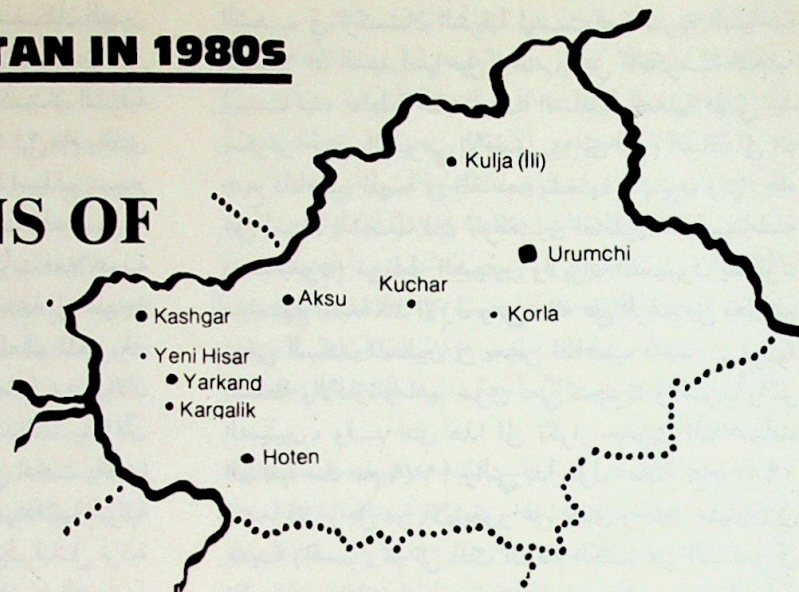
من المشاة امتلكتها قبيلة «هان» الصينية وللأسف فان الصين الوطنية (تايبان) ترى نفس الرؤية وهي لاتزال تؤمن بصحة هذه النظرية ولم يسمح لشعب تركستان الشرقية الذي كان له تاريخ طويل يقدر باكثر من ٢٠٠٠ عام والذي لعب دورا مهما في المجتمع التركي في اواسط اسيا لم يسمح لهم حتى بقراءة تاريخهم ، انما الان فقد تغيرت هذه السياسة حيث قد سمح لهم باعادة كتابة تاريخهم وبدأت فعلا عملية ترجمة معظم الكتب التركستانية الاويغوية القديمة الى اللهجة التركية المستعملة في الوقت الحاضر فمثلا العالم المعروف (محمود كاشغري) الف معجبا في القرن العاشر وهو الان يترجم الى اللهجة الاويغورية المعاصرة، كذلك يتم الآن حصر بعض الكلمات والتعابير الصينية التي ادجت بالقوة ضمن اللهجة الاويغورية لاعادة صياغتها بمصادقاتها التركية والسكان في تركستان الشرقية هم من اصول قبائل تركية تدعى (الايغور - القازاق - الاوزبك - التتار - التاجيك) وكلهم مسلمون اعتنقوا الاسلام ديناً في عام ٩٣٢ م خلال عهد (عبد الكريم صدوق بوغرا خان) حاكم دولة كراخاند والذي اتخذ من كاشغر عاصمة لمملكته تلك.

لهذا فان الشعب في تركستان الشرقية يفاخر بان كان له حاكم مسلم يعتبر الاول في العالم التركي الاسلامي الذي قبل بالاسلام طوعا. وفي عهد (ماو) كان المسلمون في تركستان الشرقية ينعون من تلاوة القرآن الكريم ومن ممارسة شعائرهم الدينية والذهاب للمساجد للوعظ وشرح تعاليم الاسلام. وفي الحقيقة فقد اغلقت المساجد وانتهكت حرمتها في اغلب الحالات وحولت الى ثكنات والى مراكز ادارية للاحزاب الشيوعية وحتى انها حولت الى مسالخ للمواشي لكن في السنوات الاخيرة كان هناك بعض اللين في سياسة الحكومة تجاه هذا الموضوع الحساس فقد اعيد تقريبا فتح معظم المساجد الموجودة كما اعيد ترميم البعض على حساب الحكومة من ريع الاوقاف الاسلامية، ومع ذلك فهناك وفي عدة مناطق داخل تركستان الشرقية مسلمون يعيدون بناء وترميم المساجد بانفسهم في اوقات الفراغ ودون الانتظار لمساعدة الحكومة المالية كذلك فان مجموع المصلين اخذ في الازدياد ايضا ولقد صليت في احد المساجد ببلدة (بانينصار) مع حوالي ٢٠٠٠ مسلم ولقد ظهرت الترجمة الصينية للقرآن الكريم في العام الماضي وبمجري في العاصمة ترجمة القرآن الكريم الى اللغة التركستانية كذلك ظهرت مؤخرا ترجمة صينية وتركستانية للحديث الشريف وقد علمت اثناء وجودي في كاشغر ان الحكومة قد وافقت على اعادة فتح بعض المدارس الاسلامية في بعض المدن في تركستان الشرقية ورغم هذه البشائر الا ان التعليم الديني على نطاق واسع لا يزال ممنوعا في سائر انحاء البلاد.

ليس هناك حاجة للتأكيد على ماهو واضح وهوان

EASTERN TURKISTAN IN 1980s

THE IMPRESSIONS OF AN EMIGRÉ ON A VISIT AFTER 32 YEARS OF EXILE

Erkin ALPTEKİN

(The writer, 45, was born in Yenisar, Eastern Turkistan. On the Communist Chinese occupation of his native land, he fled to India through Tibet. He stayed for some time in Kashmir and later moved to Turkey where he is settled now. Mr. Erkin Alptekin's father, Mr. Isa Alptekin, was The SECRETARY GENERAL of Eastern Turkistan before its seizure by the Communist and is now a member of the Council of Rabita al-Alam al-Islami, representing both halves of Turkistan. He and his father are dedicated to the liberation of their country from Chinese and Russian occupation).

An emigré is rarely allowed to visit his people back home. I was lucky to get an opportunity to pay a visit to my motherland after a span of 32 years. My relatives, childhood friends and old acquaintances were all there to welcome me. I moved from one place to another, met my friends and relatives, enquired about the prevailing conditions from my countrymen and was warmly invited by them to visit their houses. During my stay in Eastern Turkistan, I visited its capital city, Urumchi and the historical city of Kashgar, and revived my good old memories by going to my parents' hometown, Yenisar.

It may not be out of place to describe briefly the geographic location and the demographic changes that Eastern Turkistan has undergone in recent years. A look at the map would clearly indicate that it is an extensive territory in the northwest of China bordering on the Soviet republics of Kazakhstan, Kirghizistan and Tadzhikistan in the northwest; the Mongolian People's Republic in the

northeast; Afghanistan, Pakistan and India in the southwest; Tibet in the south; and, northwest China in the East. After various unsuccessful attempts, Eastern Turkistan was finally brought under Chinese rule in 1876 and made a province in 1884. It was re-named Xinjiang which in Chinese denotes "New Territory". According to the official statistics there are about 12 million inhabitants in Eastern Turkistan. The main ethnic constituents of the population are given as below:

- Uygurs: 5,800,000
- Kazakhs: 870,000
- Other Turkic groups: 90,000
- Mongols: 100,000
- Manchus: 70,000
- Chinese: 5,000,000

However, my countrymen insist that the Chinese inhabitants in the province are far more than the official figures indicate and are no less than 10 million. Prior to 1949 Chinese population in Eastern Turkistan was estimated at 200,000. The population of its capital, Urumchi has increased ten-fold during this period from 80,000 to 800,000. About 80 percent of the city dwellers are Chinese.

The multiplication of the Chinese population in Eastern Turkistan has led to increasing tensions between the Chinese and the local people. There have been disturbances in the past in a number of cities, including Aksu, Kashgar, Ili and Kargalik. While I was in Yenisar there were reports of trouble in the city of Kargalik. According to the information given by my countrymen, an unknown person set on fire a mosque in Kargalik, which caused people to destroy a building housing the Communist Party, government, and municipality. The Chinese officials to whom I talked about the incident blamed Russian spies for attempting to

agitate the people in Eastern Turkistan in order to create unrest. There appears to be some truth in the allegation, as Russian propaganda is very strong in Eastern Turkistan. There are almost 300,000 Uyghurs living across the border in the Soviet Union. The Soviet Union is exploiting them against China. They have two radio stations, one in Alma Ata and the other one in Tashkent, and according to the Chinese officials, a mobile radio station in the People's Republic of Mongolia. These radio stations broadcast intensively, beaming their programs to Eastern Turkistan. I was repeatedly told that Russians have been smuggling not only spies but also weapons and propaganda materials into Eastern Turkistan.

The sudden growth of the Chinese population has brought unemployment, hunger and disaster to Eastern Turkistan. In Urumchi, Kashgar and Yenisar, I met jobless young people with a high school diploma strolling in the streets aimlessly. They told me that unemployment was the main cause of unrest.

Eastern Turkistan is potentially a very rich country. There are iron ore, uranium and non-ferrous metals, along with oil and other petroleum deposits. According to the geologists, Eastern Turkistan's coal fields could meet the requirements of the entire world for 60 years. It has a large reservoir of livestock - sheep, goats, cattle, camels and horses - which is thrice the size of its population. The value of the agricultural and livestock production was 1.4 billion dollars in 1980. There are more than 1,000 factories enabling the local government to export 90 million dollars worth of goods in 1980. But all this wealth has not brought prosperity to the local people who are getting poorer day by day. As one travels to the southern part of the country, poverty becomes more evident, I saw people going barefoot in the middle of winter.

The new Chinese leaders have allowed the local people to conduct some private business to enable them to improve their living standards. Those who have a little bit of capital can now run a private business, but there are very few who are benefitting from private business because of the dearth of capital for investment. The Government has raised the minimum monthly wages to 80 Yuan (about 45 U.S. dollars) which is still inadequate in view of the cost of living. For the past two years food situation has eased and the people who were once obliged to eat barley can now have a little bit more to eat. But meat, oil, rice, flour and clothes are still subject to rationing. Per head monthly rations is 250 grams meat, 250 grams oil, and 500 grams rice, while clothing is fixed at 8.5 meters per annum.

Educational facilities in Eastern Turkistan are still insufficient. There is only one university, 12 university level colleges, 800 high schools and 14,000 middle and elementary schools. Urumchi university has 10 faculties with 3154 students, 1727 of whom are natives. Turkish, English and Russian are taught as foreign languages. There are Chinese schools where teaching is only in Chinese. In Chinese educational institutions Uyghur language is not obligatory, but in Uyghur schools, Chinese is compulsory.

Transportation is well developed in Eastern Turkistan. the total road network is about 24,000 km. of which 5,200 km. have been asphalted. There is a railway line from China to Korla via Urumchi. The authorities are trying to extend this railway link to Kashgar now. The total length of the railway track is 2350 km. There are regular flights from Urumchi to cities like Ili, Korla, Kuchar, Aksu, Kashgar and Khotan.

Although I was not a witness to the religious, cultural and political suppression of the people of East Turkistan during Mao's time the impression that I gathered from the local people was that the Chinese under Mao followed a policy of total obliteration of the values and separate identity of the people of East Turkistan. However, since the death of Mao and the purge of the "Gang of Four" the new Chinese leaders have been more pragmatic in their treatment of the local population. Perhaps the Soviet invasion of Afghanistan has caused a change in the Chinese attitude. There has been some relaxation in government's oppressive policies and a certain degree of freedom has been accorded to the Eastern Turkistanis in cultural and religious fields. The alien Latin alphabet which was forced on the people earlier has been abolished. This has removed one of the irritants as the local people had regarded the introduction of the Latin alphabet, which was based on Chinese phonetics, as a Chinese ploy to assimilate them and to dissolve their fraternal links with the Arab and Muslim world. The abolition of Latin alphabet has been followed by the restoration of the Arabic script, which the Eastern Turkistani people were using for almost 1000 years.

The Chinese for the first time in the history of Eastern Turkistan since the fall of this ill-fated land into their hands, have acknowledged the fact that its people are of Turkic origin. Until Mao's death, Turkic people of Eastern Turkistan were treated as a "stock" of the Hans (Chinese). This view also shared by the nationalist Chinese, who still believe in the validity of this theory.

The Uygur people who have a history of more than 2000 years and have played a significant role in the Central Asian Turkic community were never allowed earlier to read their own history. This policy has been changed now with the grant of permission to write their own history. The process of rendering the old Uygur books into the present day language has been started. For instance, an Uygur dictionary, compiled by a renowned uygur scholar, Mahmud Kashgari in the tenth century has now been translated into the popular modern language. The Chinese words and expressions forcibly incorporated into the Uygur language are also under scrutiny.

The Eastern Turkistani people (Uygurs, Kazakhs, Kirghiz, Uzbeks, Tatars, and Tadzhiks) are Muslims. They accepted Islam in 934 during the reign of Abdulkерim Satuk Bugra Khan, the ruler of the Karakhanid State, the capital of which was Kashgar. Eastern Turkistanis feel proud that they had the first Muslim ruler in the Turkic Muslim world who accepted Islam voluntarily.

The Maoist strictures against religion are happily consigned to oblivion by the present Chinese government. Under Mao's rule, the Eastern Turkistani Muslims were prohibited from reading Holy Quran, performing Islamic rites, going to mosques and preaching Islamic teachings. In fact, most of the mosques were shut down, and, in many cases desecrated and converted into barracks, regional Communist Party headquarters, offices and even slaughterhouses. There has been a softening in government policy on this issue in recent years. Almost all of the existing mosques have been re-opened and a few restored at government expense. However, in many places Eastern Turkistani Muslims have themselves undertaken the restoration and renovation of the mosques without waiting for the government's financial support. The congregation is also increasing. In Yenisar, the hometown of my parents, I prayed with about 2000 Muslims in a small town mosque. The Chinese translation of Holy Quran appeared last year. The translation of the Holy Quran into Uygur is well in hand in Urumchi. Recently the Hadith has been rendered into Uygur and Chinese languages. While I was in Kashgar, I was told that the government has agreed to reopen madrassahs - the schools for Muslim theology - in a few cities of Eastern Turkistan. Despite these hopeful signs religious teaching remains prohibited throughout the country.

It is needless to emphasize the obvious that the Eastern Turkistani people have no political freedom. Ismail Ahmet, the Chairman of the Eastern Turkistani Government has no real authority. All

the powers lie in the hands of Wang Enmao, Secretary of the Communist Party of Eastern Turkistan and all the important positions are occupied by the Chinese. According to the Eastern Turkistani people the local functionaries are simply "subservient" to the Chinese. The age-old Chinese policy formulation that "even if we give them positions, let us not surrender to them the authority", is still in vogue. This has resulted in intermittent communal fighting since late 1979. The first incident took place in April 1980 when one Uygur was killed by two Chinese in Aksu. The Uygurs retaliated by beating up several hundred Chinese, smashing Chinese homes and damaging a factory run by the Chinese. A few months later, a Chinese soldier while driving a military truck in Kashgar killed an Uygur pedestrian. The court comprised mostly of Uygur judges convicted the driver and sentenced him to death. However, the pre-dominantly Chinese police force refused to execute him and the local army command threatened to mutiny if the sentence was carried out. The sentence was finally commuted to avoid further trouble. Another incident occurred in June, 1981 in Kashgar, when a band of 200 Uygurs fought the Chinese for a week and tried to storm an army base outside the city. The attack was repulsed and many Uygur leaders were arrested.

In August, 1981, the situation deteriorated to such an extent that Deng Xiaoping travelled from Peking to Eastern Turkistan to mediate in political infighting between Chinese and Uygur members of the provincial ruling committee. After Deng Xiaping's visit, Wang Fing was replaced by Wang Enmao, who had previously worked in Eastern Turkistan from 1949 to 1969. However, this has not stemmed Uygur demand for self-rule. They have made it unmistakably clear that they refuse to be dominated by the Chinese.

The Eastern Turkistani people who suffered greatly during Mao's period, enjoy only a marginal freedom under the new Chinese leadership. There is a discernible fear among them of losing even this limited freedom because of the uncertainties of future Chinese policies.

İSLAM KONFERANSINA NOTLAR

Ahmet KABAKLI

İslâm Konferansı Teşkilâtı'nın İstanbul'da toplanması, tarihî kaderin getirdiği ihtişamlı bir sonuçtur.

İstanbul, Türklük ve İslâmlığın, değişmez dünya başkentidir. Sayın Habib Şatti, İslâm kültür ve sanatlarını, "İslâm Mirası"nı bu şanlı şehirde "defter etme"nin gururunu, konferans teşkilâtı adına en güzel cümlelerle açıklamıştır.

Fakat İslâm kültür ve sanat dâvâsı, zannimca, çok sınırlı tutulmuştur. İslâm âlemi; korkarım ki, yalnız Arap kardeşlerimiz, bugünkü Türkiye Cumhuriyeti ve bağımsızlığına kavuşmuş bazı İslâm devletleri ile "Filistin acısı" konularından ibaret sayılmıştır. Hayretle görülüyor ki, Sovyet işgal ve tecavüzleri altındaki Afganistan ve **mücahidleri** bile Konferans'ın hiçbir masasına konulmamıştır.

İran'la Irak arasındaki mânâsız ve korkunç savaşı, Kıbrıs'a musallat olan "Haçlı" birleşmelerini kınayan ve barışa çağıran birkaç cümle olsun "İslâm Mirası" gündemine gelmemiştir.

Diğer üzücü bir husus, Konferans'ta, İslâm dünyasına düşman olarak yalnız **siyonizmin** gösterilmesidir. Milletlerimizi çok yerde can evinden vurmuş olan **komünizmin** üzerinde bile durulamamıştır.

Oysa, Sovyet Rusya, Çin gibi emperyalistlere dayanmakta olan komünizm, başta Türkiye olmak üzere İslâm âlemini, bütün zenginlikleri ve manevî varlığı boğmak fırsatı kollamaktadır. Sovyet **beşinci kolları**, her türlü yayınları, anarşistleri, diplomatları, "örgüt"leri, kışkırtmaları, isyancıları ile Müslüman ülkelere belâ oluyolar.

Bugün bağımsız, yarı bağımsız İslâm ülkelere ibret olacak şu korkunç gerçeği de hatırlamalıyız: 70-80 milyon Doğu Türkistan, Batı Türkistan, Idil-Ural ve Kafkasya Müslümanı, bugün Sovyet ve Çin esareti altındadırlar. Bazı Balkan ülkelerinde Bulgaristan ve Yunanistan'da her türlü insan haklarından mahrum olarak sürdürülen Müslüman Türkler ise, ayrı üzüntülerdir.

Seçkin bir kültür adamı ve diplomat olan Sayın Habib Şatti başkanlığındaki "Teşkilât"ın kültür, sanat ve siyaset toplantılarında, (İstanbul'da dahi) Rus, Çin ve peykleri esaretinde bulunan Türk Müslümanlarla, Afganistan, Filipinler, Hindistan ve Afrika'da ezilen garipleri hiç anmaması, Türkiye'de ve özellikle esir Türk kütlelerle liderleri için büyük üzüntü olmuştur.

Sadece bir tehlike olan **siyonizm** karşısında, haklı ve hararetle beyanatlar verip, bugün tehlikeden de öte, fiili bir felâket halinde İslâm dünyasını sarmış olan **komünizm**'i görmemezlik büyük bir gaflettir.

Doğu Türkistan eski genel sekreteri ve "Râbitâtü'l İslâmî"nin gözde üyelerinden, değerli insan **İsa Yusuf Alptekin**, bu sebeple Sayın Şatti'ye çektiği telgraflarda şöyle sesleniyor:

Konferans, İslâm dünyasını bir bütün halinde ele almalı, Kitabı, Peygamberi ve imanı ile bir bütün olan 70-80 milyonluk Türk Müslümanlar komünizm zulmu, Çin ve Rus esareti altında inlerken, bunlara ilgisiz kalmamalıdır.

Konferansça kurulacak bir heyet, Doğu Türkistan ve Rus esiri Türklerin, hayatlarının, haklarının nasıl tüketildiğini ve oralarındaki benzersiz İslâm âbideleriyle eserlerinin nasıl yok edildiğini tetkik etmelidir.

Esir Türk ve Müslümanların kurtuluş dâvâsını, bu "Konferans" Birleşmiş Milletler'e benimsetmeli... Konferans nezdinde kurulan "Müslüman azınlıklar" şubesi, kısa zamanda harekete geçirilmelidir.

Gelecekte yapılacak İslâm Dışişleri Bakanları toplantısında, bakanların Doğu ve Batı Türkistan'ın kurtarılması için Çin ve Rusya'ya tavsiyelerde bulunmaları sağlanmalıdır.

Doğu ve Batı Türkistan'ın zengin tabiat ve maden kaynakları, iki komünist emperyalisti, daha da saldırgan kalmaktadır. İslâm âlemi, bütünlük, birlik "vahdet" şuru içinde olmalıdır. İnsan hakları, eşsiz sanat eserleri maddî manevî zenginlikleri ile esir Müslümanlar dâvâsına sahip çıkmak, İslâm Konferansı'nın vazgeçilmez görevi ve şeref borcudur...

Bu yazı, TERCÜMAN gazetesinin 25/4/1983 tarihli nüshasından ıktibas edilmiştir.)

ملاحظات الى المؤتمر الاسلامي

أحمد قبا قلي

ان انعقاد المؤتمر الاسلامي في استانبول حدث تاريخي هام وان مدينة استانبول عاصمة عالمية دائمة للتركية والاسلام وقد عبر عن ذلك الأمين العام للمؤتمر الاسلامي السيد حبيب الخطي بأروع تعبير في كلمته التي القاها باسم المؤتمر في افتتاح معرض الفنون والثقافة الاسلامية في هذه المدينة التاريخية الخالدة . الا ان تقييم قضية الثقافة والفنون الاسلامية انما تم - حسب اعتقادي - في مجال ضيق ، فكأن حدود العالم الاسلامي تقتصر على الدول العربية للثقافة والجمهورية لتركيا الحالية وبعض الدول الاسلامية الأخرى التي نالت استقلالها ومأساة فلسطين ، أما احتلال الروس لأفغانستان وعدوانهم على شعبها الشقيق ونضال المجاهدين الأفغان ضد قوى الاحتلال فلم يتطرق البحث الى ذلك على أي مستوى من مستويات هذا المؤتمر وكذلك الحرب الدائرة بين ايران والعراق والاتفاق الصيني المتسلط على جزيرة قبرص لم يتم درجها في جدول أعمال المؤتمر .

ومما يؤسف له أيضا فان المؤتمر اعتبر الصهيونية وحدها عدوة العالم الاسلامي ونسي أوتفا ذل عن الشيوعية التي ضربت ولا تزال تضرب أممنا الاسلامية من الصميم في مواضع كثيرة . والشيوعية القاتمة في بعض الدول الامبريالية مثل روسيا السوفياتية والصين تتحين الفرص للقضاء على كل مقومات العالم الاسلامي وفي مقدمته تركيا والشعب التركي وقد جندت كل امكانياتها الثرية والدبلوماسية والارهابية في سبيل ذلك .

وهناك حقيقة أخرى لا بد من الاشارة اليها لعلها تكون عبرة للدول الاسلامية المستقلة وشبه المستقلة وهي أن مسلمي تركستان الشرقية وتركستان الغربية وايدل - أورال والقفقاس الذين يتراوح عددهم بين سبعين وثمانين مليون مسلم لايزالون يرزحون تحت نير الاحتلال الروسي والصيني وكذلك المسلمون الأتراك في بعض البلاد البلقانية وبلغاريا واليونان يقضون حيا تهم محرومين من جميع الحقوق الانسانية والسيد حبيب الخطي رجل ثقافة ودبلوماسية ممتاز وكان على المؤتمر الاسلامي الذي يرأسه أن يتطرق ولوبصورة عامة برغم خلال اجتماعاتها لثقافية والفنية والسياسية (وحتى في اجتماع استانبول) الى القضايا الاسلامية المتعلقة بالمسلمين الأتراك المحتلين من قبل الروس والصين وأذنا بهما ومسلمي أفغانستان والغلبين والهنديين المسلمين المظهديين في القارة الأفريقية تطييبا لآطرافهم وتخليجا لصدورهم . . .

ان ادلاء بيانات وتصريحات عديدة وحاسية ضد الصهيونية العالمية وخطرها المحدق بالاسلام والتزام الصمت زاء الكارثة الشيوعية المحيطة بالعالم الاسلامي كله غفلة عظيمة عن القضايا المصرية لعالمنا الاسلامي الكبير . والمجاهد الكبير عيسى يوسف آل بكتكين الأمين العام السابق لتركستان الشرقية والعضو التأسيسي لرابطة العالم الاسلامي بعث ببرقية الى الحبيب الخطي بهذه المناسبة يقول فيها :

" على المؤتمر الاسلامي أن يتناول العالم الاسلامي كلالا يتجزأ ويهتم بجميع قضايا مصرية ولا يجوز ابداهمال المسلمين الأتراك الذين يتراوح عددهم بين سبعين وثمانين مليوناً والذين لا يزالون يرزحون تحت نير الاحتلال الروسي والصيني . . . وعليه أيضا تشكيل وفد من قبله وتكليفه بمهمة التحقيق في أوضاع المسلمين المحتلين من قبل الروس والصينيين وكيف يحاول الشيوعيون القضاء على آثارهم وما بدهم لاسلامية القيمة . . . كما عليه رفع القضايا التحررية للأتراك المسلمين المحتلين الى الأمم المتحدة ونزع اعترافها من هذه المنظمة العالمية والاسراع في تحريك وتنشيط لجنة الاقليات المسلمة التابعة للمؤتمر وتأمين اتخاذ توصيات من قبل اجتماع وزراء خارجية الدول الاسلامية حول منح الاستقلال لتركستان الشرقية والغربية . . . ان الثروات الطبيعية والمعدنية الفنية لتركستان الشرقية والغربية تستغلها تان الدولتان الشيوعيتان الامبرياليتان وتزيدهما عدوانا على عدوانهما . . . وعلى العالم الاسلامي تأسيس وحدته وقامة تعاون وتساند بين أجزائه وتبني القضايا التحررية لكل الشعوب المسلمة في العالم واعتبار ذلك عملا مشرفا وواجبا حتميا مقدسا . . . (من صحيفة ترجمان في عدد ٢٥/٤/١٩٨٢)

NOTES FOR THE ISLAMIC CONFERENCE

Ahmet KABAKLI

(From the daily TERCÜMAN, of 25th April, 1983)

In April 1983, there took place in Istanbul a meeting of the Center for the Research of Islamic History, Art and Culture, an institution connected with the Islamic Conference Organization. This is a manifestation of a historical destiny.

The city of Istanbul is the unalterable capital of the Turkish World and of the Islamic World. Mr. Habib Shatti has expressed in the finest words the pride felt by all Muslims in the fact that the meeting took place in a city rich with the glories of Islamic culture and of Islamic art.

But, in my opinion, the conference was confined within too narrow limits. The Conference tended to narrow the concept of the Islamic World and confine it to the Republic of Turkey, our Arab brothers, some Islamic countries who have newly won their independence, and to the pain felt by all Islamic nations in connection with Palestine. It is a surprising thing that not even the Soviet aggression against Afghanistan, and the glorious resistance of the freedom-fighters of Afghanistan, was considered worthy of being included in the agenda.

The pointless and terrible war between Iraq and Iran, and the attempts to create a "Christian Crusade" against the Muslims of Cyprus were likewise totally excluded from the agenda. Not even a short sentence calling upon the two brother nations of Islam to make peace, or a short sentence to condemn the attempts to foment hatred against the Muslims of Cyprus!

Another point which caused us pain was that "sionism" was represented as the only enemy of Islam. Communism which has caused and is causing the most terrible suffering for so many Muslims was entirely ignored.

The truth is that International Communism, acting through the channels of both Russian and Red Chinese imperialism, is ceaselessly working to effect the downfall and enslavement of the Islamic World, starting perhaps with Turkey. Soviet "fifth columns", all kinds of red publications, trained "anarchists", "diplomats", numerous organizations, provocations, rebellions, etc. are always active in undermining Islamic countries and causing them suffering.

All independent and semi-independent countries of the Islamic World should unite in seeing and recognizing the full significance of the horrible truth: About 70-80 million Muslims in East Turkistan, Western Turkistan, the Volga River Basin, and in Caucasia are now under the bondage of Russian or Chinese communism.

Mr. Habib Shatti is deservedly admired and respected as a distinguished diplomat and as a scho-

lar. It was a source of pain, therefore, to all who listened to him, but specially to representatives in Turkey of Islamic groups under foreign bondage, that he never mentioned in any of his speeches the sufferings and problems of Muslims who have not yet achieved their independence, in Turkistan, in the Philippines, in India, in Africa and in Afghanistan.

It is a great tragedy that we should confine ourselves to making speeches against the danger of sionism, and should carefully avoid mentioning the great danger of communism for the Islamic World.

Mr. İsa Alptekin, the former General Secretary of the Government of Eastern Turkistan, and a member of the World Muslim League, sent the following telegram to Mr. Habib Shatti, in this connection:

The Conference should take up the cause of the Islamic World as a whole, and should not ignore the sufferings under communism of the 70-80 million Turkish Muslims in the Soviet Union and in China. These Muslims share with their other Muslim brothers the bonds of belief in the same Book, and the same Prophet, and the same Faith, and are a part of the indivisible Muslim World.

A group to be set up and sent by the Conference should study on the spot how the Turks of Eastern Turkistan and Soviet Russia are being destroyed, their human rights denied, and how the matchless Islamic monuments and books, etc., in those lands are being annihilated.

The Cause of the liberation of all Turks and all Muslims under bondage should be made, through the efforts of the Conference, a part of the aims and policy of the United Nations... The Conference should activate, within the shortest time, a bureau within the organization of the Conference, dealing specifically with the problems of Muslim minorities.

The Conference should suggest to the next meeting of Foreign Ministers of Islamic Countries, that these Foreign Ministers urge the governments of Soviet Russia and China to grant freedom to the people of Eastern Turkistan and Western Turkistan.

The rich mines and other natural resources of Eastern and Western Turkistan render the two communist imperialist powers even more aggressive. The Islamic World should have a consciousness of being a single, indivisible Whole. The Muslims still under foreign bondage possess great spiritual values, their lands have great natural resources, their art great masterpieces. To defend the Cause of the freedom of these Muslims is the inescapable duty of the Islamic Conference Organization, and to have this opportunity and destiny is a great honour for this Organization.

HÜR DOĞU TÜRKİSTAN

Ergun GÖZE

(Bu yazı, TERCÜMAN Gazetesi'nin 9/9/1970 tarihli nüshasından iktibas edilmiştir.)

"Hür Doğu Türkistan Hükümeti kurulmalıdır" başlıklı yazım için, Doğu Türkistanlılardan, milliyetçi kuruluşlardan ve okuyucularından birçok teşekkür, teşvik haberi almış bulunmaktayım: Telefon, telgraf ve şifahi yoldan.

Hür bir Türkiye, huzura doğru kayan, uçurumdan uzaklaşan bir Türkiye istiyorsanız Hür Doğu Türkistan Hükümeti'ni kormak zorundasınız.

Zira Hür Doğu Türkistan Hükümeti'nin kuruluşu, Hanya'yı, Konya'yı anlamaya başladığımızın ifadesi olacaktır. Ne yurt'ta, ne de cihanda sulh diye bir şey bulunmadığını idrake başladığımızı gösterecektir. Neredeymiş sulh? Çekoslovakya'da mı, Kamboçya'da mı, Vietnam'da mı? Yoksa daha dün tek gözlü general Moşe Dayın'ın baskısına ram olan İsrail'de mi? Yoksa halâ cehennemi bir yarışın soluklanmalarını aksettiren feza'da mı?

Hür bir Doğu Türkistan Hükümeti kurulmadan haysiyetli ve gerçekçi politikanın takip edilmesi mümkün değildir. Görmüyor musunuz eloğlu elinden gelse Kutuplardaki Eskimoları kendisine akraba yapıp çıkacak. Siz ise sizin dilinizden, dininizden, kanınızdan, canınızdan insanları bir ümidin kazığına olsun

bağlamayı çok görüyorsunuz. Ne için? Bu politikanızdan ne kazanıyorsunuz? Kimler sizi tebrik ediyor? Bu politika sizi güçlendiriyor, imkânlandırıyor mu? Yahut böyle bir politika güttüğünüz için size kızılhaç veya kızılıldız nişanı mı veriyorlar? Karşınızdakiler, bunu sizin acinize mi veriyor, yüksek kalpliliğinize mi? Bunun karşılığı Boğazları istemek mi oluyor, yoksa şu Batum da sizin olsun demek mi? Bakın karşıdakinin siyasetinin korkunç olduğuna şize şu son günlerde okuduğum Fahrettin Altay Paşa'nın hatıratının 480'inci sayfasından aktarayım.

"Ertesi gün aynı saatte Vorosilof'la odasında karşılaştığımız vakit ayakta ve elleri arkasında, kaşları çatık bir halde ilk sözü:

— Bu ALTAY adı nereden çıktı? Oluyordu. Gayet güleç ve arkadaş tavrılı mereşalin bu yeni hali bir sürpriz olmuştu ki derhal kendimi topladım. Anladım ki beni Turancılık ile itham ediyor "arzedeyim" dedim oturduk.

— Ben de sizin gibi bunun sebebini düşündüm. Bu ismi İran-Efgan hududunda bulunduğum sırada Atatürk verdi.

Gazi hazretleri sevdiği arkadaşlarına espiri yapmaktan hoşlanır. Ben Türk generalleri

arasında en kısa boylu olduğum için, yakın bulunduğum Altay Dağları'na benzetmek isteği ile bu ismi verdiğine kani oldum"

Aynı hatıratın 482. sayfasına bakalım "Ankara'ya döndüğümde, Atatürk'e seyahat hakkında bilgi verdikten sonra Vorosilof'un Altay soyadından nasıl kuşkulandığını anlattığım vakit:

— Vay canına, demekki buluttan nem kاپıyorlar..."

Vay canına ya, vay canına...

Adamlar buluttan nem kاپıyorlar, ellerinden gelse Türk'ten de toprak kapacaklar. Bunun için yapılacak iş, kaptıkları Türk topraklarını kusturmaya uğraşmaktan başka bir şey değildir. Ve işini bilen bir dış politikacı için bugünkü karmakarışık dünya ne kadar bereketli bir tarla olacaktır.

Hür Doğu Türkistan Hükümeti'nin kuruluşunun Türkiyemiz için daha çok ehemmiyeti olduğunu son bir şekilde ifade edeyim: Doğu Türkistanlı milletdaşlarımız Kızıl Çin zülmünden kaçarak Türkiye'ye iltica ettiler, halbuki bizim maazallah gidebileceğimiz başka bir yer yok.

Ve işitiyorsunuz değil mi? Üniversite koridorlarından, Sıkıyönetim mahkemesine akse-den kızıl uğultuları.

تركستان الشرقية

الحررة

بقلم أركون كوزه

سأشرح لكم، ثم جلسنا، فذكرت له ان الذي سياتي ب «التاي» هو مصطفى كمال اتاتورك، وكنت وقتذاك على الحدود الايرانية - الافغانية في القرب من جبال «التاي» فرأني اتاتورك قصير القامة، وشهني بجبال التاي واطلق علي هذا الاسم.

وكان فروشيلوف هذا يرى جبال التاي ملك ابيه. ولم يرض ان يكتب باسمها من ليس من ملته مهما كانت الاسباب والدوافع له.

ويذكر فخرالدين التاي باشا في مذكراته ايضا انه بعد عودته الى البلاد أطلع أتاتورك على ماجرى بينه وبين المارشال الروسي فروشيلوف، فقال له باستغراب شديد... وقال «عجيب أمر هؤلاء، يقفون على كل واردة وشاردة».

نعم عجيب أمرهم، احتلوا تلك البلاد التركية، ولو استطاعوا ان يحتلوا أرضا من تركيا نفسها لما ترددوا في ذلك. فعليتنا ان نعمل من اجل تخليصها من ايديهم بطرق دبلوماسية واذا استطعنا ان نهج سياسة خارجية حكيمة فان الظروف الدولية الراهنة قد تساعدنا في تحقيق مآربنا القومية.

بارقة امل للذين يتكلمون لغتكم، وينديون بدينكم، وتجرى في عروقهم دملؤكم... لماذا؟

وماذا تكسبون من وراء سياستكم هذه؟ ومن الذي يهتكم عليها ويباركها لكم؟

وهل تمدكم هذه السياسة بالقوة والامكانات؟ أم تعلق الاوسمة على صدوركم بسببها؟

وكيف يفسرونها لكم ضعفا أم قوة؟

وساقراً قسما من مذكرات فخرالدين التاي باشا لتعلموا ان خصومكم انما ينتهجون سياسة رهيبة:

«وفي اليوم التالي قابلت فروشيلوف في غرفته، وكان واقفا، وقد ربط كلتا يديه خلفه، فاستقبلني بوجه عبوس وقال :- من اين لك هذا الاسم «التاي»؟.. فكان موقفه هذا مفاجأة لي حيث علمت هذا المارشال رجلا بشوش الوجه وكريم المعشر. ففكرت مليا، وايقنت ان الرجل يتهمني بالطورانية، فقلت

تلقيت عددا كبيرا من رسائل الشكر والتشجيع الى جانب البرقيات، والمكالمات الهاتفية، والمقابلات الشخصية من التركستانيين الشرقيين، والمنظمات الوطنية، والقراء بسبب مقال لي بعنوان «يجب تشكيل حكومة تركستان الشرقية الحرة».

ان افساح المجال لقيام حكومة تركستان الشرقية الحرة، قبل كل شيء، مظهر من مظاهر تركيا الحرة القوية، واذا كنا نريدها بلدا حرا قويا فعليتنا تشكيل هذه الحكومة، لان تشكيلها سيكون دليلا على اننا ثبنا الى رشدنا، وبدأنا ندرك ان مايسمى بالسلم والصلح لا وجود له في عالمنا اليوم، لافي الداخل، ولا في الخارج، وحتى الفضاء في عصرنا أصبح محالا فسيحا لسباق تسلح رهيب....

وان كنا لانرضى لانفسنا الا انتهاج سياسة واقعية ومشرفة فذلك يجتبه علينا ايضا تشكيل حكومة تركستان الشرقية الحرة. الاترون ان خصومنا يحاولون المستحيل من اجل ابناء جنسهم، اما انتم فلا تحركون ساكنا. ولا تقدمون اي شيء، وحتى

The Founding of a “Government of Free Eastern Turkistan”

Ergun GÖZE

(From the daily TERCÜMAN of 9th September, 1970)

My article with the title “A Government of Free Eastern Turkistan Should Be Founded”, brought to me a flood of favourable responses: by telephone, telegram, and personal contact.

If you want a Turkey which is free, a Turkey receding from the brink of catastrophe, a Turkey which is secure, you must realize the necessity of founding a “Government of Free Eastern Turkistan”.

The founding of such a Government shall be the proof that we have finally begun to see the facts staring us in the face. That we at last faced the truth that there is no real peace either within our country, or in the world outside. Where is there peace in the world today? In Czechoslovakia? In Cambodia? In Vietnam? In Israel? Or in Space, where a deadly race is in progress?

We cannot claim to have a clear-sighted and honest foreign policy, until we achieve the formation of a Government of Free Eastern Turkistan, in exile. Don't you see what some people are claiming and attempting? They go almost so far as to claim the Eskimos as their blood-relations, and extend their “protection” over them. And what are we doing? Depriving men of our own blood, language and religion from even the consolation of hope! With what purpose?

And what profit to us? Who is congratulating you for this policy? Does this policy render you stronger? Does any one present you with a medal as a reward? In the past did any one offer to present to you, say, the port of Batum as a reward for this policy, or did the reward take the form of someone demanding the Straits from you?

The terrible consequences of the policy followed till now are best illustrated by these lines from the Memoirs of General Fahreddin Altay, page 480:

“The next day I met (Soviet Marshall) Voroshiloff in his room. He was standing, with a frown on his face. His first words to me were:

“— Where did your surname Altay spring from?”

“In previous meetings, he had been always smiling, and his manner had been comradely. I had no difficulty in grasping the meaning of this sudden change. I was being accused of Pan-Turanism. I sat down and said: “Let me explain!”

“I had collected my wits, and continued my words: “This surname was given to me by Atatürk. At that time I was on duty in demarcating the frontier between Ifan and Afghanistan. I tried to guess Atatürk's reason in giving me this name. Finally I reached this conclusion: Atatürk had a sense of humour, and

delighted in laughing with his close friends. He must have enjoyed comparing my height with that of the Altay Mountains, specially since I was then so near to them.” (The General was a giant in size.)

Wake up, you leftist intellectuals! See how jealous Voroshiloff is even over a person's name. As though this mountain had been his birth-right, coming from his ancestors! Let me continue quoting from the same Memoirs. Page 482.

“After I returned to Ankara, I recounted this to Atatürk, and he said:

“— How odd! How abnormal in their jealousy and anxiety!”

Indeed that is so. And the only remedy for their abnormality, is to make them disgorge the Turkish lands they have swallowed. A really clear-sighted foreign policy in Turkey can find many opportunities in this confused world for this.

The founding of a “Government of Free Eastern Turkistan” is more important for Turkey than for East Turkistan. Our brothers from there, escaping from their homeland because of Red Chinese persecution, took refuge in Turkey recently. But we in Turkey have **no other** land in the world in which we could take refuge.

BİR MUHTIRA

Dünya İslâm Birliği Kurucular Meclisi Azâsı İsa Yusuf Alptekin'in Mekke'de toplanan 25. Toplantıya gönderdiği muhtıra:

İsa ALPTEKİN

Doğu Türkistan Hükümeti eski Genel Sekreteri İsa Yusuf Alptekin rahatsızlığı sebebiyle Rabîtat al Alem Al İslâmî'nin 25. dönem toplantısına katılamamıştır. Ama adı geçen teşkilâtın genel sekreterine bir muhtıra göndermiştir. İsa Yusuf Alptekin muhtirasında şöyle demektedir.

“Bugün, birer Müslüman ülkesi olan Batı Türkistan, Doğu Türkistan, İdi-Ural, Azerbeycan, Kuzey Kafkasya ve Kırım eskiden olduğu gibi İmam Buharî, Tirmizî, Semerkandi, Farabi, İbn Sina, Abu Maşhari, Zimahşerî, Biruni, Sakaki, Uluğbek, Mahmut Kaşgarî, Yusuf Has Hacip, Alişir Nevai gibi Batı medeniyetine dahi ışık tutan bilgin, edip ve şairler yetiştirememektedir.

Neden?

Çünkü, Ruslar ile Çinliler yukarıda adı geçen bu İslâm topraklarını istila ettikten sonra, bu ülkelerde İslâm adı altında ne varsa hepsini sistematik şekilde yok etmeye çalışmışlardır.

Ruslar ve Çinliler cem'an 60 binden fazla camiye yoketmişlerdir. İçlerinde ulema, şeyh ve müezzinler de olmak üzere 60 binden fazla din adamını tutuklamış, işkenceye tabi tutmuş ve bilahare imha etmişlerdir. “Sosyo-ekonomik reform” adı altında Müslümanlar “kolhoz”, “Sovhoz” ve “komün” adı verilen kollektif çiftliklere tükılarak sürüleştirmeye, İslâmiyetin kutsal saydığı ailevi bağları koparılmaya ve dinî örf âdetleri yokedilmeye çalışılmıştır. Müslümanların bin seneden beri kullana geldikleri Arap alfabesi Latin ve Sirilik alfabetiyle değiştirilmiştir. Böylece Müslümanlar yalnız geçmiş kültürleriyle değil aynı zamanda İslâm Âlemiyle olan bağları da koparılmaya çalışılmıştır. Yalnız Komünist çinde Kur'an-ı Kerim, Hadisi Şerif ve diğer dinî kitaplâr olmak üzere tam 370 bin kitap imha edilmiştir.

Acaba İslâmiyete karşı neden bu derece insafsızca saldırmışlardır?

Çünkü İslâmiyet, Rus ve Çin Komünistlerinin kendi idaresi altındaki Müslümanları assimile etmek için yürütmüş oldukları siyasete karşı bir kalkan vazifesi görmüştür. Rus ve Çin Komünistleri önce bu kalkanı yoketmeden kendi idareleri altındaki Müslümanları eritemeyeceklerine inanmışlardır.

Doğrudur, gerek Sovyetler Birliği ve gerekse Çinde camiler ibadete açılmış, dinî idareler kurulmuş ve Kur'anı Kerim basılmıştır.

Ne var ki, bütün bunlar İslâm aleminin gözünü boyamak için yapılmaktadır.

Eğer Sovyet Anayasasının 124 ve Çin Anayasasının 46. maddelerine bir göz atılacak olursa şöyle bir ifade vardır: “**Vatandaşların dine inanma veya inanmama ve ateistik propaganda yapma hürriyeti vardır.**” Bu ifadeden de anlaşılacağı gibi, vatandaşların sadece ateistik propaganda yapma hürriyeti garanti edilmektedir. **Dini propaganda yapma hürriyeti yoktur Ateistik propaganda devlet tarafından maddeten ve manen desteklenmektedir.** Ayrıca Sovyet Cinayet Kanununun 121. ve Çin Cinayet Kanununun 31. maddeleri gözden geçirilecek olursa, 18 yaşından küçük gençlere dinî eğitimin yasak olduğu görülür. sovyetler Birliği ve Çinde medreseler kurulmuştur. Ama bu medreselere devam edecek talebeleri komünist partisi seçer. Bunların sayıları da 15-20 dolayındadır. Arapça, okullarda yabancı dil olarak okutulmamaktadır. Dolaysıyla Arapça bilmeyen gençler, zaman zaman basılan Kur'an-ı Kerimleri okuyup anlayamamaktadırlar. Dinî idareler kurulmuştur. Ama bu dinî idarelerin İslâm dinini yayma hürriyeti yoktur. bu dinî idarelerin yerli halkın ana dilinde yayınladıkları bir dergi, gazete veya broşürü dahi yoktur. Sovyetler Birliğindeki dinî idarelerin İngilizce, Fransızca, Farsça ve Arapça yayınladıkları “Sovyet Doğusunun Müslümanları” adlı bir dergi vardır. Bu dergi bütün dünyaya dağıtıldığı halde bunu memleket içinde bulmak kabil değildir. Gençler İslâmiyeti öğrenebilmek için büyük bir iştiyak duymaktadırlar. Ama dinî eğitimin yasak olması dolaysıyla gençler bu arzularına nail olamamaktadırlar.

Bunun için zatualinizden ve Rabîtat-al Alem al İslâmînin değerli azalarından aşağıdaki taleplerimizi dikkatle gözden geçirmesini istirham ederiz:

1- Bütün İslâm ülkeleri Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyetine çağrıda bulunarak, anayasa ve cinayet kanunlarında dinî eğitimi yasaklayan maddeleri kaldırmaya davet edilmelidir.

2- Kırım Tatar Müslümanları olayında olduğu gibi, sürgün edilen Müslümanlara kendi ana vatanlarına dönerek yerleşme imkânı tanınması için çaba sarfedilmelidir.

3- Rus ve Çin mültecilerinin müslümanların çoğunluğu teşkil ederek yaşamakta olduğu ülkelere gidip yerleşmelerine mani olunmalıdır.

4- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine uygun olarak Gerek Sovyet ve gerekse Çin idaresi altındaki Müslümanlara kendi kaderini kendi tayin etme hakkı tanınması için çaba sarfedilmelidir.

5- Rabitat-al Alem al İslâmi bir daimi komisyon teşkil etmeli ve bu devamlı olarak Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyetine giderek oradaki Müslümanların durumunu araştırmalıdır.

6- Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyetinden kaçıp dış ülkelere sığınan Müslümanların çocuklarının eğitiminin sağlanabilmesi için Rabitat-al Alem al İslâmi burs temin etme yollarını aramalıdır.

7- Komünist idaresi altındaki Müslümanların durumunu araştırmak için bir enstitü teşkil edilmelidir.

Alâkanız için şimdiden teşekkür ederiz.

İsa Yusuf Alptekin, Rabitat al Alem al İslâmi Kurucu Meclis Azası.

Batı Türkistan'da milli mefahir âbideleri... Şir Dor Medresesi.
The Medresah of Shih Dor in Western Turkistan. One of our national prides.
مدرسه شیر دور من الامل الباقية للمفاخر الوطنية.

بسم الله الرحمن الرحيم

مذكرة معالي السيد يوسف ألب تكين عضو المجلس التأسيسي لرابطة العالم الاسلامي الى الاجتماع الخامس والعشرين للمجلس المنعقد هذا العام في مكة المكرمة

والشيوعيون الروس والصينيون يعلمون جيدا أنه لا يمكنهم اذابة الشخصية الاسلامية الا بالقضاء على هذا الدرع الواقفي لها. وصحيح ان المساجد فتحت للعبادة، والمؤسسات الدينية شكلت، وتم طبع القرآن الكريم سواء في الاتحاد السوفيتي والصين الشعبية. الا ان ذلك كله انما كان من اجل خداع العالم الاسلامي وتضليله...

والمادة ١٢٤ من دستور الاتحاد السوفيتي، وكذلك المادة ٤٦ من الدستور الصيني تنص على حرية المواطنين في الاعتقاد بالدين وعدم الاعتقاد به والقيام بالحدادية ويفهم من ذلك ان كلا من هذين الدستورين يضمن لمواطنيه حرية القيام بدعاية الحدادية، اما حرية القيام بدعاية دينية فهي مفقودة، والدولة تدعم الدعاية الحدادية ماديا ومعنويا. وبالإضافة الى ذلك فان المادة ١٢١ من قانون العقوبات للاتحاد السوفيتي وكذلك المادة ٣١ من القانون الجنائي الصيني تمنع التربية الدينية للشباب دون الثامن عشر من اعمارهم... وقد اقيمت المدراس في كل من الاتحاد السوفيتي والصين الا ان عدد هذه المدارس الدينية لا يتجاوز عشرين مدرسة، والطلبة الذين يدرسون فيها يتم انتخابهم من قبل الحزب الشيوعي، وليس فيها تعليم اللغة العربية، والطلبة الذين لا يتعلمون العربية لا يستطيعون فهم القرآن الكريم... وقد اقيمت ايضا ادارات ومؤسسات دينية ولكنها لا تتمتع بحرية نشر الاسلام ولا يحق لها اصدار مجلة او صحيفة او اي منشورات باللغة المحلية للسكان الاصليين.

وهناك في الاتحاد السوفيتي مجلة باسم «مسلموا الشرق السوفيتي» تصدرها الادارات الدينية فيه بالانكليزية والفرنسية والفارسية والعربية ويتم توزيعها الى مختلف انحاء العالم ولكن لا يمكن العثور على نسخة منها في الداخل. والشباب المسلمون تتوق نفوسهم برغبة شديدة الى تعلم الاسلام والترود من علومه وثقافته، ولكن ممنوعة

ان البلاد الاسلامية تركستان الغربية، وتركستان الشرقية، وايلدي - اورال، واذريجان، وقفقاسيا الشمالية، والقرم أنجبت في الماضي كثيرا من رجال العلم والادب والفن ممن اضاء السبيل حتى للمدينة الغربية من أمثال الامام البخاري، والترمذي، والسمرقندي، والفارابي، وابن سينا، وابي مشعري، والنزخشي، والبيروني، والسكاكي، واولوغ بك، ومحمود الكشغري، ويوسف خاص حاجب، وعلي شيرنواي، ان هذه البلاد لم تعد قادرة اليوم على تخريج مثل هؤلاء الرجال الفطاحل.

لماذا؟

ذلك لأن الروس والصينيين عملوا منذ احتلالهم هذه البلاد بشكل منظم ومخطط على ازالة كل مافيها من اثار اسلامية... هدموا المساجد مايربو عدده على ٦٠ الف مسجد، واعتقلوا اكثر من ٦٠ الف شخص من العلماء وارباب الشعائر الدينية وعذبوهم في السجون ثم قضوا عليهم، وزجروا بالمسلمين في مزارع تعاونية يسمونها «كولخوز» و«سوخوز» و«كومون» بحجة الاصلاح الاجتماعي - الاقتصادي لتحويلهم الى قطعان والقضاء على روابطهم الاسرية التي يباركها الاسلام ويقدها وعلى كل مالديهم من عادات وتقاليد اسلامية، واستبدلوا الالفاء العربية التي يستعملها المسلمون منذ الف عام بالفاء لاتينية وسيرية لالقطع صلة المسلمين بثقافتهم القديمة فحسب بل لفصم عرى الاتصال بينهم وبين العالم الاسلامي ايضا. وفي الصين الشيوعية وحدها تم القضاء على ٣٧٠ الف كتاب ماين مصاحف، وكتب حديث، وكتب دينية اخرى...

تري ماهو سبب هجومهم على الاسلام بكل هذه الشدة والضراوة؟
لان الاسلام كان ابدا ودائما الدرع الواقفي ضد السياسة التي ينتهجها الشيوعيون لفرض مذهبهم المادي وعقيدتهم الاحادية على المسلمين الواقعين تحت نفوذهم وادارتهم.

- لما جاء في البيان العالمي لحقوق الانسان للأمم المتحدة .
- ٥- قيام رابطة العالم الاسلامي بتشكيل لجنة دائمية تتولى تفقد أحوال المسلمين في كل من الاتحاد السوفيتي والصين الشعبية بصورة مستمرة .
- ٦- قيام رابطة العالم الاسلامي بالبحث عن طريق ووسائل تامين المنح الدراسية لأبناء المسلمين الهاربين من الاتحاد السوفيتي والصين الشعبية واللاجئين الى البلاد الاخرى .
- ٧- اقامة معهد لدراسة اوضاع المسلمين تحت السيطرة الشيوعية .
- أشكركم سلفا على اهتمامكم والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته .

عيسى يوسف ألب تكين
عضو المجلس التأسيسي
لرابطة العالم الاسلامي

- التعليم الديني والتربية الدينية تحول بينهم وبين تحقيق آمالهم .
- لذا نرجو من معاليكم واعضاء رابطة العالم الاسلامي استعراض مطالبنا التالية باهتمام بالغ ولكم جزيل الشكر:
- ١- دعوة البلاد الاسلامية كلها الى توجيه نداء لكل من الاتحاد السوفيتي والجمهورية الصينية الشعبية حول الغائهما المواد القانونية الواردة في الدستور والقانون الجنائي لهما والتي تمنع التعليم الديني والتربية الدينية .
- ٢- العمل من اجل تامين عودة المسلمين المنفيين الى وطنهم الام واسكانهم فيه كما في حادثة المسلمين التاتار من القرم .
- ٣- الحيلولة دون هجرة اللاجئين الروس والصينيين الى البلاد التي يشكل المسلمون فيها الاغلبية السكانية ومنع توطنهم فيها .
- ٤- بذل الجهود من اجل الاعتراف بحق تقرير المصير للمسلمين في كل من الاتحاد السوفيتي والصين الشعبية طبقا

*Doğu Türkistan'dan görüntüler...
 sömürü ve sefalet.*

*Views from Eastern Turkistan:
 Exploitation and misery*

مناظر من تركستان الشرقية... الاستعمار الفقر والبياسة.

A MEMORANDUM

A memorandum sent to the 25TH meeting of the Constitutional Council of the World Muslim League by Isa Alptekin

Isa Alptekin was elected a member of the Constitutional Council of the World Muslim League, but could not attend the meeting this year, due to ill-health. He sent a memorandum to the General Secretary. Below is the text of this memorandum, by Isa Alptekin, former General Secretary of the Government of Eastern Turkistan:

Western Turkistan, Eastern Turkistan, the Idil-Ural Region, Azerbaijan, North Caucasia, and the Crimea have been, from ancient times on, Islamic lands. Formerly, these lands gave birth to great scholars and writers, such as Imam Buhari, Tirmizi, Semerqandi, Farabi, Ibn-i Sina, Abu Mashhari, Zimahshari, Biruni, Ulughbek, Mahmud Qashgari, Yusuf Has Hajib, Alishir Nevai, who gave light to the civilization of the West, as well as the East. Now, no such great scholars and thinkers are coming out of these lands.

Why?

Because the Russians and the Chinese, after they invaded these lands, followed a policy of systematically destroying everything in these lands that is connected with Islam.

The Russians and the Chinese demolished more than 60,000 mosques. They arrested, tortured and murdered a total of more than 60,000 men of religion, including some great scholars. Under the pretext of "socioeconomic" reforms, Muslims were herded into "Kolkhoz", "Sovkhoz" and "Collective Farms", and there treated like herd animals, crushed under forced labour, and torn away from all family ties and from all the traditions and moral values of an Islamic life. The alphabet which the Islamic peoples in these lands had been using for a thousand years, based on the Arabic alphabet, was prohibited and instead of that, new alphabets based on the Latin and the Russian Kyrillic characters were imposed on the people. Thus, Muslims were torn away both from their own past and the Islamic World outside. In Communist China alone, the number of "religious books", most of which were Qur'an and Hadith, which were collected from the people and burned amounted to 370,000.

What is the reason for the murderous fury of this enmity against Islam?

The reason is that experience has shown Islam to be the protecting shield against the policy of the rulers to assimilate the people under their rule. Rus-

sian and Chinese Communists have reached the conclusion that, in order to assimilate the Muslims under their rule, they have to destroy Islam first.

It is true that in recent times some Mosques have been opened to worship, some religious organizations have been permitted, and a number of Qur'ans have been printed.

But all these are merely pretence, for the purpose of deceiving the Islamic World

Article 124 of the Soviet Constitution and Article 46 of the Chinese Constitution, contain this provision: "Citizens have the liberty to believe in religion or not to believe and they have the right to make propaganda for atheism." As is seen by these words, the people have a guaranteed right to make propaganda for atheism, but they have no right to make "propaganda" in favour of a religion. Propaganda for atheism is encouraged and also financially supported by the State. In addition, Article 121 of the Soviet Penal Code and Article 31 of the Chinese Communist Penal Code make it a crime to give religious instruction to young people under 18 years of age. Now there are schools for the education of Muslim clergymen in both the Soviet Union and in Communist China. But the students who are to go to these schools are chosen and appointed by the Communist Party. Also, the number of students in such schools does not exceed 15-20, for each school. No Arabic is taught in such schools. So, the students, who do not know Arabic at all, cannot understand the Qur'ans which are printed. Religious administrations have been established. But these administrations are not permitted to teach Islam. These administrations are also not permitted to publish any book, newspaper or periodical in the mother tongue of the Islamic people. The religious administration of Soviet Russia publishes a periodical entitled "The Muslims of the Soviet Esat". This is published in English, French, Persian and Arabic, and is distributed throughout the world, but it cannot be found anywhere in the Soviet Union. The young people of Islamic origin in Soviet Russia have a great desire to learn about Islam, but they cannot do this, because religious instruction is forbidden.

In view of the above situation, I have the following requests to make of you and of the other members of the World Muslim League:

1- All the countries of the Muslim World should make a call to the Soviet Union and to Communist China, to remove from their Constitutions and their Penal Codes the articles forbidding religious instruction.

2- In the case of the Tatars of Crimea, and similar other cases, where Muslims were transported away from their homelands, and banished from their ancestral homes, such people should be permitted to return home and should be given back their old lands.

3- The settling of Russian and Chinese immigrants in the lands of Muslim peoples under Russian and Chinese rule, should be stopped.

4- The basic right of self-determination, in accordance with the universal Rights of Man, should be defended and advocated also for the Muslim peoples at present under Soviet or Chinese rule.

5- Rabitat-al Alem-al İslami should form a permanent Committee for the purpose of investigating conditions in Soviet Russia and in China, and continuously following developments in these two countries.

6- Children of Muslim refugees who have escaped from Soviet Russia and Communist China should be given an Islamic education, wherever they might live. The World Muslim League could investigate possibilities of securing scholarships and financial help from various sources and assist in the solution of this problem.

7- An Institute should be established, to make a thorough and scientific study of the conditions under which Muslims in communist countries live.

I would like to thank in advance for your kind interest and help.

İsa ALPTEKİN

Urumçi'de bir cadde
A street in Urumchi
شارع في مدينة اوردوچي .

BİR BEYANAT

Dünya İslâm Birliği Genel Sekreteri Vekili Prof. Muhammed bin Nâsır Al-Abbûdî'den, Çin Halk Cumhuriyetindeki müslümanların durumlarını çeşitli yönlerden açıklayan bu mektubu aldık. Gösterdikleri alâkaya ve mektubun ihtiva ettiği değerli malûmata karşılık Prof. Al-Abbûdî'ye teşekkür ediyor ve mektuplarını aşağıda tam metin halinde neşrediyoruz:

"Es-selâmu aleyküm! (Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerinize olsun!)

16/6/1983 tarihli ARAP NİYUZ ve 5/9/1403 H. tarihli AL-ŞARK AL-AVSAT gazetelerinin, Halkçı Çin'deki müslümanların haber ve durumlarına dair yaptıkları neşriyatı okuduk.

Müslümanların dava ve meseleleriyle ilgilenen bu iki gazetenin yöneticilerine DÜNYA İSLÂM BİRLİĞİ teşkilâtı olarak teşekkür ederken, büyük yazar Prof.Fethi Rıdvan'ı da, yine AL-ŞARK AL-AVSAT gazetesinin 5/10/1403 H. tarihli sayısında neşredilen ve Çin'deki müslümanları konu alan kıymetli makalesinden ötürü tebrik ederiz. Bazı ülkelerde İslâm'a karşı güçlerin müslümanlara reva gördükleri ağır zulüm ve baskıları, müslümanların milliyet ve kültürlerini eritime teşebbüslerini dünya ve İslâm Alemi umumî efkârına tanıtımada ve kapalı toplumlar halinde yaşayan bazı komünist devletlerde müslümanların durumlarını örten esrar perdesini kaldırmada İslâm ülkeleri tanıtma organlarının ve bu organlarda görev yapan muharrir, gazeteci ve yazarların bu gazeteleri örnek almalarını diliyoruz. Gerçi Çin Halk Hükümeti, son günlerde bir takım siyasî ve iktisadî şartların baskısı altında müslümanlara karşı nisbî bir yumuşama politikası izleme yoluna girmiştir. Ancak bu ülkedeki müslümanların hayatı, "müslümanların meseleleriyle ilgilenmeyen müslümanlardan değildir" prensibinin de gereği olarak hâlâ birçok yönden derinlemesine araştırma ve inceleme konusu yapılmak ihtiyacındadır.

Aşağıdaki hususları açıklamak istiyoruz:

1— DÜNYA İSLÂM BİRLİĞİ teşkilâtından bir heyet, 1401 H. yılının Şaban ayında Çin Halk Cumhuriyeti'ni ziyaret ederek oradaki müslümanların durumları hakkında incelemelerde bulundu.(1)

Heyetin Çin ziyareti raporunda belirtildiğine göre, Çin'de, din veya cemaat sınıflandırılmasını esas alan bir sayım mevcut değildir. Yalnız milliyet esasına dayanan bir genel sayım vardır ve bu da, hâlen Çin'de 65 milletin yaşamakta olduğunu gösteriyor. Bunlardan on'unu teşkil eden müslüman milletler şöyle sıralanıyor: Uygur, Huy (xx) Kazak, Özbek, Tatar, Tacik, Salar, (xxx) Kırgız, Buan,

Tung ve Şiyang (xxxx) Bu milletlerin toplam nüfusu 13 ilâ 16 milyondur. Buna göre müslümanların toplam nüfusu da 13 ilâ 16 milyon arasında olmaktadır. Ancak ortaya konan etüdlere, Çin'deki müslümanların sayısının 50 ilâ 80 milyon arasında olduğunu gösteriyor. Çin İslâm Cemiyeti yetkililerinin veya Çin devleti sorumlularının karşısına bu rakamlarla çıktığı zaman, ülkelerinde dinleri esas alan bir sayım yapılmadığını söylüyorlar veya bu rakamların abartılmış olabileceği ihtimalini ileri sürüyorlar. Ve ya da başka milletlerden müslümanlığı kabul edenlerin de bu sayıya dahil edildiklerini belirtiyorlar. Aynı zamanda Çin'den Güneydoğu Asya'ya büyük göç hareketlerinin vuku bulduğu da söyleniyor. Ne var ki, bu cevaplardan hiç biri tatminkâr değildir.

Şöyle ki, 1949 senesinde 540 milyon olan Çin nüfusu, 1982'de bir milyarın üstüne çıkmıştır. Milliyetçi Çin Hükümeti'nin 1948 sayımı, müslümanların sayısını 48.000.000 olarak tesbit etmişti. Halkçı Çin döneminin başlamasıyla 1950'de bu sayı birden 10.000.000'a düştü. Sonra 1982'de 13 milyona yükselebildi.

Bu korkunç düşüş veya duraklama sebeplerinin, inceleme ve araştırmayı gerektiren kesif bir esrar perdesiyle örtülü olduğu kesindir. Nitekim müslümanlar arasında doğum oranı -milletlerarası kaynakların da doğruladığı gibi- genellikle yüksek olmaktadır.

2— Adı geçen gazetelerin neşrettiği 3 makale, "Singyang," veya "Şincang" müslümanlarını ele almıştır. Burası Doğu Türkistan bölgesidir. Singyang veya Şincang adı, 1884 yılında bu ülkeye metazori kabul ettirilmiş ve onun İslâmî hüviyetini yok etmeyi hedef almıştır. Bu yüzden Dünya İslâm Birliği, 17-14 Nisan 1965 tarihleri arasında Mekke'de yaptığı 2. dönem çalışmalarında İslâm hükümet ve heyetlerini, DOĞU TÜRKİSTAN isminden asla

(1)- Suudi Arabistan'da neşredilmekte olan İngilizce gazete

(x) Yani Doğu Türkistan'ı

(xx) Çinli müslümanlar

(xxx) Bunlar eskiden Çin'e göçüp Çinhay eyâletine yerleşmiş olan "Salur" Türkleri

(xxxx) Bu isimlerden kimlerin kastedildiği anlaşılmamıştır.

şaşmamaya çağırılmış bulunmaktadır. Sovyetler Birliği'ndeki BATI TÜRKİSTAN ile hemhudut olan bu ülkenin İslâmî başkenti, 96 H. (716 M.) yılında Müslüman Arap Komutanı Kuteybe bin Müslim Al-Bâhili tarafından fethedilen KAŞGAR şehri idi. Bugün Çin müslümanlarının yarısı bu ülkede yaşamaktadır. Türk, Uygur, Kazak, Kırgız, Özbek, Tatar ve Tacik unsurlarından oluşan bu müslümanlar, kültür ve öğretimlerinde bugüne kadar Arap alfabesini kullanıyor ve Türkçe dillerini bu alfabe ile yazıyorlar. Ülkeleri, şanlı İslâm imparatorluklarının bir parçası olduğu dönemlerde İslâm medeniyet âbidesinin kurulmasına katkıda bulunmuş ve nihayet 1884'de Çin işgaline uğramıştır.

"Adka" adı altında neşredilen makalelerin Arapça tercümelerinde geçen "İDGÂH" yani bayram namazgâhı camiine gelince, 864 H. (1442 M.) yılında Müslüman Melik Saksız Mirza tarafından yaptırılan bu cami, Doğu Türkistan'ın en büyük camilerindedir. 17 bin metre karelik bir alan üzerinde kurulmuştur. İstiab gücü beş bin kişidir. Bu camide imamlık görevini yürüten Şeyh Kaasim Kaari Hacı, 1400 H. senesindeki haccı esnasında DÜNYA İSLÂM BİRLİĞİ teşkilâtını da ziyaret etmiştir. Bu zatın adı, Kaasim Karaba veya Kaasim Karacim olarak geçmektedir.

Neşredilen makalelerin ele aldığı DOĞU TÜRKİSTAN, Halkçı Çin'deki müslüman bölgelerden birini teşkil eder. Müslümanlar, 26 vilâyetten oluşan Çin'in her vilâyetine dağılmışlardır. İç Mon-golistan ve Tibet'ten güneydeki Kuang Tong (eski Kanton) eyâletine kadar her eyâlette değişik oranda müslüman bulunmaktadır. Ekseriyeti Huyler teşkil ediyorlar. Aralarında Moğol ve Tibetli azınlıklar da vardır. Müslümanların nüfus kesafeti bakımından yerleşim merkezleri; Kansu, Nin Şiya, Çiying Hai, Yunnan ve Nadra vilâyetleridir.

Çin'de Huy milliyetine mensup müslümanın bulunmadığı şehir hemen hemen yoktur. Çinli Antropologlar, Huilerin Arap, Türk, Pers ve Moğol soylarından geldiklerine ve Çin ile İslâm alemi arasındaki sürekli ticarî ve siyasî temaslar esnasında bu ülkeye gelip yerleştiklerine muhakkak gözüyle bakmaktadırlar. İslâm inancına sınıksız bağlı olmakla beraber evlenme yoluyla kültür, dil ve ırk bakımından Çinlileşmişler, Çin medeniyetinin tesiri altında kalmışlar ve ona tesir etmişlerdir. Sayıları hayli kabarık olan müslüman ilim ve fikir adamları, İslâm medeniyetinin eşsiz eserlerini Çinceye çevirmede önemli rol oynamışlardır. Çeşitli soylara mensup bulunmaları ve Çin'in her tarafına yayılmış olmaları yanında DOĞU TÜRKİSTAN müslümanlarından ayrıldıkları bir husus da Çinceyi, konuşma ve yazı dili olarak kullanmalarınıdır.

3— Dünya İslâm Birliği, Çin müslümanlarıyla özel surette ilgilenmiş ve şu hizmetleri gerçekleştirmiştir:

a) Halkçı Çin müslümanları davasını, özellikle DOĞU TÜRKİSTAN davasını kurucu meclisin 22., 23. ve 24. dönem çalışmalarına sımmuş ve bu meyanda önemli tavsiye kararları almıştır. Ayrıca İslâm Ülkeleri Dışişleri Bakanları Konferansı ile 1401 H. yılında Tâif'de akdedilen İslâm Zirve Konferansına da davayı götürmüştür. Bu arada Doğu Türkistan Hükümeti Eski Genel Sekreteri Sayın İsa Yusuf Alptekin'in Kurucu Meclise üye olarak kabûlü tamamlanmıştır.

b) Sayın Şeyh Ahmet Salah Cencûm başkanlığında bir heyeti, Çin'deki müslümanların (xx) durumlarını incelemek ve kendilerine yardım yollarını araştırmak üzere 27/7/1401 — 16/8/1401 H. tarihleri arasında Çin Halk Cumhuriyetine gönderdi. Heyet, Çin İslâm Cemiyeti ve Çin'deki müslüman cemaatler tarafından büyük bir heyecanla karşılandı ve bu durum, ziyaretin hedeflerinin gerçekleşmesine ve Dünya İslâm Birliği ile Çin'deki müslümanlar arasındaki kardeşlik bağlarının pekiştirilmesine yardımcı oldu. Teşkilât, bu heyet kanalıyla, merkezi Pekin'de bulunan Çin İslâm Cemiyeti'ne, camilerin tamir ve tefrişi için 500.000 Dolarlık mâli yardımda bulunmuştur.

c) Ayrıca 20.000'in üstünde Kur'ân-ı Kerim nüshaları ve bir takım din kitapları gönderilmiştir. Halkçı Çin'deki heyet ve şahıslara bu Mushaf ve din kitabı gönderme işlemi aralıksız devam ediyor.

d) Her yıl Çin Hac heyetini konuklamakta olan teşkilât, bunun yanında 1401 H. yılında, Çin Milliyetşeri Bakanı Sayın Yang Ci Rin'i, Millî Danışma Konseyi Başkan Yardımcısı Sayın Şeyh Burhan Şehidi'yi, Singyang Hükümet Başkan Yardımcısı Sayın Hamid Niyaz'ı ve Çin İslâm Cemiyeti Başkan Yardımcısı Sayın Numan Naşen'i hacca davet etmiştir. Ancak bu zevattan yalnız sonuncusu gelebilmiştir. Bu yıl da Çin'in müslüman şahsiyetlerinden bazılarına hac için davetiye gönderilmiştir.

e) Çin Halk Cumhuriyetindeki müslüman çocuklara, İslâm Üniversitelerinde tahsil imkânı sağlamak için 20 burs tahsis etmiştir ve bu burslar Çin İslâm Cemiyetinden gelecek aday evraklarını beklemektedir.

Buna ilâveten Pekin'deki Çin İslâm Cemiyeti ile etüd ve uygulama safhalarında bulunan bir takım dinî projelerimiz de mevcuttur. hemen belirtelim ki, Çin İslâm Cemiyeti, gerek teşkilâtımızla ve gerek teşkilâtımızın yapmak istediği dinî ve kültürel hizmetlerle tam bir uyum içinde hareket etmektedir.

(x) Bilhassa Doğu Türkistan müslümanlarıyla
(xx) Bilhassa Doğu Türkistan müslümanlarıyla

Müslümanlara karşı Çin Hükümetinin izlemekte olduğu nisbî yumuşama politikasının bu ahenkli çalışmaya zemin hazırladığını söyleyebiliriz.

Ancak teşkilâtımız, müslümanlara karşı muamelede meydana gelen bu nisbî yumuşamayı takdirle karşılarken, Çin Müslümanlarının İslâmî faaliyetlerini engelleyen veya kısıtlayan birçok bağların varlığını da göz önünde bulundurmaktadır. Müslümanların gerçek durumlarıyla ilgilenmek dinî bir sorumluluktur. Çin hükümetiyle dostane münasebetler içerisinde bulunan müslüman devlet ve heyetleri, bu hükümetle olan ikili ve milletlerarası görüşmelerinde bu dinî sorumluluğu üstlenmeye davet ediyoruz. Müslümanlara kendi kültür ve öğretim kurumlarında dinî öğretim ve eğitim fırsatı tanınmasını, İslâm âlemi ile fikrî temas serbestisi getirilmesini din kitaplarının ve müslüman din adamı ve öğretmenlerin ülkeye girişlerinin kolaylaştırılmasını, hac farızasını ifa etmek isteyenlere bu imkânın verilmesini, medenî hukukta İslâm kanunlarını uygulama hürriyetinin sağlanmasını, gayri müslim çoğunluğa tanındığı gibi müslümanlara da iktisadî ve ilmi durumlarını geliştirme imkânının tanınmasını, gayri müslim Çinlilerin Doğu Türkistan'a ve müslüman vilâyetlere göç etmeleri durdurularak İslâm bölgelerini Çinleştirme ameli-

yesine son verilmesini ve müslümanlara kendi işlerini yönetmede siyasî haklarının tanınmasını Çin Halk hükümetinden istemeve çağırıyoruz.

Dünya İslâm Birliği teşkilâtı, İslâm hükümet ve heyetlerini aynı zamanda maddî ve manevî teşebbüslerde bulunmaya davet eder.

Müslüman devlet ve kuruluşların yapacakları mâlî yardımlar sayesinde binlerce mescit ve cami onarılacak. Çince ve Türkistanca hazırlanan din kitabı ve Mushaf temin edilecek. Müslüman din adamı ve öğretmen yetiştirilip Çin'deki müslümanlara hizmete gönderilecek. Çinli müslüman öğrencilere, İslâm Üniversitelerinde yetişmelerini sağlayacak çeşitli dallarda burs tahsis edilecek.

Çin'deki müslümanlara el birliğiyle yapılacak bu yardımlar, onların iktisadî durumlarının düzelmesine, İslâm kültürü ile beslenmeleri ve dinî yönden şuurlanmalarına yardımcı olacaktır. Çin ülkelerinde müslümanlar büyük oranlar teşkil ediyorlar. Kendilerine sağlanacak destek ve yardımın, bu ülkedeki İslâm varlığını, müslümanların lehine kuvvetlendireceğinde, İslâm varlığının kökleşmesi ve İslâm davetinin yayılması için aktif bir hareket oluşturacağına hiç şübhe yoktur.

(Bu yazı, Şarkul Evsad gazetesinin Londra'da yayınlanan 12/8/1983 tarihli nüshasından Türkçeye çevrilerek iktibas edilmiştir.)

Toprak, tohum, emek Türk'ün... kazanç Çinli'nin. "Komünizmin adaleti".
Communist Justice: Land, seeds and labour from the Muslims; profits to the Chinese
الارض والبذرة والعمل للتركي... والربح للصيني والعدالة الشيوعية.

كتاب من الامين العام بالنيابة لرابطة العالم الاسلامي

معلومات قيمة عند المسلمين في الصين ودور رابطة العالم الاسلامي في تفقد أحوالهم

على اخفاء حقائق الاوضاع الاسلامية في مجتمعاتها المغلقة كما لا تزال جوانب كثيرة من حياة المسلمين في الصين الشعبية التي نهجت حكومتها نحوهم شيئا من سياسة التسامح الديني مؤخرا لظروف سياسية واقتصادية تحتاج الى بحوث ودراسات عميقة لمعرفة احوالهم واوضاعهم تحقيا لمبدأ الاهتمام بامور المسلمين الذي اشار اليه القول المأثور «من لم يهتم بامور المسلمين فليس منهم».

نود ايضاح مايلي:

اولا:

قام وفد رابطة العالم الاسلامي بزيارة لجمهورية الصين الشعبية في شعبان عام ١٤٠١ هـ. لتفقد احوال المسلمين هناك.

وقد افاد الوفد بعدم وجود احصاء خاص بالتصنيف الديني او الطائفي في الصين. وانما هناك احصاء عام يقوم على الاساس القومي، ويشير ذلك الاحصاء الى ان عدد القوميات في الصين هي ٥٦ قومية منها عشر قوميات خاصة بالمسلمين وهي: الاويغور والخورى والقازاق والاوزبك والتتار والتاجيك والسالار والقرغيز وبوان وتونغ شيانغ ومجموع افراد هذه القوميات يتراوح من ١٣ - ١٦ مليون نسمة فعليه يكون عدد المسلمين من ١٣ - ١٦ مليون مسلم ولكن عندما يجابه المسؤلون في الجمعية الاسلامية الصينية

وردنا من الاستاذ محمد بن ناصر العبودي، الامين العام بالنيابة لرابطة العالم الاسلامي هذا الخطاب الذي يوضح فيه جوانب كثيرة عن اوضاع المسلمين في الصين الشعبية، ونشكر للاستاذ العبودي اهتمامه. والمعلومات القيمة الذي تضمنه خطابه، ونشر فيما يلي رسالته بحذافيرها.

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

لقد اطلعنا على مانشرته جريدة عرب نيوز الصادرة بتاريخ ١٦/٦/١٩٨٢ وجريدة الشرق الاوسط في عددها الصادر بتاريخ ١٤٠٣/٩/٥ هـ. عن اخبار المسلمين في الصين الشعبية واحوالهم.

ونحن اذ نشكر القائمين على ادارة هاتين الجريدتين لاهتمامهم بشؤ وبن المسلمين وقضاياهم نشي على الكاتب الجليل الاستاذ فتحي رضوان لمقاله القيم عن الاسلام في الصين المنشور بذات الجريدة في ١٠/٥/١٤٠٣ هـ. ومع رجاء رابطة العالم الاسلامي بان تحذو وسائل الاعلام الاسلامي والقائمين عليه من محررين وصحفيين وكتاب حذوهما في تعريف الرأي العام العالمي والاسلامي لما يتعرض له المسلمون من اضطهاد ومحاولات للاذابة العرقية والثقافية من قبل القوى المعادية للاسلام في بعض دول العالم ورفع ستار الحجر وحجاب الغموض عن احوال المسلمين في بعض الدول الشيوعية التي تحرص حكوماتها

الف متر مربع ، ويتسع لما يقرب من خمسة الآف وصل في ان واحد. وامامه الشيخ قاسم قاري حاجي الذي جاء اسمه قاسم «كارابا» او قاسم «كاراجين» فقد زار رابطة العالم الاسلامي في حج عام ١٤٠٠ هـ .

ان بلاد تركستان الشرقية التي تناولتها الاحاديث المنشورة تعتبر احدى المناطق الاسلامية في الصين الشعبية ، بينما ينتشر المسلمون في كل ولاية من الولايات الصينية البالغة ٢٦ ولاية بدءا من منغوليا الداخلية والثلث الى ولاية كوانغ تونغ (كانتون القديمة) في الجنوب بنسب متفاوتة من مسلمين ينتمي اكثرهم الى قومية (خوي) واقلية مغولية وتبتية ، ويتمركزون باغلبيات سكانية في ولايات قانصو ونيغ شيا وتسينغ هاي ويونان . ونادرا ما تخلو مدينة صينية من مسلمين ينتمون الى قومية (خوي) التي يؤكد علماء الاثروبولوجيا الصينية انها من عناصر عربية وتركية وفارسية ومغولية قدمت الى الصين عبر الاتصالات التجارية والسياسية المستمرة مع العالم الاسلامي . ومع تمسكها القوي بالعقيدة الاسلامية اصبحت صينية ثقافيا ولغويا وعرقيا وبالتزاوج ، وتأثرت واثرت في الحضارة الصينية ، بعدد وافر من العلماء والمفكرين المسلمين ، الذين كان لهم دور بارز في نقل بعض روائع الحضارة الاسلامية الى اللغة الصينية . وبالإضافة الى تباين عنصرهم القومي وانتشارهم في انحاء الصين يختلفون عن مسلمين تركستان الشرقية باستعمالهم اللغة الصينية كتابة وحديثا .

ثالثا :

ان رابطة العالم الاسلامي اولت مسلمي الصين الشعبية عناية خاصة فقامت بالاتي :

١- عرضت قضية المسلمين في الصين الشعبية وبالاخص قضية تركستان الشرقية . في دورات المجلس التأسيس الثانية والعشرين والثالثة والعشرين والرابعة والعشرين واتخذت حيالها عدة توصيات هامة ، كما عرضت القضية على مؤتمر وزراء خارجية الدول الاسلامية ومؤتمر القمة الاسلامي الثالث المنعقد في الطائف عام ١٤٠١ هـ . وتم قبول معالي الشيخ عيسى يوسف البتكين ، سكرتير حكومة تركستان الشرقية السابق ، عضوا في المجلس التاسيسي .

٢- بعثت وفدا برئاسة معالي الشيخ احمد صلاح مجموع لتقصي احوال المسلمين في الصين الشعبية ودراسة امكانية مساعدتهم فيما بين ١٤٠١/٧/٢٧ هـ الى ١٤٠١/٨/١٦ هـ . وقدلقى الوفد الحفاوة والترحيب من الجمعية الاسلامية الصينية والجماعات الاسلامية في الصين الشعبية ، مما ساعد على تحقيق اهداف الوفد ، وتوثيق الصلات الاخوية بينها وبين الرابطة ، كما قدمت عن طريق الوفد مساعدة مالية قدرها نصف مليون دولار الى الجمعية الاسلامية الصينية في بكين لترميم واصلاح المساجد .

او المسؤلون في الدولة عند اللقاء بهم بالقول : ان الدراسات الموضوعية عن المسح السكاني لمسلمي الصين تشير الى ان عددهم بين ٥٠ الى ٨٠ مليون نسمة ، يكون جواهم : انه ليس هناك احصاء طائفي وربما كان ذلك العدد مبالغاه فيه . او انه يتناول بعض افراد قوميات اخرى ممن اسلموا ، كما انهم يقولون ايضا ان هناك هجرات كبيرة تدفقت من الصين الى جنوب شرقي اسيا . ولكن تظل كل تلك الاجوبة غير مقنعة .

وفي الوقت الذي تضاعف فيه عدد سكان الصين من ٥٤٠ مليون نسمة عام ١٩٤٩ م الى اكثر من الف مليون نسمة عام ١٩٨٢ م فالمسلمون الذين كان عددهم ٤٨ مليون نسمة عام ١٩٤٨ م حسب احصائية حكومة الصين الوطنية انذاك تقلص الى عشرة ملايين عام ١٩٥٠ م مع بدء عهد حكومة الصين الشعبية ثم زاد عددهم الى ثلاثة عشر مليون نسمة عام ١٩٨٢ م .

واسباب هذا الانخفاض الهائل في عدد المسلمين او توقف تزايدهم يكتفه الكثير من الغموض والاسرار التي تتطلب الدراسة والتدقيق وخاصة ان نسبة المواليد بين المسلمين عادة مرتفعة كما تشهد بها المصادر العالمية .

ثانيا :

لقد تناولت المقالات الثلاثة المنشورة في الاعداد المذكورة سالفا للمسلمين في سنكيانغ او شنجانغ وهي منطقة تركستان الشرقية الذي دعا المؤتمر الاسلامي العام لرابطة العالم الاسلامي في دورته الثانية المنعقدة فيما بين ١٧ - ٢٤ ابريل ١٩٦٥ م بمكة المكرمة الحكومات والهيئات الاسلامية الى التمسك باسم تركستان الشرقية بدلا من الاسم الذي فرض على هذه البلاد وهو سنكيانغ او شنجانغ عام ١٨٨٤ م بغية النيل من شخصيتها الاسلامية . وهذه البلاد المتاخمة لتركستان الغربية في الاتحاد السوفياتي التي كانت عاصمتها الاسلامية كاشغر . تلك المدينة التي فتحها القائد المسلم العربي قتيبة بن مسلم الباهلي في عام ٥٩٦ هـ / ٧١٤ م تضم نصف مسلمي الصين حاليا الذين يتكونون من عناصر تركية وهي الاويغور والقازاق والقرغيز والاوزبك والتتار والتاجيك التي تتخذ الابجدية العربية وسيلة لنقل الثقافة والتعليم وتسطر بها لغتهم التركية الى اليوم . وقد ساهم بعض ابناءها في بناء الحضارة الاسلامية ابان كانت تركستان الشرقية جزءا متصلا بالامبراطوريات الاسلامية المجيدة حتى منيت بالاحتلال الصيني عام ١٨٨٤ م .

اما جامع عيدكاه يعني مصلى العيد في كاشغر . الذي اشير اليه في الترجمة العربية في المقالات المنشورة باسم «ادكاه» فقد شيده الملك المسلم ساقسيزمرزا عام ٥٨٤٦ / ١٤٤٢ م وهو من اكبر جوامع تركستان الشرقية ، اذ تبلغ مساحته ١٧

في الاهتمام بواقع المسلمين في محادثاتها الثنائية والدولية مع حكومة الصين الشعبية ومطالبتها بمنح المسلمين فرص التعليم الاسلامي والتوعية الدينية من خلال مؤسسات ثقافية وتعليمية خاصة بهم وتحقيق حرية الاتصال الفكري للجمهير المسلمين مع العالم الاسلامي وتسهيل وصول الكتب الاسلامية والدعاة والمدرسين المسلمين اليهم، وتمكينهم من اداء فريضة الحج، وحرية تطبيق الشريعة الاسلامية في الاحوال الشخصية، وتمكين المسلمين من تحسين احوالهم الاقتصادية والعلمية اسوة بالاعلانية غير المسلمة وايقاف عملية تصنيف المناطق الاسلامية، بوقف تهجير وتوطين غير المسلمين من الصينيين في تركستان الشرقية. والولايات الاسلامية، ومنح المسلمين حقوقهم السياسية في تسيير امورهم وشؤونهم.

كما تدعو الرابطة الاسلامية الحكومات والهيئات الاسلامية الى اتخاذ المبادرات المادية والمعنوية.

وذلك بتقديم المساعدات المالية لترميم واصلاح الاف المساجد والجوامع وتوفير المصاحف والكتب الاسلامية باللغتين الصينية والتركتانية. واعداد الدعاة والمدرسين وارسالهم لبيت التوعية الدينية بين المسلمين. وتقديم المنح الدراسية في مختلف التخصصات الدراسية لابناء المسلمين الصينيين في الجامعات الاسلامية. حتى تتصافر الجهود في مساعدة اولئك المسلمين. على تحسين احوالهم وتغذية ثقافتهم الاسلامية وتوعيتهم الدينية ولاسيما انهم يشكلون نسمة كبيرة في البلاد الصينية ومساندتهم ومؤازرتهم بلا شك تؤدي الى تقوية الوجود الاسلامي لصالح المسلمين، وتكون عاملا عام نشطا لترسيخ الكيان الاسلامي ونشر الدعوة الاسلامية.

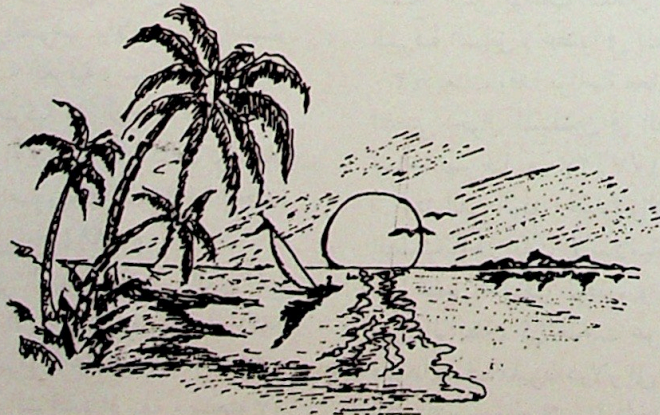
٣- بعثت الرابطة باكثر من عشرين الف مصحف وبعض الكتب الاسلامية ولاتزال توالي ارسال المزيد منها الى الهيئات والافراد في الصين الشعبية.

٤- بالاضافة الى استضافتها السنوية لبعثة الحج الصينية وجهت الرابطة دعوة لاداء فريضة الحج في عام ١٤٠١ - لكل من معالي السيد يانغ جي رين وزير شؤون القوميات ومعالي الشيخ برهان شهيدى نائب رئيس المجلس الاستشاري الوطني، والسيد حامد نياز نائب حكومة سنكيانغ والاستاذ نعمان ماشيان نائب رئيس الجمعية الاسلامية الصينية، وقد قدم الاخير منهم فقط. كما وجهت دعوة لاداء فريضة الحج هذا العام ١٤٠٣ هـ الى عدد من الشخصيات الاسلامية في الصين الشعبية.

٥- خصصت عشرين منحة دراسية لابناء المسلمين في الصين الشعبية في الجامعات الاسلامية وهي شاغرة لحين وصول اوراق المرشحين من الجمعية الاسلامية الصينية. بالاضافة الى ذلك، هناك بعض المشاريع الاسلامية قيد الدراسة والتنفيذ مع الجمعية الاسلامية الصينية في بكين. التي تجاوزت تجاوبا طيبا وملموسا مع مساعي الرابطة في تحقيق ما يصبو اليه المسلمون، من توعية دينية وثقافية، من خلال سياسة التسامح الديني المحدودة التي تنتهجها حكومة الصين الشعبية نحو المسلمين.

ومع تقدير رابطة العالم الاسلامي للانفراج النسبي في معاملة المسلمين تلاحظ بان هناك كثيرا من القيود التي تعيق النشاط الاسلامي لمسلمي الصين الشعبية. وترى من واجبها دعوة الدول والهيئات الاسلامية ذات العلاقة الودية مع حكومة الصين الشعبية الى تحمل مسؤلياتها الاسلامية

”الشرق الاوسط الصفحة ١١ الجمعة - ١٢/٨/١٩٨٣“

A LETTER FROM THE ASSISTANT GENERAL SECRETARY OF THE WORLD MUSLIM LEAGUE

Information on the Muslims in China and the Role of the Muslim League in This Subject. (A summary taken from the 12th August 1983 number of the newspaper Al-Sharq Al-Avsat)

We received a letter (says the article in Al-Sharq Al-Avsat) from Prof. Muhammed bin Nasir Al-Abbudi, Assistant General Secretary of the World Muslim League, on the situation of the Muslims in China, containing much important information. We thank Prof. Al-Abbudi, and are giving below the text of the letter. (The text is printed verbatim in the newspaper. We are giving here a summary of the main points - Tr.)

The World Muslim League appreciates the valuable information given in Arab News (16th June 1983) and Al-Sharq Al-Avsat (5/9/1403 H.) and the important article by Prof. Fethi Ridvan, again in Al-Sharq Al-Avsat (5/10/1403 H.), on the subject of the Muslims in China. We wish all other Muslim writers and newspapers would take these as models to be emulated, in the matter of bringing to the knowledge of the Islamic World the various cruelties perpetrated against Islam, and the methods used to assimilate and destroy Islamic peoples. It is true that recently Democratic China has embarked on a policy of more mildness in the treatment of the Muslim people in that country, but the need still remains to make a thorough study of the Muslims there, from every angle.

The following points deserve to be mentioned:

1— A group from the World Muslim League made a visit to the Democratic Republic of China, in February 1401 H., for the purpose of studying the situation of the Muslims there.

As mentioned in the report of this group, there are no statistics in China giving the division of the population according to religious communities. The general census figures published by the government only show the division into 65 "nations" living in China. Ten of these (1) are Muslim nations and their names are given in official sources as: Uyghur (2), Huy (3), Qazakh, Özbek, Tatar, Tajik, Salar (4), Qirghiz, Buan, Tung and Shiyang (5). The total population of these "nations" is given as 13 to 16 millions. But impartial studies put this number at 50 to 80 millions. When spokesmen of the Chinese government are faced with these contrasting figures and asked for an explanation, they give such answers as: "The census in China is not based on religions", or "These figures might be exaggerated", or "Large-scale emigration from China to southeastern Asia

has taken place". But none of these replies are satisfactory.

In 1949 the population of China was 540 millions. In 1982 this is stated to have exceeded 1 billion. The "Nationalist" Chinese government had announced the number of Muslims in China, following the census, as 48 million in 1948. In 1950, with the start of the "Democratic" Chinese regime, the number of Muslims in China is seen to have dropped suddenly to 10 millions, according to official figures. In 1982, it is stated to have risen to 13 millions. This is a very mysterious situation, calling for a thorough study.

2— In all the 3 articles or reports mentioned the name of the land treated is given as "Singyang" or "Sinjang". The correct name for this land is Eastern Turkistan. The name Sinjang, is an artificial name imposed by force by the Chinese in 1884, with the object of eradicating all traces of the national and Islamic character of the country. The history of this country as an Islamic land stretches as far back as 96 H. (714 A.D.) About half the Muslims in China live here now. This country was an independent Islamic state, or formed a part of Islamic Empires from that time on till 1884, and was a great center of Islamic learning and culture. In the meeting in Mecca in April 1965, the World Muslim League called on all Islamic countries to use the name Eastern Turkistan for this country.

Eastern Turkistan is now one of the 26 provinces of "Democratic" China. All the provinces of China contain Muslims, in different ratios. In the provinces of China proper, the majority of Muslims are Huy (i.e. Chinese Muslims). Most Chinese anthropologists are of the opinion that the Huy are the descendants of Arabs, Persians, Mogols, and Turks who settled in China a long time ago and who were assimilated to Chinese culture. These Huy played an important role in translating into Chinese the great books of Islamic civilization. They differ from the Muslims of Eastern Turkistan in using Chinese as their mother tongue.

3- The World Muslim League has shown a special interest in the Muslims of China and has so far performed the following services in helping them:

(1)- The number of names of "nations" given is actually 11- Tr.

(2)- Uyghur is the name given to the great majority of Turkish-Muslim inhabitants of Eastern Turkistan.- Tr.

(3)- Chinese Muslims - Tr.

(4)- These are the descendants of the ancient "Salur" Turkish tribe which emigrated into China and settled long ago in Tsin-hay province - Tr.

(5)- No one, apparently, knows what the Chinese refer to by these last 3 names - Tr.

A)- The cause of the Muslims of China, specially the cause of Eastern Turkistan was brought into the agendas of the 22nd, 23rd, and 24th meetings of the Constitutional Council, and important advisory decisions were passed. The cause of Eastern Turkistan was also brought to the attention of the Conference of Foreign Ministers of Islamic Countries, and the Islamic Summit Conference in Taif in 1401 H. İsa Alptekin, former General Secretary of the Government of Eastern Turkistan, was voted a member of the constitutional council.

B)- The World Muslim League sent a group of observers, under the chairmanship of Sheikh Ahmad Salah Jamjum, from 27/7/1401 to 16/8/1401 H., on a visit to Democratic China, to study on the spot the situation of the Muslims of China (specially the Muslims of Eastern Turkistan), and to try to find out how they could best be helped. The group was greeted by the Muslims there with great enthusiasm, and was very useful in strengthening the bonds between the Muslims in China and the Islamic World. A donation of 500,000 U.S. dollars was made to the Chinese Muslim society, with headquarters in Peking, for the purpose of repairing and furnishing mosques in China.

C)- In addition, more than 20,000 copies of the Qur'an and many religious books were sent. The sending of Qur'ans and religious books to persons and organizations in "democratic" China continues.

D)- The World Muslim League is helping Muslims who come to the Hajj, as usual every year. In addition to that, we have invited to the Hajj, H.E. Yang-ji Rin (China's Minister of Nationality Affairs), H.E. Hamid Niyaz (Assistant Head of the Government of Sinyang), and Numan Mashli (Vice-president of the Muslim Society of China) to the Hajj. Of these, only the last-named could find the opportunity to come. For this year, too, invitations have been sent to several Muslim personalities in China.

E)- 20 scholarships have been provided for Muslim children from the Democratic Republic of China, to study in Muslim Universities. These scholarships are waiting for the candidates with the proper documentation.

There are some further projects to help the Muslims of China, at present at the stage of study, in collaboration with the Muslim Society of China, in Peking. This Society is being very helpful and cooperative. The partial relaxation of restrictions on Islam in China, and the relatively more friendly policy of the Chinese government toward Muslims in recent years, facilitates this.

Our organization welcomes this partial relaxation, but keeps in mind that there still remain in force many restrictions and obstacles against Islam. It is a religious duty for us to show continued close interest in the Muslims of China. We invite all leaders of Muslim countries which maintain friendly relations with China, to keep in mind this duty, and to urge China's rulers in the direction of greater tolerance and friendship for Muslims in China. The main fields in which such urging might be most useful are: Muslims should be given the rights to form and administer their own cultural and religious institutions and should enjoy full freedom of worship and equal opportunities in education; Muslims should have greater freedom in cultural contacts with the Islamic World outside; Religious books and teachers in religious subjects should be permitted to enter China; those who want to go on the Hajj should be permitted to do so; Muslims should be permitted to shape their family relations according to Islamic Law; equality of opportunities in education and in economic development should be granted to Muslims; the sending of non-Muslim Chinese to Eastern Turkistan and the forcible settlement of such elements in Eastern Turkistan should be stopped; all the various measures and policies now in force aiming at the destruction of Islamic cultures and the forcible assimilation of Muslim peoples in China, should be stopped; Muslims in China should be granted the right to full autonomy in the administration of their own regions and peoples.

The World Muslim League invites Islamic Governments and Delegations to act in concert in assisting Muslims in both the material and the spiritual spheres.

The financial help of Islamic states and Islamic organizations shall make possible the repair of thousands of mosques, large and small. Copies of the Qur'an and religious books, in both the language of local Muslims and in the Chinese language, can be procured and sent to China. Muslim teachers and men of religion can be trained and sent to serve the Muslims of China. Scholarships can be provided for Muslim children from China, for their education in various branches, in the Universities of Islamic lands.

These forms of help for the Muslims of China, given with the collaboration of Muslims in all the Islamic World, shall be of great effect in strengthening Islamic culture in China and keeping awake Islamic consciousness there. The Muslims in China form a large proportion of the people there. There is no doubt whatever, that assistance along the lines above shall be immensely effective in strengthening Islam and helping the spread of Islam.

MARKSİZMİN PENÇESİNDEKİ 60 MİLYON MÜSLÜMAN

Ali GÜMÜŞ

1976 yılında Leningrad'a gittiğimizde şehir camiiinde namaz kılmak istedik. O yıl Leningrad'da Avrupa Şampiyonası yapılmıştı. Biz, şampiyonanın son günü camiye gidecektik. Serbest ve grekoromen millî güreş takımlarımızda yer alan ondokuz sporcudan sadece Mehmet Güçlü madalya kazanabilmişti ve biz Güçlü ile "Şükür Namazı" kılacaktık.

Millî Takımı'mızda tek madalyalı elemanı ile ertesi sabah saat 9.00'da buluşmak üzere geceden sözleştik.

Güçlü'yü geceden konuştuğumuz gibi o sabah saat 9.00'da Sovyetski Oteli'nin çıkış kapısında buldum.

Sovyetler Birliği'nin hemen bütün şehirlerinde taksi temin edebilmek son derece zordur. Kat görevlisi vasıtası ile araç teminine çalışmış olsaydık, kuryuğa girecek ve ihtimal iki saat kadar beklemek mecburiyetinde kalacaktık.

Bu yüzden işi talihe bırakarak doğrudan doğruya caddeye vurduk.

LENİNGRAD CAMİİ'NDE

Şöföre: "Mosque Müslümana" dediğimizde pek şaşırıldı. Sabah sabah ne ola ki, camiye gidiliyordu? Sovyetler Birliği'nde "ateist" bir yönetim hakimdi ve uzun yıllar sonra, o da halkın tepkisi üzerine sadece yılın belirli günlerinde ibadethaneler açık kalyordu.

Sovyetski Oteli önünden taksi ile hareket ettikten tahminen yirmi dakika sonra Leningrad Camii'ne vardık Taksi gitti. Biz, ibadethanenin önünde yalnız kaldık.

Burası bir camiydi ve bizler de Müslüman'dık. İçeri girebilmemize engel olmak isteyecekler çıkacak mıydı?

Daha henüz caminin kapısına varmıştık ki, çevresindeki evlerin pencerelerinden birkaçının açıldığını gördük. İhtiyar Ruslar, bizi hayretle süzdükten sonra bağırıp çağırmaya başladılar. Adımlarımızı ileriye doğru attıkça bu sesler daha da çoğaldı. açık söylemeliyiz, birara kaçmayı dahi düşündük. Fakat, suç işlemediğimize emindik.

Leningrad Camii'nin avlusuna ulaştığımızda bağra çağra ve koşar adımlarla birkaç kişi yanı-

mıza kadar geldi. Yarım yamalak bildiğimiz Rusça ile caminin imamı ile görüşmek istediğimizi anlatmaya çalıştık.

İMAM MUHAMMED MAHMUDOV

Biz, sonuna kadar direnerek Leningrad Camii imamı ile görüşmeye kararlı olmasaydık, sanıyoruz oradan apartopar dışarı atılacaktık. Neyse ki taksi bulmaktaki talihimiz burada da sürdü ve imam Muhammed Mahmudov, gürültü üzerine yanımıza geldi.

İmam, sivri sakallı, zayıf ve son derece güler yüzlü bir zattı. Bize "Hacı" olduğunu da anlattı. İstanbul'u gördüğünü ve pek sevdiğini söyledi.

Bizim camiye girmemize engel olmak isteyenler ve gürültü çıkaranların birden bire gerilemelerinde imamın rolü pek büyüktü. Ancak, bu şoktan kurtulmamız kolay olmadı ve ilk dakikalarda sadece Mahmudov'u dinlemekle yetindik.

Daha sonra Mahmudov'a namaz kılmak istediğimizi anlatabildik. Caminin kapısı kapalıydı. Sadece kapının önündeki örtüyü kaldırarak bize Arap Alfabeti ile yazılı duaları göstermekle yetindi.

Biz o gün imamla birlikte birkaç fotoğraf çektik ve çok arzu etmemize rağmen imam efendiye caminin kapısını açtıramadan otelimize dönmek mecburiyetinde kaldık.

ÇARLIK RUSYASI'NDAN SOVYETLER BİRLİĞİNE

Sovyetler Birliği'nde dünya dinlerine mensup yüzün üstünde çeşitli millet yaşar. Bu büyük ülke, Slav milletler (Rus, Ukraynalı ve Belorus) den ibaret olup Ortodoks'durlar. Sayı çoğunluğu Slavlardadır. İkincilik yerini ise Müslümanlar alırlar.

Sovyetler Birliği'nde Müslümanlar, İdil boyu (Volga'nın Türkçe adı), Ural, Sibirya, Türkistan ve Kafkasya bölgelerinde yaşarlar.

Çarlık Rusyası'nda Müslümanlar için bazı tehdit ve kısıntılar vardı. Buna rağmen, hac kafilesi 10 binden az olmazdı. 1905 Rus İhtilâli'nden sonra, İslâmiyet, devlet içerisinde hukuken eşit bir din halini aldı. İkinci Rus İhtilâli, Şubat 1917'de, Müslümanlık da dahil, bütün dinlerin tamamıyla serbest olduğu ilân edildi. Durum, üçüncü Rus

İhtilâli'nden, yani Ekim 1917 İhtilâli'nden sonra kökünden değişti. Bu ihtilâlin başında, bugün de Rusya'da (Rusya, 1924 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği adını almıştır) iktidarda olan Bolşevik komünistler bulunuyordu. İdeolojileri gereği Allah'sızdılar. Ateist öğretisini devletin dini yapan Rus komünistleri, taktikleri gereği işbaşına geldikleri ilk yıllarda Müslümanlara karşı özel ve ihtiyatlı bir tutum takınmışlardı.

1983 yılının Ekim ayında yeniden Sovyetler Birliği'ne vardığımızda büyük bir hazırlıkla karşı karşıya olduğumuzu hemen anlamıştık. Her tarafta 1917 Ekim ihtilâlinin 68. yıldönümünü kutlamak için çalışmalar yapılıyordu.

Ancak, Sovyetler Birliği Anayasası'na göre, Müslümanlar'ın doğrudan doğruya Sovyetler Birliği'ne dahil, sözümona "müttefik" cumhuriyetleri ve bu cumhuriyetlerden birine giren "muhtar cumhuriyet" ve "muhtar eyaletler"i vardı ama, turist bile olsanız ibadethaneleri ziyaret edebilmeniz imkânsızdı.

Halbuki ihtilâlin ilk aylarında komünist liderlerden Lenin ve Stalin, Rusya'daki bütün Müslümanlar'a hitaben şu beyannameyi (2 Aralık 1917) yayınlamışlardı:

"— Rusya Müslümanlar'ı, İdil Boyu ve Kırım Tatarları, Sibirya ve Türkistan, Kırgız ve Sartları, Kafkasya Türk ve Tatarları, Kafkasya'nın Çeçen ve Dağlı halkları, camiler, mukaddes yerleri ortadan kaldıranlar, Rusya çarları ve zalimlerine dini gelenekleri hakaret ve küfürle karşılananlar, bugünden itibaren, din ve geleneklerinizin, millî kültür kurumlarınızın hür ve dokunulmaz olduğunu bildiriyoruz. Millî hayatınızı kendi usul ve arzularınıza göre kurunuz. Bu, sizin hakkınızdır. Bayraklarımızla bütün dünyanın esir milletlerine hürriyet götürüyoruz."

HAZRETİ OSMAN'IN KUR'ANI

Lenin ve Stalin'in bu beyannameyi üzerine daha önce Çarlık Rusyası'nca el konulmuş olan Hazreti Osman'ın Kur'an-ı Kerim nüshası geri verildi. Çarlık hükümetlerince kontrol altına alınan Orenburg ve Kazan camileri de Müslümanlar'a iade edildi. Resmen Allah'sız olan Sovyet Rusya'da Nijnégod, Orenburg, Perm, Petrograd (Leningrad), Ufa ve diğer eyalet ve şehirlerde, Türkistan'da (Semipalatinsk, Taşkent, Verni) ve Sibirya'da (Çita, Tobolsk, Novonikolayev) sözümona "Müslüman komiserlikleri" kuruldu. Bolşevikler, ayrıca seri halinde "Müslüman kongreleri" düzenlemeyi de unutmadılar. Bu kongrelerde ateist Bolşevikler'in yanında Müslüman molla ve imamlar da yer alıyor, Bolşevikler'in vermeleri inkânsız olan din hürriyet ve millî istiklâl vaatleri etrafında konuşmalar yapılıyor, bu da Sovyet siyaseti için

büyük başarılar sağlıyordu. ("Rusya'da Pan-Türkizm ve Müslümanlık" adını taşıyan Amerikalı Profesör Serge Zenkovsky'nin Türkçe'ye de çevrilen eserlerinde Ekim 1917 İhtilâli'nden 1924'e kadar düzenlenen kongrelerle ilgili geniş bilgiler verilir.)

ALDATMACADAN GERÇEKLERE

Son 60 yıldan bu yana en çok duyulan kelime "Mirna" dır.

Rusça "Mirna" Türkçe "Barış"ın karşılığıdır. Sloganları ters-yüz ederek kullanmada Sovyet taktikçilerinden üstün olanları yoktur. Barış deyip savaşmak, onların son 60 yıllık tutumlarına bakıldığında ortaya çıkar. Lenin ve Stalin'in, Müslümanlar'a dini inançlarında serbestlik verildiğini belirten beyanname de, sloganlardaki ters-yüzlük örneğinin en belirlisidir.

1917-1920 yılları arasında Rusya'daki medreselerin çalışmalarına engel olunmadı. Kur'an-ı Kerim ve diğer dini eserlerin basımı yine eskisi gibi devam etti. Ancak bütün bu serbestlikler, Bolşevikler'in, Müslümanlar'ı siyasi ve dinî açılarından tam bir esaret altına almak için başvurulan geçici tedbirlerdi.

SOVYETLER BİRLİĞİ'İNDEKİ MÜSLÜMANLAR

Sovyetler Birliği'nde Müslümanlığa ve din adamlarına karşı baskı, köylere "köy ağaları ve mollalardan" 1928 yılında tahıl almak için sözümona "olağanüstü" tedbirlerin uygulanmaya konulması ile başladı. 1934 yılına kadar bu baskı, muhtemel karışıklıklara meydan vermemek için de şu merhalelerden geçti:

İlk Merhale: Dini yayınlarda bulunan bütün kuruluşlara el konuldu. Dini eserler, devrim aleyhinde sayıldı. Yürürlükte olan Arap harfleri Latin harflerine çevrildi (daha sonra ise doğrudan doğruya Rus Kiril alfabesine geçildi). Aktif dini görevlerde bulunanlar "Çalışmayan elemanlar" olarak ilan edildi ve "seçim hakları" ndan (!) mahrum bırakıldılar. Daha sonra bu kişilere ekonomik baskı yapıldı. Din adamları yüksek vergilere tâbi tutuldu. Vergilerini ödemeyenler sürgüne gönderildi.

İkinci Merhale: İçişleri Halk Komiserliği din adamlarına, daha sonra basında yayınlamak üzere standart bir şekilde kaleme alınmış bildirimleri imzalatı. Bu bildirimlerle "din adamlığının, dinin halk için bir aldatmaca olduğu, artık inancından vazgeçtiği ve dine hizmet etmeyeceğinin" alenen ilan edilmesi gerekiyordu. Bildirimleri tektük imzalayanlar oldu. Direnenler sürüldü. İmamlar sürgüne gönderildiğinden camiler imamsız ve vaizsiz, medreseler de hocasız kaldı.

Üçüncü Merhale: Sovyet hükümeti bu ilk iki etaptan sonra din okulları ile camilere el koydu. Bu binalardan bir kısmı "Allah'sızlar Kulübü", bir kısmı "Kızıl-Köşeler" adlı teşkilâtlara tahsis edildi. Bir kısmı ambar yapıldı, geri kalanları ise yıktırıldı.

25 BİN CAMİYE NE OLDU?

Sovyet hükümetinin Müslümanlar'a uyguladığı bu üç etaplı hareket, mahvedici sonuçlar verdi 1929-1939 yılları arasında Türkistan'da 14 bin, İdil-Ural'da 6 bin, Kuzey Kafkasya'da 4 bin ve Kırım'da da bin cami kapatıldı. Şeyhler, imamlar ve mollalardan bir kısmı kurşuna dizildi, bir kısmı da küreğe mahkûm edilerek sürgüne gönderildi. Bütün medreseler kanun dışı sayılarak kapatıldı. Mukaddes yerler ve ziyaret ocakları da müsadere edildi. Hac seferi ise daha önceden yasaklanmıştı.

GENEL AF

Alman-Sovyet savaşı başlayınca Stalin, kendi rejimi için ölüm tehlikesi duyarak birden bire **Yaradan'**ı hatırladı. Elbette bu hatırlama şu veya bu dine dönmek için değil, iktidarı ellerinde bulundurma amacıyla **Sovyetler Birliği'**ndeki dinlerden faydalanmak içindi. 1944 yılındaki dini genel af, aynı zamanda "Komünistlerin eşine rastlanmayan kitlevi engizisyonla" insanların Allah'a olan inançlarını ortadan kaldırma yolundaki mücadelelerinde başarı sağlayamadıklarının en belirli örneği idi.

Sovyetler Birliği'nde yaşayan Müslümanlar, tam 30 yıllık aradan sonra ilk defa 1946 yılında hac seferine çıkabildiler. Bu grup, müftü **Abdülrahman Resulov'**ün başkanlığında idi. Kafile mensupları daha çok, Sovyet hükümetine bağlı kişilerden seçilmişti. Bu grubun seyahati, Sovyetler'in Yakınoğu diplomasisi için oldukça önemli propaganda olacaktı. Başta müftü **Resulov** olmak üzere "Hac" a gidenler, Arap ülkelerinde verdikleri nutuk ve beyanatlarla çıkışlarda bulunarak Sovyet hükümetinin Müslümanlığın bir numaralı koruyucusu olduğu fikrini yaymaya çalıştılar. Bu konuşmalar, Sovyet propagandası ile Mısır ile Suriye'deki komünistlerin işlerine yaradı.

1944 dini genel affını takiben Sovyet hükümeti, ortadan kaldırılmış ve yasaklanmış dini yönetimlerin yeniden kurulmasına izin verdi. Hudut esaslı gözönünde bulundurularak Sovyetler'de 4 dini bölge idaresi kuruldu.

1. bölgenin merkezi Taşkent'ti. Bu bölge, Orta Asya ve Kazakistan'ı (Sovyet Türkistanı'nı) içine alıyordu. İdare başkanı müftü imam **Babahan Abdülmecit Han Oran'**dı. Kıdemli İslâm ricalinden olan bu zat, 85 yaşında iken sürgünden geri getirilmişti.

İkinci bölgenin merkezi Ufa şehriydi. Sovyetler Birliği'nin Avrupa bölümü ile Sibiry'a'nın Müslümanlarını içine alıyordu. İkinci bölgenin başkanı müftü **Abdülrahman Resulov**, tanınmış İslâm önderlerindendi ve birkaç defa hapse girip çıkmıştı.

Üçüncü bölge Kuzey Kafkasya Müslümanları'nın dini yönetimi ile ilgiliydi. Başkan müftü **Kadı Gebekov**, 68 yaşındaydı ve hayatının 14 yılı hapis-hane ve sürgünlerde geçmişti.

Diğer grubun merkezi ise Bakü'yü. Başkanı **Şeyh-ül İslâm Alizâde Ahund Ağa** 75 yaşında ve ömrünün büyük bir bölümü sürgünde geçmiş bir din âlimiydi.

Sovyetler Birliği'ndeki din işleri bugün de bu esaslar dahilinde yürütülür. Rejimin özelliğinden anlaşılacağı gibi dini kuruluşlar komünistlerin çok sıkı kontrolleri altındadır. Müslüman din büyükleri, camilerdeki vaazlarına Sovyet hükümetini ve Sovyet vatanını övmekle başlar. Bu vaazlar "Sovyet hükümeti, Allah tarafından verilmiş bir hükümettir, buna göre de Sovyet hükümetine karşı gelenler doğrudan doğruya Allah ve Peygamberi Muhammed'e karşı gelmiş olurlar" sözleriyle biter.

Sovyet hükümetinin ateist siyasetine karşı tam 30 yıl savaş vererek tehditler önünde boyun eğmeyen, hapis-hane ve sürgün yerlerini boylamaktan çekinmeyen, kendi mukaddes görevlerini her türlü zorluğa rağmen yerine getiren din adamlarının şimdi, Sovyet hükümetinin hizmetini kabul ederek onlar için çalışmalarını, tuhaf ve garip görünebilir. Fakat böyle düşündüğümüz takdirde âdilane olmayan bir hükme varmış oluruz. Önemli olan nokta, Sovyet hükümetinin dini tavizlerde bulunması keyfiyettir. Bu tavizlerin samimi olup olmaması ayrı bir konudur. 1944 dini genel affında yer alan şart, din yolunda çalışanların Sovyet hükümetine karşı dostça siyaset sağlanmasına çalışmalarını gerektirdiğinden başka çıkar yol yoktur. Bu şarttan habersiz olanlar, Sovyetler Birliği'ndeki din adamlarının prensipsiz ve şartsız Komünist Partisi hizmetinde olduklarını sanabilirler ancak, genel kanaat yanlış ve sathi kalır.

SOYKIRIMA DEVAM

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, bir eliyle Müslüman dini için af ilan ederken, öteki eliyle de birçok Müslüman'a karşı amansızca baskı ve zulüm yapmaktan geri kalmadı. Sözcüleri, ikinci büyük savaş yıllarında Kırım Muhtar Sovyet Cumhuriyeti, Karaçay ve Balkar Muhtar Eyaletleri ortadan kaldırılmış bu bölgelerde yaşayanlar topluca Sibiryaya veya Türkistan'a sürülmüştü.

Zorla sürgüne gönderilenlerin pek çoğu daha yollarda iken hayata veda etti. Geri kalanları tifo, dizanteri vesair bulaşıcı hastalıklar yüzünden top-

lama kamplarında can verdi. Sürgüne gönderilen Kafkasyalılar, tam 14 yıl toplama kamplarında kaldı.

Güvenilir kaynaklardan edinilen bilgilere göre bugün Sovyetler Birliği'ndeki Müslüman toplulukları şöyle sıralayabiliriz:

Özbek Türkleri: 14 milyon, Kazan ve Sibirya Türkleri: 11 milyon, Kazak Türkleri: 8 milyon, Azerbaycan Türkleri: 6 milyon, Tacikler: 4 milyon, **Başkırt Türkleri: 2 milyon, Kırgız Türkleri: 2 milyon**, Dağıstanlılar: 2 milyon, Çeçen İnguş'lar: 1 milyon, Osetinler (bir bölümü Müslüman): 1 milyon, Karakalpak Türkleri: 500 bin, Uygur Türkleri: 400 bin, Karaçay Balkar Türkleri: 300 bin, Adıge, Abazin, Kabartay (Çerkes'ler): 1 milyon, Abazalar (bir bölümü Müslüman): 200 bin, Anadolu Türkleri: 100 bin, Arnavutlar: 20 bin, Asuriler: 80 bin ve Kırım Türkleri: ?

SOVYET HÜKÜMETİNİ TEDİRGİN EDEN DURUM

Sovyetler Birliği'ndeki Müslümanlar'ın din, ırk, gelenek, yaşayış tarzı ve hattâ coğrafi şartlar dolayısıyla (sınır bölgelerinde bulunmaları), Moskova'daki merkez Sovyet iktidarı için en güvenilmez noktadır. Üstelik yine aynı şartlar gereğince Müslümanlar, Sovyet propaganda makinesiyle işletilmeye de uygun değildir. Müslümanlar, hattâ "Müslüman partililer" arasında bile komünistçe eğitim, nefretle karşılanan boş laftan ibaret kaldığından Müslümanlar'ın zihniyetini ve dini inançlarını değiştirecek veya ortadan kaldıracak kuvvet mevcut değildir. En azgın terör şartları altında bile, Müslümanlık kendisi yeryüzündeki en canlı ve yaşama yeteneği olan dinlerden biri olduğunu göstermekten geri kalmamıştır. Bu dinin verdiği milyonlarca kurban, müminlerin çektikleri acı ve katlandıkları eziyet, hükümetlerin gaddarca terörü, komünist propagandasının yalan ve provokasyonları İslâmiyetin kudsiyet ve metanetini Müslümanlar'ın gözünde ancak büyütmeye yaramıştır.

DOMUZ ETİ YİYİN

Bugün Sovyetler Birliği'ndeki üst düzeydeki din adamlarından politika gereğince mükemmelen faydalanılmaktadır. Müslümanlar'ın dinî bayramlarından vazgeçmeleri ve sünnet yaptırmamaları da Komünist Partisi'nin bir numaralı propagandası arasındadır. Bu propaganda ve baskı sonunda Müslümanlar domuz eti yemeğe de zorlanmıştır. Döneklerden Nurettin Muhittinov ki, Kruşçev'in Müslüman işleriyle ilgili yardımcılarında biriydi, 1957 yılında Özbekistan'da domuz çiftliği bulunmayan bir tek kolhozun bile mevcut olmadığını

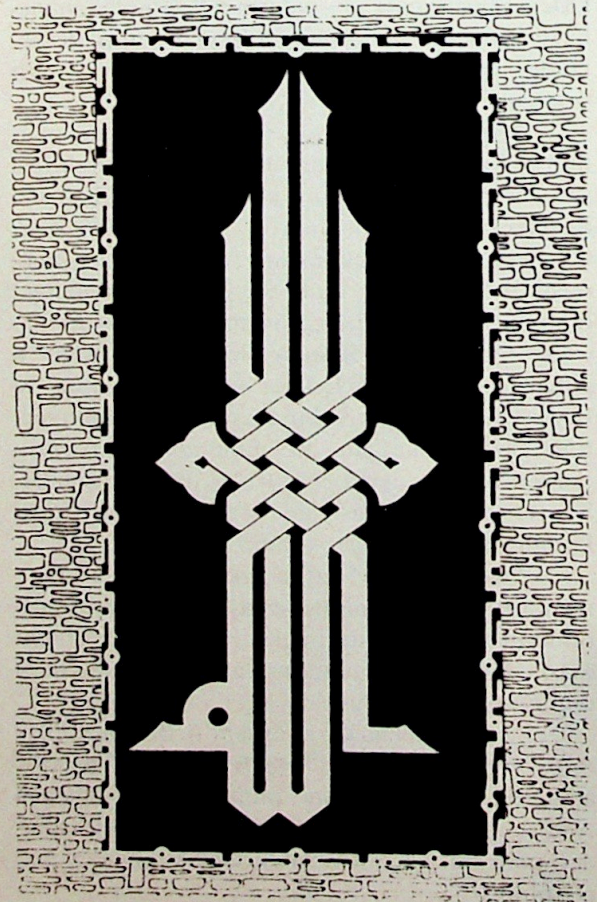
açıklamıştı. Müslümanlara domuz besletme mecburiyeti, akıl alabilecek zulümlerden sadece bir bölümüdür.

Sovyetler Birliği'ndeki din adamları, Sovyet hükümetinin propaganda aracı olarak kullanılmakta ve görünüşteki dinî serbestlik altında yatan gerçekler zamanla su üstüne çıkmaktadır. Bugünkü Sovyetler'de İslâm dininin esaslarını öğreten tek okul yoktur. Sovyet Müslümanları'na herhangi bir dinî kitabı yayınlamaları, Müslümanlar'ın tarih, kültür ve geleneklerinden bahseden eserler bastırmaları yasaktır. Bilinmesi gereken noktalardan bir diğeri de Sovyetler Birliği'nde bir tane bile hür camî ve dinî kuruluş olmadığıdır.

Sovyet diplomatik temsilcilerinin gökire çikardıkları "Sovyetler Birliği'ndeki "büyük dinî hürriyet" işte bu masaldan ibarettir.

Bugüne kadar her türlü terör ve baskıya rağmen varlıklarını sürdüren, yıllar geçtikçe daha da kuvvetlenen 60 milyon Müslüman, 2 bin yılında 80 milyonu aşacaktır. 6 defa çeşitli şehirlerine yolculuk yaptığımız Sovyetler Birliği'nde Müslümanlar'ın birbirlerine olan bağlılıklarına gönülden şahit olduk.

(Bu yazı, TERCÜMAN gazetesinin 13/10/1983 tarihli nüshasından iktibas edilmiştir.)

ستون مليون مسلم بين فكي كماشة الماركسية

والعياط وكلما اقتربنا من المسجد زادوا صياحا وغياطا،
ويجب ان نعترف اننا فكرنا في الهرب حيناً، ولكن عدلنا عن
فكرتنا هذه لأننا لم نقترف انما نلام عليه.

وعند وصولنا الى باحة المسجد ادركنا بعض الناس في
صياح وجلبة وحاولنا ان نفهمهم بلغتنا الروسية المكسرة اننا
نريد مقابلة إمام المسجد. . .

الامام محمد محمودوف

ولولا صمودنا أمامهم واصرارنا على مقابلة إمام المسجد لما
ترددوا في طردنا من ذلك المكان، الا ان الحظ حالفنا مرة
اخرى فحضر الينا الامام محمد محمودوف على سماعه
الضوضاء والضجيج في باحة المسجد.

وكان الامام خفيف اللحية ونحيف الجسم وبشوش
الوجه، وذكرنا انه حج بيت الله الحرام وزار استانبول
واعجب بها جدا.

ولعب الامام دورا كبيرا في رد الناس عنا وانهاء الضجيج
من حولنا، ولكن التخلص من آثار الصدمة النفسية لم يكن
بسهولة واكتفينا بادي الامر بالاصغاء الى حديث الامام
محمد محمودوف.

ثم عرضنا على الامام محمودوف رغبتنا في الدخول الى
المسجد والصلاة فيه، وكان الباب مغلقا فرفع الستار الذي
على الباب وارانا بعض الكتابات بالحروف العربية على باب
المسجد ولم يفعل شيئا اخر. . .

وفي ذلك اليوم التقطنا بعض الصور التذكارية مع الامام
ولكننا لم ننجح في حمله على فتح باب المسجد رغم الحاحنا
الشديد وعدنا الى الفندق.

من روسيا القيصرية الى الاتحاد

السوفيتي

وعلى ساحة الاتحاد السوفيتي يعيش اكثر من مائة عنصر
قومي من مختلف الاديان المعروفة في العالم، ومن حيث
العدد فالارثوذكسيون يشكلون غالبية السكان في البلاد
ويأتي بعدهم المسلمون وهم موزعون في مناطق الفولغا،
وأورال، وسبيريا، وتركستان، وقفقاسية ومنتمون الى عدة
عناصر قومية. . .

على كوموش -

عندما كنا في مدينة لينغراد عام ١٩٧٦ أردنا ان نصلي في
مسجد المدينة، وفي ذلك العام كانت قد أقيمت فيها مباراة
البطولة الاوروبية في المصارعة وكنا نريد الذهاب الى
المسجد في اليوم الاخير لهذه البطولة التي اشترك فيها فريق
المنتخب التركي بتسعة عشر مصارعا فاز منهم محمد كوجلو
فقط بميدالية و اردنا ان تؤدى معه صلاة الشكر لله تعالى
واتفقنا ليلا على ان نلتقي في الساعة التاسعة من صباح اليوم
التالي للقيام بذلك.

وفي الساعة التاسعة من صباح اليوم التالي لتلك الليلة
التقيت مع محمد كوجلو حسب الموعد امام مدخل فندق
سوفيتسكي.

وفي مدن الاتحاد السوفيتي بصورة عامة قلما يتمكن المرء
من تأمين سيارة أجرة لنفسه، ولو اردنا ذلك عن طريق
موظف الفندق لاضطررنا ان نقف في الصف مدة قد تزيد
على ساعتين فانطلقنا الى الشارع لعل الحظ يحالفنا في العثور
على سيارة للأجرة من غير انتظار.

في مسجد لينغراد

لما قلنا لسائق السيارة « موسك مسلمانة » وطلبنا منه
توصيلنا الى مسجد المدينة بدت على وجهه علامات الدهشة
والاستغراب، وذلك لأن الحكم القائم في الاتحاد السوفيتي
مؤسس على المادية والاحادية وأمام ردود فعل عنيفة للشعب
اضطر هذا الحكم الى فتح المعابد للناس بعد سنين طويلة في
ايام معينة فقط.

وبعد عشرين دقيقة تقريبا من انطلاقنا بالسيارة من امام
فندق سوفيتسكي وصلنا الى مسجد لينغراد، فتركنا
السيارة أمام المسجد وانصرفنا، واصبحنا وحيدين هنا. . .
المسجد امامنا، ونحن شخصان مسلمان نريد الدخول
فيه، وهل يتصدى لنا احد ليمنع دخولنا فيه؟

وسرنا نحن باب المسجد. وثناء ذلك لاحظنا ان بعض
التوافذ للدور المجاورة للمسجد قد فتحت واطل علينا منها
شيوخ روس رمقونا بعيون حائرة ثم أخذوا في الصياح

مصحف الخليفة عثمان رضي الله عنه .

وبعد نشر هذا البيان من قبل لينين وستالين أعيد مصحف الخليفة عثمان بن عفان رضي الله عنه الى المسلمين حيث كانت روسيا القيصرية قد صادرتهم وكذلك أعيد اليهم مسجدا أورنبورغ وقازان اللذان كانا تحت رقابة الحكومة القيصرية، كما تم تأسيس مايسمى بالمدنويات الاسلامية في كل من نيجنغورد، واورنبورغ، وبرم، ولنينغراد، واوفا ومناطق مختلفة من تركستان وسيبيريا وفي ولايات ومدن اخرى في روسيا السوفياتية التي اعتنقت المادية الاحادية دينا رسميا لها، وبالإضافة الى ذلك تم عقد سلسلة من مؤتمرات اسلامية اشترك فيها مع ارباب الشعائر الدينية الاسلامية عدد من الشيوعيين البلشفيك، وتناولت هذه المؤتمرات بالبحث والمناقشة تلك الوعود التي قطعها الشيوعيون على انفسهم والتي لا مجال لتحقيقها من منح حرية دينية للمسلمين واستقلال قومي لهم، الا ان بحث هذه المواضيع في مثل هذه المؤتمرات حقق نجاحا كبير للسياسة السوفيتية. والكتاب الذي الفه الكاتب الامريكى الاستاذ سيرج زنكوفسكي بعنوان «الحركة التركية والاسلام في روسيا» والذي ترجم الى التركية ايضا يشتمل على معلومات كثيرة عن المؤتمرات التي عقدت خلال الفترة الواقعة بين ثورة اكتوبر (تشرين الاول) ١٩١٧ وعام ١٩٢٤ .

من الخداع والتضليل الى الحقيقة والواقع

ومنذ ستين عاما فان اكثر الكلمات طرقا للاسراع هي كلمة «ميرنا» وهي كلمة روسية ومعناها «السلام» والسياسيون السوفياتيون لا يفوقهم احد ولا يعلم عليهم في قلب الشعارات والهتافات واستعمالها مقلوبة ومعكوسة، اى في معانيها المضادة. يرفعون شعار السلام ويعملون للحرب والوقية، ويبدو ذلك واضحا وجليا فيما لهم من مواقف منذ ستين عاما من تاريخ حياتهم السياسية وقد عمل بهذا التكتيك كل من لينين وستالين وان مواقفهما من المسلمين لأقوى وابرز دليل على ذلك .

والمدارس الاسلامية في روسيا ظلت تتابع نشاطاتها التعليمية خلال الفترة الواقعة بين ١٩١٧ - ١٩٢٠ واستمر فيها طبع المصاحف والكتب الاسلامية ونشرها كما كان سابقا، ولكن ظهر فيما بعد ان هذه التدابير المؤقتة انما لجأ اليها السياسيون الشيوعيون لفرض سيطرتهم التامة على المسلمين من النواحي الدينية والسياسية .

وروسيا القيصرية كانت قد فرضت على المسلمين بعض القيود وحددت من حريتهم الدينية الا ان قافلة الحجاج المسلمين من روسيا القيصرية في كل عام ماكانت تقل عن عشرة آلاف مسلم . وفي اعقاب الانقلاب الروسي عام ١٩٠٥ اصبح الاسلام في وضع مساو من الناحية الحقوقية للدولة، وجاء بعده الانقلاب الروسي الثاني في شباط (فبراير) ١٩١٧ فاطلق الحرية لجميع الاديان بما فيها الاسلام ايضا وحررها من كل قيد، فاعقبه الانقلاب الروسي الثالث ونعنى به ثورة اكتوبر (تشرين الاول) ١٩١٧ فقلب الاوضاع كلها وغيرها من اساسها .

وكان على رأس هذه الثورة الشيوعيون البلشفيك الذين لايزالون يحكمون ماسمونه في عام ١٩٢٤ باتحاد الجمهوريات الاشتراكية السوفياتية . وهؤلاء الروس الشيوعيون ينكرون وجود الله تعالى حسب ايدولوجيتهم التي بنوها على المادية والاحادية وجعلوها دينا لدولتهم ومنهجيا للحياة ورغم ذلك فان موقفهم من المسلمين خلال السنوات الاولى لحكمهم كان يتميز بشي من الحيطة والتفهم .

وفي اكتوبر عام ١٩٨٣ كنا في الاتحاد السوفياتي مرة اخرى ووجدنا فيه استعدادات كبيرة شملت جميع انحاء البلاد بمناسبة الاحتفال بالذكرى الثامنة والستين لثورة اكتوبر ١٩١٧ والمسلمون يتمتعون بحكم ذاتي حسب مانص عليه دستور الاتحاد السوفياتي ولهم جمهورية وأيالة مستقلة داخله فيما يسمى بالاتحاد ولكنك لو اردت زيارة احد المعابد فيها فلا يسمح لك بذلك، حتى لو كنت سائحا .

بينما الزعيمان الشيوعيان لينين وستالين كانا قد نشرا في الاشهر الاولى من الثورة الشيوعية (في ٢ ديسمبر - كانون الاول - ١٩١٧) البيان التالي للمسلمين في روسيا من جميع القوميات :

«يا مسلمي روسيا، ويا تاتار فولغا والقرم، ويا شعب سيبيريا وتركستان وكيرغز وصرد، ويا ترك قفقاسيا وتاتارها وشعب تشيشان والشعوب الجبلية . . .
«يا من هدمت مساجدهم وأماكنهم المقدسة، وهتكت أعراضهم، وقضي على عاداتهم وتقاليدهم الدينية من قبل قياصرة روسيا الطغاة . . .

«ان معتقداتكم الدينية، وما لكم من عادات وتقاليد، ومؤسساتكم الثقافية القومية حرة اعتبارا من اليوم ومصوثة من كل اعتداء عليها. ابنا حياتكم القومية على الاسس والمبادئ التي تؤمنون بها ووفق آمالكم ورغباتكم . ومع الاعلام والرايات التي رفعناها سنحمل لشعوب العالم كله الحرية والتحرر» .

اعلان العفو العام

ولما اندلعت الحرب الالمانية - السوفيتية شعر ستالين بخطر يخلق بنظامه الشيوعي ويهدده من اساسه فتذكر الخالق العظيم . . . الا ان تذكره لم يكن من اجل العودة الى الايمان به واعتناق دين من أديانه بل كان للاستفادة من هذه الاديان في ترصين وترسيخ دعائم حكمه في الاتحاد السوفيتي فاعلن في عام ١٩٤٤ العفو العام الديني في البلاد، وكان اعلانه هذا اوضح دليل على اخفاق الشيوعيين في محاولاتهم الرامية الى القضاء على المعتقدات الدينية للناس باشد وسائل القمع والاضطهاد.

وفي عام ١٩٤٦ تحركت اول قافلة للحجاج من الاتحاد السوفيتي منذ ٣٠ عاما، وكان على رأس هذه القافلة المفتي عبد الرحمن رسولف وتم اختيار اكثر المشتركين فيها من الموالين للحكومة السوفيتية لتكون هذه الرحلة الدينية دعابة ذات اهمية كبيرة لسياسة الاتحاد السوفيتي في منطقة الشرق الادنى. وهؤلاء المسافرون الى الحج وفي مقدمتهم المفتي رسولف حاولوا اظهار الحكومة السوفيتية بمظهر الحامي الاول للمسلمين من خلال كلمات القوها وبيانات ادلوا بها في البلاد العربية وتمخضت هذه الكلمات والبيانات عن دعم وتأييد للشيوعيين في كل من مصر وسوريا فتصلب عودهم وقويت مراكزهم.

الوعاظ في الاتحاد السوفيتي

وبعد اعلان العفو العام الديني في سنة ١٩٤٤ سمحت الحكومة السوفيتية باعادة تاسيس الادارات الدينية التي كانت قد الغتها ومنعتها في البلاد فتم تشكيل اربع ادارات دينية اقليمية حسب مناطق الحدود في الاتحاد السوفيتي:

المنطقة الاولى ومركزها «طشقند» ضمت آسيا الوسطى وقزاكستان (تركستان السوفيتية) وكان رئيس ادارتها الدينية المفتي الامام باباخان عبدالمجيد خان أوران وكان من رجال الاسلام الاقدمين وقد عاد من المنفى وعمره ٨٥ سنة.

المنطقة الثانية ومركزها مدينة «أوفا» ضمت المسلمين في القسم الاوروبي من الاتحاد السوفيتي ومنطقة سيبيريا وكان رئيس ادارتها الدينية المفتي عبدالرحمن رسولف من الزعماء الدينين البارزين ودخل في السجن مرات عديدة.

المنطقة الثالثة ضمت المسلمين في قفقاسيا الشمالية وكان رئيس ادارتها الدينية المفتي القاضي كبقوف في الثامنة والستين من عمره. وقد قضى اربع عشرة سنة من حياته في السجن والمنافي.

المنطقة الرابعة كان مركزها «باكوف» ورئيس ادارتها الدينية أخوند أغا ابن شيخ الاسلام علي وكان في الخامسة والسبعين من عمره وقد قضى معظم حياته في المنفى وكان من علماء الدين الاسلامي ايضا.

المسلمون في الاتحاد السوفيتي

والضغط السياسي على المسلمين ورجال الدين في الاتحاد السوفيتي انما بدأ مع اعلان مايسمي بالتدابير الغير العادية في القرى والارياف عام ١٩٢٨ للحصول على حبوب ومتوجات زراعية منها. ومنعا لقيام اضطرابات في البلاد ولعدم افساح المجال لوقوعها فقد مر هذا الضغط السياسي على المراحل التالية:

المرحلة الاولى - صادرت الدولة جميع المؤسسات التي تعمل في مجال النشر الاسلامي في البلاد، واعتبرت الكتب الدينية كلها ضد الثورة ومعادية لها. واستبدلت الألقاب العربية بالحروف اللاتينية اولا ثم جاءت بالألقاب الكيريلية الروسية وفرضت استعمالها على المسلمين، واعلنت ارباب الشعائر الدينية عناصر عاطلة عن العمل وحرمتهم من حق الانتخاب ثم مارست فيهم ضغطا اقتصاديا وفرضت عليهم ضرائب شديدة حتى اذا ما عجز الواحد منهم عن دفع ضريبته رمت به الى المنفى.

المرحلة الثانية - دعت اللجنة الشعبية للشؤون الداخلية رجال الدين الى التوقيع في ذيل بيانات اعدتها مسبقا ليلصار الى نشرها في الصحف والمجلات بعد اخذ توقيعهم عليها. وجاء فيها اعتراف بان الدين انما هو خدعة لتضليل الشعب، وانه عدل عن معتقداته الدينية وتحلى عن خدمة الدين. لقد وقع في ذيل هذه البيانات النزر القليل منهم، واما الذين تصلوا لها وعارضوها فكان مصيرهم النفي والابعاد وادى ذلك الى بقاء المساجد بلا أئمة وخطباء والمدارس بلا أساتذة ومدرسين.

المرحلة الثالثة - في هذه المرحلة وضعت الحكومة السوفيتية يدها على المدارس الدينية والمساجد وحولت بعضها الى النوادي للمنكرين لوجود الله. وخصصت بعضها لمنظمات تعرف باسم «الزوايا الحمراء» وجعلت بعضها الاخر مستودعات، وهدمت الباقية منها.

ماهو مصير ٢٥ ألف مسجد؟

وما مارسته الحكومة السوفيتية في المسلمين من عملية ثلاثية الاشواط أسفرت عن نتائج ابادية خطيرة فتم اغلاق ١٤ الف مسجد في تركستان، وستة آلاف مسجد في ايديل - أورال، واربعة الاف مسجد في قفقاسيا الشمالية، والف مسجد في القريم خلال الفترة الواقعة بين ١٩٢٩-١٩٣٩ واما المشايخ والأئمة وعلماء الدين فقتل بعضهم رميا بالرصاص وزج ببعضهم الاخر في السجن والمنفى كما تم اعلان المدارس الدينية مؤسسات خارجة على القانون فأغلقت جميعها وصودرت كل الاماكن المقدسة ومراكز الزيارة وكان السفر الى الحج قد منع قبل ذلك.

أترك أوزبك	: ١٤٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
اتراك قران وسيريا	: ١١٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
اتراك قزاق	: ٨٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
اتراك آذربيجان	: ٦٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
التاجكيون	: ٤٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
اتراك باشقرط	: ٢٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
اتراك قيرغز	: ٢٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
الداغستانيون	: ٢٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
التستيشن والانغوسيون	: ١٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
الاوستينيون (البعض منهم مسلم)	: ١٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
اتراك قره قلق	: ٥٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
اتراك اويغور	: ٤٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
اتراك قره تشاي وبلقر	: ٣٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
جراكس ادج وابدزين وقبارطاي	: مليون نسمة
الاباطيون (البعض منهم مسلم)	: ٢٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
اتراك اناضول	: ١٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
الارناؤ وط	: ٢٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
الاثوريون	: ٨٠٠٠٠٠٠٠٠ نسمة
اتراك القريم	: ؟

القلق الذي يقض مضجع الحكومة السوفيتية

ان الاوضاع الدينية والقومية والعرفية والمعيشية للمسلمين في الاتحاد السوفيتي وكذلك الظروف الجغرافية لهم كتواجدهم في المناطق الحدودية من البلاد مصدر قلق دائم للحكومة المركزية السوفيتية، وذلك لان المسلمين بسبب تلك الاوضاع والظروف ليسوا في وضع يتمكن فيه الجهاز الدعائي السوفيتي من تسييرهم كما يشاء ويريد، كما ان التعليم الشيوعي موضع اشمزاز ونفور من المسلمين وحتى الحزبيين منهم وما من قوة في العالم تستطيع تغيير عقلية المسلمين ومعتقداتهم الدينية او تتمكن من القضاء عليها، وقد اثبت الاسلام قدرته على الحياة والاستمرار مهما يتعرض له من اشد انواع القمع والارهاب والظلم والاضطهاد، وما اصاب المسلمين من الام وشدائد وما تعرضوا له من ظلم واضطهاد لم يزددهم الا قوة وصلابة في دينهم وتمسكاً به واعتصاماً بحبله المتين.

كلوا لحم الخنزير

ورجال الدين على المستويات العالية في الاتحاد السوفيتي يستخدمون في صالح السياسة السوفيتية وترويج الدعايات التي ينادي بها الحزب الشيوعي السوفيتي ومن ابرزها دعوة المسلمين الى نبذ الاعياد الدينية، وترك سنة الختان، وأكل لحم الخنزير. وبمن كرس حياته لترويج هذه الدعايات

وهذا التنظيم الاداري للشؤون الدينية في الاتحاد السوفيتي لايزال قائماً فيه، وهذه الادارات الدينية تزاوول نشاطاتها الاسلامية تحت رقابة شديدة من الشيوعيين. والوعاظ وعلماء الاسلام اليوم يفتحون احاديثهم الدينية في الجوامع والمساجد بالاشادة بالحكومة السوفيتية والوطن السوفيتي ويحتمونها بقولهم:

«الحكومة السوفيتية منحة آهية من الله لعباده، ومن نصب لها العداة فقد عصى الله ونبه محمداً عليه الصلاة والسلام.»

وقد يبدو غريباً ان يقبل علماء الاسلام اليوم خدمة الحكومة السوفيتية والعمل في سبيلها ولا سيما بعد ثلاثين عاماً من كفاحهم المرير ضد سياستها الاحادية. ماكانت ترعبهم تهديداتها، وماكانوا يعاؤون بالسجون والمنافي، ولم يحيدوا عن واجباتهم الدينية قيد أنملة رغم ما تعرضوا له من اشد انواع المتاعب والمصاعب، واذا بهم ينخرطون في سلك خدمتها ويعملون من اجلها...

وان كنا نفكر في حقهم مثل هذا التفكير فلن نكون أبداً عادلين في الحكم عليهم، فالناحية في الهامة المسألة هي الحقوق الممنوحة للمسلمين من قبل الحكومة السوفيتية. أما كون هذه الحكومة مخلصه فيما منحت للمسلمين من حقوق او غير مخلصه فذاك أمر آخر. هذا وان العفو العام الديني المعلن في عام ١٩٤٤ كان قد شرط على العاملين في سبيل الدين ان يبذلوا مافي وسعهم من اجل تامين الولاء والتأييد لسياسة الحكومة السوفيتية. وكل من يفكر ان هذا الموقف المؤيد لعلماء الدين من الحزب الشيوعي السوفيتي لم يكن نابعا عن ظروف قاهرة واسباب موجبة فقد أخطأ في التقدير وحاد عن الصواب.

استمرار المجازر العنصرية

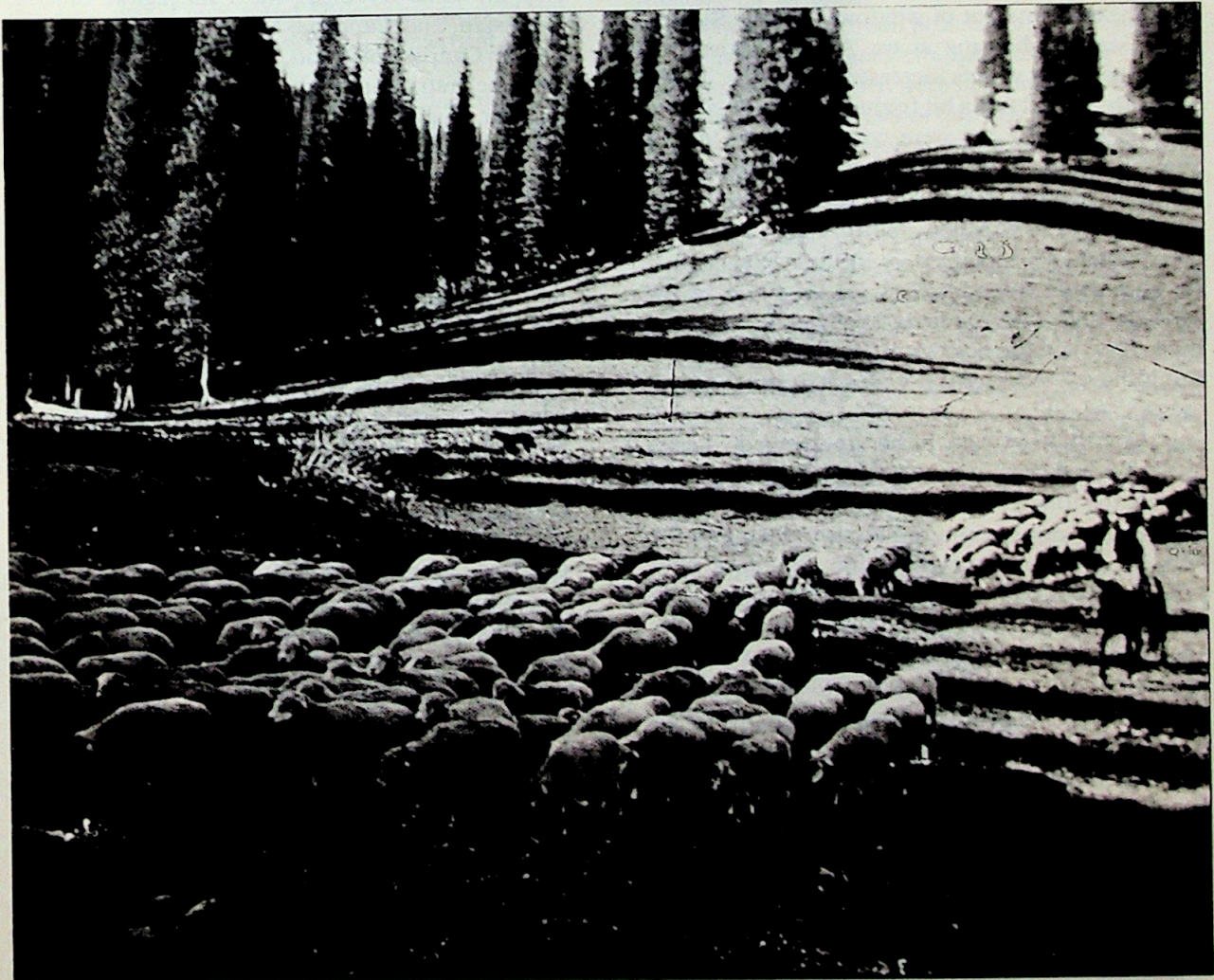
والحزب الشيوعي للاتحاد السوفيتي اعلن العفو العام الديني للمسلمين من جهة وظل يمارس سياسته القمعية والاضطهادية ضدهم من جهة اخرى. واثاء الحرب العالمية الثانية تم الغاء بعض الجمهوريات السوفيتية الاتحادية وايالات مثل القريم، وتشيتشن - اينغوس، وقره تشاي، وبالكار ونفي سكانها بالجملة الى سيريا او تركستان، والكثيرون من هؤلاء قد لاقوا حتفهم وهم في طريقهم الى المنفى والباقيون لفظوا اخر انفسهم في معسكرات التجمع بسبب الامراض السارية المتفشية بينهم من حمى تيفية وزحار وغيرها. وظل القفقاسيون في المنفى ١٤ عاماً كاملاً.

ويمكن تصنيف الجماعات الاسلامية المتواجدة اليوم في الاتحاد السوفيتي على النحو التالي حسب المعلومات المتخذة من المصادر الموثوقة:

واحدة تتولى تعليم الاسس والمبادئ الاسلامية. ولا يحق للمسلمين نشر كتاب ديني كما لا يحق لهم طبع الكتب التي تبحث عن تاريخهم وثقافتهم وما لهم من عادات وتقاليد. ومما يجب العلم به ان الاتحاد السوفيتي ليس فيه مسجد واحد حر وليست فيه مؤسسة دينية حرة وكل ما يقوله السياسيون السوفييتيون عن وجود حرية دينية كبيرة في بلادهم انما هو هراء لا يمت الى الحقيقة بصلة.

نورالدين محي الدينف، كان من مساعدي خروتشيف للشؤون الدينية فقال في تصريح له انه ما من قرية تعاونية في اوزبكستان الا وفيها مزرعة لتربية الخنازير. ويعني ذلك اكراه المسلمين على تربية الخنازير في هذه المزارع، وذلك مظهر من مظاهر الظلم السوفيتي للمسلمين. ان الحرية الدينية المعلنة في الاتحاد السوفيتي ماهي الا ستار لاختفاء الحقائق المرة وراءه. وليست هناك مدرسة دينية

(من صحيفة ترجمان في عددها الصادر يوم الخميس ١٣ أكتوبر - تشرين الاول - ١٩٨٣)

*Ili yaylalarında koyun sürüsü... koyunlar devletin.
Sheep in the plateaus of Ili. The sheep belong to the state.
قطع غنم في الاراضي الجبلية في مدينة ايلي. الاغنام للدولة.*

SIXTY MILLION MUSLIMS SQUEAZED WITHIN THE VICE OF MARXISM

Aji GÜMÜS

The Mosque in Leningrad:

We were in Leningrad in 1976. Accompanying as reporters our wrestling team, in the European championship. Mehmed Güçlü had won a medal (the only member of our team to do so), and we wanted to express our gratitude in prayers at the Leningrad Mosque, which we had heard existed.

The next morning we took a taxi (a difficult feat to find one in Leningrad) and told the driver to take us to the Mosque. The driver was very much surprized. That was a most abnormal request in an atheist country.

The driver set us down before the door of the Mosque and drove away. Could we get in? Would they prevent our getting in?

The moment we started walking towards the door, heads came out of windows, and the Russian heads started shouting at us. As we reached the door, the angry shouts increased in volume. To tell the truth, we did feel a bit frightened. But we argued to ourselves that we were committing no crime, after all. Some Russians reached us, shouting angrily and making threatening gestures. We were, reporter and wrestler, both calm and very determined. We explained, in the little Russian that we knew, that we wanted to see the Imam of the Mosque and were quite determined to do so. I think, if we had not been so determined, the Russians would have used physical violence against us, and dragged us off.

After that we were rather unexpectedly lucky, just as we had been unusually lucky in finding a free taxicab: the Imam happened to be in the vicinity and, hearing the noise, came up to see what was the matter. The Imam was a thin old man with a pointed beard, and a face that was perpetually smiling. His name was Muhammed Mahmudov (the Russians force all Muslims to add the letters -ov or ev to their names, as a part of the policy of forcible Russification -Tr.), and he said he was a Hajji, and had visited and liked Istanbul, too.

The Imam talked with the group of threatening Russians, and finally succeeded in calming them down and making them go away. Gradually, we recovered from the shock. We listened to what the Imam had to say. After that, we said to him that we wanted to go into the Mosque and make our prayers, "Namaz". But this request, which we repeated with insistence, was firmly refused. The Imam did not unlock the door. Finally we had to content ourselves with taking photographs with the

Imam, and seeing a bit of the Arabic writing on the outside of the Mosque, which had been been concealed by a cloth cover hanging down. The Imam lifted a corner of the cover and showed us what was underneath. After that, we had to return to our hotel.

Religion in Czarist Russia and in Soviet Russia:

More than a hundred nations, belonging to all the religions of the world, live in Soviet Russia. The majority are Slavs (Russians, Ukrainians, and Bjelorussians) belonging to the Orthodox Church. The next most numerous group are the Muslims.

The Muslim population of the Soviet Union is concentrated in the regions of the İdil River basin (this is the Turkish name of the river for which the Russian name is Volga), the Ural region, Siberia, Turkistan, and Caucasia.

In Czarist times, too, the Muslims were subject to some restrictions. But in those days the yearly number of pilgrims making the Hajj was not less than 10,000. After the reforms of 1905, Islam was nominally granted equal status with the other religions. After the second reform of February 1917, all religion were declared completely free. But after the Bolshevik Revolution, in October 1917, the situation was radically altered. The communists had an ideology committed to atheism, but during the early days of the revolution they thought it wise to promise freedom to the Muslims. On the 2nd of December, 1917, Lenin and Stalin issued this proclamation to all the Muslims in Russia:

"The Muslims of Russia, the Tatars of the İdil (Volga) Basin and of Crimea, the Turks and Tatars of Siberia and Turkistan, the Qirghiz and the Sarts, the Turks and Tatars of Caucasia, the Chechens and mountain dwellers of Caucasia: We announce to all of you whose places of worship have been destroyed and whose religion has been suppressed and insulted by the cruel Czarist regime, that from today on your religion, your traditions and your national cultures are to be completely free. Establish your own national life according to your own wishes. This is your inalienable right. Our banners shall be carrying freedom to all the enslaved nations of the world."

Following this, the Qur'an of the Caliph Osman, previously seized by the Czarist government, was returned. Also, the Mosques of Orenburg and Qazzn, occupied formerly by the Russians, were returned to the Muslim community. Although the administration continued to be officially

"atheist", "Muslim Commissars" were appointed to serve the religious needs of the people in Nijnegorod, Orenburg, Perm, Petrograd (Leningrad), Ufa and various other places, among them in Semipalatinsk, Tashkent, and Verni in Turkistan, and Chita, Tobolsk and Novonikolayev in Siberia. The Bolsheviks also organized a series of Muslim Congresses. In these meetings Bolshevik commissars and some deluded or coerced Muslim religious men appeared side by side, and addressed the meetings, promising that the Bolsheviks would be granting religious freedom and independence to the Muslim peoples. These were of great help to the communists at that time.

From Deceit, Back to Realities:

The word most heard in Russia during the last 60 years has been "mirna", meaning "peace" in Russian. Soviet tacticians are the supreme masters in the art of turning facts upside-down. So, shouting the slogan "peace" meant for them waging ceaseless war. Lenin's and Stalin's promises of full religious freedom meant also the diametrical opposite of that.

During the years 1917-1920, a certain measure of religious freedom continued. Schools for religious instruction were permitted and copies of the Qur'an and other religious books could be printed. But all these were transitory.

Religious persecution against the Muslims in the Soviet Union was put into practice in coordination with the campaign against "rich farmers and men of religion deceiving the people", with the pretext of collecting from these the grain that they were accused of withholding from the people. The persecution of religion reached its greatest intensity during the years 1928-1934, passing through 3 stages.

The First Stage: All institutions printing and publishing religious books were seized and closed down, and these were announced to be "counter-revolutionary". The Arabic alphabet was outlawed and replaced by the Latin alphabet (this, too, was later changed, and the Russian Kyrillic alphabet substituted). Former men of religion were declared to be "parasitic elements", and their "right to vote" (!) was taken away. Also, high taxes were imposed on them. Those who could not pay were driven to forced labour in distant regions.

The Second Stage: All men of religion were forced to sign declarations, drawn up by the Commissar for Interior Affairs, in a uniform text. This said that: "I confess that being a man of religion is a means of deceiving the people. I have renounced my old faith and shall not serve religion any more". Some very few men of religion signed those declarations. Those who refused were sent to

forced-labour camps. So the mosques remained without preachers and imams, and the religious schools had no teachers any more.

The Third Stage: The Soviet Government seized all mosques and buildings which were religious schools. Some of these were turned into "Clubs of the Godless", or "Red Corners". Some became warehouses and many were demolished.

This attack against Islam in 3 stages had catastrophic results. During 1929-1939, the number of mosques which were shut down was 14,000 in Turkistan, 6,000 in the Idil-Ural region, 4,000 in Caucasia and 1,000 in the Crimea. The men of religion who did duty in these were arrested, some were shot and the rest condemned to long terms of imprisonment with hard labour. All religious schools were declared illegal and shut down. Places visited by Muslims, such as the graves of holy men, were demolished. To go on the Hajj had been previously prohibited.

Amnesty for Religion:

When the German attack against Russia started, Stalin once again changed his policy against religion. Religious men were pardoned and a certain measure of freedom of worship was granted to Muslims. In 1946, a limited number of Muslims were permitted to go on the Hajj, after an interval of 20 years. This group was headed by Abdülrahman Resulov (again the compulsory "-ov" suffix of Russification -Tr.) and contained a number of organizers and propagandists, all of them carefully selected and appointed by the Soviet government. These gave interviews in Arab countries and made speeches, claiming that the Soviet Union was the greatest protector of Islam. This propaganda, added to the Soviet propaganda through the other channels, was of considerable help to the communists of Syria and of Egypt.

Following the religious amnesty, the Soviet Government also established 4 religious administrations, based on territorial divisions.

The 1st region was Turkistan and Central Asia, center at Tashkent. The Imam appointed to head this was Babahan Abdülmejid Han Oran, brought back from banishment at the age of 85 years.

The 2nd region had its center at Ufa, and covered Siberia and European Russia. It was headed by Abdülrahman Resulov, who had been put into prison several times before by the communists.

The 3rd region was Northern Caucasia. Headed by Qadi Gebeqov, 68 years old, who had spent 14 years in banishment and in prison.

The 4th region was in Azerbaijan. With its center in Baqu. Headed by Sheikh-ul-Islam Alizadeh Ahund Agha, 75 years old. He too had spent the greater part of his life in banishment.

All religious organizations are under the most strict control of the Communist Party. Preachers in Mosques are obliged to begin their sermons (Vaiz) praising the Soviet government. And the vaiz has to end with the words: "The Soviet government is a blessing which has been sent by God. Therefore all those who oppose the Soviet government are in the position of directly opposing God and his Prophet Muhammad."

Some people regard it as odd that men of religion in Russia, who have suffered so much, and who faced death and torture and imprisonment for 30 years should now be obeying and serving the Soviet government. Other people do not regard this judgement as quite fair. But the important point is that the Soviet government is now in the position of making some concessions to religion. Most people realize that the men of religion in Russia now have no other choice but to cooperate with the Soviet Government. Some people outside Soviet Russia, who do not know about conditions in that country, might regard all religious men who work under the conditions imposed on them, as people false to their religion and as mere puppets of the Soviets. But so total and sweeping a judgment would be too superficial and misleading.

The Genocide Continues:

The Soviet Communist Party, at the same time that it declared an amnesty for Muslim men of religion, continued a policy of merciless cruelty against many Muslims. For example, the following autonomous Soviet Republics were abolished, and all Muslim inhabitants of these banished to Siberia or to Turkistan: Crimea, Chechen-Ingus, Qarachay and Balqar.

Many of those thus driven died en route and most of the remainder died of hardships and diseases in the concentration camps at their destination. The few remaining had to live in concentration camps for 14 years.

The present numbers of Muslims living in the Soviet Union are estimated as follows:

Özbek Turks 14 million, Qazan and Siberian Turks 11 million, Qazakh Turks 8 million, Azerbaijan Turks 6 million, Tajiks 4 million, Türkmen Turks 4 million, Bashqurt Turks 2 million, Qirghiz Turks 2 million, Daghistanian Muslims 2 million, Chechen-Ingus Muslims 1 million, Osetins (only part of them Muslim) 1 million, Qaraqalpaq Turks 500,000, Uygur Turks (only those found within Soviet Union) 400,000, Qarachay-Balqar Turks 300,000, Circassians from Adige, Abazin and Qabartay (total) 1 million, Abazas (only part of them Muslim) 200,000, Turks of Anatolian origin 100,000, Muslim Albanians 20,000, Muslims of

Assyrian origin 80,000. Crimean muslims: No one knows how many are left. Total: A minimum of over 57 million.

The rulers in Moscow feel deep anxiety and distrust the Muslims under their rule. The fact that the Muslims hold fast to their religion, their languages and their traditions, added to the further fact that most of these Muslims live near the borders, make Soviet planners consider this group to be the weak point of the Soviet Empire. Communist propaganda has proved ineffective against the Muslims within the Soviet Union, who tend to reject this propaganda with hatred and contempt. The cruelties and terror that have been practised against Islam has served only to strengthen the resolution of Muslims, and has led them to embrace their religion with greater fervour than before.

"Eat Pork!"

The Soviet rulers exploit very profitably the higher-ranking Muslim men of religion in their power. Two of the matters which Soviet propaganda is now concentrating on is to give up celebrating religious feast-days, and stop circumcising children. There is also a campaign to force Muslims to eat the flesh of pigs. Nureddin Muhiddinov (this one a real puppet) boasted that in 1957 there had not remained a single kolkhoz in Özbekistan where pigs were not raised. Forcing Muslims to raise pigs and to eat pork is one of the many cruelties that are being practised against Muslims.

The realities beneath the cover of the propaganda made by Soviet-directed men of religion, are becoming apparent in time. There is not a single school today in Soviet Russia which gives instruction in religious matters. It is still forbidden for Muslims in Soviet Russia to publish a religious book or a book dealing in the glorious past and the spiritual values and traditions of Islamic Peoples. And there is not a single mosque or a single religious organization in Soviet Russia that is not entirely and strictly under the control of the Communist Party.

The "Great religious freedom in Soviet Russia" which Soviet diplomats praise so much, is thus seen to be a fairy tale in reality.

The 60 million Muslims of Soviet Russia have preserved their religion and their identity in spite of the greatest cruelties and oppressions for many years. They are now stronger in will-power and faith and cohesion than ever before. By the year 2000 they will be 80 millions. I visited Soviet Russia six times, and saw various parts of the country. I can confirm that the faith of the Muslim people, and their support of each other is deep and strong.

HABERLER

TÜRKİYE'DEN HABERLER

İSLÂM SANATLARI SERGİSİ: İstanbul'da 20/Nisan/-20/Eylül 1983 tarihleri arasında "İslâm Sanatları Sergisi" adıyla sergiler açıldı.

1977 yılında yapılan 7. İslâm Ülkeleri Dışişleri Bakanları toplantısında, Hicretin 15. yüzyılını kutlama programının devamı olarak, 20 Nisan-20 Eylül 1983 tarihleri arasında İstanbul'da bir "İslâm Sanatları Sergisi" açılması kararlaştırılmıştı. Bu karar gereğince açılan sergiler, İslâm sanatı içinde, Türk sanatının ve kültürünün yarattığı şaheserleri tanıtmayı hedef almaktadır.

İstanbul'un tanınmış büyük müze ve salonlarında açılan ve beş ay müddetle açık bulunan bu sergiler, yerli ve yabancı turistler tarafından büyük alâka gördü.

MİLLETLERARASI İslâm Sanatları Sempozyumu:

İslâm Konferansı Teşkilâtına bağlı olarak İstanbul'da kurulmuş ve İslâm tarihi, sanatı ve kültürü konularında araştırma yapmakta olan, "İslâm Tarih, Sanat ve Kültürü Araştırma Merkezi (IRCICA) de, İslâm Sanatları Sergisi faaliyetlerine, bir sempozyum düzenleyerek katılmıştır. IRCICA'nın düzenlediği bu sempozyumun konusu, "İslâm Sanatında Genel Prensipler-Formlar ve Temalar" dır.

18-22 Nisan 1983 tarihleri arasında, İslâm sanatının bu konu etrafında inceleneceği sempozyuma birer tebliğ ile katılacaklarını bildiren dünyanın çeşitli yerlerindeki müze ve sanat kuruluşları, araştırma merkezleri ve Üniversitelere mensup ilim adamlarının sayısı bir hayli yüksek olmuştur. Ayrıca bir grup ilim adamı da, İslâm sanatı konusundaki bu akademik faaliyete tebliğ vermeden iştirak etmişler. Bir çok İslâm ülkesi de temsilci göndermiştir.

IRCICA Sempozyum ile ilgili olarak sergi, konser ve sema gösterisi gibi, sanat ve kültür faaliyetleri yapmış ve başarılı olmuştur.

IRCICA'nın gösterdiği faaliyetlerde başarı payının, bu teşkilâtın başkanı olan değerli ilim adamı Doç.Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu'na ait olduğunu burada zikretmek yerinde olacaktır.

İSA ALPTEKİN'İN TELGRAFLARI:

Milletlerarası İslâm Sanatları Sempozyumu, İstanbul'da devam ettiği sırada, Doğu Türkistan Hükûmeti Eski Genel Sekreteri ve Dünya İslâm Birliği Kurucular Meclisi Azası İsa Alptekin,

İstanbul'daki sempozyuma başkanlık eden İslâm Konferansı Genel Sekreteri Habib Şatti'ye aşağıdaki telgrafi çekmiştir:

Ekselans Habib Şatti,

İslâm Konferansı Genel Sekreteri.

(İslâm Tarih Kültür ve Sanatını Araştırma Merkezi)

Yıldız-İstanbul

İslâm Konferansı olarak, Kızıl Çin esaretinde inleyen Doğu Türkistandaki, İslâm kültür ve sanat mirasının bugünkü durumunun tetkik ettirilmesi,

İslâm Konferansı nezdinde kurulan, Müslüman ekalliyetler şubesinin bir an evvel faaliyete geçirilmesi,

Âtidedeki, İslâm Devletleri Hariciye Vekilleri Konferansında, Doğu Türkistan meselesinin müzakere edilip hayırlı kararlar alınmasını, kızıl Çin'le diplomatik münasebetleri olan İslâm devletlerinin, Doğu Türkistan'a istiklâl tanınması hususunda, Komünist Çin nezdinde tavsiyelerde bulunulmasının,

Teminine tavassutlarınızı arz ve istirham eylerim. 21/4/1983

İsa Alptekin

Doğu Türkistan Hükûmeti Eski Genel Sekreteri ve Dünya İslâm Birliği Kurucular Meclisi Azası

Aynı gün toplanarak müzakerelere başlayan "İslâm Kültür ve Sanat Mirasını Koruma Komisyonu Başkanlığına da İsa Alptekin tarafından şu telgraf çekilmiştir:

Tel.

İslâm Kültür ve Sanat Mirasını Koruma Komisyonu Başkanlığına

(İslâm Tarih, Kültür ve Sanatını Araştırma Merkezi)

Yıldız-İstanbul

"Muhterem komisyonunuzun hâlen tezekkür etmekte bulunduğu çok önemli meseleler arasına; Doğu Türkistan'da kızıl Çin, Batı Türkistan'da kızıl Rusya tarafından tahrip edilen ve edilmekte olan İslâm kültür, sanat ve medeniyetinin de dahil edilmesini ve müstakbel programlarınızda her iki Türkistan'daki İslâm mirasının korunması hususunun dikkate alınmasını arz ve istirham eylerim. 21/4/1983

İsa Alptekin

Doğu Türkistan Hükûmeti Eski Genel Sekreteri ve Dünya İslâm Birliği Kurucular Meclisi Azası

ESİR MİLLETLER HAFTASI DOLAYISIYLA YAPILAN BASIN TOPLANTISI ve YAYINLANAN BİLDİRİ

20 TEMMUZ 1983 günü, Esir Milletler Haftası'nın 24. yıldönümü idi.

Doğu Türkistan Hükümeti Eski Genel Sekreteri İsa Alptekin, bu yıldönümü münasebetiyle bir bildiri yayınlamış. Bu bildiriye müteakip, aynı gün bir basın toplantısı tertiplemiştir. İstanbul matbuatı tarafından çok ilgi gösterilen bu toplantıya Türkiye'nin en büyük gazetelerinin muhabirleri katılmıştır. İsa Alptekin'in basına dağıtılan bildirisinin bir bölümü şöyledir.

"Büyük Türk Milleti
İslâm Dünyası
Hür İnsanlık Âlemi..

Bugün Esir Milletler Haftası'nın 24. yılındayız. Bu haftayı bizler, geçmiş yıllardaki haftalar gibi yine ızdırapla anmaktayız.

20. asrın sonlarına yaklaşırken, insanlık camiası içerisinde, büyük bir medenî milletin bir yüz milyon evlâdının, kızıl Rus ve kızıl Çin gibi iki zâlim emperyalist devletin esareti altında yaşaması, bizim mâkûs talihimiz olabilir. Fakat bu durumun, gerek İslâm dünyasının, gerek hür insanlık âleminin ve dolayısı ile 20. asrın yüz karası ve utancı olarak tarihe geçeceğinden de şüphemiz yoktur.

Büyük Türkistan'ın bölünmez bir parçası olan Doğu Türkistan, kızıl çarların metotlarını gölgede bırakacak zulümlerin tatbikatçısı olan kızıl Çin istilâcılarının esareti altındadır. Diğer emperyalist devletler, hiç olmazsa istilâ ettikleri ülkeye kukla bir cumhuriyet idaresi verdikleri halde, Çin emperyalistleri böyle bir şeyi düşünmemekte, zorla girdikleri ülkeyi kendi vatanları saymaktadırlar. İşte bu iğrenç siyaset yüzünden, beşbin yıllık Türk vatanı olan Doğu Türkistan'ın adı değiştirilerek, "yeni toprak" demek olan "ŞİNCAN" yapılmıştır. Böylece Doğu Türkistan adı, hâfızalardan ve hâtıralardan silinmek istenmektedir.

Bugün kızıl Çin, bazı hususlarda Doğu Türkistan Türkleri üzerindeki baskısını biraz olsun gevşetmişse de, bu geçici ve aldatıcı bir durumdur. Temel politikaları olan zulüm ve işkence hiç bir zaman değişmez. Dış siyasetindeki şartlar kendi lehine döndüğü zaman yine ananevî zulümüne devam edeceğinden şüphe edilmemelidir."

Basın toplantısında kalabalık bir gazeteci grubuna, Doğu Türkistanlılara ve üniversite mensuplarına hitap eden İsa Alptekin ez cümle şunları söyledi:

"Esir Türkler'in davası ile Türk hükümetinin yakından ilgilenmesi halinde, bir an önce istiklâlerine kavuşacaklardır. Doğu ve Batı Türkistan'da, Rus ve kızıl Çin baskısı altında yaşayan esir Türkler'

in davasına yalnızca, merkezi Mekke'de bulunan Dünya İslâm Birliği Teşkilâtı sahip çıkmaktadır. Çin'in baskısı altında bulunan Doğu Türkistan'a, Dünya İslâm Birliği maddî ve mânevî yardımda bulunuyor. Daha önce kızıl Çin hükümetinin yaptığı Kur'an-ı Kerim'lerin yerine, teşebbüse geçerek 25.000 Kur'an-ı Kerim gönderdi. Dünya İslâm Birliği Doğu Türkistan'da dinî hayatın serbest olması için, Çin hükümeti ile ilişki kurdu. Bizim davamızı destekledi, dinî kitaplar gönderdi. Devlet olarak, millet olarak Doğu Türkistan'la kimse ilgilenmiyor. Türkiye'de esir Türkler hakkında sadece bir tek kitap var. Oysa, Amerikalılar, Avrupalılar bu konunun araştırılması için enstitüler kurmaktadırlar.

Rusya'nın Türk topraklarında gözü olduğu herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Ancak, Rusya Türkiye'ye hegemonyası altında tuttuğu 80 milyon esir Türk yüzünden saldıramıyor. Çünkü, onların kendisini arkalarından vuracağından korkuyor.

Bugün, 80 milyonluk Arap dünyası, Filistin davasını basın yoluyla, maddeten ve mânen destekliyor. Oysa ki, kızıl Çin ve Rus baskısı altında yaşayan Türkistanlılar'la kimse ilgilenmiyor. Sadece Dünya İslâm Birliği esir Türkler'in davasını desteklemektedir."

Çeşitli Doğu Türkistan yiyeceklerinin ikram edildiği basın toplantısı gazeteciler tarafından ilgi ile takip edilmiş; Milliyet ve Millî Gazete temsilcileri İsa Alptekin ile ayrıca birer röportaj yapmak üzere randevu almışlardır.

Basın Toplantısının Akisleri:

TERCÜMAN Gazetesi, İsa Alptekin'in neşrettiği bildiriye ve basın toplantısında yaptığı konuşmaya geniş yer ayırarak; haberin başlığını şu şekilde vermiştir; "İsa Alptekin, Dünyada Müslüman Türklerden başka esir millet kalmadı" dedi.

HÜRRİYET Gazetesi, "Alptekin, Doğu ve Batı Türkistanlı Türkler yok edilmek isteniyor." dedi.

MİLLÎ GAZETE, "Alptekin, esir Türklere sadece Dünya İslâm Birliği sahip çıkıyor." dedi.

MİLLİYET Gazetesi, "İsa Alptekin, Doğu Türkistan davası Birleşmiş Milletlere götürülmelidir." dedi.

YENİ DÜŞÜNCE Dergisi, "İsa Alptekin, Sovyet esareti, esaret kabul ediliyor ama, kızıl Çin'in bizleri ezmesi esaret sayılmıyor." dedi.

TASVİR Gazetesi, "İsa Alptekin, Komünistler büyük baskıya rağmen Doğu Türkistan'da dinî hisleri yok edemedi. Kardeşlerimiz komünizm kısıcında mücadeleyi sürdürüyorlar." dedi.

Gazetelerin, haber olarak yukarıda zikrettiğimiz başlıklarla verdikleri basın toplantısı ayrıca TERCÜMAN gazetesinde Ahmet Kabaklı'nın usta

kalemiyle efkârı umumiyeye sunulmuştur. Sayın Ahmet Kabaklı'nın makalesi şöyledir:

ESİR MİLLET

Diplomatları ikiyüzlü, aydınları ard görüşle şartlanmış ve halkları propaganda gafili Avrupa, şimdi de montajlar halindeki Ermeni gözbağcılığını İsviçre'nin Lozan sinemalarından seyre koymuştur.

Bunlar, yüzde doksanı zaten, dünyanın çok ülkesinde, ticarete, büyük sanayie el koymuş bulunan ve SSCB'de Ermenistan diye "vatan"ları olduğu halde gitmeyen ASALA ve TAŞNAK tıynetli Ermeniler'e, Türkiye'de "vatan sağlamak komedyasındalar. Halbuki bugün özyurtlarında "esir" düşürülmüş milletlerin haklarına sahip çıksalar, sahiden insanca ve faydalı bir iş yapmış olurlardı.

Doğu Türkistan Türklüğü şimdi bir zindanda mıdır? Batı Türkistan, Özbek, Kırım, Kırgız, Azeri Türkleri can kıyımına, hak kıyımına mı uğratılmışlar? Kerkük, Suriye, B.Trakya, Bulgaristan vs'de soydaşlarımız neler çekiyor? Kimin umurunda.

Kendi iddialarına göre bile Ermeni nüfusu (S.Rusya hariç) bütün dünyada 1,5 milyon tüccardır. Esir Türkler'in sayısı ise en azından 100 milyon. 2-3 milyonluk birtakım ırklar haydut, katil ve müteceviz de olsalar sırf İncil ve Tevrat okudukları için niye bu kadar kıymetli oluyorlar? Buna karşılık yüz milyonlarca insan, sadece Müslüman oldukları için mi suçlu sayılıyorlar?

Medeniyet ve "hümanizm" iddialı 20. asır insanlığı, Hz. İsa gibi bir mazlûmun huzurunda bari, sıkılarak olsun, bu güç soruyu cevaplandırmak zorundadır. Yoksa her yaptıkları sahte, her sözleri bin defa yalandır.

★ ★ ★

Onlar ve bizim ilgililer, Esir Milletler Haftası'nın 24. yılı dolayısıyla Doğu Türkistan Muhtar Bölgesi, eski genel sekreteri, Türkistanlılar lideri, idealist vatanperver İSA YUSUF ALPTEKİN'i dinlemeliydiler. İnsanlığın bu sözde adalet çağında fiiliyatta yalnız İslâm-Türk ülkelerinin kültür ve zulüm sömürgesi olduğunu, ellerini yüzlerine kapayarak öğrenmeli idiler.

Sovyet idaresindeki 70 milyon Türk gibi, Doğu Türkistanlı soydaşlarımız da, "Çin Halk Cumhuriyeti"nin ağır esareti altındadır. O kadar ki, Doğu Türkistan'ı, açık müstemleke yapmışlar, adını bile "Yeni Fethedilmiş Ülke" anlamına SİN-KİANG (Şincan) koymuşlardır. Fazla Çinli nüfusu oraya yerleştirmekte, toprak altı ve üstündeki büyük zenginliklerini sömürmektedirler.

Ne acıdır ki, bazan TRT ve gazetelerimiz bile Doğu Türkistan gibi 4000 senelik ilk-yurdumuza

Sinkiang diyebiliyorlar. Cehalet ve kaygısızlığımız öylesine derindir.

Batı dünyası da "Esir Milletler" denince yalnız Sovyet sömürgelerini anlıyor. Çin esiri milletler hesaba katılmıyor. "Hafta" ile ilgilenen devlet ise sadece Amerika'dır. Ermeni hâmisî Fransa ve benzerlerinin öyle taraklarda bezleri ne gezer.

İslâm kardeşler arasında da yalnız Suudî Arabistan dostumuz, Doğu Türkistan Müslümanları'yla ilgilenmek yönünden, üstüne düşeni fazlasıyla yapıyor. ona teşekkürler borçluyuz.

★ ★ ★

Doğrusu kimseleri kınamaya hakkımız da yok, çünkü dâvâ bizimdir. Dünya Türklüğü'nün ümidi olan son Türk devletinin, M.Eğitim'i, TRT'si, Hariciye'si ve basını dış Türkler konusunda, üstüne düşeni yapmadıkça, başka devletleri kınamaya elbette hakkımız yoktur. Dâvâyı dünyaya duyurmak, ancak bize düşmektedir.

Bu konularda, elbette dostluk ve kültür çerçevesi içinde kalınarak neler yapılmaz ki Meselâ:

Önce, Türkiye Türkçesi'ni, bütün dünya Türklüğü tarafından anlaşılır olmaktan çıkararak Sovyet emellerine hizmet eden uydurukça'nın zararlarından arıtmalıyız. Doğu Türkistan ve diğer ülkelere Türk tarihine, edebiyatına dair kitaplar, dinî eserler ve bilhassa Kur'ân-ı Kerim'ler göndertmeliyiz. üniversitelerimizde "Dış Türkler" kürsüleri kurmalıyız.

Türkistan'a bol bol bilginler, sanatkârlar, folklor ekipleri yollamalı, oradan geleceklere de kolaylık sağlamalıyız.

Doğu Türkistan ve diğer Türk ülkelerinin yetiştirdiği, çoğu dünya ölçüsünde bilgin ve sanatkârları her fırsatta anmalı, Türk ülkelerinin zenginliklerini, halkımız ve öğrencilerimize tanıtmalıyız. Çin ve Rusya'daki Türkler'in yaşayışlarını, güzel vatanlarını, sanatlarını, âbidelerini, törelerini gösteren filmler çekirtmeliyiz. Orada verdiği şehitler için de mevlid okutmalı, tarih ve dillerini öncelikle tanıtmalıyız.

Almanlar, Amerikalılar, Japonlar bile Doğu Türkistan'da filmler yapmışlardır. Oralara turist, kameraçı, gazeteci göndermek imkânları artık bize de açılmıştır.

Şu iki gerçeği dünyaya anlatmalıyız:

1) Eğer Doğu Türkistan Türklüğü'ne sahip çıkılmazsa, Rusya, geçmişte olduğu gibi, "koruyucu" pozunu ile bu ülkeye el koymaya kalkacak, Kızıl Çin, bunu yutamayacağı için SSCB ile Kızıl-Çin arasında 3. Dünya Harbi patlak verecek ve bütün dünyayı yakacaktır.

2) Doğu Türkistan, "Sinkiang" adlı Çin sömürgesi değil, muhtar (otonom) bir Türk ülkesidir.

İSA ALPTEKİN ERMENİ TERÖRÜNÜ TEL'İN ETTİ?

Komünist Ermenilerin Türk dış temsilciliklerine vaki silahlı tecavüzlerini tel'in etmek amacıyla İsa Alptekin 1.8.1983 günü bir bildiri hazırlayarak İstanbul matbuatına göndermiştir. İsa Alptekin'in bu bildirisinden bazı pasajları aşağıya alıyoruz.

“Büyük Türk Milletine
Ermenilere
Dış Türklere
İslâm Dünyasına
Hür İnsanlık Âlemine!!!

Dünyanın her köşesinde yüce devletimizi temsil vazifesi gören elçilerimizi ve elçiliklerimize mensup memurlarımızı hunharca ve kalleşçe katleden Ermenileri, bunları yetiştiren Ermeni ve diğer terör örgütlerini ve bu örgütlere arka çıkan devletlerin bu hareketlerini... Doğu Türkistan Türkleri nâmına nefretle karşılıyor ve tel'in ediyorum.

Dış Türk Kardeşlerime Sesleniyorum!

Ermeni katilleri protesto eden mitingler, yürüyüşler tertip etmeliyiz. Ermenileri destekleyen devletleri ve milletleri şiddetle tel'in etmeliyiz. Dünyadaki Ermenilerin millî, dinî, siyasî liderleri nezdinde ikazlarda bulunmalıyız. Ermenilerin kalleşçe, kahpece şehid ettikleri kardeşlerimiz için mevlütler okutup dualar etmeliyiz.

İslâm Dünyasına Sesleniyorum!

Bir milyarı aşan nüfusu ile İslâm âlemi diniyle, kitabıyla, Rasûlüyle bir bütündür. Birimizin dostu, hepimizin dostu, birimizin düşmanı, hepimizin düşmanı olmalı idi... Fakat maalesef olmadı. Olamıyor. Birimizin düşmanı maalesef diğerimizin dostu oluyor. Ermeni câniler, mâsûm müslüman Türk kardeşlerimizi katlederken, İslâm dünyası sessiz kalıyor. Sükût ediyor.... Ermeniler'in bu menfûr hareketleri lâıykı ile protesto edilmiyor. Gönül isterdi ki, İslâm devletlerinin reisleri de, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı kadar olsun beyanatta bulunmalıydılar. Bunu maalesef duymadık.

Orta Doğu'daki Müslüman Devletler ve milletler şunu bilmelidirler ki, bugün Türkiye Cumhuriyeti, dünya hakimiyeti güden Rusya ile sizin aranızda yıkılmaz bir kale, aşılmaz bir settir. Evvel Allah, Türkiye sâyesinde hür ve müstakil yaşama imkânına sahip bulunuyorsunuz. Allah göstermesin, Türkiye'ye bir tehlike vâki olduğu zaman, Rusya sizleri 24 saat bile yaşatmayacak, hepimizi ortadan kaldıracaktır. Türkiye Cumhuriyetinin mevcudiyeti, sizin de mevcudiyetiniz ve bekanızın teminatı demektir. Bu hususu unutmamak dinî, millî ve insanî vazifedir.

Ermenileri Destekleyen Devletlere Sesleniyorum!!!

Ermeniler'in "sözde" dâvâlarını destekliyor, onlara kongre toplamaları için yer ve imkân veriyorsunuz. Neden? Eğer sizler, mazlûm insanların dostu iseniz, niçin kızıl Çin ve kızıl Rus mahkûmu yüz milyon Türk'ün kurtulması için yardım etmiyorsunuz? İnsanlık 21. asrı idrâk etmek üzere iken, Sovyet Rusya'nın, Çin'in esareti altında "şu kadar" millet inlemektedir. Çeşitli dinlere mensup, çeşitli diller konuşan bu kadar milletin hürriyet ve istiklâl-leri, asgari insanlık haklarının ellerinden alınmış olması sizleri hiç ilgilendirmiyor mu?

Şunu unutmayınız ki, esaret altında olsalar bile yüz milyon Türk, Türkiye'ye tek vücut gibi bağlıdır. Onun zararına olacak her hareket, bütün Türk dünyasını incitmiş olacak, ona yan bakanlar, yüz milyon dış Türkleri karşılarda bulacaklardır.

Bunları bütün dünyanın böylece bilmesini istiyoruz.

İsa Alptekin

Doğu Türkistan Hükümeti Eski Genel Sekreteri

DOĞU TÜRKİSTAN'IN KIZIL ÇİN İSTİLASINA MARUZ KALIŞININ 34. YILDÖNÜMÜ MÜNASEBETİYLE İSA ALPTEKİN'İN 26/Eylül/1983 GÜNÜ YAYINLADIĞI BİLDİRİ:

26/Eylül 1983 günü, Doğu Türkistan'ın Kızıl Çin istilâsına mâruz kalışının 34. yıldönümü idi. Bu meş'ûm günü Türk dünyasına, İslâm âlemine ve hür dünyaya hatırlatılması amacıyla, Doğu Türkistan Hükümeti Eski Genel Sekreteri İsa Alptekin bir bildiri yayınlamıştır. İstanbul'daki gazetelerin de yer verdiği bildirin hûlasasını buraya alıyoruz:

“Büyük Türk Milleti, İslâm Dünyası, Hür İnsanlık Âlemi!..

Aziz Yurdum Doğu Türkistan'ın kızıl Çin istilâsına mâruz kalışının 34. yıldönümü münasebetiyle Doğu Türkistan Türkleri'nin dışarıdaki, maddî mânevî imkânlardan ve himayeden mahrum, naçiz bir tercümanı olarak, bu kara günümüzde sizlere seslenmek istiyorum.

1949 senesinde kızıl Çin orduları, milliyetçi Çin'in sömürgesi olan ana yurdumuz Doğu Türkistan'a girmeden önce, Doğu Türkistan'daki milliyetçi Çin silahlı kuvvetleri baş kumandanı Tav Si Yö'ya müracaatta bulunarak: “Siz Doğu Türkistan'ı, baş düşmanınız komünistlere bırakmaktansa, bu toprakların asıl sahipleri olan bizlere, Doğu Türkistanlılara bırakınız.” şeklinde ısrarlı taleplerde bulunduk. Bu ısrarlı taleplerimize rağmen general Tav, 26/Eylül/1949'da Mav Ze Dung'a bir telgraf çekerek, hiç mukavemet etmeden teslim olduğunu bildirdi. Ve Doğu Türkistan'ı kızıl

Çin ordusuna teslim etti. Çin komünistleri de, bütün komünistlerin yaptıkları gibi, iddialarının ve verdikleri sözlerin tam aksine hareket ederek Doğu Türkistan'ı cehenneme çevirdiler.

Kızıl Çin'in milletimize pervasızca işkence ve zulüm yapmasında komşularımızın, dindaşlarımızın, soydaşlarımızın ve hür insanlık âleminin sessiz kalmasının büyük rolü vardı. Bizlere karşı yapılan haksızlıklar, zulüm ve işkenceler karşısında komşularımız, İslâm dünyası, insanlık âlemi seyirci kalıyor, her hangi bir tepki göstermiyordu. Meydanı boş bulan kızıl Çin ise akla hayale gelmeyecek zulümlerini Doğu Türkistan üzerinde tatbik etmekten çekinmiyordu. Halbuki; 1950'de kızıl Çin'in Tibet'i istilası karşısında yer yerinden oynamış, bütün dünya kızıl Çin'i protesto bombardımanına tutmuştu. Komşularımızın, İslâm âleminin ve hür dünyanın bize olan bu ihmal ve alâkasızlığı maalesef hâlen devam etmektedir.

Bugün haklı olarak Filistin, Afganistan, Tibet davasına karşı Türk-İslâm dünyası ve insanlık âleminin gösterdiği yakın alâka, nedense Doğu Türkistan için gösterilmemektedir. Bu hal, kızıl Çin işkence ve zulümlerinden fazla bize acı ve ızdırıp vermektedir. Ve genç nesillerimizi hayâl kırıklığına uğratmaktadır.

Kızıl Çin son bir kaç seneden beri Doğu Türkistan'daki zulüm ve haksızlıklarını bazı hususlarda biraz hafifletmiş ise de, bunlar Doğu Türkistan'ın hürriyet, istiklâl ve esas davası ile alâkası olmayan basit, göstermelik, milletimizi avutmak, uyutmak, halkımızın Çinliler'e olan kin, nefret infialini hafifletmek, millî ayaklanmaları önlemek maksadıyla girilen taktiklerden ve hilelerden ibarettir. Çinliler'in silah gücü ile halledemedikleri meseleleri hile ve entrika usulleriyle hallededindikleri bütün dünyaca bilinen tarihî bir hakikattir. Çinliler'in temel millî politikalarında hiç bir değişiklik olmamıştır.

Hülâsa... Doğu Türkistan kızıl Çin esaretinden kurtulmak imkânı bulamadığı takdirde, Doğu Türkistan denilen ezeli Türk yurdu haritadan silinecek ve orada yaşayan 20.000,000 müslüman Türk mahvolup gidecektir. Bununu vebali ise, bizim ömür boyu ilan etmekte bulunduğumuz davamıza kulak asmayan, biraz olsun derdimizi dinlemeyen, rica ve dileklerimizi umursamayan, maddî ve mânevî yardım ellerini uzatmayan komşularımızın, Türk-İslâm dünyasının ve hür insanlık âleminin olacaktır...

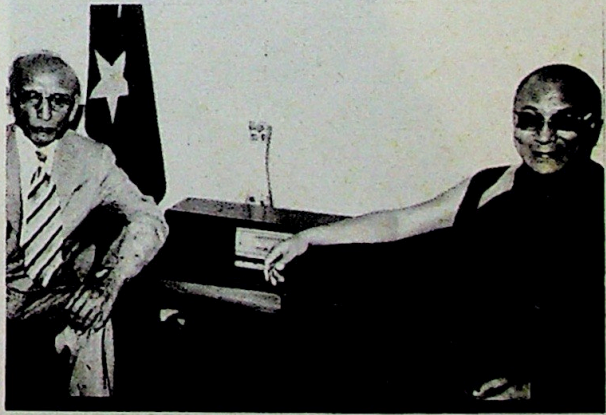
İsa Alptekin
Doğu Türkistan Hükûmeti
Eski Genel Sekreteri

DALAY LAMA TÜRKİYE'YE GELDİ

Dünya Budistlerinin lideri Dalay Lama, 18 Eylül 1983 günü, Türkiye'deki Doğu Türkistanlıları ziyaret maksadıyla İstanbul'a geldi. Doğu Türkistanlıların lideri ve Doğu Türkistan Hükûmeti Eski Genel Sekreteri İsa Alptekin tarafından kalabalık bir Doğu Türkistanlı grubuyla Yeşilköy Hava Limanı'nda karşılanan Dalay Lama Doğu Türkistanlıların misafiri olarak Boğaziçi'ndeki Tarabya oteline indi. Burada Doğu Türkistanlılarla tanışan ve hasbihallerde bulunan Dalay Lama, 19 Eylül günü Tercüman ve Milliyet gazetelerinin muhabirlerini kabul ederek birer mülakat verdi. 19 Eylül 1983 öğle namazı sırasında Sultan Ahmet Camiini ziyaret eden Dalay Lama namaz kılmakta olan müslüman halkı huşu ve hayret içinde seyretti. Daha sonra Tarabya oteline döndü. Akşam İsa Alptekin tarafından Dalay Lama şerefine verilen yemeğe İstanbul'dan da seçkin bir topluluk katıldı. Ayrıca, Hindistan'ın Ankara Büyükelçisi Pamiral Gosh ve Hindistan fahri Konsolosu Nihan Boytüzün de hazır bulundular.

Dalay Lama, Yeşilköy Hava Alanı'nın şeref salonunda
The Dalay Lama, at Yeşilköy, airfield in Istanbul.
ان دالاي لاما في صالون شرف مطار يشيل كوي.

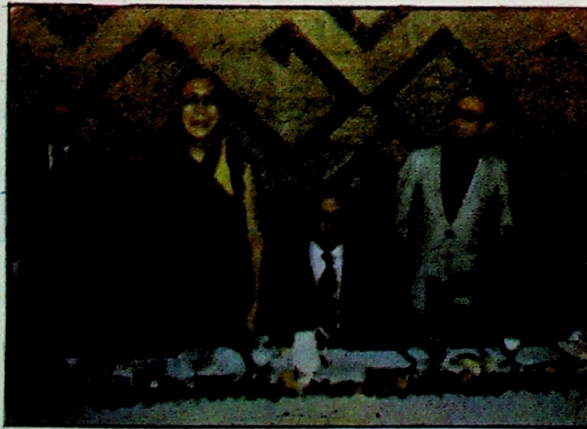
İsa Alptekin'le samimi bir sohbet sırasında.
Having a friendly conversation with İsa Alptekin.
في محادثة ودية مع الاستاذ عيسى الب توكين.

İsa Alptekin, yemekte Dalay Lama'ya hitaben bir konuşma yaptı. İsa Alptekin'in konuşmasına karşılık olmak üzere Dalay Lama'da İngilizce olarak bir nutuk verdi. Samimi ve sıcak bir hava içerisinde geçen yemekte Doğu Türkistan ve Tibet'in, aynı kaderi paylaşan komşu iki ülke olduğu ve kısa zamanda her ikisinin de kızıl Çin esaretinden kurtulmaları temennisinde bulunuldu.

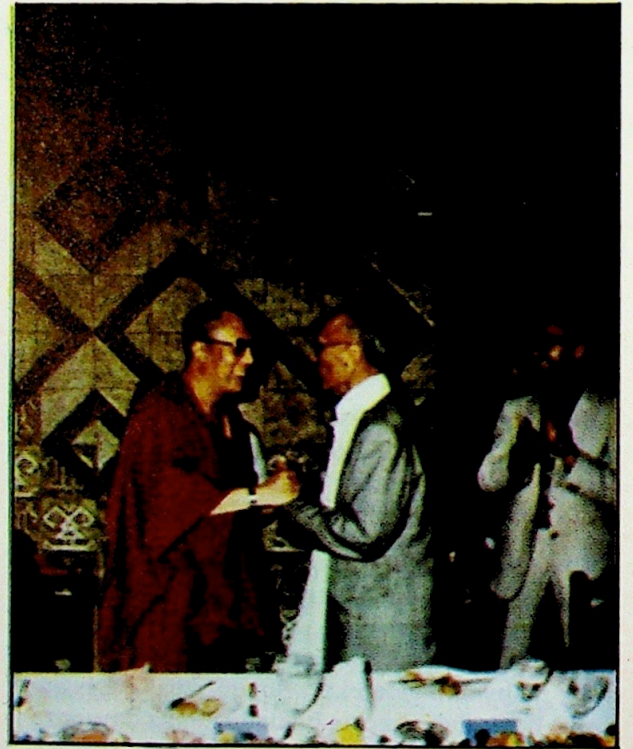
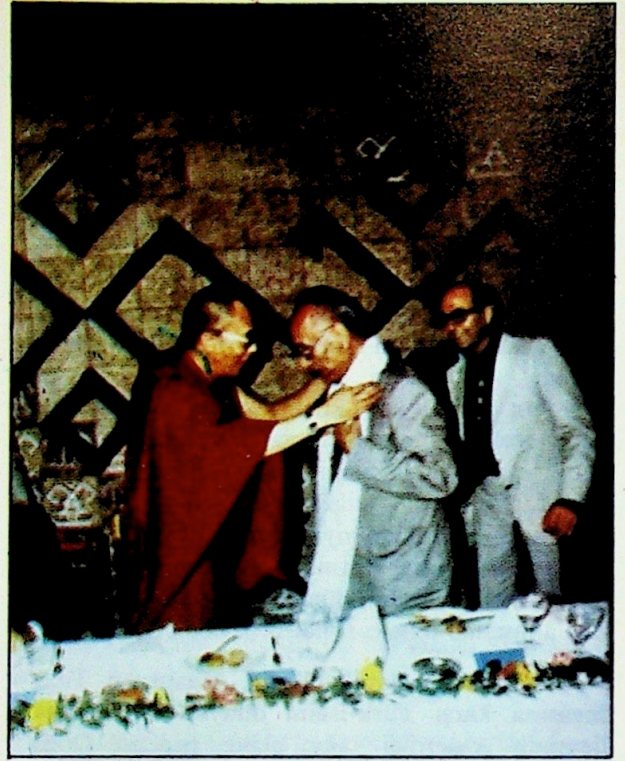
Yemek sırasında İsa Alptekin tarafından Dalay Lama'ya bir Doğu Türkistan giysisi olan ipek bir "Ton" ve İstanbul Seramik Fabrikası mâmûlü bir tepsi hediye edildi. Dalay Lama'da İsa Alptekin'e ipek bir Tibet şalı hediye etti. Dalay Lama, yedi kişilik ziyaretçi kafilesiyle 20 Eylül 1983 günü, yine başta İsa Alptekin olmak üzere kalabalık bir Doğu Türkistanlı grubu tarafından Yeşilköy Hava Limanından uğurlandı.

*Dalay Lama'ya karşılamaya gelen Doğu Türkistanlı kızlar.
Girls of Eastern Turkistan come to meet the Dalay Lama.*
بنات تركستان شرقية التي آتت لتسليم دالاي لاما

*Dalay Lama, şerefinde verilen yemekte konuşurken....
The Dalay Lama speaks at the dinner given in his honour.*
حينما يتحدث دالاي لاما في المائدة الطعمانية قدمت لشرفه.

*Dalay Lama'nın İsa Alptekin'e Tibet işi bir ipek boyun atkısı
vermesi yemekte bulunanların tezahüratına vesile oldu.
The Dalay Lama presents a Tibetan shawl to İsa Alptekin.
Applauded by those present.*

ان مقابلة دالاي لاما بلعالم الرقبة الحريري المصنوع في تيبهت الامتلاذ عيسى الب
تكنين صارت وسيلة لتظلمرات الحاضرين في المائدة.

DOĞU TÜRKİSTAN'IN İSTİKLÂL KAZANIŞININ 50. YILDÖNÜMÜNÜN DE ANMA TOPLANTISI YAPILDI

12 Kasım 1933'te Doğu Türkistan'ın istiklâl kazanıp, Doğu Türkistan'da "Doğu Türkistan İslâm Cumhuriyeti" adıyla bir Türk devleti kurulmasının 50. yıldönümü olan 12/Kasım/1983 Cumartesi günü, Doğu Türkistan Neşriyat Merkezi'nde bir anma toplantısı yapıldı.

İsa Alptekin'in açış konuşmasıyla başlayan toplantı, mütevazı, fakat sıcak ve çok samimi bir hava içinde devam etti. Toplantıda, Prof.Dr. İbrahim Kafesoğlu, Eski milletvekillerimizden avukat Sait Bilgiç, yazar, avukat İsmet Tümtürk, Prof.Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, Kırım Türklerinin lideri Müstecip Ülküsal, Tercüman gazetesi yazarlarından Ergun Göze, Doç.Dr.Mehmet Saray... Doğu Türkistan'ın çeşitli yönleri hakkında çok değerli konuşmalar yaptılar. İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim üyelerinden Emin Işık, Türkistan şehitlerinin ruhları için Kur'an-ı Kerim okuyup dua etti. Doğu Türkistan mücahitlerinden Hamidullah Tarım, Doğu Türkistanlı gençlerden Ömer Kanat, Abdulhamit Avşar Doğu Türkistanla ilgili şiirler okudular. Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu "Kaşgar'da Vakit" adlı şiirini okudu.

Bu tarihî günün hâtırasının canlı kalabilmesi ve isteyen hemşehrilerimizin de görebilmeleri için toplantı, baştan sona kadar videoya alındı.

Ayrıca bu tarihî günün ehemmiyetini belirten bir bildiri İsa Alptekin tarafından hazırlanarak basına dağıtıldı.

Tercüman gazetesinde tam metin halinde, diğer gazetelerde kısa haber niteliğinde çıkan bildiride ez cümle şöyle denilmektedir:

"Büyük Türk Milleti, İslâm Dünyası, Hür İnsanlık âlemi.

Bugün Doğu Türkistan'ın Çin esaretinden kurtulup istiklâl ilân edişinin ve büyük ecdadı gibi, esaret tanımaz bir millet olduğunu bütün dünyaya haykırış-

Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu... "mazideki haşmetimize kavuşabiliriz."

Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu. "Muslims can regain their ancient glory."

قال الاستاذ ابراهيم قفص اوغلو / يمكننا ان نترك مجدنا وعظمتنا من جديد.

Prof. Dr. N. Hacıeminoğlu. Dertleri dile getirdi.
Prof. Dr. N. Hacıeminoğlu. Gave voice to our sufferings.
الاستاذ حاجي امين اوغلو قد اوضح مشاكلنا الاجتماعية.

nın ve Türk'ün milli bayrağı olan "Gök Bayrak"ın Tann dağları üzerinde dalgalanmaya başlayışının 50. yıldönümüdür."

....."3 Mart 1931'de Doğu Türkistan'ın doğu tinden Hacı Hoca Niyaz adındaki bin millî kahramanımızın liderliğinde, hiç bir milletin ve devletin yardımı olmaksızın sopa ve dış-tırmak gücü ile... ayaklanmalar meydana geldi."

"Netice itibarıyla, İli ve Urumçi vilâyetlerine bağlı bir kaç kaza dışında bütün Doğu Türkistan meş'ûm Çin istilâsından ve esaretinden kurtulmuş oldu. Ve bu mukaddes Türk toprakları; zâlim Çinliler'den temizlendi. Ve Doğu Türkistan'ın tarihî, millî merkezi olan ve bağrında Karahanlı Devleti'nin kurucusu Satuk Buğra Han'ın ve Türklüğe şan ve şeref kazandıran Divan-ı Lügat it Türk müellifi, Türkolojinin bânisi Mahmud Kaşgarî hazretlerinin ve Türk'ün Şehnamesi olan Kutad Gu Bilig'in müellifi Yusuf Has Hacıeminoğlu'nun mübârek kabirleri bulunan Kaşgar'da "Doğu Türkistan İslâm Cumhuriyeti" adıyla bir Türk Devleti kuruldu. 12/Kasım/1983...

Doğu Türkistan'da bir müslüman Türk devleti kurulmasından son derece endişeye düşen Ruslar, general Şin'dan büyük imtiyazlar kopararak, Doğu Türkistan'a iki koldan kızıl ordu birliklerini sokmak suretiyle Urumçi şehrini muhasaradan kurtardı ve millî ayaklanmaları bastırdı, kurulan yeni devleti de yıktı. Hacı Hoca Niyaz ve Sabit Abdülbâki başta olmak üzere 300.000 kişi tevkif edildi. Bunlar üzerinde 125

türlü işkence usulü kullandı. 28 türlü öldürme usulü kullanarak 100.000 kişiyi öldürdü...

1933 yılında başlayan bu istilâ hareketi, isim ve rejim değiştirerek hâlâ bütün şiddetiyle devam etmektedir.

Bu meş'ûm istilânın, bu insanlığı utandıran emperyalist tecavüzlerin durdurulması için Doğu Türkistan'ın müslüman Türk halkı, başta aziz Türkiyemiz olmak üzere, İslâm dünyasından ve hür insanlık âleminden âcil ve tesirli teşebbüsler ve yardımlar beklemektedir.

Doğu Türkistan'da ve bütün Türk dünyasında ebedî istiklâl güneşinin, bir daha batmamak üzere doğmasını diler, aziz Türkiye Cumhuriyetinin ilelebed pâyidâr olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ederim."

İsa Alptekin

Doğu Türkistan Hükûmeti Eski Genel Sekreteri

DOĞU TÜRKİSTAN'DAN 25 KİŞİLİK BİR GÖÇMEN KAFİLESİ GELDİ

Türkiye'den iltica hakkı isteyerek bu istekleri kabul olunan 25 kişilik bir Türk mülteci grubu Ekim 1983 ayının ilk haftasında İstanbul, Yeşilköy Hava Limanına indiler. Yeşilköy'de akrabaları ve Doğu Türkistanlı hemşehrileri tarafından sevinç gözyaşları arasında karşılanan mülteciler, uçaktan iner inmez Türk Bayrağını ve toprağı öperek "çok şükür hür vatanımız olan Türkiye'ye kavuştuk" dediler.

Suudî Arabistan'da ikamet etmekte olan Hacı Hamid Mirza tarafından Türkiye'ye gelmeleri temin edilen ve kadın-erkek ve çocuklardan ibaret olan mülteci topluluğu, kendilerine Hamid Mirza tarafından satın alınan Zeytinburnu'ndaki bir apartmana yerleştiler.

Allah'ım sana hamd olsun.

Thanking God

الحمد لك الحمد والشكر.

MİLLÎ FAALİYETLER

Doğu Türkistan Neşriyat Merkezi ve Doğu Türkistan'ın Sesi Mecmuası sahibi İsa Alptekin tarafından muhtelif tarihlerde ve muayyen sebeplerle devlet başkanlarına ve devlet adamlarına yazdığı mektuplardan bazılarının özetleri aşağıya çıkarılmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız Kenan Evren'in Kızıl Çin'i ziyaretine tekaddüm eden günlerde yazılan mektuptan:

"Sayın Orgeneral Kenan Evren

Devlet Başkanı, Genel Kurmay ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı - Ankara

Türkiye'yi bir bâdireden kurtaran Türk Silahlı Kuvvetlerine zâtîlilerinin şahsında şükranlarımızı ve Doğu Türkistanlıların meselelerini arz etmek üzere işbu mektubu yazıyorum. Çok değerli vakitlerinizin bir kısmını Doğu Türkistan'ın ve Doğu Türkistan Türkleri'nin içinde buldukları durumu arz etmeye çalışacak olan bu satırları tetkike ayırmanız bizler için bir lütuf olacaktır."

"Sayın Devlet Başkanımız,

.....Anayurdumuzun komünist Çin istilâsı altına girdiği 1949 yılından bu yana yapılan zulümlerin, ne insanlık tarihinde, ne de müstemleke tarihinde bir benzeri vardır. En başta yurdumuzun adı değiştirilmiştir. Çinliler Doğu Türkistan'a (yeni kazanılmış toprak) mânâsına (Sinkiang) adını vermişlerdir."

"Sayın Devlet Başkanımız,

.....Doğu Türkistan'ın Çin esaretinden kurtulması mutlaka lâzımdır. bunun ne kadar zor olduğunu biliyoruz. Bunun için kuvvet ister. Bu kuvvet bugün bizde yok Ama en azından Doğu Türkistan'ın kültür varlığı korunmalıdır."

....."Sayın Devlet Başkanımız,

Zâtî devletlerine bu mâruzatımızı arz ederken, bugüne kadar lutfedip esirgemediğiniz teveccühleriniz için teşekkürlerimizi, esirgemiyeceğinize inandığımız yeni teveccühleriniz için de şimdiden şükranlarımızı arz ederiz.

Saygılar sunarız.

"Ekselans

General Ziya-ül Hak

Pakistan İslâm Cumhuriyeti Devlet Başkanı

İslâmâbâd

".....Zâtî devletlerine bu mektubu, komşumuz, dindaşımız ve Pakistan'ın selâmetini yürekten dualarla isteyen kardeşlerimizin Doğu Türkistan Türkleri'nin bugünkü durumlarını anlatmak, yardım ve alâkalarınızı istirham etmek dileğiyle yazıyorum."

....."Şu anda Asya'da Rusya'nın ve Çin'in hakimiyet mücadelesi devam etmektedir. 45 milyon müslüman Türk'ün yaşadığı Doğu ve Batı Türkistan

toprakları yanında Afganistan, Pakistan gibi İslâm ülkeleri ve Hindistan, Tibet, Moğolistan gibi diğer ülkeler üzerinde de kesif bir hâkimiyet kavgası sürüp gitmektedir."

....."Rus tehdidi, Çin'i, Batıda ve İslâm dünyasında müttefikler aramaya zorlamıştır. Bu pozisyon çerçevesinde, İslâm dünyasından, özellikle Pakistan'dan gelecek bir talebin Çin tarafından derhal reddedilmeyeceği muhakkaktır."

....."Göstereceğiniz alâka, Doğu Türkistan'ın hürriyet mücadelesinde önemli bir adım olacaktır."

"Ekselans

Ronald Reagan

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı

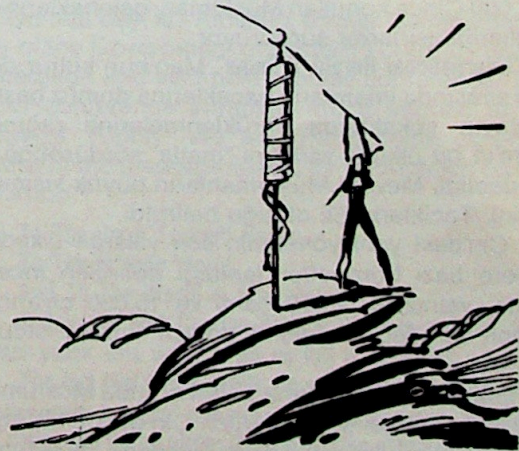
Washington

Başkanlığınızın cesûr, anti-komünist, insan haklarından yana tutumundan cesaret alarak, esaret altındaki bir ülkenin temsilcisi sıfatıyla ekselanslarına bu mektubu yazmakla, ülkemin esir insanlarına karşı millî bir görevi yerine getirdiğim inancındayım."

....."Hür dünyaya iltica ettikten sonra yaptığım temas ve tetkikler sonucu gördüm ki, Rus ve Çin mahkûmu milletlerin kurtuluş ümidi genellikle ABD. üzerinde toplanmaktadır. Ancak, Amerikan hükûmeti bunların dert ve davalarına yardımcı olmadığı için, bugün Çin mahkûmu milletlerin ümidi Ruslara; Rus mahkûmu milletlerin ümidi ise Çinlilere kaymış bulunmaktadır. bunun Amerika için ne büyük kayıp olduğunu izaha ise gerek yoktur."

....."Şu anda Çinlileri'nin Doğu Türkistan Türkleri'ne bazı alanlarda kısmî serbesti vermelerinin sebebi, Rusların tehdidinden ileri gelmekte; Rusların Doğu Türkistanlı Türklere ilgi göstermeleri ise Çin korkusundan neş'et etmektedir."

....."Hür dünya bizim de hürriyet idealimize cevap verebilir, meseleyi BM'de görüşülür hale getirerek en azından daha insanî bir vasatta hürriyet arayışına dönüştürülebilir. ABD'den bu konuda öncülük etmesini bekliyoruz."

TÜRKİSTAN HABERLERİ

KAŞGARLI MAHMUD'UN MEZARI BULUNDU

Büyük Türk âlimi ve Divân ü Lügat-it Türk'un müellifi Kaşgarlı Mahmud'un mezarı Doğu Türkistan'da bulundu. Kızıl Çin'in esareti altındaki Doğu Türkistan'ın Kaşgar ilinin Azık kasabasında bulunan kabrin Kaşgarlı Mahmud'a ait olduğu Yeni Çin Haber Ajansı tarafından duyuruldu. Mezarı araştırma çalışmalarının, Doğu Türkistan Sosyal Bilimler Akademisi Dil ve Tarih Enstitüsü Başkan Yardımcısı İbrahim Mutî başkanlığındaki bir heyet tarafından gerçekleştirildi.

Onbirinci asrın ilk yarısında doğmuş olan Kaşgarlı Mahmud'un elde bulunan yegâne eseri, Divân ü Lügat-it Türk, Türklerin Doğu Türkistan'da ve bütün Orta Asya'daki bin yıl öncesine uzanan dil, tarih, siyaset, ekonomi, coğrafya ve hat sanatı hakkında bilgi veren bir ansiklopedi vasfını taşıyor.

Bu Konu İle İlgili Olarak İsa Alptekin'in verdiği Beyanat:

TRT yukarıdaki haberi verirken, Yeni Çin Haber Ajansı'nın sözlerine aynen uymuş, Doğu Türkistan'dan Şincan Uygur Bölgesi diye bahsetmiş ve Kaşgarlı Mahmud'un mezarını Çinli bir âlimin bulunduğunu söylemiştir. Bunun üzerine Mecmuamızın sahibi ve Doğu Türkistan Hükûmeti eski Genel Sekreteri İsa Alptekin Tercüman gazetesini arıyarak şunları söylemiştir:

Kaşgarlı Mahmud bir Türk âlimidir. Mezarı da bir Türk Yurdu olan Doğu Türkistan'da bulunmuştur. Çinliler Doğu Türkistan'ın adını değiştirerek "Şincan" demektedirler. TRT'miz de Çinlilerin kullandığı bu kelimeyi aynen alıp kullanmıştır. Ayrıca, Kaşgarlı Mahmud'un mezarını bulan âlim de Çinli değil, öz be öz bir Türk'tür. Adı da İbrahim Mutî'dir.

ÇİN'DE İSLÂMİYETİN ZAFERİ:

Herald Tribune gazetesinde yer alan bir inceleme göre:

Çin'in kuzeybatısındaki Doğu Türkistan bölgesinde yaşayan yaklaşık altı milyon Uygur, 1 milyon Kazak ve daha az sayıdaki Kırgız, Özbek, Tacik ile 520.000 Çince konuşan Müslüman, geleneklerini ve âdetlerini asırlardır sürdürüyor.

"International Herald Tribune" Mao'nun kültür devrimi sırasında imamların bacaklarına domuz başları bağlayıp sokaklarda sürüklenmelerine rağmen, İslâm'ın bu ülkede varlığını "inatla" sürdürdüğü de kaydedildi. Mevcut Müslümanların büyük kısmının Sünni, Taciklerin Şii olduğu belirtildi.

Çin'deki yeni yönetimin son yıllarda ülkedeki dinlere bazı hürriyetler tanıdığı belirtilen incelemede, yalnızca 12.000 cami ve 15.000 civarında mescit ve değişik İslâmî amaçlı kurum olduğu belirtildi.

1980 yılından bu yana belirli oranda Müslüman'ın Hacca gitmesine izin verilen Çin'de, bu tutumun bilhassa Müslüman ülkelerle ilişkilerin düzeltilme-

sine yardımcı olduğu da kaydedildi. Çin'in şu anda 12 Müslüman ülkeyle diplomatik ilişkisi bulunuyor.

Kaşgar'daki İdgâh Camii imamı Kasım Karaci camie günde 4-5.000 Müslüman'ın namaz için geldiğini, bu sayının cuma günleri 15.000'i bulunduğunu açıklıyor.

Dini hürriyet tanındıktan sonra, ülkedeki hâkim din olan Budizm'in karşısında en hızlı gelişen dinin Müslümanlık olduğuna dikkat eden hükümet, 18 yaşından küçüklerin dini eğitim görmelerini yasaklamış durumda. Kaynaklar, yüzyıllardır misyonerlerin bir numaralı yerleşme yeri olmasına rağmen, Çin'de Hıristiyanlığın herhangi bir ilerleme kaydetmediğini belirtiyorlar.

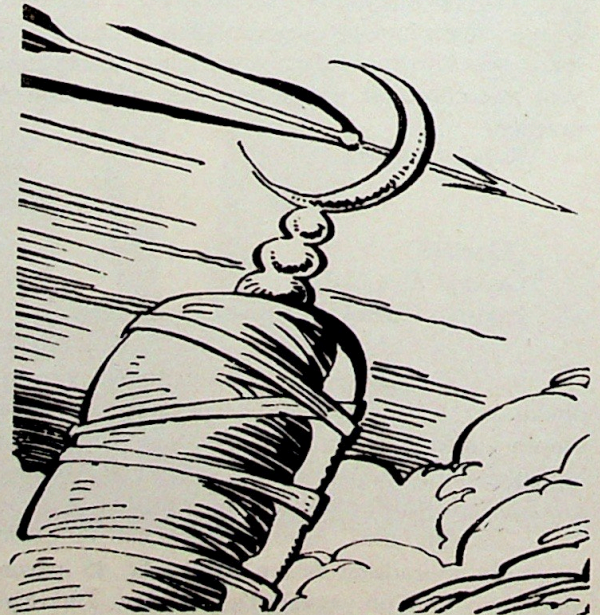
Bu konuda yine Kaşgarlı İmam Karaci "Ne kadar baskı olursa olsun komünist rejim altında da Müslümanlığı yoketmeye kimsenin gücü yetmeyecektir. Çünkü insanların kalbine söz geçiremezsiniz. Bu sebeple bir insan ya Müslüman'dır ya da komünist. Bunun başkaca ortayolu yoktur" dediği de aynı incelemede belirtildi.

DÜNYADAN HABERLER

ESİR TÜRK İLLERİ TEMSİLCİLERİ NEYYORK'TA HÜRRIYET YÜRÜYÜŞÜ YAPTILAR

Esir Milletler Haftası dolayısıyla Newyork'un ünlü 5. caddesinde Türkistan Türkleri tarafından muhteşem bir yürüyüş yapıldı. Yürüyüşe katılan Türkler; Sovyetler Birliği'nin emperyalist tutumunu protesto ederek, Türkistan, Türkmenistan ve Özbekistan gibi Türk devletlerine hürriyet verilmesini istediler. Amerika'nın her yanından yürüyüşe katılan Türkler, büyük alâka gördüler.

NEWS

NEWS FROM TURKEY

EXHIBITION OF ISLAMIC ART.

A series of exhibitions, entitled "Exhibition of Islamic Arts" was opened in Istanbul between the dates of 20th April and 20th September, 1983.

One of the decisions taken at the 7th Meeting of Foreign Ministers of Islamic Countries, in 1977, was to open an exhibition of Islamic Arts in Istanbul, during the period from 20th April to 20th September, 1983, as a continuation of the Hegirah. The Exhibitions in Istanbul, opened in accordance with this decision, show the masterpieces of Turkish art, having their place within the general framework of Islamic Art.

These Exhibitions were opened in several well-known museums and galleries of Istanbul, and remained open for five months, attracting great interest and admiration from both local visitors and foreigners.

THE INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF ISLAMIC ARTS.

The Research Center for Islamic Art, Culture and History (IRCICA), founded in Istanbul within the framework of the Islamic Conference Organization, contributed to the activity of the Islamic Arts Exhibitions, by organizing a Symposium on this subject in Istanbul. This Symposium had the field of its activity outlined as: "General Principles, Forms and Themes in Islamic Art".

The number of museums, art and historical research organizations and scholars from the Islamic World who sent papers to the symposium and who wrote expressing their intention to take part personally in the symposium, was very high. A great many scholars from the Islamic World participated in the symposium, though they did not send papers. Many Islamic countries also sent observers and representatives.

Several exhibitions, concerts, and sessions of religious music and classical, symbolic dance groups, were also arranged, in addition to a variety of other cultural activities, in harmony with the symposium, by the initiative of IRCICA.

It should be mentioned that the great success of this symposium, and allied activities, was largely due to the ability and zeal of Associate Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu, a distinguished scholar and the head of IRCICA.

TELEGRAMS BY ISA ALPTEKİN.

During the meeting of the International Symposium of Islamic Art in Istanbul, Isa Alptekin, former General Secretary of the Government of Eastern Turkistan, and a member of the Constitutional Council of the World Muslim League, sent the follo-

wing telegram to Habib Shatti, General Secretary of the Islamic Congress, who chaired the symposium in Istanbul:

"I request your help and interest to secure:

A study, through the Islamic Conference, of the present situation of works of Islamic culture and art in Eastern Turkistan, now under the occupation of Red China.

The activation, within the shortest possible time of the Section on Muslim minorities, founded within the Islamic Conference Organization.

For the future, the recommendation to the Conference of Foreign Ministers of Islamic Countries that the question of Eastern Turkistan be thoroughly studied and favourable decisions taken, and that Islamic countries which have diplomatic relations with Communist China intercede with her to grant independence to Eastern Turkistan.

21st April 1983.
Isa Alptekin".

Isa Alptekin also sent the following telegram to the "Committee for the Preservation of Islamic Culture and Art" which began its meetings on the same day:

"I request that, among the various important matters now being studied and taken in hand by your Committee, the preservation of the works and monuments of Islamic culture and art and civilization in Western Turkistan, in process of being destroyed by Soviet Russia, and in Eastern Turkistan, now in process of being destroyed by Red China, be taken up and also included in plans for the future work of the Committee.

21st April 1983
Isa Alptekin"

PRESS CONFERENCE ON THE OCCASION OF CAPTIVE NATIONS WEEK

20th July 1983, was the 24th anniversary of the Captive Nations Week.

On that day, Isa Alptekin, former General Secretary of the Government of Eastern Turkistan, issued a message and also held a press conference. This press conference attracted much interest in the press of Turkey. We are giving some excerpts, below, of the message issued by Isa Alptekin on that occasion:

To The Great Turkish Nation,

To The Islamic World,

And To The World of Free Humanity:

Today, the 24th Captive Nations Week is starting. As in former years, this week is for us full of suffering.

The fact that today, while we are approaching the end of the twentieth century, a hundred million members of a civilized nation are living under the oppression of two cruel imperi-

alist powers, Soviet Russia and Red China, is our misfortune. But this fact shall also be recorded in history as a shame of the Islamic World, of the Free World, and of Twentieth Century humanity.

Eastern Turkistan, which is an indivisible part of Greater Turkistan, is under the rule of Chinese invaders, who surpass in cruelty the Red Czars. Other Imperialist countries, at least permit the setting up of local administrations or of governments in form only. But the Chinese imperialists do not dream of doing even that, and are ruling the country they invaded directly as if it were their own land. As a part of this abhorrent policy, the natural name of this Turkish country of 5,000 years, Turkistan, has been suppressed and the country has been given a new name: Sinkiang, meaning "New Land" Thus, even the memory of this country is being destroyed.

Today, the oppression of Red China in Eastern Turkistan has been made lighter in some ways, but this is a transitory situation, and we must not be deceived by it. The main basis of their policy, cruelty and torture, never changes. No one should have the slightest doubt that the moment considerations of foreign policy permit it, the traditional oppression shall return.

Isa Alptekin, during the press conference, said the following words to a crowded audience of press representatives, Eastern Turkistanians, and intellectuals:

"If the Government of Turkey would give closer support to the cause of Eastern Turkistan, the day of our independence would come appreciably nearer. Now only the World Muslim League, with its center in Mecca, supports the cause of Turks of Eastern and Western Turkistan, living under the bondage of China and Russia. To Eastern Turkistan, oppressed by Red China, the World Muslim League gives both spiritual and material assistance. 25,000 copies of the Holy Quran, to replace those burned by the Red Chinese, were sent as gifts. The World Muslim League also established contact with the Red Chinese Government and interceded with them for the granting of religious freedom to us, supported our cause in various ways and sent us religious books as gifts. In general, people in the outside world show no interest in Eastern Turkistan. Only one single book has been published in Turkey recently on the subject of the Turks under foreign bondage. Among Americans and Europeans there is more interest and more scholarly activity.

"Everyone knows that today Soviet Russia hankers after the lands of Turkey. But the 80,000,000 Turks who live now in Soviet Russia and are held in bondage there, form one of the factors which Soviet Russia has to consider before making an overt move against Turkey.

"Today, the Arab World of 80,000,000 supports the cause of Palestine, politically, spiritually and financially. This is in sharp contrast with the general lack of support for the cause of Turks under communist rule."

During the press conference, various dishes of Turkistan were offered to the visitors. Attending journalists were keenly interested, and some asked

for appointments for special private interviews later on.

REPERCUSSIONS OF THE PRESS CONFERENCE

The main newspapers in Turkey devoted much space to the press conference, and the message.

Some headings were as follows:

HÜRRIYET: "Alptekin said: They want to annihilate the Turks of Eastern and Western Turkistan".

MİLLÎ: "Alptekin said: only the World Muslim League supports the cause of the Turks in bondage."

MİLLİYET: "Isa Alptekin says: The Cause of Eastern Turkistan should be taken to the United Nations."

YENİ DÜŞÜNCE (Periodical): "Isa Alptekin said: Soviet Rule is Recognized to be Bondage. Why not Chinese Rule, Too?"

TASVİR: Isa Alptekin said: "Despite Great Oppression, Communists Failed to Destroy Religion in Eastern Turkistan. Our Brothers Continue the Struggle Although Held in A Vice by Communism."

In addition, the well-known writer Ahmet Kabaklı wrote an article in TERCÜMAN on this subject, given below verbatim:

A NATION IN BONDAGE

The Europe of today, a community whose diplomats are hypocrites, whose intellectuals have been brain-washed, and whose masses are stupefied by propaganda, is now being led to watch the tricked-up films of "Armenian" propaganda in Swiss cinemas.

The "Armenians" in the whole world, outside of Soviet Russia, amount to 1.5 million, according to their own figures. And these prefer to engage in commerce in the free world, and choose not to go to their "homeland" in Soviet Russia. But a comedy is being staged now of providing a "homeland" for the gangster elements among these, in Turkey. Such efforts would have been wiser and more productive if they had been channeled towards securing human rights in their own "homeland".

Who cares if the Turks of Eastern Turkistan, Western Turkistan, Azerbaijan, Kerkük, Syria, Western Thrace(in Greece), Bulgaria, and elsewhere are living in hells of oppression?

Why is every sympathy channeled towards the very few Armenians, etc. in the world and entirely withheld from the 100,000,000 million Turks who live under foreign bondage? Is the real reason for this contrast the fact that the favourites of Europe read the Bible and the 100 million Turks read the Quran?

The people of Europe, pretending to care for "human rights" have to answer this question. Out of shame before their crucified prophet Christ, if for no other reason. Otherwise, all they say is shown up as lies.

★ ★ ★

One wishes the people of Europe, and also our own bureaucrats and diplomats, had been all present at the press conference of Isa Alptekin, the idealist patriot and former General Secretary of Eastern Turkistan. All those who pretend

that we are now living in an age of justice and humanity would have seen if they had listened to Isa Alptekin, that in reality a colonial regime of cruelty and exploitation continues in the world today, but only for Turks and Muslims, and the listeners would have had to cover their faces in shame.

Just like the 70,000,000 Muslim Turks in Soviet Russia, our brothers in Eastern Turkistan are under the oppressive bondage of "The People's Republic" of China. Even the name of the country has been torn away, and instead the land has been given the name "Sinkiang", meaning "the newly conquered territory". Chinese settlers are being forcibly settled there, and the natural resources of the land are being plundered.

How bitter it is sometimes to see the word "Sinkiang" used for Eastern Turkistan, even in some Turkish newspapers.

The Western World, when it says "Captive Nations" refers to the Soviets alone. The nations under Chinese rule are completely ignored. Even then, America is the only country remembering "Captive Nations Week". France, and similar champions of "Armenian rights", have nothing to do with such things!

Among Muslim Nations, our friend Saudi Arabia is doing her full share, and more than her full share, in helping the Muslims of Eastern Turkistan. All Muslims owe thanks to Saudi Arabia for that.

★ ★ ★

The truth is, we ourselves are hardly in a position to blame others in such matters. Official circles in Turkey, our radio and TV, and our schools and diplomats have failed to do their duty in this field. They failed to make our cause known to the world.

While still remaining within the bounds of peaceful action, and even friendly action, there is a lot that we could do. For example:

We ought to call a halt to introducing artificial words into Turkish (that is a course which profits only the Soviets), and should make our language more intelligible to Turks throughout the world. We ought to send to Eastern Turkistan books on history, literature, religion, and specially Qurans. We should establish lessons on "Turks outside Turkey" in our Universities.

We should send scholars, artists, folklore teams, in large numbers, to Eastern Turkistan, and should facilitate the arrival here of reciprocal elements.

The great men of Turkistanian origin should be celebrated in their anniversaries, and made known in Turkey and the world. Also the natural riches, the beauty, monuments, and culture of Turkistan should be made better known. Films should be made about them. Their dialects should be taught here. The martyrs for Islam which they have produced should have prayers regularly said for them, and their exploits should be described to the people.

Even such nations as Americans, Germans and Japanese have made films in Eastern Turkistan. The way is now open for us.

We should make clear to the world these two truths:

1- If the Turks of Eastern Turkistan are not supported, Russia could interfere there, as has happened in the past, in the pose of "liberator", and this could give rise to a Third World War, and its terrible destruction.

2- Eastern Turkistan is not a Chinese colony called Sinkiang, but is a Turkish country that should be autonomous.

Ahmet Kabaklı.

ISA ALPTEKIN CONDEMNED ARMENIAN TERRORISM

On 1st August 1983, Isa Alptekin sent a message to the Press, condemning communist Armenian assassinations of Turkish diplomats. Below we give some passages taken from this message:

In the name of the Turks of Eastern Turkistan I condemn the despicable and cowardly murders of our diplomats by terrorist methods, and I also condemn the organizations and states which indoctrinate and train those murderers, and the states which harbour and protect them...

Turks over-seas should raise their voices against these murderers and their protectors... and should make public prayers for the souls of the victims.

The Muslim World, with a population of more than a billion, with strong religious ties binding us together, with our Quran and our Prophet common for us all, should form a single indivisible whole. The friend of one us should be the friend of all of us, and the enemy of one of us the enemy of all.... But, alas, that is not a fact now. Some Islamic Nations consider the enemy of another Islamic Nations, as their friend and ally. While Armenian criminals are murdering innocent Muslim Turks, some portions of the Islamic World keep silent.... One would have wished to see the Head of every Muslim Nation speaking out in condemnation of such attacks at least as clearly as the President of the U.S.A. But this wish has not been fulfilled.

The Muslim states and nations of the Middle East should never lose sight of this truth: Today, the Republic of Turkey stands between your country and Soviet Russia like an unconquerable fortress or an unscalable wall. Because of this obstacle and the protection it gives you, at present you are able to live in freedom. Soviet Russia is determined to achieve world-domination. If, (God forbid it!), Turkey should fall, your lives, too, would be extinguished at once! Russia would certainly destroy you all!... Never to forget this reality is your duty as Muslims, as patriots of your own countries, and as intelligent human beings..

States which support Armenian terrorists! Why do you do this? If you say in reply, "Because we are friends of the wronged and oppressed!", why do you not, in that case, give any help to 100 million Turks who live in bondage under communist Chinese and communist Russian rule?... Does it not interest you in the slightest degree that now, when humanity is on the threshold of the twenty-first century, there are so many nations, of different languages and different religions, being held in bondage now by these two communist powers, deprived not only of independence, but of every human right?

The 100million Turks in communist bondage, even though they are denied freedom and human rights, are, in spite of that, firm and united in their attachment to Turkey. Anyone who attempts to harm Turkey is certain to find these 100,000,000, ranged against him....

1. August 1983

Isa Alptekin

MESSAGE BY ISA ALPTEKIN ON THE 34TH ANIVERSARY OF THE INVASION OF EASTERN TURKISTAN

The 26th of September 1983, was the 34th anniversary of the invasion of Eastern Turkistan by Red China. To ensure that this day of sorrow should not be forgotten by the Turkish World, the Muslim World, and the Free World, Isa Alptekin issued a message on this occasion. This message had strong echos in the newspapers of Istanbul. We are giving below a summary of the message:

On the occasion of the 34th anniversary of the invasion of our homeland by the Red Chinese, I am issuing this message, as the spokesman of the scattered, isolated, people of Eastern Turkistan who have found refuge in countries outside their ancestral homeland.

In 1949, when the Red Chinese armies had not yet entered Eastern Turkisten, which was then in the position of being a colony of the Nationalist Chinese government, we made an application to General Tao Si Yao, who was the Commander-in-Chief of the Nationalist Chinese forces in Eastern Turkistan, and we said to him: "When the time comes for you to yield Eastern Turkistan, do not hand it over to your arch-enemy, the communists, but turn over this land, which is our ancestral homeland, to us, instead!" We made several such applications, with great insistence. But General Tao made a different decision. On the 26th of September, 1949, he sent a telegram to Mao Dze Dung, saying he would submit without any resistance. And he did so, handing Eastern Turkistan over to the Red Chinese Army. And the Red Chinese, as communists have done everywhere, acted in a diametrically opposite way to all their previous pretensions and promises, making Eastern Turkistan a hell for its inhabitants.

The extreme severity of the tortures and cruelties which Red China committed against our people, was facilitated, among other factors, by the silence of the neighbouring countries, of our Muslim brothers and of the Free World. No protest whatever came from the outside world against the cruelties perpetrated against us. And Red China committed crimes against the people of Eastern Turkistan beyond anything seen or imagined by mankind before. In contrast with this, when Red China invaded Thibet in 1950, there was an uproar throughout the world and protests rained upon the Red Chinese from everywhere. One must say, alas, that this indifference of our neighbours, of the Islamic World and of the Free World towards us still continues, on the whole.

Today, the Turkish World, and the Islamic World, rightly express intense sympathy with the cause of Palestine, of Afghanistan and of Thibet. But, for whatever reason it may be, there is no interest of similar intensity being shown in the cause of Eastern Turkistan. This lack of interest gives us pain, just as much as the cruelties and oppressions of Red China. And this lack of interest is causing deep disappointment in our younger generations.

During recent years, there has been a relative softening of the oppressions and injustices in Eastern Turkistan, in some directions. But these are far from satisfying the main complaints of the people, who desire freedom and independence. Most of the changes are in matters of detail, and are calculated to deceive the people, to weaken their resolve, and to impress the outer world. The main lines of the Chinese

policy and their goals have not changed at all. It has always been the practice of the Chinese, to secure prizes by deceit and treachery, instead of force, whenever they found it more convenient to do so.

To sum up: Unless Eastern Turkistan can be freed from Red Chinese bondage, this ancient country of Muslim Turks is destined to be wiped out from the map of the world, and the 20 million Muslim Turks who live there now shall have come to an end. The moral responsibility for this tragedy shall be on our neighbours, our brothers in the Muslim World, and on the countries of the Free World, which continue in their indifference, in spite of the appeals and the reasoning which we have been pouring out through the years.

26th September 1983

Isa Alptekin

Former General Secretary of the Government of Eastern Turkistan.

**THE DALAY LAMA
ON A VISIT TO TURKEY**

The Dalay Lama, the spiritual leader of the Buddhists of the world, came to Turkey on the 18th of September, 1983, to visit the East Turkistanians in Turkey. He was met at the airdrome in Istanbul by a great crowd of East Turkistanians, headed by Isa Alptekin, former General Secretary of the Government of Eastern Turkistan. He was taken to the Tarabya hotel, on the Bosphorus, where he stayed as the guest of the East Turkistanians of Istanbul. The Dalay Lama made the acquaintance of the leading personalities among the East Turkistanians, during his stay here, and had cordial talks with them. On the 19th of September, the

*Dalay Lama, Doğu Türkistanlı Türklere bir arada.
The Dalay Lama, with Turks of Eastern Turkistan.
ان دالای لاما مع ترکستانین الشرقيين.*

Dalay Lama received reporters from two daily papers, Tercüman and Milliyet, of Istanbul, and gave them an interview. On that day, at noon, he visited the Mosque of Sultanahmet, and watched the congregation at their prayers, in a spirit of deep reverence. He returned after that to his hotel in Tarabya. That evening, İsa Alptekin gave a dinner

in honour of the Dalay Lama, attended by a distinguished gathering of guests from Istanbul. Diplomatic representatives of India, too, were present at the dinner.

At this dinner, Isa Alptekin made a speech welcoming the Dalay Lama. The Dalay Lama, speaking in English, made a cordial reply. The dinner came to an end in a very warm and friendly atmosphere, and it was emphasized that East Turkistan and Tibet are two neighbouring countries which share the same destiny. The wish was expressed that both countries regain their independence in the nearest future.

At this dinner Isa Alptekin presented to the Dalay Lama a "Ton", the national garment of East Turkistan, and also a porcelain plate made in Istanbul. Associate Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu, director of the Research Center of Islamic History, Art and Culture in Istanbul, who was also at the dinner, presented to the Dalay Lama a magnificent album containing pictures of the masterpieces of Islamic Art. The Dalay Lama was very much pleased and impressed with this present. After that, the Dalay Lama presented to Isa Alptekin a silken Tibetan shawl as a memento of the visit.

The Dalay Lama left Istanbul on the 20th of September, 1983, and was seen off at the airdrome again by a great crowd of East Turkistanians, headed by Isa Alptekin.

Yemek sırasında, Doğu Türkistanlılar adına, Isa Alptekin tarafından Dalay Lama'ya hediye edilen İstanbul işi bir tabak ve Doğu Türkistan millî elbiseleri.

A decorated plate, made in Istanbul, presented to the Dalay Lama at the dinner by Isa Alptekin, and national costumes of Eastern Turkistan.

صحن من صنع استانبول وانواب الوطنية لتركستان الشرقية اهديت الى دالاي لاما من قبل عيسى ألب تكين على اسم تركستانين الشرقيين.

İslâm Araştırma Merkezî Direktörü Sayın Ekmeleddin İhsanoğlu, Dalay Lama'ya, Merkezî çalışmalarını ihtiva eden bir albüm sundu. Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu, Director of the Islamic Research Center in Istanbul, presents an album to the Dalay Lama.

ان الاستاذ اكمل الدين احسان اوغلو مدير مركز البحث الاسلامي قدم البوما يتضمن فعاليات المركز الى دالاي لاما.

50TH ANNIVERSARY OF EAST TURKİSTAN'S INDEPENDENCE COMMEMORATED

12 th November 1933 is the date on which East Turkistan declared her independence, under the name: "Islamic Republic of East Turkistan". On the occasion of the fiftieth anniversary of this event, on the 12th of November, 1983, a group of friends of East Turkistan met to commemorate it, at the East Turkistan Publishing Center.

The meeting had a very warm and friendly atmosphere. It started by a speech made by Isa Alptekin. Prof. İbrahim Kafesoğlu, Said Bilgiç (former parliamentarian), İsmet Tümtürk (author and lawyer), Prof. Necmeddin Hacıeminoğlu, Müstecip Ülküsal (leader of the Turks of Crimea), Ergun Göze (columnist of the daily Tercüman), Prof. Mehmet Saray talked on various aspects of East Turkistan. Emin Ishik, teaching at the Faculty of Theology of the University of Istanbul, read portions of the Quran for the souls of those who gave their lives for East Turkistan. Prayers were made for the future of the country and of the Islamic World. Ömer Kanat, and Abdülhamit Avşar (both young men of East Turkistan) read their poems about the cause of East Turkistan. Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu read his poem: "Prayer-Time in Qashgar".

The meeting was taken in its entirety, on a video band, to keep its memory alive and to enable those who could not participate, to see it also.

In addition, Isa Alptekin issued a message to the Press (printed in full text by the daily Tercüman and in summary by all the other dailies), underlining the importance of that day. Summary of the message:

"Today is the 50th anniversary of East Turkistan's proving again that she would never submit to bondage.... On the 3rd of March, 1931, the

people rose up in revolt against Chinese tyranny, at the easternmost part of East Turkistan, in the province of Qumul, on the border between East Turkistan and China. The leader of the revolt was a national hero named Hajji Hoja Niyaz. The revolt received no help from any outside source. The people, at the start, had no arms but sticks and their own hands...

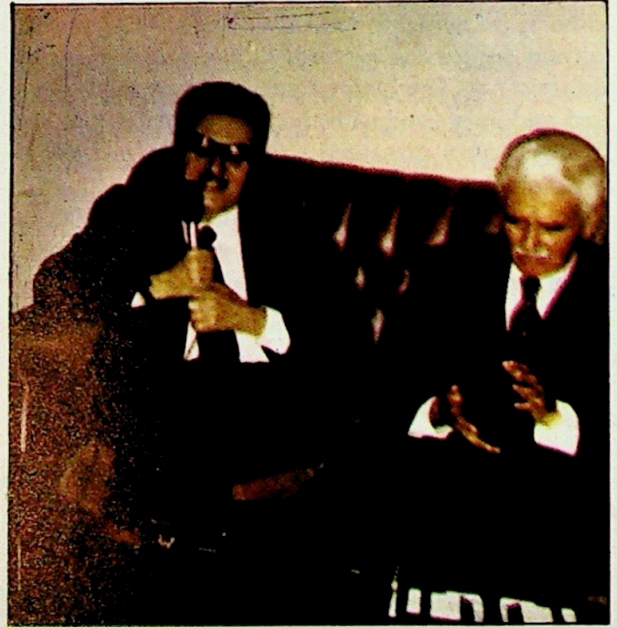
Sait Bilgiç. "Türk milliyetçiliğinin dünü, bugünü"
Sait Bilgiç "The Turks yesterday, and today!"
المحامي الاستاذ سعيد بلقيج... الوطنية التركية ماضيا وحاضرا.

"The rebellion swiftly spread throughout East Turkistan. The result was that the whole of East Turkistan, with the exception of İli province, the city of Urumchi and a few other towns, which were besieged by the insurgent Islamic forces, was cleared of Chinese troops and functionaries... On the 12th of November, 1933, it was proclaimed that an independent state, called the "Islamic Republic of East Turkistan"; was founded, with the capital at Qashgar... Qashgar was the ancient capital of the Qarahanli Empire, the capital of Satuq Buhgra Han, who established Islam in East Turkistan, and Qashgar province is also where the tombs of such great scholars and spiritual leaders as Mahmud of Qashgar and Yusuf Has Hajib are located...

Doğu Türkistanlı Hamidullah Tarım yazdığı şiiri okudu.
East Turkistanian Hamidullah Tarim, reading his own poem
حميد الله تارم وهو من معاهدي تركستان الشرقية حينما يقرأ شعرا كتبه.

"The founding in East Turkistan of an independent Islamic State gave deep anxiety to the Russians. They entered into secret negotiations with General Shin, the Chinese Governor-General of East Turkistan, under siege in Urumchi; they reached agreement with him; and they received great concessions from him, as the price of their help... The Russians invaded East Turkistan in two columns, with powerful forces of the Red Army... They lifted the siege of Urumchi, and in the course of their operations, they eventually succeeded in crushing resistance in every part of the country and completely liquidated the national Islamic government. 300,000 people, headed by Hajji Hoja Niyaz and Abdulbaqi Sabit, were arrested. 125 different kinds of torture were used on these prisoners. About 100,000 people were executed. 28 different methods of killing were employed against them...

İsmet Tümtürk "Batı'nın politikası kısa görüşlüdür."
İsmet Tümtürk. "Policy of West is short-sighted."
عصب تومسون السارء العربى فصره البصر

"This brutal invasion and suppression of freedom, which started in 1933, has been continuing ever since, only the forms and the names of the regimes changing...

"The Muslim Turkish people of Eastern Turkistan, are asking for effective diplomatic and moral help from the Free World, the Islamic World, and from Turkey, against this inhuman imperialist invasion and this shameful suppression of human rights....

"... We pray that the sun of Freedom shall rise again in East Turkistan... this time never again to set....

İsa Alptekin

A PARTY OF 25 REFUGEES FROM EAST TURKİSTAN ARRIVES

A group of 25 people from East Turkistan had applied to Turkey for political asylum. Their application was accepted and they arrived by air at Istanbul in October 1983. They were met with tears of joy by their friends and relatives from East Turkistan.

Hajji Hamid Mirza, an East Turkistanian resident in Saudi Arabia, has made it possible for them to come to Turkey, and they were settled here with his help in an apartment block bought by him.

*Şükür kavuşturana!...
Joyful Reunion! "Thank God!"*

سكندر

NATIONAL ACTIVITIES

LETTERS TO HEADS OF STATES

Isa Alptekin, head of the East Turkistan Publishing Center and of the review "The Voice of East Turkistan", wrote letters to statesmen on various occasions. Below are some extracts and summaries from recent letters:

To H.E. Kenan Evren, President of Turkey, on the eve of his visit to Communist China:

"... the cruelties perpetrated since the communist invasion of East Turkistan in 1949, are such that there is no parallel to them in the history of mankind, not even in the history of colonialism. At the very start, the name of our homeland was changed: it was made "Sinkiang", meaning the "Newly Acquired Territory".

"...It is a moral duty for mankind that East Turkistan be liberated from Chinese bondage. I know very well how difficult that is. That requires force. And we do not possess that force today. But the least that can be done is to preserve the cultural heritage of East Turkistan."

To H.E. Ziya-ül Hakk, Qresident of the Islamic Republic of Pakistan:

"... I am writing this letter to Your Excellency, in order to express the sentiments and desires of the Turks of East Turkistan. We all pray with the utmost power of our hearts for the safety of Pakistan, our neighbour and our brother in Islam. We want to describe the present situation of the people of East Turkistan and to request your help for them and your interest in them, as far as it may be possible.

"...At the present moment there is an intense struggle between Russia and China for hegemony over Asia. This struggle is not only for the lands of East Turkistan and West Turkistan, where 45 million Muslim Turks are now living, but it is also for the ultimate fate of Afghanistan, Pakistan, India, Tibet and Mongolia.

"...The pressure of the threat from Russia has forced China to seek allies both in the Western World and the Islamic World. Under present circumstances, a reasonable request from the Islamic World, specially from Pakistan, would probably not be rejected outright...

"... Your interest would form an important milestone in the struggle of East Turkistan for freedom..."

To H.E. Ronald Reagan, President of the United States of America:

"America's leaning, during your Presidency, towards a policy of boldness, anti-communism, and respect for the rights of man, has encouraged me to write to you this letter, as the representative of a country at present in bondage. In doing so, I believe I am fulfilling a duty towards my countrymen..."

"... after I took refuge in the Free World, I had talks with many people, and obtained a thorough knowledge of the opinions, hopes and plans of friends on the future prospects of my homeland. I observed that the hopes of nations held captive by the Russians and the Chinese were, almost unanimously, centered on America. Later, due to continued lack of interest and lack of support from America, there was a shifting away from America of hopes and plans. At present, the hopes for deliverance of nations held captive by the Russians tend to be centered on China, and of nations held captive by the Chinese tend to be centered on Russia. This is a most regrettable situation, also from the point of view of American interests..."

"... the present relaxation of oppression by the Chinese in East Turkistan, is due to the threat of Soviet Russia. And the interest shown in the Turks

of Eastern Turkistan by Russia is due to the Russian fear of China...

"... The Free World is in a position to express sympathy with our goals of freedom and independence, Our cause can be taken to the United Nations. At the very least, this could contribute to a relaxation in the severity of the oppression against us. America is in the position of taking the lead in such a development...."

NEWS

FROM

EASTERN TURKISTAN

TOMB OF MAHMUD OF QASHGAR FOUND.

The New Chinese Agency has announced that in Eastern Turkistan, province of Qashgar, in the town Aziq, a tomb found has been definitely identified as belonging to Mahmud of Qashgar. The work in connection with finding and determining this tomb was accomplished by a team of scholars, headed by İbrahim Muti, Vice-President of the Institute of Languages and History, affiliated to the Academy of Social Sciences of Eastern Turkistan.

Mahmud of Qashgar was a great Turkish scholar, born in the first half of the eleventh century. His main work, and his only work to reach us intact, is the *Divan-ı Lugat-it Türk*, which is a lexicon of the Turkish language and also an extensive encyclopaedia, giving valuable information about the history, language, politics, economy, geography and art of Eastern Turkistan, and of the whole Turkish and Islamic World, going back over a thousand years.

The statement by İsa Alptekin:

The Turkish radio and TV gave the above news item, repeating the words of the Chinese news agency without comment and without correction. In this broadcast Eastern Turkistan was referred to as "the Uyghur region of Sinkiang", and the statement was made that a Chinese scholar had discovered the tomb. Upon this broadcast İsa Alptekin, the former General Secretary of the Government of East Turkistan, made the following corrections, in a telephone statement to the press:

Mahmud of Qashgar is a Turkish scholar, and his tomb is in Eastern Turkistan which is a homeland of the Turks. The Chinese call this country Sinkiang, and the radio and TV here unfortunately has used that word without any change. In addition, the scholar who found the tomb is not Chinese, but is İbrahim Muti, a Turk.

THE VICTORY OF ISLAM IN CHINA

The International Herald Tribune published a study of Islam in China, summarized below:

In the region of Eastern Turkistan, at the Northwestern part of China, there are living today about 6 million Uygurs (the numbers given are much below the real numbers, and are evidently taken from official Chinese sources -Tr.), 1 million Qazakhs, lesser numbers of Qirghiz, Özbeks, Tajiks, and about 520,000 Chinese-Speaking Muslims, who continue to live according to their centuries-old traditions.

During the Cultural Revolution, heads of pigs were tied to the ankles of Muslim men of religion and they were dragged through the streets in this way. But, in spite of that, the Muslims here stick "obstinately" to their religion. Most of the Muslims are Sunnis, while the Tajiks are Shiis.

The new administration has granted some religious liberties. It is said that there are now functioning in Eastern Turkistan about 12,000 mosques and about 15,000 supplementary Islamic installations.

From the year 1980 on, Muslims in limited numbers have been permitted to go on the Hajj. It is emphasized in China that this measure specially has been useful in the improvement of relations between China and Islamic countries. China now has diplomatic relations with 12 Islamic countries.

Massem Qaraji, the İmam of the Mosque of Idgah in Qashgar, said that about 4-5 thousand Muslims come to the Mosque for prayers on ordinary days and that 15,000 come on Friday.

İmam Qaraji from Qashgar has been quoted also as saying: "No matter what pressures are employed, it will not be possible for the communist regime to eradicate Islam. Because you cannot force a man's inmost beliefs. Therefore a man is either a communist or a Muslim. There can be no middle way in this matter."

NEWS FROM THE WORLD

LIBERTY PARADE OF CAPTIVE TURKISH LANDS IN NEW YORK

On the occasion of Captive Nations Week, a magnificent parade of protest against the imperialism of Soviet Russia took place in the 5th Avenue of New York. Turks born in every part of Turkistan traveled from every corner of America to New York to take part in the parade, and had a very favourable reception from the people. The marchers demanded that Türkmenistan, Özbekistan, and the other parts of Turkistan be granted independence.

DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ' ni güçlendiriniz.

- Abone olmak,
- Abone bulmak,
- Yazı yazmak suretiyle

Mecmuamıza yazı göndermek isteyenler!
Arapça veya İngilizce biliyorsanız, yazınızı bu dillerle de
yazarak gönderiniz, Doğu Türkistan'ın Sesi'ne
dana büyük hizmette bulunmuş olursunuz.

Lend strength do The **VOICE OF EASTERN TURKİSTAN** by

- Subscribing to it,
- Finding other subscribers,
- and writing to it.

Those who desire to send articles or news items to
"The Voice of Eastern Turkistan" may do so
in Arabic or English, too.

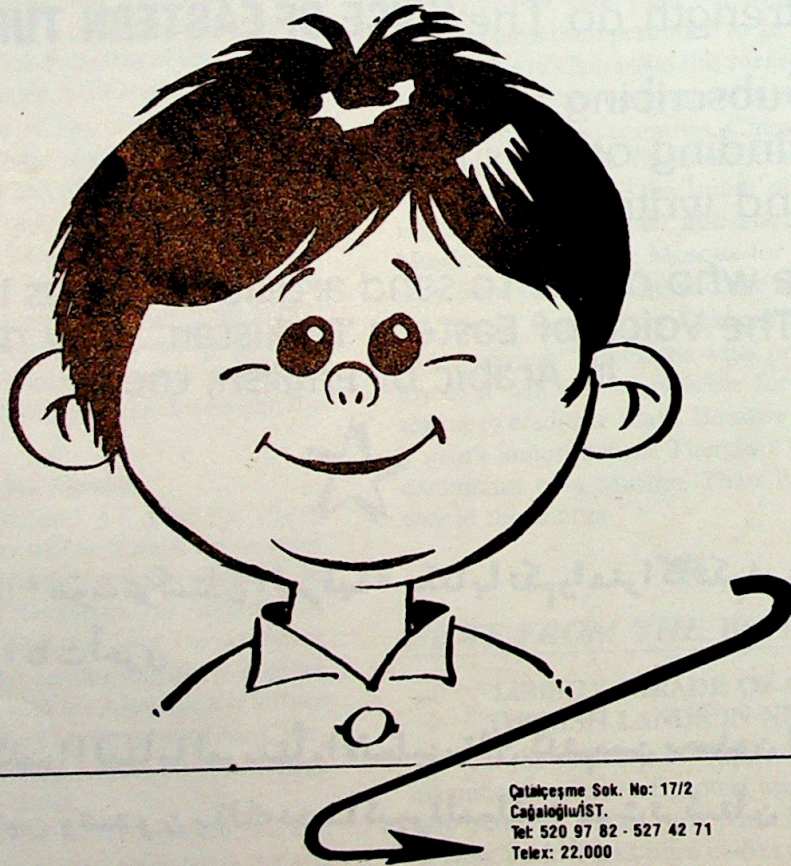

ادعوا مجلة " صوت تركستان العرقية " بكتابتكم واعتراكاتكم فيها
وتأمين اعتراكات أخرى

يمكنكم أن تكتبوا إلينا بالعربية والإنجليزية إن كنتم ممن يحسنون إحدى
هاتين اللغتين وتدرون بذلك خدمة كبيرة لمجلة " صوت تركستان العرقية "

Children's
magazine
in three
different
languages

Türkiye Gazetesi
ÇOCUK
Dergisi

Çatalçeşme Sok. No: 17/2
Cağaloğlu/İST.
Tel: 520 97 82 - 527 42 71
Telex: 22.000

**FEATURES OF DUSTLESS
GOLDEN CHALKS**

- *Completely free of dust*
- *Durable - Economic.*
- *Prevents hair fall*
- *Does not cause
silicosis disease*
- *Antiallergic*
- *Antiseptic*

It has been
produced
by **Türkiye** daily
for the first time
in Turkey.

General Distribution:

**İHLÂS MATBAACILIK
ve DAĞITIM A.Ş.**

Çatalçeşme Sok. No: 17/2 CAĞALOĞLU-İSTANBUL
Telephone: 520 97 82 - 527 42 71 Telex: 22 000 Yuas tr

Boya pazarlamasında
NUMARA
 Boya Sanayi ve Ticaret A.Ş.
 Tel: 529 97 82-527 42 71
 Marmara Etiler - Beşiktaş - İstanbul

22
ARALIK
Perşembe
1983

Türkiye

GÜNLÜK İKTİSADİ GAZETE

"BİR BİLENE SORALIM"
 Kitabı (Cilt 3)
 19
 21 İmparator Sokakı - Beşiktaş

VİTELİ: 14 SATI: 48M FLATİ: 50 LİRA ADRES: Çağaloğlu, Çatalçeşme Sokakı 17/2 İSTANBUL TELEFONLAR: Karo: 529 97 82 - 527 42 71 Yayıncı: İsmet 526 37 79 Telex: 22 000 GAZETEMİZ PAZAR GÜNLERİ YATIRILANMAZ

Cemiyetin her kesimi programı müsbet karşıladı

Esnaf ve Sanatkarlar

● Orta halli vatandaşlar için program "esnaf" bütçelerini aydınlatan Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu Genel Başkanı "Esnaf kredilerinin 34 puanı indirilmesini olumlu karşıladı. Ancak, işletmelerdeki kredilerin ucuzlaşmasını bekliyoruz" şeklinde konuştu.

İş adamları ve sanayiciler

● İşadamları, hükümet programının bütün vatandaşları ilgilendiren konulara öncelik ve ağırlık verdiğini belirttik. Programı umut verici bulduklarını söylediler. Mevduat gelirlerinin kontrolünü olarak artırımının halkı tasarrufla yönlendireceğini söylediler.

Banka çevreleri

● Mevduat gelirlerinin yükseltilmesi konusunda en büyük yararlılığı gören bankacılar, mevduat karşılığıyla banka çevrelerini, "Bunun halka faydası vardır. Çünkü, enflasyona karşı en büyük halkımızın belkisi paraları vardır" dediler.

Tokyo'da Malibu Güneş Fabrikasını gezme Cumhurbaşkanı Kenan Evren, yetkililerden bilgi aldı. Fabrikaya girişinde "Bünyemizi güçlendiriyor" diye Kenan Evren fabrikasına tılsım yazdı ve öğrencilerin kollarında tılsım yaptı. (Genç Yuvak Kızı)

'Bu iş yürür'

Ortadoğu ile münasebetler gelişiyor

BASBAKAN, S. ARABİSTAN MALİYE BAKANINI KABUL ETTİ

● Turku Özal hükümeti AET Üyesi olan İspanya'nın İspanya Maliye Bakanı ile görüşme yaptı. İspanya'nın İspanya Maliye Bakanı ile görüşme yaptı. İspanya'nın İspanya Maliye Bakanı ile görüşme yaptı.

● Hükümet programında, yıllardır hal çaresi bekleyen meselelere aktif tedbirler getirilmesi, sokaktaki vatandaşın sanayicilere kadar her kademe tasvip gördü.

HABER MERKEZİ — Turku Özal Hükümeti'nin programını "TİMİK" ile okuyan öğrenciler, öğretmenler tarafından "bu iş yürür" şeklinde sloganlar atıldı. Ekonomik çalışmalarını değerlendirilen öğrenciler, vergi tasarrufları, sosyal hizmetlerin artırılması, işsizliğin azaltılması, serbest piyasa düzeni konusunda Dersim 4. Sınıfında

Hükümet programı bugün görüşülüyor

● Görsimlerde MDP adına Turku Sunalp, Halkçı Parti adına Necdet Çalıp konuşacak. 17 milletvekili de yalın konuşma açılımları üzere söz alacak.

Kenan Evren, Beykoz Deniz Lisesi'ni gezdi

● İstanbul'da inceliklerinde devam eden Cumhurbaşkanı Kenan Evren, bugün saat 14.00'de Beykoz Deniz Lisesi ve Su Ürünleri Meslek Lisesi'ni ziyaret etti.

HABER MERKEZİ — Cumhurbaşkanı Kenan Evren, bugün saat 15.30'da gazetecilerle görüşme yapacak.

Türkiye

GAZETESİ

"TÜRKİYE GAZETESİ" İstanbul'da günlük olarak yayınlanır ve bütün Türkiye'de dağıtımı yapılır.

Aranan, sevilen ciddi ve huzur veren bir gazetedir.

The comforting newspaper
 Türkiye
 Political Daily

"TÜRKİYE GAZETE-Sİ" is a daily published in Istanbul and distributed in the whole Turkey. It is an appreciated, diverting, serious and comforting newspaper.

Le journal réconfortant
 Türkiye
 Quotidien Politique

"TÜRKİYE GAZETESİ" est un quotidien publié à Istanbul et distribué dans la Turquie entière. C'est un journal apprécié, distrayant, sérieux et réconfortant.

جريدة تركية

تركية جريدة يومية تصدر من استانبول وتوزع في جميع أنحاء التركية وهي جريدة مرغوبة جدية تزيد المحبة والفراخ في قلوب القراء الكبار والمغار